

RĒZEKNES VALSTSPILSĒTAS UN
RĒZEKNES NOVADA

ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam
un attīstības programma 2023.-2029. gadam

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

Saturs

Ievads	3
Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada vizītkarte	5
1. Plānošanas dokumentu un normatīvo aktu apskats	7
1.1. Nacionālā līmeņa plānošanas dokumentu konteksts	7
1.1.1. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam	7
1.1.2. Latvijas Nacionālais attīstības plāns	8
1.2. Nozaru politikas plānošanas dokumenti	9
1.2.1. Reģionālās politikas pamatnostādnes	9
1.2.2. Izglītības, bērnu, jaunatnes un ģimenes politikas pamatnostādnes	10
1.2.3. Kultūrpolicies pamatnostādnes	12
1.2.4. Sporta politikas pamatnostādnes	13
1.2.5. Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam	14
1.2.6. Latvijas Nacionālais enerģētikas un klimata plāns	14
1.2.7. Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2020.-2027. gadam	15
1.2.8. Pakalpojumu vides pilnveides plāns 2020.-2023. gadam	16
1.3. Reģionālās prioritātes	17
1.4. Pašvaldību spēkā esošie plānošanas dokumenti	18
1.5. Kaimiņu pašvaldības	23
2. Esošās situācijas analīze	26
2.1. Iedzīvotāji/demogrāfija	26
2.1.1. Iedzīvotāju skaits un blīvums	26
2.1.2. Iedzīvotāju dzimuma un vecuma struktūra, demogrāfiskā slodze	30
2.1.3. Iedzīvotāji sadalījumā pēc tautības un valstiskās piederības	33
2.1.4. Secinājumi un priekšlikumi	33
2.2. Izglītība	35
2.2.1. Nozares piedāvājums	35
2.2.2. Pirmskolas izglītība	36
2.2.3. Vispārējā izglītība	37
2.2.4. Augstākā izglītība	38
2.2.5. Profesionālā un profesionālās ievirzes izglītība	39
2.2.6. Pieaugušo izglītība	41
2.2.7. Interesešu izglītība	41
2.2.8. Secinājumi un priekšlikumi	42
2.3. Kultūras organizācijas un infrastruktūra	44
2.3.1. Nozares piedāvājums	44
2.3.3. Bibliotēkas	48
2.3.4. Muzeji	49
2.3.5. Kultūras centri	51
2.3.6. Amatiermākslas kolektīvi	52
2.3.7. Kultūrvēsturiskais mantojums	53
2.3.8. Secinājumi un priekšlikumi	55
2.4. Veselības aprūpe un veselības veicināšana	56
2.4.1. Nozares piedāvājums	56
2.4.1.1. Ģimenes ārstu prakses un feldšeri	56
2.4.1.2. Zobārstniecība, ambulatorie un stacionārie veselības aprūpes pakalpojumi	57
2.4.2. Veselības aprūpes cilvēkresursi	60
2.4.3. Sabiedrības veselība un tās veicināšana	61
2.4.4. Secinājumi un priekšlikumi	62
2.5. Sociālā aizsardzība	64
2.5.1. Sociālā palīdzība	64
2.5.2. Sociālie pakalpojumi	65
2.5.3. Sociālās nozares cilvēkresursi	67

2.5.4. Secinājumi un priekšlikumi.....	69
2.6. Sports un veselīgs dzīvesveids.....	71
2.6.1. Sporta procesu nodrošināšana	71
2.6.2. Sporta organizācijas.....	71
2.6.3. Sporta infrastruktūras nodrošinājums	73
2.7. Jaunatnes politika.....	77
2.7.1. Normatīvais un institucionālais ietvars	77
2.7.2. Iniciatīvas	79
2.7.3. Secinājumi un priekšlikumi	82
2.8. Ekonomika.....	84
2.8.1. Uzņēmējdarbības vide	84
2.8.1.1. Valsts līmeņa atbalsta institūcijas	84
2.8.1.2. Reģionālā līmeņa atbalsta institūcijas.....	84
2.8.1.3. Pašvaldības līmeņa atbalsta institūcijas	85
2.8.2. Uzņēmējdarbība un vadošās nozares.....	88
2.8.3. Nodarbinātība.....	92
2.8.4. Lauksaimniecība un mežsaimniecība.....	93
2.8.5. Tūrisms.....	95
2.8.6. Secinājumi un priekšlikumi.....	97
2.9. Transporta infrastruktūra un mobilitāte.....	99
2.9.1. Esošais ceļu tīkls	99
2.9.2. Sabiedriskais transports	103
2.9.3. Ceļu satiksmes drošība	104
2.9.4. Dzelzceļš	104
2.9.5. Gājēju un velo infrastruktūra	105
2.9.6. Mobilitāte	106
2.9.7. Secinājumi un priekšlikumi.....	107
2.10. Drošība	109
2.10.1. Sabiedriskā kārtība	109
2.10.2. Civilā aizsardzība.....	109
2.10.3. Secinājumi un priekšlikumi	110
2.11. Komunālie pakalpojumi	112
2.11.1. Ūdensapgāde un kanalizācija	113
2.11.2. Siltumapgāde	115
2.11.3. Asenizācijas pakalpojumi	118
2.11.4. Atkritumu apsaimniekošana	118
2.11.5. Dzīvnieku labturība	120
2.11.6. Secinājumi un priekšlikumi.....	120
2.12. Energoefektivitāte	122
2.12.1. Secinājumi un priekšlikumi	126
2.13. Dabas vērtības un rekreācija	127
2.13.1. Rekreācijas iespējas	127
2.13.2. Dabas un zemes resursi, to aizsardzība	129
2.13.3. Secinājumi un priekšlikumi.....	130
2.14. Pārvaldība un digitalizācija.....	131
2.14.1. Pārvaldība un cilvēkresursi	131
2.14.2. Tēls un komunikācija.....	131
2.14.3. Pakalpojumu digitalizācija, IT infrastruktūra un drošība	132
2.14.4. Secinājumi un priekšlikumi	138
2.15. Aptaujas rezultāti	139
2.16. Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada stipro un vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējums...	142

Ievads

Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035.gadam un attīstības programma 2023.-2029. gadam ir abu pašvaldību pirmie kopīgie teritorijas attīstības plānošanas dokumenti, kuri izstrādāti administratīvi teritoriālās reformas rezultātā, sadarbojoties Rēzeknes valstspilsētai un jaunizveidotajam Rēzeknes novadam.

Pašreizējās situācijas analīzes mērķis ir pēc iespējas precīzāk noskaidrot pašvaldības teritorijas attīstības tendences, problēmas un izaugsmes resursus, lai noskaidrotu savu attīstības potenciālu.

Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada pašreizējās situācijas raksturojums sagatavots kā informatīvs materiāls un paredzēts teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādei un aktualizējams pēc nepieciešamības.

Materiāls izmantots abu pašvaldību kopīgās ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2035.gadam un attīstības programmas 2023.-2029. gadam sagatavošanā.

Materiāla sagatavošanā izmantoti statistikas dati, pašvaldību publiskie pārskati u.c. publiski pieejamā informācija un dati, kā arī plānošanas dokumentu izstrādes gaitā notikušajās tematiskajās darba grupās izskanējušās atziņas un priekšlikumi. Materiālā iekļautie statistikas dati atspoguļo situāciju uz konkrēto datu iegūšanas brīdi līdz **2022.gada 30.septembrim**, šī materiāla izstrādātāji nenes atbildību par Latvijas oficiālās statistikas metodoloģijas maiņu vai datu rediģēšanu.

Vietējās nozīmes attīstības apdzīvojuma centros esošie pieejamie un attīstāmie pakalpojumi atspoguļoti šī materiāla Pielikumu sadaļā.¹

Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2035.gadam un attīstības programmu 2023.-2029. gadam izstrādāja Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada pašvaldības sadarbībā ar SIA "METRUM".

¹ Pieejamie un attīstāmie pakalpojumi tikai apdzīvojuma centros ir aktualizēti uz **2022.gada 20.decembri**.

Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada vizītkarte

2021.gada 1.jūlijā Rēzeknei piešķirts valstspilsētas statuss. Rēzeknes valstspilsēta ir administratīvais centrs, kas neietilpst novadā.

Rēzeknes novads – jaunizveidots novads, kurā pēc administratīvi teritoriālās reformas (2021.g.) apvienoti divi novadi – Rēzeknes novads un Viļānu novads (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.). Novada teritoriālo iedalījumu 2809,12 km² platībā veido Dricānu, Kaunatas, Maltas, Nautrēnu un Viļānu apvienības, un tajās atrodas 28 pagasti un viena pilsēta – Viļāni.

Rēzeknes valstspilsēta atrodas 242 km attālumā no Latvijas Republikas galvaspilsētas Rīgas un 93 km attālumā no Daugavpils valstspilsētas.

1. attēls. Rēzeknes novada pagastu, pagastu centru un apvienību pārvalžu karte

1. tabula. Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada raksturojums:

	Rēzeknes valstspilsēta		Rēzeknes novads	
Ģeogrāfiskais novietojums	Latvijas austrumu daļā, Latgalē. Fizioģeogrāfiski – Latgales Augstienes ziemeļu nogāzē, Rēzeknes pazeminājumā.			
Platība	17,5 km²		2809,12 km²	
Kaimiņu pašvaldību teritorijas	Rēzeknes novads		Balvu, Madonas, Varakļānu, Preiļu, Krāslavas, Ludzas novadi	
Nozīmīgākie tehniskās infrastruktūras objekti	Stratēģiskās nozīmes dzelzceļa līnijas – Rīga – Maskava un Sanktpēterburga – Varšava. Dzelzceļa transporta mezgls. Dzelzceļa stacijas – Rēzekne I un Rēzekne II. Valsts galvenie autoceļi – A13. Valsts reģionālie autoceļi – P36; P54; P55.		Stratēģiskās (valsts) nozīmes dzelzceļa iecirkņi. Valsts galvenie autoceļi – A12; A13; A15. Valsts reģionālie autoceļi – P36; P54; P55; P56; P57; P58; P59. Starptautiskie automaģistrāļu ceļi – E22; E262.	
Iedzīvotāju skaits (CSP dati 2022.gada sākumā)	26 481		29 014	
Iedzīvotāju blīvums (CSP dati 2022.gada sākumā)	1547 cilv./km²		11 cilv./km²	
Iedzīvotāji sadalījumā pēc darbības (CSP dati 2022.gada sākumā)	Virsdarbības vecuma	6369 (24.04%)	Virsdarbības vecuma	6130 (21.13%)
	Darbības vecumā	16072 (60.69%)	Darbības vecumā	18866 (65.02%)
	Līdz darbības vecumam	6367 (15.26%)	Līdz darbības vecumam	4018 (13.85%)
Iedzīvotāju etniskais sastāvs (CSP dati 2022.gada sākumā)	47.51 % latvieši 41.62 % krievi 10.86 % citas tautības		58.44 % latvieši 35.96 % krievi 5.60 % citas tautības	
Aktīvo uzņēmumu skaits (Lursoft, 2022)	1697		1948	
Ekonomiski aktīvo komercdarbības veicēju skaits uz 1000 iedzīvotājiem (CSP, 2020)	68		69	
Kultūras magnēti	Austrumlatvijas koncertzāle "GORS"		Lūznavas muiža	
Dabas vērtības	Rēzeknes upe, Kovšu (Rēzeknes) ezers, pilsētas parki		Maltas upe, Rēzeknes upe, Rāznas ezers, Lubāna ezers, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	

1. Plānošanas dokumentu un normatīvo aktu apskats

1.1. Nacionālā līmeņa plānošanas dokumentu konteksts

1.1.1. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (turpmāk "Latvija 2030"), kas ir hierarhiski augstākais attīstības plānošanas dokuments Latvijā, izvirza septiņas galvenās prioritātes:

1. kultūras telpas attīstība;
2. ieguldījumi cilvēkkapitālā;
3. paradigmas maiņa izglītībā;
4. inovatīva un ekoepektīva ekonomika;
5. daba kā nākotnes kapitāls;
6. telpiskās attīstības perspektīva;
7. inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība.

"Latvija 2030" norāda, ka kultūras telpas būtiska attīstības daļa ir Radošas sabiedrības veidošana, uzsverot, ka "Mūzikas un mākslas skola ir nozīmīga kultūrizglītības sastāvdaļa Latvijā, ietverot arī indivīda mūžizglītības vajadzības.

"Latvija 2030" ir iezīmēta tendence, ka kopumā sabiedrība noveco un ir vērojama depopulācija, tomēr attiecībā uz jaunveidojamo Mārupes novadu atzīmējama pretējā tendence – "mazāk turīgi lauku iedzīvotāji pārceļas dzīvot uz tuvējām pilsētā, bet turīgākie pilsētnieki ieņem viņu vietu laukos." Šāda tendence novērojama arī Rēzeknes novadā. "Augstākas prasības pret dzīves kvalitāti un lielāka maksātspēja piesaista labākus un dārgākus pakalpojumus, tādējādi ļaujot attīstīt esošo infrastruktūru un uzturēt vides kvalitāti."

Izglītības un kultūrizglītības iestādēm ir jāklūst par sociālā tīklojuma centriem, kuru pārvaldībā iesaistītās un sadarbojas vecāki, mācībspēki, izglītojamie, kā arī plašāka vietējā kopiena, t.sk. uzņēmēji, profesionālo un nozaru asociāciju pārstāvji.

Attīstības centrs ir teritorija, kur ir resursu (t.sk. cilvēkresursu), sociālo un ekonomisko aktivitāšu koncentrācija un kas veicina apkārtējās teritorijas attīstību. Valsts nozīmīgāko (primāro) attīstības centru tīklu veido starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri, jo tajos koncentrējas lielākā daļa valsts iedzīvotāju, ekonomiskā un sociālā aktivitāte. **Nacionālas nozīmes attīstības centri** ir lielākās pilsētas, kurās ir attīstīta rūpniecība, transports, sabiedriskie pakalpojumi un sociālā infrastruktūra. Nacionālas nozīmes attīstības centra statuss ir Rēzeknes valstspilsētai un noteikts, ka šim centram jāprofilējas par ekonomiskās izaugsmes un zināšanu radīšanas centru, ekonomiskās attīstības dzinējspēku. Tām sadarbojoties un mijiedarbojoties ar tuvākajām pilsētām un lauku teritorijām, tiks veidota izaugsmei nepieciešamā kritiskā masa, kā arī mazināts atsevišķu teritoriju nomales efekts.²

Novadu nozīmes attīstības centriem ir jāiekļaujas kopējā nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru funkcionālajā tīklā. Tāpēc novadu nozīmes attīstības centros ir jākoncentrē pakalpojumi, kas nodrošina pievilcīgu dzīves vidi un priekšnoteikumus ekonomikas attīstībai. Novada nozīmes attīstības centrus nosaka reģionālā un vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentos.

Turpmākai novadu nozīmes attīstības centru (mazpilsētu, lielo ciemu) sekmīgai attīstībai nepieciešams nodrošināt visa veida infrastruktūras attīstību un tās kvalitātes uzlabošanu, pamata (izglītības, veselības, sociālo u.c.) pakalpojumu un kvalitatīvu mājokļu pieejamību, kultūras un brīvā laika pavadīšanas iespējas, kā arī uzņēmējdarbības aktivitāti, radot darba iespējas iedzīvotājiem, tostarp attīstības centram piegulošajās lauku teritorijās.

Pilsētu un lauku sadarbību stiprina katras teritorijas īpašo priekšrocību (dabas, kultūras, ekonomiskā, sociālā potenciāla) izmantošana, novēršot nevajadzīgu savstarpējo konkurenci. Būtiski ir nodrošināt pakalpojumu (izglītības, veselības, sociālos, kultūras, izklaides u.c.) un darba vietu pieejamību un sasniedzamību lauku iedzīvotājiem, kā arī rekreācijas un dzīvošanas iespējas pilsētas iedzīvotājiem, attīstot kvalitatīvu un savstarpēji savienojamu transporta infrastruktūru, īpaši uzlabojot ceļu kvalitāti, elektroniskos sakarus un sabiedrisko infrastruktūru, tā radot dzīvošanai pievilcīgu vidi lauku teritorijās.

² <https://pkc.gov.lv/lv/valsts-attistibas-planosana/latvijas-ilgtspējigas-attistibas-strategija>

1.1.2. Latvijas Nacionālais attīstības plāns

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam (turpmāk tekstā – NAP2027) ir galvenais valsts vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā.

NAP2027 ietvaros izstrādātā vīzija par Latvijas nākotni ietver fundamentālas pārmaiņas un izaugsmi četros virzienos:

- *Vienlīdzīgas tiesības* aptver visu Latvijas iedzīvotāju pamattiesību īstenošanu caur valsts sniegtajiem pakalpojumiem.
- *Dzīves kvalitāte* raksturo vispārējo labklājības un ikviena Latvijas iedzīvotāja iespēju pieaugumu.
- *Zināšanu sabiedrība* ir kopīgs virziens pārmaiņām izglītībā un zinātnē, pilsoniskajā apziņā, mediju telpā un tautsaimniecībā.
- *Atbildīga Latvija* ir atbilde klimata un demogrāfisko tendenču apdraudējumam šodien un tālākā nākotnē.

NAP2027 tiek izvirzīti vairāki stratēģiskie mērķi un prioritātes:

- stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki;
- zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei;
- uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība;
- kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība;
- kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei;
- vienota, droša un atvērta sabiedrība.

Pašvaldības noteiktas kā līdzatbildīgās iestādes dažādu rīcības virzienu uzdevumos, piemēram, ģimeņu labklājības veicināšana, labvēlīgu apstākļu radīšana ģimenes un darba dzīves saskaņošanai, pirmsskolas izglītības, bērnu aprūpes un organizēta brīvā laika pakalpojumu pieejamības uzlabošana.

Citi uzdevumi: remigrācijas veicināšana, sociālās politikas plānošanas, uzraudzības un novērtēšanas stiprināšana, nabadzības, materiālās nenodrošinātības un ienākumu nevienlīdzības mazināšana, darba ar jaunatni nozīmes un veidu paplašināšana un stiprināšana, izcilu pedagogu sagatavošana, piesaiste, noturēšana un efektīva profesionālā pilnveide. Tāpat pašvaldību uzdevumu klāstā ir vispārējās izglītības iestāžu mācību procesa kvalitātes paaugstināšana, vides pielāgošana izglītības iestādēs, digitālās transformācijas sekmēšana uzņēmējdarbībā, aktīvās darba tirgus politikas attīstīšana, motivēt arvien lielāku iedzīvotāju daļu iesaistīties uzņēmējdarbībā.

Pašvaldību loma akcentēta arī attiecībā uz klimata pārmaiņu ietekmju mazināšanu, augstas un labas kvalitātes virszemes un pazemes ūdensobjektu īpatsvara palielinājuma panākšanu, atkritumu rašanās un apglabājamo atkritumu samazināšanu un atkritumu pārstrādes un reģenerācijas īpatsvara palielināšanu, vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas un revitalizācijas pasākumu īstenošanu, uzlabotas vides kvalitāti, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumu integrēšanu tautsaimniecības nozarēs.

Pašvaldību uzdevums ir arī transporta sistēmas pilnveidošana, mūsdienu tehnoloģiju un racionālas, resursu efektīvas, lietotājoorientētas un atvērtas pārvaldības ieviešana, fiziskās un digitālās vides pieejamības un piekļūstamības palielināšana valsts un pašvaldību infrastruktūrā, vietējās mobilitātes nodrošināšana nodarbinātībai un pakalpojumu saņemšanai, mājokļu kvalitātes paaugstināšana.

Līdzdalība no pašvaldību puses paredzēta arī šādos uzdevumos: sabiedrības izglītošana un informēšana par fizisko aktivitāšu iespējām, kultūras mantojuma, sporta tradīciju un vērtību saglabāšana un nodošana nākamajām paaudzēm, nacionālās identitātes apziņas stiprināšana dažādām iedzīvotāju grupām.

Nozīmīgs uzdevums ir gudras, efektīvas un atvērtas pārvaldības īstenošana visos publiskās pārvaldes procesos, kā arī cilvēku rīcībspējas stiprināšana apdraudējuma gadījumos u.c. Būtiska ir iedzīvotāju kopienu stiprināšana, lai saglabātu gan pilsētu, gan lauku apdzīvotību un veicinātu dzīves līmeņa paaugstināšanos, lai palielinātu iesaisti sabiedrībai būtisku procesu virzībā, atbalstītu pilsonisko ieinteresētību un līdzdalību, sekmētu savstarpējā atbalsta iniciatīvas.

Austrumu pierobežas telpas perspektīvie attīstības virzieni līdz 2027.gadam ir 1) efektīva pierobežas ekonomiskā potenciāla izmantošana, stiprinot sadarbības saišu veidošanu gan ar kaimiņvalstīm, gan starp pierobežas pilsētām, apdzīvotajām vietām, lauku teritorijām; 2) teritoriju ekonomiskās dzīves un

mobilitātes stiprināšana, uzlabojot pieeju ceļiem, kas ved uz attīstības centriem; 3) droša un pieejama mediju telpa pierobežā.

Augstākminētie uzdevumi ņemami vērā, plānojot pašvaldības ilgtspējīgu attīstību, lai tā būtu saskaņā ar NAP2027 noteiktajiem uzstādījumiem.

Konkrētākas aktivitātes detalizētas arī dažādos nacionāla līmeņa nozaru rīcībpolitiku plānošanas dokumentos, kuru uzstādījumi jāņem vērā arī abu pašvaldību attīstības plānošanas dokumentos. Saskaņā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas ekspertu aplēsēm, īpaši nozīmīgi jaunajā plānošanas periodā pašvaldībām likt akcentus uz uzņēmējdarbības attīstību, klimata pārmaiņu politiku un informācijas un komunikācijas tehnoloģijām (IKT).³

1.2. Nozaru politikas plānošanas dokumenti

1.2.1. Reģionālās politikas pamatnostādnes

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas izstrādātās un Ministru kabineta apstiprinātās **Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam**⁴ detalizē Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027. gadam uzstādījumus, rīcības virzienus un uzdevumus reģionālajā politikā. Reģionālās politikas galvenais mērķis ir radīt priekšnosacījumus visu reģionu ekonomiskā potenciāla attīstībai un sociālekonomisko atšķirību mazināšanai, paaugstinot iekšējo un ārējo konkurētspēju, kā arī nodrošinot teritoriju specifiskai atbilstošus risinājumus apdzīvotuma un kvalitatīvas dzīves vides attīstībai, vidējā termiņā panākot reģionālā IKP starptības samazinājumu.

Lai sasniegtu izvirzītos mērķus, izvirzīti divi apakšmērķi – uzņēmējdarbības vides uzlabošana reģionos un pakalpojumu efektivitātes uzlabošana reģionos. Reģionālās ekonomikas attīstībā būtiska loma ir tieši pašvaldībām kā vietējās attīstības līderiem, kas (sadarbībā ar komersantiem) veido uzņēmējdarbībai labvēlīgu vidi, tādējādi noņemot slogu komersantam veikt ieguldījumus infrastruktūrā un dodot iespēju komersantam novirzīt investīcijas produkta attīstībai.

Pašvaldības plānots iesaistīt izvirzīto uzdevumu īstenošanā, tam paredzot finansējumu no vairākiem avotiem. Reģionālās attīstības atbalsta modelis paredz:

- lai mazinātu reģionālās attīstības atšķirības, kopējais investīciju atbalsta apjoms reģionālās attīstības veicināšanai tiks piešķirts, kā kritēriju izmantojot reģionālo IKP uz vienu iedzīvotāju, lielāko finansējuma apjomu paredzot plānošanas reģionam ar mazāko reģionālo IKP uz vienu iedzīvotāju;
- investīciju finansējumu plānots dalīt divās daļās: 70% finansējuma plānots novirzīt pašvaldībām konkursa kārtībā starp katra plānošanas reģiona pašvaldībām, balstoties uz pašvaldību attīstības programmām, un 30% finansējuma plānots novirzīt uz rezultātiem balstītu reģionālā mēroga projektu īstenošanai saskaņā ar plānošanas reģionu attīstības programmās noteiktajām prioritātēm.

Pamatnostādnēs uzsvērtā viedo risinājumu nozīme teritoriju attīstībā un ka teritorijas attīstības plānošanas dokumenti kalpo par pamatu investīciju piesaistei. Reģionālās politikas īstenošanai izvirzītie mērķi paredz īstenot pasākumus vairākos rīcības virzienos:

- vietas sagatavošana uzņēmējiem un to produktivitāte;
- cilvēkkapitāla piesaiste reģionos;
- pakalpojumu nodrošināšana reģionos atbilstoši demogrāfiskajiem izaicinājumiem;
- sasniedzamība un dzīves vide reģionos;
- plānošanas reģionu un pašvaldību administrācijas darba efektivitāte.

2021.-2027. gada Eiropas Savienības fondu plānošanas periodā Latvija koncentrēsies uz reformām un investīcijām, kas cels Latvijas ekonomikas ražīgumu un uzņēmumu konkurētspēju, turpinot Latvijas ekonomikas pārveidi uz zināšanās balstītu ekonomiku. Latvijas uzņēmējiem zaļā un digitālā pāreja ļaus veidot jaunus produktus un pakalpojumus. Fondu ieguldījums palīdzēs nodrošināt, lai izaugsme sasniegtu visus Latvijas reģionus un iedzīvotājus. Demogrāfijas un darba tirgus tendences liecina, ka panākt būtisku tuvošanos attīstītāko valstu dzīves līmenim var tikai ar lielu lēcieni ekonomikas produktivitātē. Arī ES

³ VARAM 11.03.2021. tiešsaistes seminārs "Aktualitātes pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādē"

⁴ <https://likumi.lv/ta/id/310954-par-regionalas-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

fondu ieguldījumu kontekstā caur produktivitātes prizmu būs jāmēra ne tikai ieguldījums atbalstam uzņēmējdarbībā, bet arī investīcijas visās nozarēs. Lai to sasniegtu, nozīmīgi ir ieguldījumi pārdomātos projektos, kas veicina izmaksu ietaupījumus un rada ienākumus.

Latvija nākamajā ES fondu plānošanas periodā ir izvirzījusi sešus galvenos virzienus, kas ietverti arī NAP2027:

1. **Viedāka Eiropa** – paredz inovatīvas un viedas ekonomiskās pārmaiņas, pētniecības un prasmju attīstīšanu, atbalstu uzņēmējdarbībai un digitalizācijai, tai skaitā digitālajai savienojamībai;
2. **Zaļāka Eiropa**, virzoties uz klimatneitralitāti, pielāgojoties klimata pārmaiņām un īstenojot vides aizsardzības politiku;
3. **Savienotāka Eiropa** – droša, ilgtspējīga un pieejama transporta attīstība;
4. **Sociālāka Eiropa**, nodrošinot vienādas iespējas un piekļuvi izglītībai, veselības aprūpei un darba tirgum, kā arī taisnīgus darba nosacījumus, sociālo aizsardzību un iekļaušanu;
5. **Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa**, veicinot ilgtspējīgu un līdzsvarotu reģionu attīstību;
6. **Atbalsts** sociālekonomisko grūtību risināšanai saistībā ar pārkārtošanos uz **klimatneitralitāti**.

Kopumā Latvijas ekonomikas attīstībai nākamo septiņu gadu laikā būs pieejams apmēram 4,4 miljardu eiro liels ES fondu finansējums (Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Kohēzijas fonds, Eiropas Sociālais fonds).

Vēl būs pieejams Taisnīgas pārkārtošanas fonds (192 milj. EUR finansējums Latvijā), Eiropas Teritoriālās sadarbības programma (49,76 milj. EUR finansējums Latvijā) u.c. atbalsta programmas.

Kā ekonomisku atbildi uz Covid-19 pandēmijas radītajiem izaicinājumiem Eiropas Komisija (EK) 2021.gada pirmajā pusē izveidoja Eiropas Atveseļošanas fondu, kas ļaus Atveseļošanās un noturības mehānisma ietvaros veikt pirmās reformas un investīcijas no 1,82 miljardu eiro lielā Latvijai apstiprinātā fonda budžeta.

Latvijas Atveseļošanas fonda plāns aptver plašu, savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopumu. Tas palīdzēs efektīvi atrisināt daudzus ekonomiskus un sociālus izaicinājumus tādās jomās kā veselības aprūpe, izglītība un prasmes, sociālā iekļaušana, pētniecība un inovācijas, izmaksu ziņā pieejami mājokļi, valsts pārvalde, uzņēmējdarbības vide, kā arī cīņa ar ēnu ekonomiku un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju.

Īpašs uzsvars plānā ir uz pasākumiem, kas nodrošina pāreju uz digitālu un klimatam draudzīgu ekonomikas modeli, ieviešot strukturālās reformas un risinot sociālos un cilvēkkapitāla attīstības jautājumus. Latvijas nākotnes redzējuma pamatā ir cilvēku prasmes. Izglītība un izglītošanās visa mūža garumā. Šāda nākotnes perspektīva iet roku rokā ar Eiropas sociālo tiesību pīlāra 1. principu – katram cilvēkam ir tiesības uz kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību, mūžizglītību, iegūt un pilnveidot prasmes, kas nepieciešamas, lai pilnvērtīgi iekļautos sabiedrībā un darba tirgū. Pieaugušo izglītības politiku Latvijā nosaka Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija Latvija 2030, Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. un Izglītības un prasmju attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.

1.2.2. Izglītības, bērnu, jaunatnes un ģimenes politikas pamatnostādnes

Izglītības attīstības pamatnostādnes 2020.-2027. gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka nākamajiem septiņiem gadiem aktuālos izglītības attīstības mērķus un rīcības virzienus. Ņemot vērā, ka izglītības process skar ikvienu iedzīvotāju, pamatnostādnes aptver visus izglītības veidus un pakāpes.

Izglītības attīstības virsmērķis 2021.-2027. gadam ir nodrošināt kvalitatīvas izglītības iespējas visiem Latvijas iedzīvotājiem, lai veicinātu viņu potenciāla attīstību un īstenošanu visa mūža garumā, kā lai veidotu viņu spēju mainīties un atbildīgi vadīt pastāvīgās pārmaiņas sabiedrībā un tautsaimniecībā.

Balstoties uz datu analīzi, pamatnostādnēs identificēti šādi būtiskākie nākamajā septiņgadē risināmie jautājumi:

1. nepietiekama pedagoga profesijas konkurētspēja;
2. vāja pedagogu un akadēmiskā personāla ataudze;
3. mūsdienu vajadzībām nepietiekami atbilstošs izglītības piedāvājums;
4. nepietiekami iekļaujoša un sociāli emocionāli droša vide izglītības iestādēs;
5. nevienlīdzīgas izglītības iespējas starp pilsētu un lauku izglītības iestādēm;

6. zema motivācija un iesaistīšanās pieaugušo izglītībā;
7. darba tirgū pieprasītu prasmju trūkums;
8. sabiedrības digitālās prasmes ir nepietiekamas;
9. nepilnīga datu pārvaldība izglītības iestāžu un nacionālā līmenī;
10. neefektīvas izglītības iestāžu tīkls vispārējā un augstākajā izglītībā.

Lai īstenotu izglītības attīstības virsmērķi 2021.-2027. gadam, lai īstenotu nākotnes redzējumu par izglītību 2027.gadā un risinātu ar esošo situāciju saistītos izaicinājumus, ir izvirzīti četri savstarpēji saistīti izglītības attīstības mērķi:

- 1.mērķis: Augsti kvalificēti, kompetenti un uz izcilību orientēti pedagogi un akadēmiskais personāls;
- 2.mērķis: Mūsdienīgs, kvalitatīvs un uz darba tirgū augsti novērtētu prasmju attīstīšanu orientēts izglītības piedāvājums;
- 3.mērķis: Atbalsts ikviena izaugsmei;
- 4.mērķis: Ilgtspējīga un efektīva izglītības sistēmas un resursu pārvaldība.

Izglītības attīstības mērķu īstenošanas rezultātā būs iespējams sasniegt 2021.-2027. gadam izvirzītos izglītības politikas rezultātus:

1. kvalitatīva un kvantitatīva pedagogu un akadēmiskā personāla ataudze;
2. kvalitatīva un mūsdienīga izglītība;
3. ikvienam pieejams atbalsts viņa izaugsmei;
4. ilgtspējīga un efektīva izglītības sistēmas un resursu pārvaldība.

Katram no politikas rezultātiem izvirzīti konkrēti rezultātu rādītāji un indikatori, kas liecina par to sasniegšanas progresu.

Bērnu, jaunatnes un ģimenes pamatnostādnes 2021.-2027. gadam, kurās iekļautie pasākumi vērsti uz to, lai mazinātu nabadzības un sociālās atstumtības riskus ģimenēm ar bērniem. Pamatnostādnēs izdalīti četri rīcības virzieni:

1. ģimenes kā vērtības stiprināšana sabiedrībā, bērna audzināšana un aprūpe;
2. ģimeņu ar bērniem materiālās labklājības veicināšana;
3. jauniešu patstāvīgas dzīves sākums;
4. bērnu tiesību aizsardzības un atbalsta sistēmas pilnveide.

Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības pamatnostādnēs 2021.-2027. gadam ir iekļauts apakšmērķis – "Stiprināt jauniešu emocionālo veselību".

Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam. Pamatnostādņu mērķis ir veicināt jauniešu pilnvērtīgu un vispusīgu attīstību, dzīves kvalitātes uzlabošanu un stiprināt jauniešu līdzdalību. Jaunatnes politika ir izteikti horizontāla joma, ko raksturo visās valsts politikas jomās īstenojamu mērķtiecīgu darbību kopums, kas veicina jauniešu pilnvērtīgu un vispusīgu attīstību, iekļaušanos sabiedrībā un dzīves kvalitātes uzlabošanu.

Eiropas Savienības Jaunatnes stratēģijā 2019.-2027. gadam⁵ uzsvērts, ka ir nepieciešams attīstīt starpnozaru pieeju, lai nodrošinātu, ka plānotajās politikās vai programmās tiek ņemtas vērā konkrētas jauniešu vajadzības vai ietekme uz viņiem.

Pamatnostādnēs ir izvirzīti šādi rīcības virzieni tā sasniegšanai:

1. darba ar jaunatni kvalitātes stiprināšana;
2. darba ar jaunatni sistēmas izveide un attīstība;
3. plašākas un aktīvākas jauniešu līdzdalības veicināšana;
4. darba tirgum un patstāvīgai dzīvei nepieciešamo prasmju un iemaņu apguves veicināšana.
5. jauniešu ar ierobežotām iespējām iekļaušanas veicināšana.

Jaunatnes politikas valsts programma 2022.-2024. gadam (turpmāk – valsts programma) ir izstrādāta, lai nodrošinātu efektīvu un koordinētu jaunatnes politikas īstenošanu Latvijā un nodrošinātu ilgtermiņa un vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumentos noteikto uzdevumu īstenošanu un rezultatīvo rādītāju sasniegšanu jaunatnes jomā.

⁵ Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2018:456:FULL&from=EN>

Valsts programmas mērķis ir ar informatīvu, metodisku un finansiālu valsts atbalstu nodrošināt darbu ar jaunatni Latvijā koordināciju un attīstību, lai radītu labvēlīgu vidi jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanai un palīdzētu katram jauniešim uzsākt patstāvīgu dzīvi kā atbildīgam sabiedrības loceklim.

Valsts programmā ietvertie pasākumi ir pakārtoti Jaunatnes politikas pamatnostādņēs 2021.-2027. gadam definētajam mērķim, rīcības virzieniem un uzdevumiem, kā arī Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības pamatnostādņēs 2021.-2027. gadam definētajiem mērķiem.

Valsts programmā būtiskākie plānotie pasākumi kopumā ir vērsti uz darbu ar jaunatni stiprināšanu pašvaldību līmenī, atbalstot aktivitātes sistēmiska darba ar jaunatni īstenošanai pēc administratīvi teritoriālās reformas. Ir plānots pastiprināti sekmēt jauniešu aktīvu pilsonisko un politisko līdzdalību, lielāku iesaisti lēmumu pieņemšanā, gan veicinot viņu līdzdalību dažādās organizācijās, gan stiprinot izglītojamo pašpārvaldes. Attiecīgi tiks turpināts atbalsts jaunatnes organizāciju darbībai un līdzdalības nodrošināšanai valsts un starptautiskajā jaunatnes politikā⁶.

Izglītības un zinātnes ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde **Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra**⁷ darbojas ar mērķi veicināt:

- jauniešu aktivitāti un mobilitāti;
- līdzdalību jaunatnes brīvprātīgā darba, neformālās izglītības un jaunatnes informācijas programmās un projektos;
- jauniešu neformālo izglītību saistībā ar mūžizglītību.

Aģentūra sniedz jauniešiem iespējas rakstīt projektus, izplata jauniešiem interesantu un noderīgu informāciju par viņu iespējām Eiropā, veicina pieredzes apmaiņu un nodrošina konsultācijas par projektu rakstīšanu.

Reģionālā līmenī nav izstrādāts attiecīgs politikas plānošanas dokuments, taču tiek īstenoti ES fondu projekti, iesaistot pašvaldības. Piemēram, 2021.gada rudenī norisinājās Izglītības un zinātnes ministrijas rīkotā konference darba ar jaunatni veicējiem. Konference tika veltīta jaunajam jaunatnes politikas plānošanas periodam, un sniedza ieskatu galvenajās jaunatnes jomas prioritātēs nākamajiem 7 gadiem. Tāpat tajā tika sniegta informācija par iespējām, ko sniedz Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2014.-2021. gada perioda programmas "Vietējā attīstība, nabadzības mazināšana un kultūras sadarbība" atbalstītais projekts "Uzņēmējdarbības atbalsta pasākumi Latgales Plānošanas reģionā"⁸.

1.2.3. Kultūrpolitikas pamatnostādnes

Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam "Kultūrvalsts" nodrošina nozares politikas pēctecību, balstoties uz kultūrpolitikas pamatnostādņu 2014.-2020. gadam "Radošā Latvija" īstenošanas gaitā sasniegto progresu, un detalizētāk izvērs Nacionālajā attīstības plānā 2021.-2027. gadam noteiktos rīcības virzienus un uzdevumus kultūrpolitikas jomā. Pētījuma izstrādes laikā pamatnostādnes nav spēkā, bet to projekts ir izsludināts 2021.04.29. Valsts sekretāru sanāksmē.

Kultūras ministrijas (KM) izstrādātais dokuments Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam Kultūrvalsts izvirza mērķi: ilgtspējīga un sabiedrībai pieejama kultūra cilvēka izaugsmei un nacionālas valsts attīstībai. Šo mērķi iecerēts sasniegt, darbojoties četros virzienos: nodrošinot sabiedrībai iespējas izmantot augstvērtīgus kultūras pakalpojumus, stimulējot tās līdzdalību kultūras procesos, sniedzot priekšnosacījumus kultūras un radošo nozaru attīstībai un stiprinot kultūrizglītības sistēmu kā garantu Latvijas kultūras ilgtspējai. Šajā plānošanas dokumentā viens no galvenajiem punktiem ir kultūras pieejamība, tostarp reģionos.

Pamatnostādnes nosaka kultūrpolitikas prioritātes nākamajiem 7 gadiem, un tās ir:

- sabiedrībai pieejams kultūras piedāvājums (kultūras pakalpojumu pieejamība);
- aktīva sabiedrības kultūras līdzdalība (iespēja iesaistīties);
- kultūras un radošo nozaru ilgtspējīga attīstība (priekšnosacījumi attīstībai visām kultūras apakšnozarēm, infrastruktūras un materiāltehniskās bāzes attīstība, iespēja profesionāli strādāt);

⁶ <https://www.izm.gov.lv/lv/jaunatnes-politikas-valsts-programma>

⁷ <https://jaunatne.gov.lv/>

⁸ <https://lpr.gov.lv/lv/2021/latgale-jaunatnei/#.YnAtn9pBy3A>

- talantu ataudze un kultūras darbinieku profesionālā izaugsme (izglītības, kultūrizglītības un mūzikā izglītības attīstība un nodrošināšana).

Vienlaikus ar pamatnostādņu izstrādes procesu notiek darbs pie atsevišķu kultūras un radošo nozaru stratēģijām 2021.-2027. gadam, kurās tiks izvirzīti kultūrpolicies mērķi un uzdevumiem pakārtotie katras atsevišķās kultūras apakšnozares specifiskie mērķi, attīstības virzieni un prioritārie uzdevumi.

Pamatnostādnēs ir apskatīts politikas veidošanas konteksts, tostarp identificētas aktuālās kultūras patēriņa un līdzdalības tendences un COVID-19 pandēmijas graujošo ietekmi uz kultūras patēriņu 2020.gadā. Starp apkārtējās vides faktoriem ir minēta demogrāfiskā situācija, emigrācija, reģionālā attīstība. Tiek prognozēts, ka tuvākajā laikā, tai skaitā administratīvi teritoriālās reformas rezultātā, tiks meklētas gan kultūras iestāžu tīkla optimizācijas iespējas, tai skaitā veidojot jaunas sinerģijas gan starp kultūras iestādēm, gan ar citu nozaru iestādēm, piemēram, bibliotēkām iesaistoties un sniedzot atbalstu plašu valsts un pašvaldības e-pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai reģionos. Pamatnostādnēs minēts, ka vispārējās digitālās transformācijas tendences vienlaikus rada gan jaunas iespējas, gan būtiskus draudus kultūras un radošajām nozarēm, un globālajām klimata pārmaiņām un ar to saistītajām izmaiņām ir netieša, taču nozīmīga ietekme uz kultūras jomu, it īpaši kultūras mantojumu un kultūrvidi. Vienlaikus tiek atzīts, ka arī kultūras un radošās nozares var sniegt ieguldījumu klimata jautājumu risināšanā arī tiešā veidā – piemēram, ievērojot klimatneitralitātes un aprites ekonomikas principus kultūras procesu un pasākumu organizēšanā, uzlabojot kultūras infrastruktūras noturību pret klimata pārmaiņām un energoefektivitāti, tostarp kultūras infrastruktūras būvniecības un kultūrvēsturisku ēku pārbūves projektos.

1.2.4. Sporta politikas pamatnostādnes

Sporta politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam nosaka Latvijas sporta politiku turpmākajiem septiņiem gadiem. Pamatnostādnes izstrādātas, lai, veicot nepieciešamās reformas, turpinātu iepriekšējos gados īstenoto sporta politiku, nodrošinātu sporta nozarē iepriekšējos gados veikto ieguldījumu pēctecību, kā arī aktualizētu jaunus izaicinājumus. Pamatnostādnes nosaka sporta politikas mērķi, rīcības virzienus un uzdevumus, lai nodrošinātu NAP2027 noteikto mērķu sasniegšanu. Pētījuma izstrādes laikā pamatnostādnes nav spēkā, bet to projekts ir izsludināts 2021.04.29. Valsts sekretāru sanāksmē.

Visas valsts, pašvaldības, t.sk. valsts kapitālsabiedrību un pašvaldības kapitālsabiedrību, un privātās struktūras, kā arī nevalstiskās sporta organizācijas tiek aicinātas cieši sadarboties Pamatnostādņu īstenošanā, lai nodrošinātu iespējas veselās, fiziski un garīgi attīstītas personības veidošanai un veicinātu Latvijas sabiedrības un valsts ilgtermiņa attīstību.

Pamatnostādņu izstrādes mērķis ir veicināt iedzīvotāju regulāru iesaisti sporta aktivitātēs, attīstīt talantus un radīt priekšnoteikumus izcilu rezultātu sasniegšanai sportā.

Lai sasniegtu pamatnostādnēs definēto sporta politikas mērķi, ir noteikti šādi pamatnostādņu rīcības virzieni:

1. sporta nozares finansēšanas pārvaldības un administratīvās pārvaldības modeļa pilnveide;
2. sporta infrastruktūras attīstība;
3. sports aktīvai un veselai sabiedrībai;
4. sports izcilībai – jaunatnes sporta, talantu un augstu sasniegumu sporta attīstība.

Sporta politikas virzieni:

1. bērnu un jauniešu sports – nodrošināt iespējas ikvienam bērnam un jauniešiem iesaistīties sporta nodarbībās, piemērojot sporta aktivitāšu veidus atbilstoši viņa fiziskajai sagatavotībai un interesēm;
2. tautas sports – nodrošināt iespēju ikvienam iedzīvotājam iesaistīties regulārās sporta aktivitātēs un veselību veicinošos sporta pasākumos, kā arī veidot iedzīvotāju izpratni par sporta aktivitāšu nozīmi veselības saglabāšanā un nostiprināšanā;
3. augstu sasniegumu sports – nodrošināt, lai augsta līmeņa sportisti un valsts izlases (tai skaitā komandu sporta spēlēs) varētu sagatavoties un startēt olimpiskajās spēlēs, pasaules spēlēs, pasaules un Eiropas čempionātos, pasaules līmeņa prāta sporta spēlēs (sporta spēļu kvalifikācijas turnīros un finālsacensībās).

Papildus minētajiem trim sporta politikas virzieniem ir arī caurviņu virziens – Pielāgotais sports – kas paredz nodrošināt, lai cilvēki ar invaliditāti varētu nodarboties ar sportu atbilstoši savām interesēm un spējām iesaistīties pielāgotās sporta aktivitātēs.

No iepriekšminētajiem sporta politikas virzieniem par prioritāru atzīta Bērnu un jauniešu sporta attīstība.

1.2.5. Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam

Pamatnostādņu virsmērķis ir uzlabot Latvijas iedzīvotāju veselību, pagarinot labā veselībā nodzīvoto mūžu, novēršot priekšlaicīgu mirstību un mazinot nevienlīdzību veselības jomā. Pamatnostādnēs paredzēti arī pasākumi fizisko aktivitāšu veicināšanas jomā, tādējādi samazinot hronisko neinfekcijas slimību riska faktoru izplatību (aptaukošanās, mazkustīgs dzīvesveids u.c.) Latvijas sabiedrībā. Pamatnostādnes spēkā esošas, apstiprinātas 2022.gada 26.maijā.

Pamatnostādnēs noteikti 5 rīcības virzieni izvirzītā sabiedrības veselības politikas mērķa sasniegšanai:

1. veselīgs un aktīvs dzīvesveids;
2. infekciju izplatības mazināšana;
3. uz cilvēku centrēta un integrēta veselības aprūpe;
4. cilvēkresursu nodrošinājums un prasmju pilnveide;
5. veselības aprūpes ilgtspēja, pārvaldības stiprināšana, efektīva veselības aprūpes resursu izlietošana.

Pamatnostādnēs risināmie jautājumi ir saskaņā ar NAP2027 prioritāti "Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki", kuras mērķis ir veseli un aktīvi cilvēki Latvijā kopā veido iekļaujošu sabiedrību, kurā dzimst vairāk bērnu, ir vairāk laimīgu ģimeņu, atbildīgu un par nākotni drošu bērnu vecāku.

1.2.6. Latvijas Nacionālais enerģētikas un klimata plāns

Latvijas Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam (apstiprināts ar MK 2021.gada 4.februāra rīkojumu Nr.46), ir politikas plānošanas dokuments, ar kuru tiek noteikti Latvijas mērķi un to izpildes pasākumi šādā nozarēs vai darbībās – siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājums un oglekļa dioksīda piesaistes palielinājums, atjaunojamo energoresursu īpatsvara palielinājums, energoefektivitātes uzlabošana, enerģētiskās drošības nodrošināšana, enerģijas tirgu infrastruktūras uzturēšana un uzlabošana, kā arī inovāciju, pētniecības un konkurētspējas uzlabošana. Plāna ilgtermiņa mērķis ir, uzlabojot enerģētisko drošību un sabiedrības labklājību, ilgtspējīgā, konkurētspējīgā, izmaksu efektīvā, drošā un uz tirgus principiem balstītā veidā veicināt klimatneitrālas tautsaimniecības attīstību.

Plāna mērķu sasniegšanai noteikti šādi rīcības virzieni:

1. ēku energoefektivitātes uzlabošana;
2. energoefektivitātes uzlabošana un AER tehnoloģiju izmantošanas veicināšana siltumapgādē un aukstumapgādē un rūpniecībā;
3. ne-emisiju tehnoloģiju izmantošanas veicināšana elektroenerģijās ražošanā;
4. ekonomiski pamatotas enerģijas pašražošanas un pašpatēriņa veicināšana;
5. energoefektivitātes uzlabošana, alternatīvo degvielu un AER tehnoloģiju izmantošanas veicināšana transportā;
6. enerģētiskā drošība, enerģētiskās atkarības mazināšana, pilnīga enerģijas tirgu integrācija un infrastruktūras modernizācija;
7. atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanas efektivitātes uzlabošana un SEG emisiju samazināšana;
8. resursu efektīva izmantošana un SEG emisiju samazināšana lauksaimniecībā;
9. ilgtspējīga resursu izmantošana un SEG emisiju samazināšana un CO2 piesaistes palielināšana zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības sektorā;
10. fluorēto siltumnīcefekta gāzu (F-gāzu) izmantošanas samazināšanas veicināšana;
11. nodokļu sistēmas "zaļināšana" un draudzīguma pievilcīguma energoefektivitātei un AER tehnoloģijām uzlabošana;
12. sabiedrības informēšana, izglītošana un izpratnes veicināšana.

Plānā ir noteikti enerģētikas un klimata politikas mērķi un mērķrādītāji, kas izriet no ES tiesību aktiem, kuru noteikšanas nosacījumi ir noteikti ES tiesību aktos vai kuri ir noteikti vai nosakāmi Latvijas politikas plānošanas dokumentos vai tiesību aktos.

1.2.7. Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2020.-2027. gadam

Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2020.-2027. gadam vērstas uz NAP 2027 rīcības virziena mērķi: digitalizējot transformēta publiskā pārvalde, racionāli pārvaldīta organizatoriskā un tehnoloģiskā ekosistēma, kas ir iekšēji integrēta un ārēji atvērta kopīgas vērtības radīšanai, inovācijām un lietotāju orientētai pieejai publisko pakalpojumu sniegšanā fiziskajā un digitālajā vidē. Pētījuma izstrādes laikā pamatnostādnes nav spēkā, bet to projekts ir izsludināts 2021.01.14. Valsts sekretāru sanāksmē.

Pamatnostādnēs tiek izvērtēti NAP 2027 apstiprinātie uzstādījumi un ņemti vērā "Stratēģijā 2030" iezīmētie Latvijas ilgtspējīgas attīstības mērķi līdz 2030.gadam. Pamatnostādnes ir saskaņotas ar Darbības programmu Latvijai 2021.-2027. gadam. Pamatnostādņu izstrādē ir ņemtas vērā Digitālās Eiropas programmā⁹, ES digitālajā stratēģijā¹⁰ un "2020.gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģijā"¹¹ noteiktās digitālās attīstības prioritātes, kā arī progresa ziņojumā par Latvijas nacionālās reformu programmas "Eiropa 2020" stratēģijas kontekstā īstenošanu¹² atspoguļotie secinājumi un sniegtie ieteikumi.

Pamatnostādņu īstenošanai ir noteikti pieci attīstības virzieni:

1. digitālās prasmes un izglītība;
2. digitālā drošība un uzticamība;
3. telekomunikāciju un skaitļošanas pieejamība;
4. tautsaimniecības (t.sk valsts pārvaldes) digitālā transformācija;
5. inovācijas, IKT industrija un IKT zinātne.

Attīstības virziens "Digitālās prasmes un izglītība" tiek izstrādāts, lai veicinātu digitālo transformāciju tautsaimniecībā, kas ietver iedzīvotājus, privāto sektoru, tos pārstāvošās NVO un valsts pārvaldi, tai skaitā pašvaldības.

Pamatnostādnēs ir secināts, ka viens no stūrakmeņiem kvalitatīvai pakalpojumu sniegšanai digitālajā vidē un digitālo risinājumu izmantošanas veicināšanai ir digitāli prasmīgi un zinoši darbinieki valsts pārvaldē – augstākā līmeņa vadība, pakalpojumu pārvaldītāji un vidējā līmeņa vadītāji, IKT pakalpojumu un projektu vadītāji un ieviesēji, klientu apkalpošanas speciālisti un citas amata grupas. Valsts pārvaldē, un tostarp pašvaldībās, nodarbināto kompetence ir regulāri jāpilnveido atbilstoši digitālo tehnoloģiju izmantošanas un attīstības tendencēm, kā arī jānodrošina, lai klientu apkalpošanas speciālisti ir prasmīgi valsts pārvaldes pakalpojumu sniegšanā klientam visatbilstošākajā kanālā, kā arī spēj sniegt atbalstu elektronisko risinājumu izmantošanā, kas ietver ne tikai zināšanas e-risinājumu izmantošanā, bet arī klientu apkalpošanā un informācijas sniegšanā kvalitatīvā un iedzīvotājam labi uztveramā veidā.

Latvijas tautsaimniecības digitālā transformācija pamatnostādnēs tiek analizēta, skatot valsts pārvaldi kā tautsaimniecības daļu, kas funkcionē ciešā sadarbībā ar privāto komerciālo sektoru, nevalstiskajām organizācijām un iedzīvotājiem. Valsts un pašvaldību vienotie klientu apkalpošanas centri strādā atbilstoši vienas pieturas aģentūras principam, kontrolēti izmantojot valsts rīcībā esošus datus un valsts platformu funkcionalitāti.

Pamatnostādnēs izvirzītais rīcības virziens: Vides pārvaldības un attīstības plānošanas digitalizācija ir vērsts uz vides pārvaldības procesu digitalizāciju, kā arī paredz digitāli transformēt teritorijas attīstības plānošanu, uzlabojot iespēju ģeotelpiski attēlot plānotās investīcijas un to īstenošanas progresu, kā arī veikt teritoriju attīstības uzraudzību. Ir secināts, ka kopējas vides un ģeotelpisko risinājumu pārvaldības trūkuma sekas ir ģeotelpisko datu un risinājumu sadrumstalotība un pārklāšanās. Tiek radīti arvien jauni, konkrētās situācijas risināšanai paredzēti risinājumi, neizvērtējot jau esošo risinājumu attīstības un integrēšanas iespējas.

⁹Digitālās Eiropas programma 2021.-2027.gadam: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018AR3951>

¹⁰Eiropas digitālā stratēģija ietver paziņojumu par "Eiropas digitālās nākotnes veidošanu", paziņojumu "Eiropas datu stratēģija" un "Balto grāmatu par mākslīgo intelektu": https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age_lv

¹¹2020.gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģija: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1578392227719&uri=CELEX%3A52019DC0650>

¹²Latvijas nacionālā reformu programma Eiropa 2020 stratēģijas īstenošanai vienlaicīgi ar Latvijas Konverģences programmu 2011.-2014. gadam tika apstiprinātas MK 2011. gada 26. aprīlī un iesniegtas EK 2011. gada 29. aprīlī

Pamatnostādnēs izvirzīts rīcības virziens: "Viedās pilsētas, viedā mobilitāte, autonomie transporta līdzekļi, izmēģinājuma poligoni un regulējuma smilškastes". Rīcības nolūks ir padarīt pašvaldību fiziskās infrastruktūras atvērtas savietojamībai ar nākotnes viedās pilsētas risinājumu vajadzībām un nākotnes sakaru infrastruktūras vajadzībām. Viedo pilsētu risinājumi jāievieš atbilstoši pašvaldību viedo pilsētu stratēģijai, kuru izstrāde tiek centralizēti koordinēta atbilstoši vienotiem principiem un sadarbības vajadzībām. Kā viena no būtiskām prioritātēm ir noteikta viedā mobilitāte.

Viedās pilsētas jēdziens ietver sevī šādus pamata punktus:

1. viedā ekonomika, piemēram, attālināta uzņēmumu apkalpošana, formalitāšu automatizācija;
2. viedā vide, piemēram, viedās laistīšanas iekārtas parkos, kas pielāgo ūdens daudzumu augsnes mitrumam;
3. viedā mobilitāte, piemēram, auto stāvvietu noslodzes optimizācija;
4. viedā pārvaldība, piemēram, virtuālie asistenti;
5. viedie iedzīvotāji jeb iedzīvotāji, kas ir zinoši un spēj izmantot viedo tehnoloģiju priekšrocības.

VARAM virzītais Valsts digitālo tehnoloģiju pārvaldības likums nākotnē nodrošinās pilnvērtīgu tiesisko pamatu digitālās transformācijas un tostarp valsts pārvaldes IKT nodrošinājuma pārvaldībai valsts, nozaru un institūciju līmenī, nosakot ietvarus digitālās transformācijas attīstības projektu un tehnoloģisko pakalpojumu attīstībai un nodrošināšanai, neatkarīgi no projektu un pakalpojumu finansēšanas avotiem.

1.2.8. Pakalpojumu vides pilnveides plāns 2020.-2023. gadam

2020.gada 4.februārī ir izdots Ministru kabineta rīkojums Nr. 39 "Par pakalpojumu vides pilnveides plānu 2020.-2023. gadam". Plāns attiecas uz tiešās valsts pārvaldes iestādēm, to pakļautībā un pārraudzībā esošajām iestādēm, pašvaldībām un privāto tiesību juridiskajām un fiziskajām personām, kurām deleģēta valsts uzdevumu izpilde, un aptver visu valsts pārvaldi, t. sk. arī komersantus un nevalstiskās organizācijas, kas valsts uzdevumā sniedz pakalpojumus. Ar rīkojumu ir uzdoti dažādi pienākumi gan ministrijām, gan pašvaldībām pakalpojumu sniegšanas jomā, un šī Pētījuma kontekstā var minēt divus:

- Visām tiešās valsts pārvaldes iestādēm, to padotībā esošajām iestādēm, kā arī pašvaldībām regulāri piedalīties Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas īstenotajā iestāžu digitālās transformācijas un pakalpojumu attīstības monitoringā (E-indekss noteikšanā);
- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai līdz 2021.gada 30.decembrim apvienot visus reģionālās nozīmes valsts un pašvaldību vienotos klientu apkalpošanas centrus un izveidot vienoto publisko pakalpojumu palīdzības dienestu pirmā līmeņa konsultāciju sniegšanai par visiem valsts un pašvaldību pakalpojumiem, kuru apraksti iekļauti Latvija.lv pakalpojumu katalogā.

2. attēls. Nākotnes pakalpojumu vidi ietekmējošās tendences¹³

Nākotnes pakalpojumu sniegšanas pieejas un vides raksturojumā noteikts: "[14] Sekmīgai Digitālās transformācijas īstenošanai ir nepieciešama ne tikai jauno tehnoloģiju adaptēšana, bet arī pārvaldības procesu pārskatīšana. Galvenie izaicinājumi saistīti ar organizatorisko fragmentāciju. Pārvaldes digitālā transformācija pieprasa fundamentāli jaunu pieeju darba organizācijai, kas ietver gan domāšanas veidu, darba kultūru, gan arī organizatoriskās pārvaldības modeli. To raksturo: reintegrācija (apvienot pārvaldes procesus, kas ir tikuši fragmentēti atbilstoši šauri profesionālām administratīvām struktūrām), vajadzībās balstīta

vienotība – veidot klientu vajadzībās balstītas struktūras un pakalpojumus (pretstatā administratīvi šauri profesionalizētām), digitalizācija – procesu pārveide, izmantojot modernās tehnoloģijas, atsakoties no liekajiem procesiem, automatizācija, personalizācija, pašapkalpošanās." Pakalpojumu vides turpmāka attīstība iezīmē nepieciešamību pēc kvalitatīvi jauna līmeņa pakalpojumu līmeņa nodrošināšanas iedzīvotājiem.

¹³ <https://likumi.lv/ta/id/312410-par-pakalpojumu-vides-pilnveides-planu-20202023-gadam>

VARAM sadarbībā ar LPS un pakalpojumu turētājiem kopš 2018.gada strādā pie pašvaldību pakalpojumu unificēto nosaukumu un īsās anotācijas izstrādes¹⁴. Unificēto pakalpojumu mērķis ir harmonizēt pakalpojumu nosaukumus un īsos aprakstus, lai atvieglotu pakalpojumu atrašanu un Latvija.lv, precīzāk, pakalpojuma saņēmējs varētu iepazīties ar konkrētās pašvaldības pakalpojumiem un to detalizētu informāciju portālā par konkrēto pakalpojumu, par kuru saturu un īstenošanu ir atbildīga pašvaldība.

1.3. Reģionālās prioritātes

Uz Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2035.gadam un attīstības programmas 2023.-2029. gadam izstrādes brīdi reģionālā līmenī ir spēkā esoša Latgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija jeb **Latgales stratēģija 2030** (apstiprināta 2010.gada 1.decembrī) un Latgales plānošanas reģiona **attīstības programma 2021.-2027. gadam** (turpmāk – Latgales programma 2027, apstiprināta 2021.gada 5.novembrī).

Latgales stratēģijas 2030 lielais mērķis ir panākt straujāku reģiona ekonomisko attīstību, lai celtu cilvēku ienākumus, saglabātu un vairotu Latgales bagātīgo potenciālu un padarītu Latgali par pievilcīgu dzīves vidi nākamajām paaudzēm.

Latgales stratēģijas 2030 stratēģiskie virzieni ir prasmes, savienojumi, gudra pārvaldība un efektīvi uzņēmumi, kuru sasniegšanai izstrādātas vairākas darbības programmas: Latgale ID, Attīstības centru tīkls, Fonds, Skola+, Latgales reģiona pievilcība, Sociāli atbildīgā Latgale, Savienojumi, Ezeri, Novadu programma, Zaļā enerģija.

Latgales programmā 2027 noteiktās kopskaitā četrpadsmit vidēja termiņa prioritātes, pakārtotas Latgales stratēģijā 2030 izvirzītajiem četriem stratēģiskajiem virzieniem:

■ Stratēģiskais virziens PRASMES:

- prioritāte **Ekselence** sniegs atbalstu reģiona augstskolām: Daugavpils Universitātei, Rēzeknes Tehnoloģijas Akadēmijai un Malnavas koledžai; kā arī veicinās citu augstskolu filiāļu un programmu attīstību Latgalē;
- prioritāte **Arods un mūžizglītība** atbalstīs reģiona profesionālās izglītības iestādes, attīstīs reģionālo profesionālās orientācijas mehānismu, veicinās mūžizglītības principa iedzīvināšanu augstskolās un profesionālās izglītības iestādēs, kā arī uzlabos sadarbību ar NVA un tās sniegtu atbalstu reģiona darbaspēkam.

■ Stratēģiskais virziens SAVIENOJUMI:

- prioritātes **Maģistrāles** ietvaros tiks sniegts atbalsts reģiona galveno autoceļu rekonstrukcijai, dzelzceļa elektrifikācijai un attīstībai, ES ārējās robežas šķērsošanas uzlabošanai un atvieglošanai, kā arī Daugavpils lidostas attīstībai;
- prioritāte **Ceļi** sniegs atbalstu savienojumu uzlabojumiem starp attīstības centriem, veicinās attīstības centru pieejamību no pagastiem un attālākām apdzīvotām vietām, kā arī atbalstīs attīstības centru mobilitātes infrastruktūras uzlabojumus;
- **IT** prioritātes ietvaros tiks atbalstīta IKT pēdējās jūdzes infrastruktūras izbūve un izmantošana e-pakalpojumos un uzņēmējdarbībā, kas attīstīs un stiprinās publisko interneta pieejas punktu tīklu reģionā, kā arī nodrošinās datorprasmju un tehnoloģiju prasmju attīstību visos iedzīvotāju slāņos, digitālo prasmju attīstību visos līmeņos;
- prioritāte **Mobilitāte** atbalstīs publiskā transporta pārvaldības uzlabojumus, publiskā transporta mezglu pilnveidi, gudrās mobilitātes iedzīvināšanu reģionā un mikromobilitātes projektus reģiona pilsētās un apkārt tām.

■ Stratēģiskais virziens GUDRA PĀRVALDĪBA:

- prioritāte **Idejas** veicinās Latgales SEZ darbību, kā arī veidos un attīstīs Latgales investīciju komandu un tās ieviešo un pielietoto Latgales attīstības IT sistēmu;

¹⁴ Lai nodrošinātu Valsts kontroles 2017. gada 24. februāra lēmuma Nr. 2.4.1-48/2015 "Par Revīzijas ziņojumu un ziņošanas par ieteikumu ieviešanu laika grafiku apstiprināšanu" ieteikuma Nr. 3 ieviešanu

- prioritāte **Pašvaldības** sniegs atbalstu katras pilsētas un katra novada attīstībai vissvarīgāko investīciju un attīstības projektu īstenošanai, mājokļu pieejamībai;
- prioritāte **Vide un klimats** veicinās siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu un energoefektivitāti uzņēmumos, publiskajās ēkās un privātajos, t.sk. daudzdzīvokļu mājokļos, risinās ūdenssaimniecības un notekūdeņu, kā arī atkritumu apsaimniekošanas vides un efektivitātes problēmas, veicinās saudzīgu dabas resursu izmantošanu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, atbalstīs mazo mikroģenerācijas infrastruktūru, kas uzņem vēja un saules baterijām saražoto enerģiju;
- prioritāte **Pakalpojumi** attīstīs KAC un IT balstītos valsts un pašvaldību pakalpojumus, padarīs sociālos pakalpojumus un veselības aprūpi kvalitatīvi uzlabotu un pieejamāku reģiona iedzīvotājiem, veicinās tūrisma, kultūras un sporta attīstību. Šajā prioritātē paredzētas aktivitātes jauniešiem un sociāli iekļaujošai sabiedrībai.
- **EFEKTĪVO UZŅĒMUMU** stratēģiskajā virzienā prioritātes ir veidotas atbilstoši uzņēmumu četriem izaugsmes līmeņiem:
 - prioritāte **Iesācēji** sniegs plaša spektra atbalstu uzņēmējdarbības iesācējiem: popularizēs uzņēmējdarbību, apmācīs iesācējus biznesa pamatos, sniegs konsultāciju un inkubācijas pakalpojumus, nodrošinās sākuma kapitālu un piedāvās izaugsmes investīcijas;
 - prioritātes **Alpīnisti** ietvaros uzņēmēji, kas grib paaugstināt sava uzņēmuma ražīgumu un pakāpties augšup pa vērtības ķēdi, varēs saņemt biznesa vadības, mārketinga un tehnoloģiju konsultācijas, kā arī līdzfinansējumu un aizdevumus jaunu tehnoloģiju ieviešanai ražošanā;
 - prioritāte **Čempioni** ir domāta reģiona jau esošo spēcīgāko uzņēmumu personalizētam atbalstam, ko nodrošinās Latgales investīciju komanda, palīdzot uzņēmumam identificēt un saņemt tam piemērotu tehnoloģiju, darbaspēka, infrastruktūras un cita veida atbalstu;
 - prioritāte **Investori** dos zaļo gaismu ārvalstu un Latvijas investoriem, kas ir ieinteresēti veidot ražošanu Latgalē, piesaistot Latgales investīciju komandu visu ar jaunas ražošanas atvēršanu saistīto jautājumu risināšanai un atbalsta saņemšanai;
 - prioritāte **Sirdis** sniegs atbalstu sociālo uzņēmumu darbībai un attīstībai reģionā, sniedzot atbalstu riskam pakļauto grupu pārstāvju uzņēmībai un nodarbinātībai.

Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035.gadam un attīstības programma 2023.-2029. gadam atbalsta Latgales stratēģijas 2030 stratēģiskos virzienus un Latgales programmas 2027 prioritātes.

Latgales plānošanas reģiona Attīstības programmā 2021.-2027. gadam izvirzītas rīcības, kurās pašvaldības norādītas kā īstenošanā iesaistītas.

Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2035.gadam un attīstības programmas 2023.-2029. gadam stratēģiskie uzstādījumi ir ne tikai savstarpēji papildinoši un saskaņā ar Latgales plānošanas reģiona teritorijas attīstības plānošanas dokumentos ietvertu, bet arī **Latgales identitāte** – latgalietis ir lepns par Latgali. Latgaliešu valoda. Atšķirīgais, daudzveidīgais kultūrvēsturiskais mantojums. Cilvēciskais mērogs – tos caurstrāvo.

1.4. Pašvaldību spēkā esošie plānošanas dokumenti

Ilgtspējīgas attīstības stratēģija ir pašvaldības hierarhiski augstākais ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteikts ilgtermiņa attīstības redzējums jeb vīzija, stratēģiskie mērķi, attīstības prioritātes un telpiskās attīstības perspektīva. Telpiskās attīstības perspektīvā nosaka teritoriju attīstības vadlīnijas, kā arī nosaka un shematiski attēlo pašvaldības nozīmīgākās telpiskās struktūras, attīstības prioritātes un vēlamās ilgtermiņa izmaiņas.

2. tabula. Līdzšinējie pašvaldību ilgtermiņa stratēģiskie uzstādījumi:

Vīzija	Stratēģiskie mērķi (SM)	Ilgtermiņa prioritātes (IP)
Rēzeknes valstspilsēta		
<p>2030.gadā Rēzekne ir starptautiski atpazīstama, pievilcīga, videi un cilvēkam draudzīga, inovācijām atvērta un ērti sasniedzama pilsēta tās iedzīvotājiem, uzņēmējiem, tūristiem un viesiem. Tā ir nozīmīgs Austrumlatvijas ekonomikas, kultūras, radošo industriju, izglītības, pētniecības un sporta centrs ar attīstītu starptautiskās, nacionālās un vietējās sadarbības tīklu.</p> <p>Rēzekne ir nozīmīgs tūrisma galamērķis!</p> <p>Rēzeknes stiprums sakņojas tās mantotajās un jaunradītajās izglītības, kultūras un garīgajās vērtībās, latgaliešu valodā un kultūrā, rūpnieciskajā ražošanā, kā arī tās izdevīgajā ģeogrāfiskajā novietojumā starp Eiropas Savienību un globālo pasaules telpu.</p>	SM1 Nodrošināt Rēzeknes kā starptautiski konkurētspējīga nacionālās nozīmes ekonomiskās attīstības centra attīstību	IP1 Rēzekne – starptautiski konkurētspējīgs ekonomiskās attīstības centrs
	SM2 Attīstīt Rēzekni kā Eiropas kultūras un tūrisma pilsētu	IP2 Rēzekne - radošuma, latgaliskuma, kultūrtūrisma un aktīvā tūrisma centrs
	SM3 Sekmēt Rēzeknes kā Austrumlatvijas izglītības, pētniecības un sporta centra attīstību	IP3 Rēzekne – izglītības, pētniecības un sporta attīstības centrs
	SM4 Veidot Rēzekni kā cilvēkam un videi draudzīgu, drošu un mūsdienīgu pilsētu Eiropas Savienības Austrumu pierobežā	IP4 Rēzekne – cilvēkam un videi draudzīga, droša un mūsdienīga pilsēta
Rēzeknes novads		
Rēzeknes novads – latgaliskās kultūras identitātes centrs Latvijā un pasaulē, starp Latvijas lielākajiem ezeriem, ar mūsdienīgu ražošanu, dzīvām tradīcijām lauku sētā, un aktīvu, veselīgu dzīves un atpūtas vidi.	SM1 Radošs un izglītots cilvēks	IP1 Pieejama kvalitatīva vispārējā, interešu un mūžizglītība
	SM2 Attīstīta konkurētspējīga uzņēmējdarbība	IP2 Attīstīta daudzveidīga un stabila uzņēmējdarbības vide
	SM3 Sakārtota un pievilcīga dzīves vide	IP3 Ciemu un citu urbāno vietu attīstība
Vilāņu novads		
2030.gadā Vilāni ir „Lauku zinātnieku novads”.	Panākt straujāku Vilāņu novada ekonomisko attīstību: izmantojot Vilāņu novada potenciālu (lauksaimniecības zemes, derīgie izrakteņi, kultūras vērtības un cilvēku resursi, uzņēmumi, dabas daudzveidība); veidojot pievilcīgu dzīves vidi un investīciju vidi un saglabājot dabas un kultūras vērtības nākamām paaudzēm	„Zaļā ražošana” „Transports un lauku sasniedzamība” „Tūrisms” „Izglītība”

Apskatot pašvaldību vīzijas, redzami pašvaldību izaicinājumi un iespējas:

- Rēzeknes pilsēta ilgtermiņa attīstībā balstās uz atpazīstamību, inovācijām, kā arī kultūras vērtībām.
- Rēzeknes novads ilgtermiņa attīstībā balstās uz identitāti un dzīvām tradīcijām, aktīvu dzīvesveidu un kvalitatīvu vidi, neaizmirstot mūsdienīgu ražošanu.
- Viļānu novada vīzija, salīdzinoši, ir viskonkrētākā un pasaka, ka pašvaldība ilgtermiņa attīstību balsta uz videi draudzīgas lauksaimniecības nozares attīstību, ietverot kvalificētu darba spēku un mūsdienīgas tehnoloģijas produkcijas ražošanā.

Kopējās iezīmes visām trim pašvaldībām (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) ir identitāte un kultūra, kā arī atrašanās vietas potenciāls, bet atšķirīgā – Viļānu novada (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) uzsvars uz lauksaimniecības nozari (tā tiek izcelta arī pašvaldības ekonomiskajā specializācijā kā vietējā, tā reģionālā līmenī). Rēzeknes novads ekonomiskajā specializācijā reģiona līmenī arī min kokapstrādi, lopkopību utt., taču vīzijā tā tiek savīta kopā ar pārējām novada vērtībām.

Katrai pašvaldībai ir izvirzīti stratēģiskie mērķi un ilgtermiņa prioritātes – stratēģiskie mērķi kopā ar ilgtermiņa prioritātēm iezīmē virzienus, ar kuru palīdzību tiktu sasniegta vēlamā attīstība nākotnē.

Rēzeknes valstspilsēta un Rēzeknes novads stratēģiskos mērķus balsta uz trim pamatjomām – *cilvēks / ekonomika / vide* ar tematiski pakārtotām ilgtermiņa prioritātēm, taču Viļānu novads (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) ir izvirzījis tikai vienu stratēģisko mērķi (panākt novada ekonomisko attīstību) ar četrām tematiskām prioritātēm, kas sasaucas ar pārējo divu pašvaldību stratēģisko mērķu uzstādījumiem. Līdz ar to secināms, ka formāli atšķiras pašvaldību ilgtspējīgu attīstības stratēģiju izstrādes principi, taču skatot šos dokumentus pēc būtības – tie ir saskanīgi un papildinoši.

Lai sasniegtu pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģijā nospraustos ilgtermiņa uzstādījumus, tiek izstrādāta pašvaldības **Attīstības programma**. Tās mērķis ir noteikt konkrētu rīcību un uzdevumu kārtību, lai tiektos sasniegt izvirzītos novada vidēja termiņa un ilgtermiņa uzstādījumus. Rēzeknes valstspilsētai un Viļānu novadam (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) attīstības programmas tikušas apstiprinātas 2014.gadā un 2015.gadā, taču Rēzeknes novada pašvaldība (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) 2019.gadā ir izstrādājusi jaunu attīstības programmu līdz 2025.gadam.

3. tabula. Pašvaldību vidēja termiņa stratēģiskie uzstādījumi un to sasaiste ar ilgtermiņa stratēģiskajiem uzstādījumiem:

<i>Ilgtermiņa uzstādījumi</i>	<i>Vidēja termiņa uzstādījumi</i>	
Ilgtermiņa prioritātes (IP)	Vidēja termiņa prioritātes	Rīcību virzieni (RV)
Rēzeknes valstspilsēta		
IP1 Rēzekne – starptautiski konkurētspējīgs ekonomiskās attīstības centrs	VTP1 Uzņēmējdarbību un investīcijas atbalstoša vide.	RV1 Kvalitatīva infrastruktūra uzņēmējdarbības attīstībai RV2 Pilsētas sasniedzamības uzlabošana un iekšējās mobilitātes attīstība RV3 Efektīvs uzņēmējdarbības atbalsts
IP2 Rēzekne – radošuma, latgaliskuma, kultūrtūrisma un aktīvā tūrisma centrs	VTP2 Iedzīvotājiem un tūristiem interesanta, daudzveidīga kultūras dzīve, radošās industrijas un konkurētspējīgs tūrisma piedāvājums	RV4 Kultūrtūrisma piedāvājuma klāsta izstrāde RV5 Profesionālās mākslas, kultūras un radošo industriju attīstība RV6 Tūrisma pakalpojumu un piedāvājuma klāsta pilnveidošana
IP3 Rēzekne – izglītības, pētniecības un sporta attīstības centrs	VTP3 Latgales reģiona ekonomikā integrētā izglītība un pētniecība.	RV7 Ilgtermiņa tirgus prasībām atbilstoša daudzveidīga, visu līmeņu izglītība RV8 Individīda profesionālo un sociālo prasmju attīstība dzīvei un konkurējošai darba videi RV9 Izglītības iestāžu institucionālās izcilības uzlabošana
	VTP4 Sports.	RV10 Cilvēkresursu un sporta nozares pārvaldības attīstība RV11 Sporta nozares infrastruktūras attīstība RV12 Sporta dzīves tradīciju saglabāšana, paplašināšana un popularizēšana
IP4 Rēzekne – cilvēkam un videi draudzīga, droša un mūsdienīga pilsēta	VTP5 Kvalitatīva dzīves telpa.	RV13 Progresīvi sociālie pakalpojumi, sociālā palīdzība un veselības aprūpe RV14 Sabiedrībai tuva un moderna pilsētas pārvalde RV15 Ilgtspējīga vide
Rēzeknes novads (līdz 2021.gada 1.jūlijam)		
IP1 Pieejama kvalitatīva vispārējā, interešu un mūžizglītība	VP1 Prasmīga, radoša un darbīga sabiedrība	RV1 Kopiena RV2 Izglītība
IP2 Attīstīta daudzveidīga un stabila uzņēmējdarbības vide	VP2 Atbilstoša tehniski ekonomiskā un sociālā vide saimnieciskajai darbībai, kas rada priekšnosacījumus vietējā un starptautiskā mērogā konkurētspējīgu preču un pakalpojumu pieejamību	RV3 Uzņēmējdarbības vide RV4 Tūrisms un amatniecība
IP3 Ciemu un citu urbāno vietu attīstība	VP3 Iedzīvotājiem, saimnieciskajai darbībai un dabai labvēlīga telpa	RV5 Pārvalde RV6 Veselība RV7 Sociālā aprūpe un palīdzība RV8 Drošība

<i>Ilgtermiņa uzstādījumi</i>	<i>Vidēja termiņa uzstādījumi</i>	
Ilgtermiņa prioritātes (IP)	Vidēja termiņa prioritātes	Rīcību virzieni (RV)
		RV9 Sports RV10 Kultūra RV11 Sasniedzamība RV12 Infrastruktūra RV13 Publiskā ārtelpa RV14 Mājokļi RV15 Dabas aizsardzība
Vilānu novads		
„Zaļā ražošana”	VP 1. Uzņēmējdarbības un dzīves vides infrastruktūras attīstība	RV 1.1. Ieviest cilvēkam un videi draudzīgas, energoefektīvas tehnoloģijas RV 1.2. Attīstīt lauksaimniecības zinātnisko bāzi RV 1.3. Attīstīt bioloģisko lauksaimniecību, mājražošanu, amatniecību un mazo lauku saimniecību RV 1.4. Veidot zaļu un videi draudzīgu dzīves vidi
„Transports un lauku sasniezamība”	VP 2. Mobilitāte novada teritorijā	RV 2.1. Saglabāt apdzīvotību novadā RV 2.2. Uzlabot satiksmes drošību RV 2.3. Nodrošināt ražošanas, tranzīta pakalpojuma un industriālo zonu pieejamību RV 2.4. Uzlabot sakaru un interneta pakalpojumu pieejamību un kvalitāti
„Tūrisms”	VP 3. Tūrisms un kultūrvēsture	RV 3.1. Saglabāt un attīstīt kultūrvēsturisko mantojumu RV 3.2. Veicināt tūrisma attīstību sakrālajā un kultūras jomā RV 3.3. Veidot Vilānu tirgus tradīciju kā atpazīstamu preču zīmi Latvijā
„Izglītība”	VP 4. Pakalpojumi iedzīvotāju dzīves kvalitātei	RV 4.1. Nodrošināt kvalitatīvu izglītības piedāvājumu, pieejamību un izglītības iestāžu infrastruktūras attīstību RV 4.2. Attīstīt mūžizglītības piedāvājumu RV 4.3. Piedāvāt daudzveidīgas interešu izglītības, brīvā laika un sporta aktivitāšu iespējas RV 4.4. Izveidot sociāli atbildīgu un drošu vidi RV 4.5. Nodrošināt kultūras groza pieejamību un kultūras infrastruktūras attīstību
	VP 5. Efektīva pārvalde un sadarbība	RV 5.1. Uzlabot novada administrācijas darba efektivitāti RV 5.2. Iesaistīt iedzīvotājus lēmumu pieņemšanā

Visām trim pašvaldībām ir skaidri redzama vidēja termiņa un ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu sasaiste, kas nozīmē, ka pašvaldību nosprausto ilgtermiņa redzējumu – vīziju – sasniegšanai ir vidējā termiņā noteiktas konkrētas rīcības ar uzdevumiem.

1.5. Kaimiņu pašvaldības

Līdz ar administratīvi teritoriālās reformas īstenošanu 2021.gadā Rēzeknes novada kaimiņu pašvaldības ir **Balvu novads** (Bērzpils pagasts, Krišjāņu pagasts), **Madonas novads** (Ošupes pagasts, Barkavas pagasts), **Varakļānu novads** (Varakļānu pagasts), **Preiļu novads** (Sīļukalna pagasts, Galēnu pagasts, Silajāņu pagasts, Rušonas pagasts, Aglonas pagasts), **Krāslavas novads** (Kastuļinas pagasts, Andrupenes pagasts, Andzeļu pagasts, Ezernieku pagasts) un **Ludzas novads** (Rundēnu pagasts, Pildas pagasts, Ņukšu pagasts, Pureņu pagasts, Cirmas pagasts, Zvirgzdenes pagasts, Mežvidu pagasts, Salnavas pagasts). Rēzeknes valstspilsēta robežojas tikai ar Rēzeknes novadu, taču ņemot vērā kopīgo Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada attīstības plānošanas kārtību, tiks vērtēti kaimiņu pašvaldību uzstādījumi kopā ar jaunajiem Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada attīstības plānošanas dokumentiem.

Uz Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2035.gadam un attīstības programmas 2023.-2029. gadam izstrādes brīdi no jaunajiem novadiem attīstības programmas un ilgtspējīgas attīstības stratēģijas ir spēkā Balvu novadam, Krāslavas novadam, Ludzas novadam, Madonas novadam un Preiļu novadam, savukārt Varakļānu novads administratīvi teritoriālās reformas rezultātā palika līdzšinējās robežās un spēkā ir līdzšinējie plānošanas dokumenti.

4. tabula. Kaimiņu pašvaldību spēkā esošo stratēģisko uzstādījumu kopsavilkums:

	Stratēģiskie mērķi	Ilgtermiņa prioritātes	Vidēja termiņa prioritātes
Balvu novads	SM1 Saliedēta sabiedrība un dinamiska pārvaldība	IP1 Viedā pārvaldībā balstīta izglītota, sociāli nodrošināta, veselīga un radoša sabiedrība	VTP1 Sabiedrība VTP2 Pārvalde
	SM2 Dabiska, sakārtota un veselīga dzīves, darba un atpūtas vide	IP2 Ilgtspējīga infrastruktūra un vide	VTP3 Vide VTP4 Infrastruktūra
	SM3 Konkurētspējīga un produktīva saimnieciskā darbība	IP3 Ekonomisko aktivitāti veicinoša vide	VTP5 Uzņēmējdarbības atbalsts VTP6 Tūrisms
Krāslavas novads	SM 1 Izglītots, radošs un aktīvs iedzīvotājs	IP1 Pieejami, kvalitatīvi izglītības, kultūras, sporta, veselības aprūpes, sociālie un publiskās pārvaldes pakalpojumi; nodrošinātas attīstības iespējas informācijas un pilsoniskajai sabiedrībai	VTP1 Kvalitatīvu un pieejamu pakalpojumu attīstība dažādām mērķa grupām, gudras pārvaldes, informācijas tehnoloģiju un iedzīvotāju līdzdalības attīstība
	SM 2 Dzīvei, darbam un atpūtai pievilcīga vide un infrastruktūra	IP2 Pieejama tehniskā infrastruktūra, kvalitatīvs dzīvojamais fonds, sakārtota un droša vide	VTP2 Viedas un klimatam draudzīgas tehniskās infrastruktūras, dzīvojamā fonda un vides kvalitātes attīstība

	SM 3 Uzņēmējdarbību atbalstoša vide	IP3 Kvalitatīva infrastruktūra un pakalpojumi veiksmīgai uzņēmējdarbībai	VTP3 Uzņēmējdarbības vides uzlabošana un uzņēmēju aktivizēšana
Ludzas novads	SM1 Izglītota, veselīga, kulturāla, sociāli aktīva un materiāli nodrošināta sabiedrība	IP1 Pieejami izglītības, ārstniecības, kultūras un sociālie pakalpojumi, efektīva publiskā pārvalde	VTP1: Sociālās infrastruktūras attīstīšana un pakalpojumu kvalitātes celšana
	SM2 Droša, dabiska un pieejama vide dzīvošanai, darbam un atpūtai	IP2 Attīstīta transporta, sakaru, ūdenssaimniecības sistēmas, vides un enerģētikas infrastruktūra	VTP2: Tehniskās infrastruktūras attīstīšana un pakalpojumu kvalitātes celšana
	SM3 Konkurētspējīga un droša uzņēmējdarbības vide	IP3 Investīciju piesaistes un nodarbinātības veicināšana, attīstīts tūrisms, aktīvi uzņēmēji	VTP3: Novada konkurētspējas palielināšana
Varakļānu novads¹⁵	SM 1 Iedzīvotājiem nodrošināta kvalitatīva izglītība un daudzpusīgas personības attīstības iespējas mūža garumā	IP 1 Iedzīvotājiem nodrošinātas profesionālās pilnveides iespējas, kvalitatīva un pieejama vispārējā un profesionālās ievirzes izglītība	1 VTP 1 Optimāls kvalitatīvu izglītības, kultūras un sporta pakalpojumu piedāvājums 1 VTP 2 Mūžizglītība un sabiedrības līdzdalības veicināšana personības pilnveides procesā 1 VTP 3 Kultūras mantojuma saglabāšana un iekļaušana mūsdienu kultūras procesu attīstībā 1 VTP 4 Veselības veicināšanas pakalpojumu attīstība
	SM 2 Pašvaldībā nodrošināti līdzvērtīga apjoma un sasniedzamības pakalpojumi	IP 2 Moderna pārvalde nodrošina kvalitatīvus pašvaldības pakalpojumus	2 VTP 1 Pārvaldes pakalpojumu kvalitāte un pašvaldības interešu pārstāvniecība 2 VTP 2 Optimāla sociālā pārvaldība un sociālo pakalpojumu pieejamība 2 VTP 3 Sabiedrības līdzdalība pašvaldībā notiekošajos pasākumos un procesos
	SM 3 Nodarbinātības pieaugums novada ekonomiskā profila nozarēs	IP 3 Uzņēmējdarbības attīstību veicinoša pašvaldības politika un tehniskā infrastruktūra	3 VTP 1 Uzņēmējdarbību atbalstoša pašvaldība 3 VTP 2 Ekonomisku attīstību veicinoša infrastruktūra

¹⁵ Attīstības programmas darbības termiņš pagarināts līdz 2023.gadam

	SM 4 Nodrošināta droša un videi draudzīga dzīves vide , ģimeniska tradicionāla kultūrvide dabas vērtību ielokā	IP 4 Kvalitatīva infrastruktūra nodrošina pieejamus un vidi saudzējošus pakalpojumus	4 VTP 1 Efektīva infrastruktūras pārvalde 4 VTP 2 Mūsdienu prasībām atbilstoša infrastruktūra 4 VTP 3 Sabiedrības iesaistīšana infrastruktūras attīstībā un vides sakopšanā
Madonas novads	SM1 Sekmēt sabiedrības izglītību, sociālo nodrošinātību, veselīgu un aktīvu dzīvesveidu	Vienota, mūsdienīga un iedzīvotājiem atvērta publiskā pārvalde	1. VTP Izglītotas sabiedrības veidošana 2. VTP Sociāli nodrošinātas un veselīgas sabiedrības veidošana 3. VTP Aktīvas sabiedrības veidošana
	SM2 Sekmēt novada ekonomisko attīstību		1. VTP Uzņēmējdarbības un nodarbinātības sekmēšana 2. VTP Tūrisma uzņēmējdarbības sekmēšana
	SM3 Sekmēt teritorijas sasniedzamību un vides resursu ilgtspējīgu attīstību		1. VTP Transporta infrastruktūras uzlabošana 2. VTP Komunālo pakalpojumu uzlabošana 3 VTP Vides resursu ilgtspējīgas attīstības sekmēšana
Preiļu novads	SM1 Aktīva uzņēmējdarbība	IP1 ¹⁶ Efektīvi un inovatīvi uzņēmumi	VTP1 – Ekonomiskās aktivitātes paaugstināšana un vietas potenciāla vieda izmantošana
	SM2 Pievilcīga dzīves vide	IP2 Ērta, droša, patīkama vide un savienojumi	VTP2 – Droša, pieejama un labiekārtota dzīves telpa
	SM3 Labklājīga sabiedrība	IP3 Prasmīgi, aktīvi un nodrošināti cilvēki	VTP3 – Izglītota, radoša, vesela un tradīcijām bagāta vietējā sabiedrība
	SM4 Vieda pārvaldība	IP4 Gudra un atbildīga vietējā pārvaldība	VTP4 – Progresīva, stratēģiska un uz daudzpusēju sadarbību vērsta vietējā pārvaldība

¹⁶ noteiktas arī vairākas horizontālās prioritātes

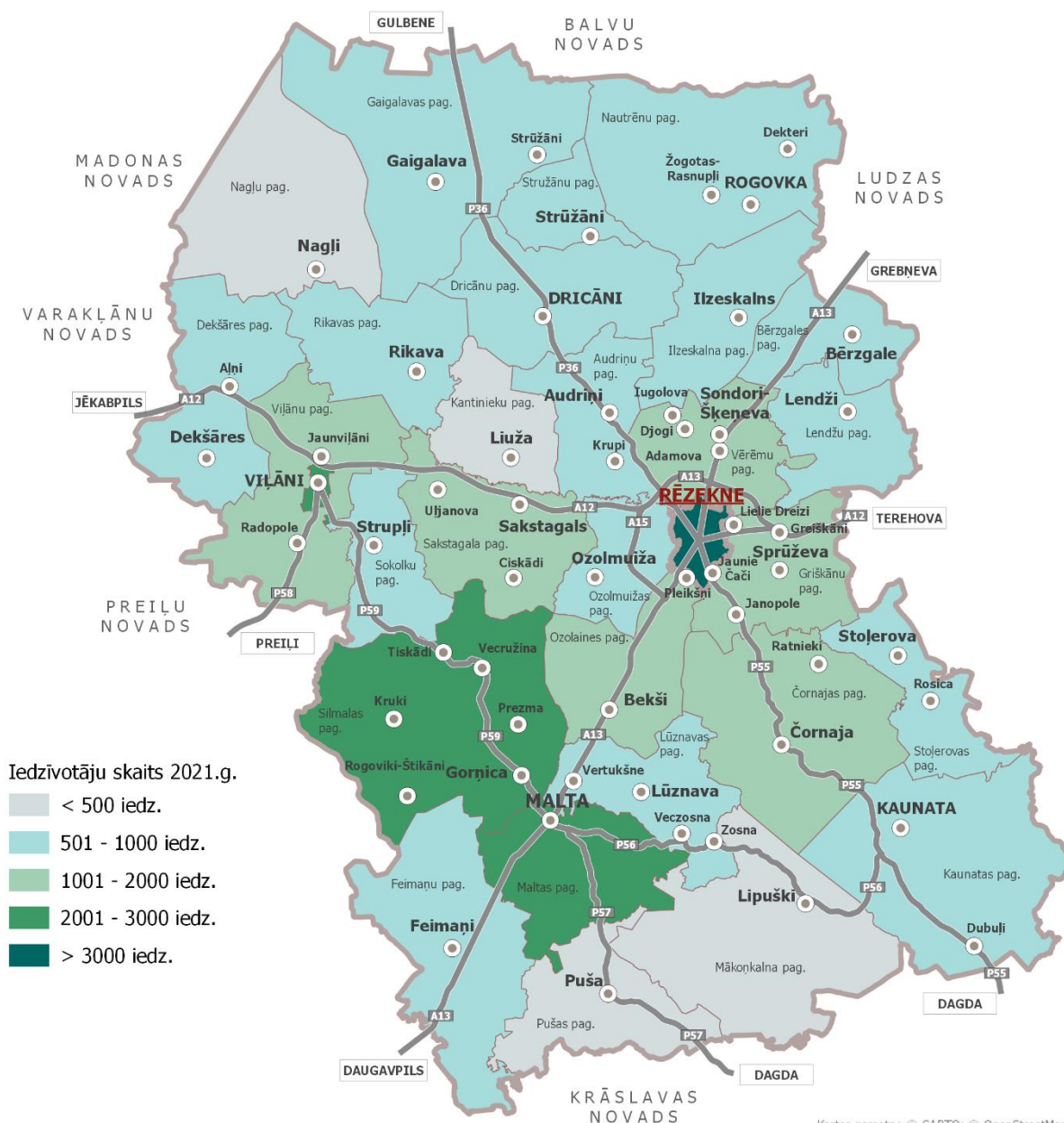
2. Esošās situācijas analīze

2.1. Iedzīvotāji/demogrāfija

2.1.1. Iedzīvotāju skaits un blīvums

Saskaņā ar Oficiālās statistikas portālu 2021.gada sākumā¹⁷ Rēzeknes valstspilsētā dzīvoja 26 839 iedzīvotāji, Rēzeknes novadā (teritorija pēc 2021.gada 1.jūlija) 29 643 iedzīvotāji. Kopā šajās teritorijās 2021.gada sākumā dzīvoja 56 482 iedzīvotāji, kas ir 3,0 % no kopējā Latvijas Republikas iedzīvotāju skaita.

3. attēls. Iedzīvotāju skaits Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā uz 2021.gada 1.janvāri (OSP, kods: RIG060)

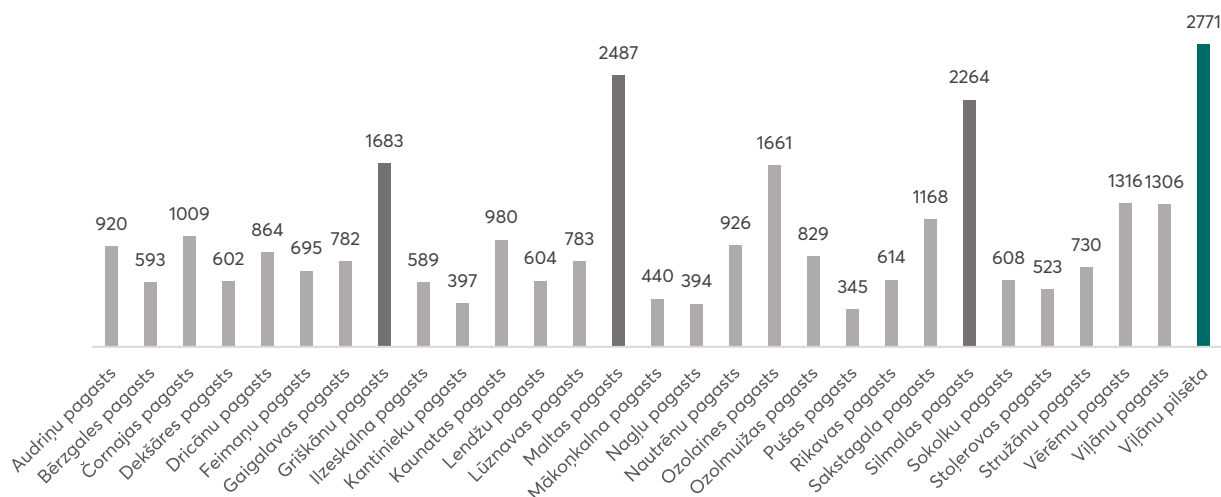

Kartes pamatne © CARTO; © OpenStreetMap

¹⁷ Oficiālās statistikas portāls (turpmāk tekstā – OSP), atsaucies kods: IRS030

Rēzeknes novadā iedzīvotāju skaits¹⁸ ir 29 643 tūkstoši iedzīvotāju, no kuriem 81,8 % (24 244 iedz.) dzīvo Rēzeknes novada teritorijā (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) un 18,2 % (5 399 iedz.) Viļānu novada teritorijā (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.).

4. attēls. Iedzīvotāju skaits Rēzeknes novada veidojošajās teritoriālajās vienībās, 01.01.2021. (OSP, kods: RIG060)

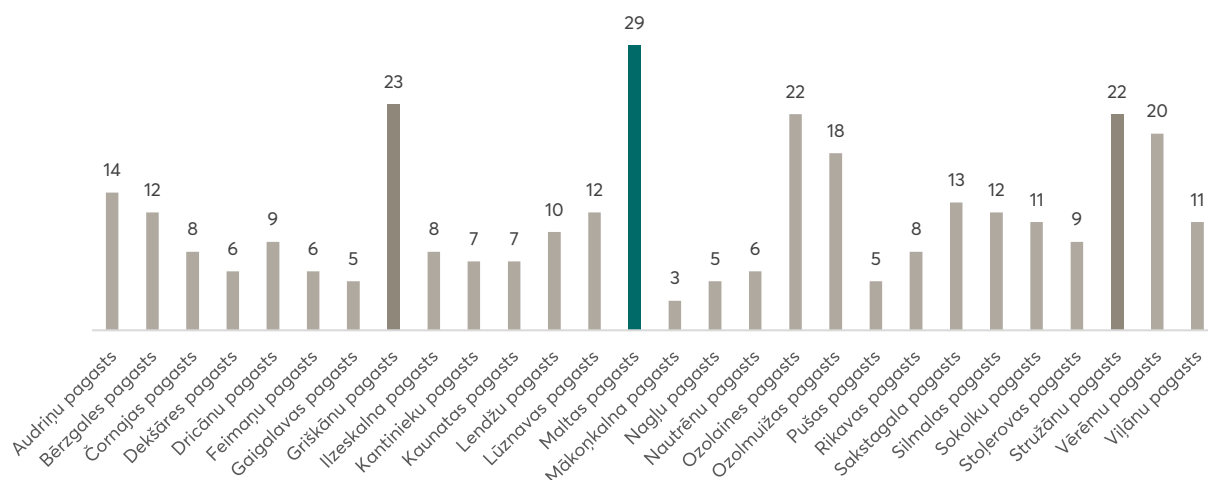

Rēzeknes novada lielākie pagasti¹⁹ iedzīvotāju skaita ziņā ir Maltas pagasts ar 2 487 iedzīvotājiem, Silmales pagasts ar 2 264 iedzīvotājiem un Griškānu pagasts ar 1 683 iedzīvotājiem, savukārt Viļānu pilsētā 2021.gada sākumā dzīvoja 2 771 iedzīvotājs.

Iedzīvotāju blīvums²⁰ Rēzeknes valstspilsētā 2021.gada sākumā ir 1 568 cilv./km², kas ir otrais lielākais rādītājs starp valstspilsētām. Rēzeknes novadā tas ir 11 cilv./km², savukārt Viļānu novadā 19 cilv./km² un Viļānu pilsētā 586 cilv./km².

Lielākais iedzīvotāju blīvums Rēzeknes novadā 2021.gada sākumā bija Maltas pagastā (29 cilv./km²), Griškānu pagastā (23 cilv./km²), Ozolaines un Stružānu pagastos (abos 22 cilv./km²).

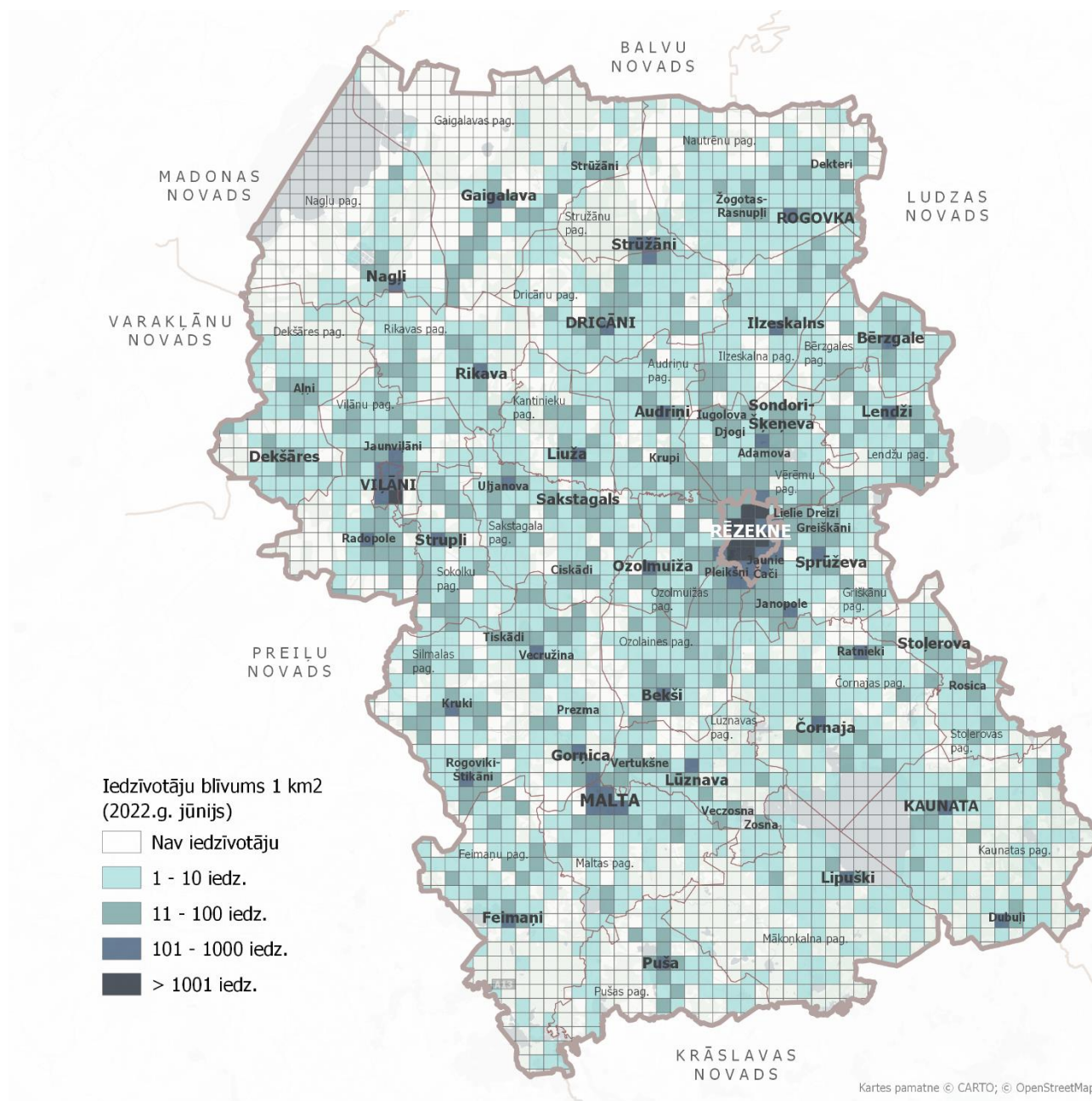
5. attēls. Iedzīvotāju blīvums Rēzeknes novada veidojošajās teritoriālajās vienībās, cilv./km², 01.01.2021. (OSP, kods: IRD061)

¹⁸ OSP, atsaucē kods: IRS030

¹⁹ OSP, atsaucē kods: RIG060

²⁰ OSP, atsaucē kods: IRD061

6. attēls. Iedzīvotāju blīvums uz 1 km² 2021.gada novembrī
(OSP, atsaucis kods: IRS030)

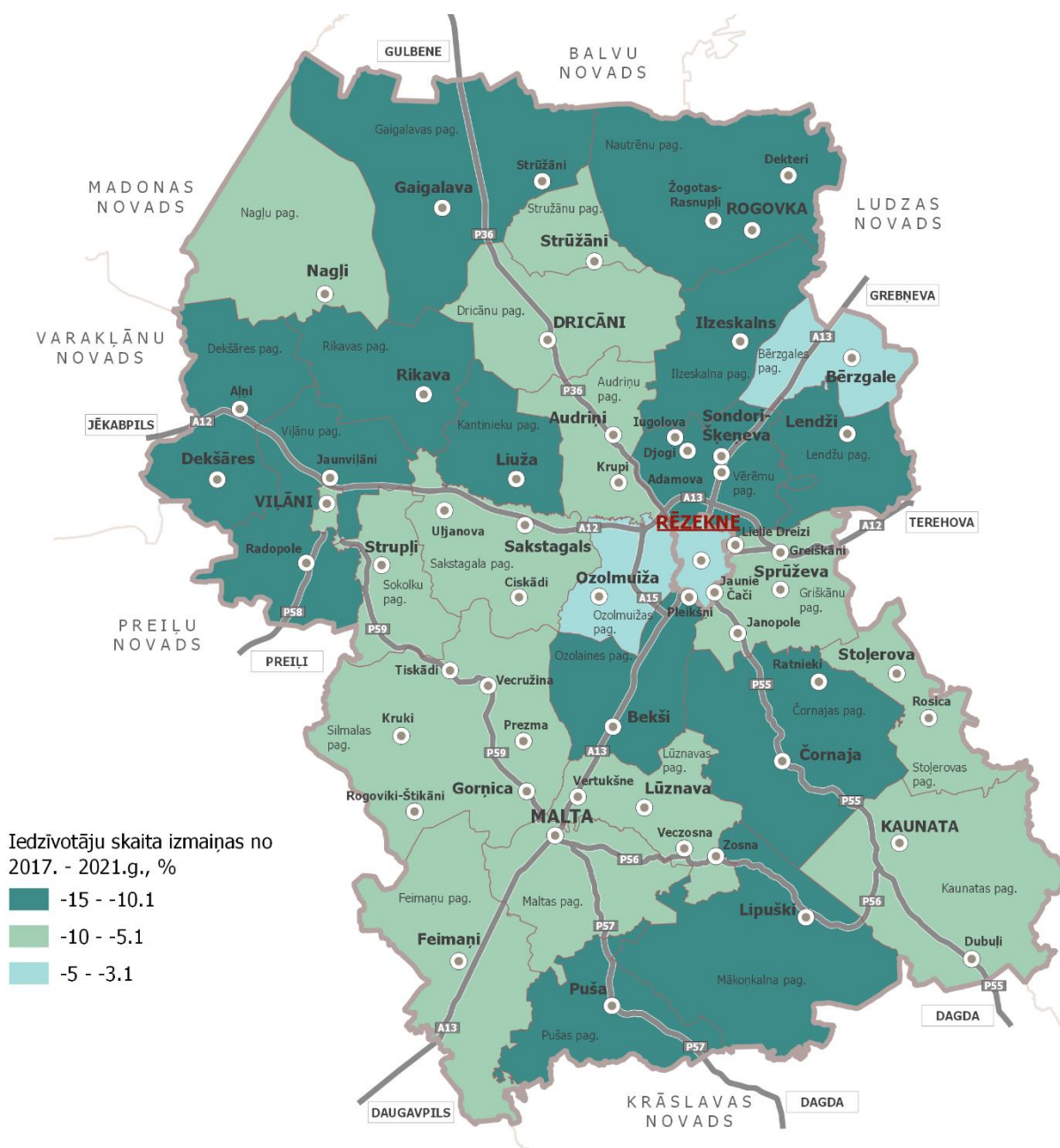
Pēdējo piecu gadu laikā iedzīvotāju skaits Rēzeknes valstspilsētā ik gadu samazinājies vidēji par 1,0 %²¹, Rēzeknes novadā – par 2,0 %, Latgales reģionā – par 1,8 % un Latvijā – par 0,7 %²². Kopumā iedzīvotāju skaits valstspilsētā laika periodā no 2017.gada līdz 2021.gadam samazinājies par 4,7 % jeb par 1 335 iedz., bet Rēzeknes novadā – par 8,9% jeb par – 2 822 iedz.

Vērtējot iedzīvotāju skaita dinamiku Rēzeknes novadā, redzams, ka iedzīvotāju skaits samazinājies visos pagastos un Viļānu pilsētā, turklāt – ik gadu iedzīvotāju skaits samazinājies vidēji par 2.5%. Lielākais iedzīvotāju skaita samazinājums laika periodā no 2017.gada līdz 2021.gadam ir bijis Kantinieku pagastā (par 15.0% jeb par 70 iedz.), Dekšāres pagastā (par 14.6% jeb par 103 iedz.) un Mākonkalna pagastā (par 13.7% jeb par 70 iedzīvotājiem).

²¹ OSP, atsaucis kods: IRS030

²² OSP, atsaucis kods: RIG060

7. attēls. Iedzīvotāju skaita dinamika Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novada veidojošajās teritoriālajās vienībās (OSP, atsaucējs kods: RIG060)

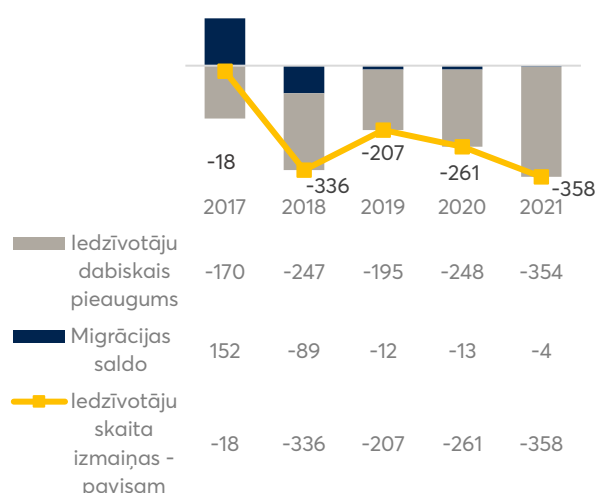

Iedzīvotāju skaita izmaiņas raksturo divi rādītāji – iedzīvotāju dabiskais pieaugums (starpība starp attiecīgajā gadā dzimušo un mirušo skaitu) un starptautiskās ilgtermiņa migrācijas saldo (starpība starp imigrējušo (iebraukušo) un emigrējušo (izbraukušo) skaitu).

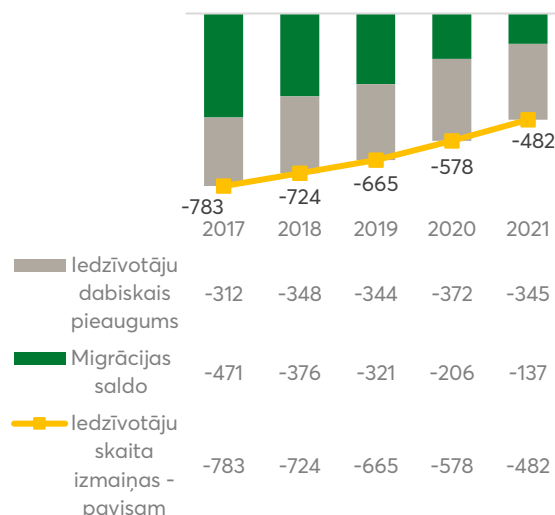
Rēzeknes valstspilsētā, tāpat kā pārējās republikas pilsētās, tendence dabiskajam pieaugumam pēdējos piecos gados²³ ir negatīva, turpretī migrācijas saldo – pozitīva (izņemot Rīgu). Latgales reģionā un valstī kopumā abu rādītāju tendence ir identiska – dabiskā pieauguma rādītājs un migrācijas saldo rādītājs uzlabojas, kas nozīmē – neskatoties uz joprojām esošo mirstības pārsvaru pār dzimstību, kopējā situācija uzlabojas un arī imigrējušo un emigrējušo skaita starpība samazinās.

²³ Pieejamā statistika par 2016-2020

8. attēls. Iedzīvotāju skaita izmaiņas Rēzeknes valstspilsētā, 2017-2021 (OSP, atsaucējs kods: IRS030)

9. attēls. Iedzīvotāju skaita izmaiņas Rēzeknes novadā, 2017-2021 (OSP, atsaucējs kods: IRS030)

Abu šo rādītāju savstarpējā salīdzināšana parāda, ka lielāks īpatsvars iedzīvotāju skaita samazinājumā 2020.gadā valstspilsētā un novadā ir negatīvajam dabiskajam pieaugumam, turpretī 2017.gadā – migrācijas saldo.

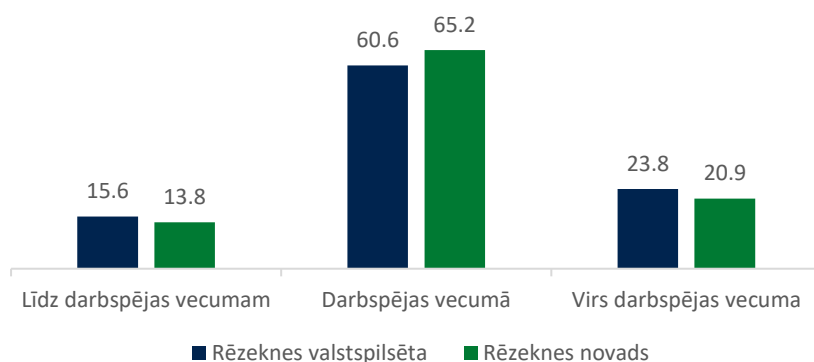
Saskaņā ar EM demogrāfijas prognozēm iedzīvotāju skaits Latvijā vidējā un ilgtermiņā turpinās samazināties, pie tam darbaspējas vecumā iedzīvotāju skaits samazināsies straujāk nekā kopējais iedzīvotāju skaits. Galvenais iedzīvotāju skaita samazināšanās iemesls gan vidējā, gan ilgtermiņā būs iedzīvotāju novecošanās, kā rezultātā turpinās palielināties plaša starp jaundzimušo un mirušo skaitu. Vienlaikus starptautiskās iedzīvotāju migrācijas plūsmas Latvijā varētu izlīdzināties jau nākamā 2-3 gadu laikā, savukārt ilgtermiņā imigrējošo skaits varētu pārsniegt emigrējošos. Iedzīvotāju skaits turpinās sarukt, vienlaikus sabiedrības novecošanās tendences kļūs izteiktākas²⁴.

2.1.2. Iedzīvotāju dzimuma un vecuma struktūra, demogrāfiskā slodze

2021.gada sākumā 62% no visiem Latvijas pastāvīgajiem iedzīvotājiem ir darbaspējas vecumā (15–63 gadi), 16% iedzīvotāju ir līdz darbaspējas vecumam (līdz 14 gadiem), bet 22% ir virs darbaspējas vecuma (64 un vairāk gadi). Darbaspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvaram ir tendence samazināties²⁵.

Rēzeknes valstspilsētā 2021.gada sākumā darbaspējas vecumā bija 60.6% iedzīvotāju, Rēzeknes novadā – 65.2%, savukārt Latgales reģionā – 62.2%.²⁶

10. attēls. Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada iedzīvotāju sadalījums pēc darbaspējas vecuma 2021.gada sākumā, % un skaits (OSP, atsaucējs kods: IRD010)

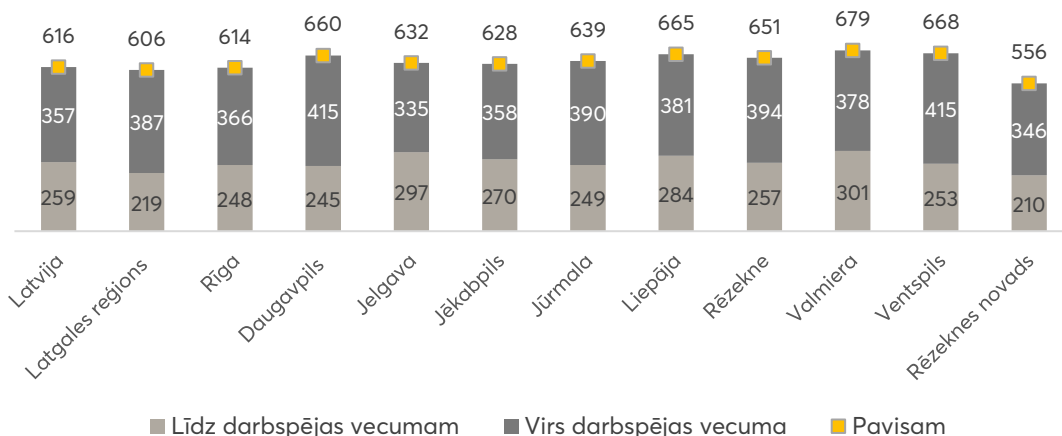
²⁴ Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm, <https://www.em.gov.lv/lv/darba-tirgus-zinojums>

²⁵ www.csp.gov.lv/lv/demografija?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

²⁶ OSP, atsaucējs kods: IRD010

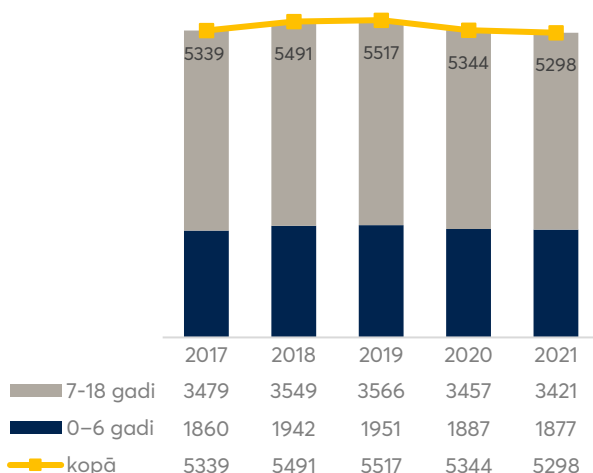
Demogrāfiskās slodzes²⁷ līmenis 2021.gada sākumā Rēzeknes valstspilsētā (651) ir augstāks kā nekā Latvijā (616), taču Rēzeknes novadā (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) (556²⁸) tas ir zemāks par Latvijas rādītāju. Laika periodā no 2017.gada līdz 2020.gadam demogrāfiskās slodzes līmenis pieaug visās apskatītajās teritorijās, taču uz 2021.gada sākumu tas samazinās.

11. attēls. Demogrāfiskās slodzes līmenis 2021.gada sākumā (OSP, atsaucē kods: IRD020)

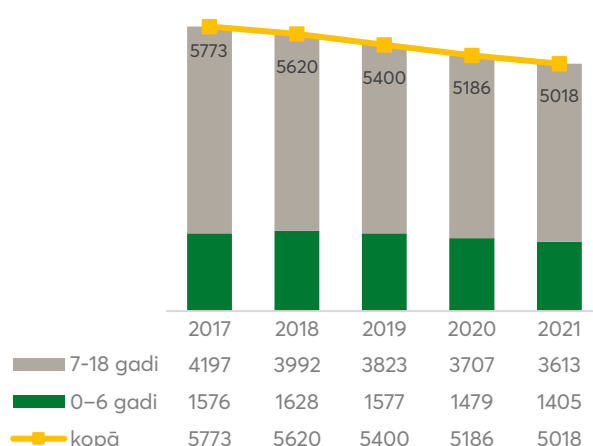

Rēzeknes valstspilsētas iedzīvotāju skaita (vecumā līdz 18 gadiem) izmaiņās vērojama negatīva tendence. 2021.gada sākumā valstspilsētā bija 5 298 iedzīvotāji vecumā līdz 18 gadiem, kas ir par 0.8% jeb par 41 iedzīvotāju mazāk nekā 2017.gada sākumā.

12. attēls. Iedzīvotāju (0-18 gadi) skaita dinamika Rēzeknes valstspilsētā, 2017-2021 (OSP, atsaucē kods: IRD040)

13. attēls. Iedzīvotāju (0-18 gadi) skaita dinamika Rēzeknes novadā, 2017-2021 (OSP, atsaucē kods: RIG010)

Iedzīvotāju skaita dinamika šajā vecuma posmā arī Rēzeknes novadā ir negatīva – iedzīvotāju skaits pēdējo piecu gadu laikā samazinājies par 13.1% jeb par 755 iedzīvotājiem.

Iedzīvotāju vidējais vecums²⁹ 2021.gadā Rēzeknes valstspilsētā (43 gadi) un Rēzeknes novadā (44 gadi) ir lielāks kā Latvijā (42 gadi), taču mazāks kā Latgales reģionā (45 gadi). Salīdzinājumam, pārējo valstspilsētu

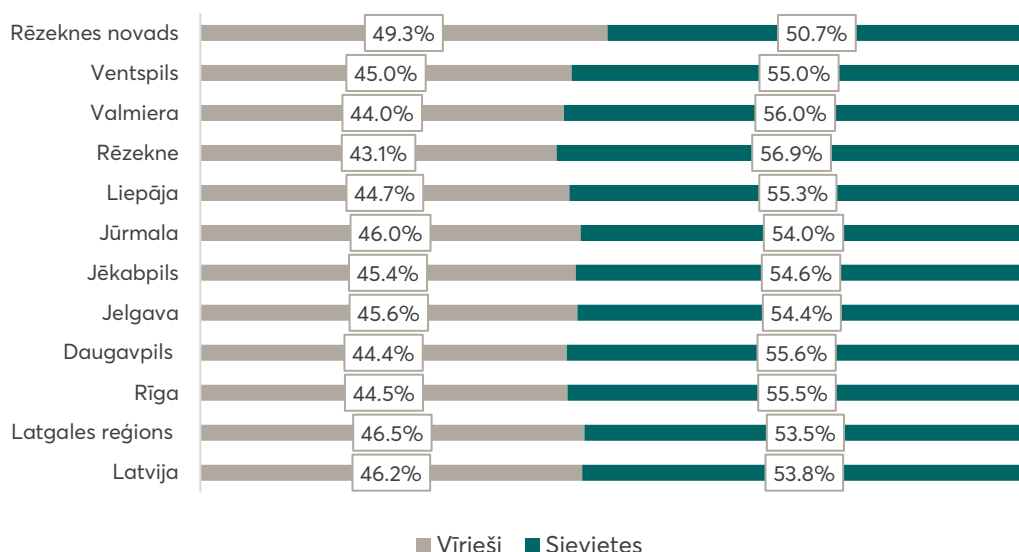
²⁷ darbības vecumu nesasnējušo un pārsnējušo personu skaita attiecība pret personu skaitu darbības vecumā

²⁸ aprēķināts vidējais rādītājs no abiem novadiem (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.)

²⁹ OSP, atsaucē kods: RIG020

iedzīvotāju vidējais vecums – Daugavpils, Jūrmalas un Ventspils – 44 gadi, Valmiera, Jēkabpils, Liepāja un Rīga – 42 gadi, bet Jelgavā iedzīvotāju vidējais vecums 2021.gadā bija 41 gads.

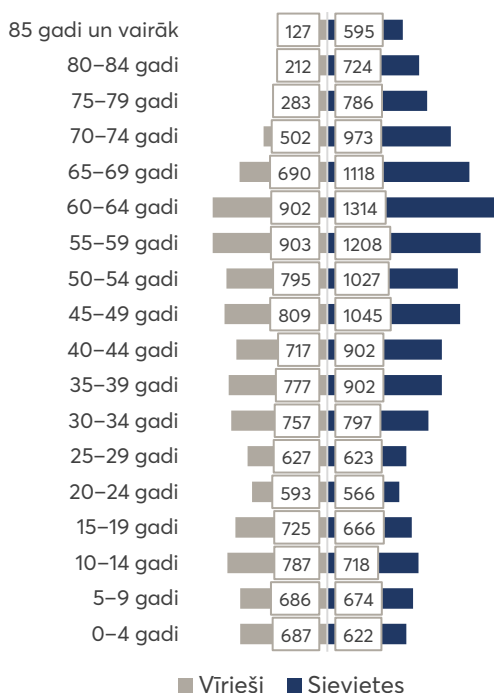
14. attēls. Dzimumu proporcija 2021.gadā (OSP, atsaucē kods: IRD080)

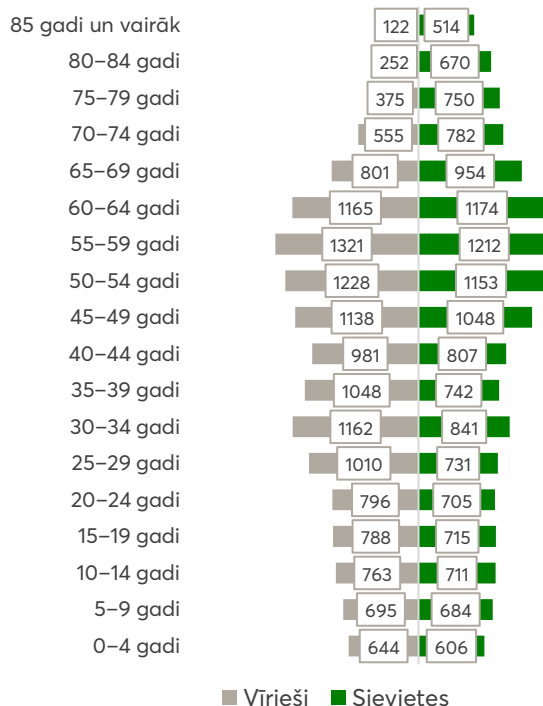
2021.gadā Rēzeknes valstspilsētā sievietes procentuāli³⁰ ir vairāk (56,9%) nekā vidēji Latvijā (53,8%) un Latgales reģionā (53,5%), bet Rēzeknes novadā mazāk (49,5%).

Rēzeknes valstspilsētā vecumā grupā 35 līdz 39 gadi jūtams sieviešu pārsvars pār vīriešiem³¹ 2021.gadā, savukārt Rēzeknes novadā ir vīriešu pārsvars vecuma grupā 25 līdz 29 gadi un saglabājas līdz pat vecuma grupai 65 līdz 69 gadi.

15. attēls. Iedzīvotāju skaits pēc vecuma grupām un dzimuma Rēzeknes valstspilsētā 2021.gada sākumā (OSP, atsaucē kods: IRD080)

16. attēls. Iedzīvotāju skaits pēc vecuma grupām un dzimuma Rēzeknes novadā 2021.gada sākumā (OSP, atsaucē kods: IRD080)

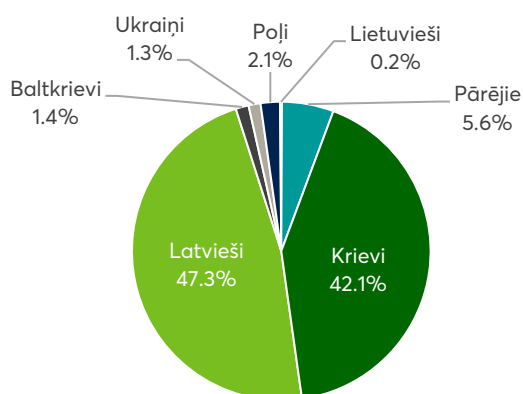
³⁰ OSP, atsaucē kods: IRD080³¹ OSP, atsaucē kods: IRD080

2.1.3. Iedzīvotāju sadalījumā pēc tautības un valstiskās piederības

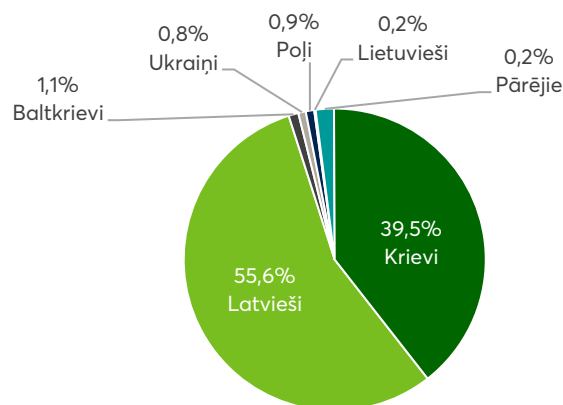
2021.gada sākumā 47.3% no Rēzeknes valstspilsētas iedzīvotājiem un 55.6% no Rēzeknes novada iedzīvotājiem bija latvieši. Vidēji Latvijā šis rādītājs ir 63%, otra pārstāvētākā tautība ir krievi (24%) un trešā – baltkrievi (3%). 3% iedzīvotāju tautība ir nezināma vai nav norādīta³², savukārt Latgales reģionā latviešu īpatsvars ir 46%. Starp valstspilsētām ierindoja septītā vietā pēc latviešu īpatsvara³³.

Valstspilsētā latviešu un krievu īpatsvars ir līdzvērtīgs (attiecīgi 47.3% un 42.1%), taču Rēzeknes novadā vērojams latviešu pārsvars – 55.6% pret 39.5%. Gan valstspilsētā, gan novadā, līdzīgi kā Latvijā, trešā pārstāvētākā tautība ir baltkrievi – valstspilsētā 1.4%, novadā 1.1%.

17. attēls. Iedzīvotāju sadalījums pēc tautības Rēzeknes valstspilsētā 2021.gada sākumā (OSP, atsaucē kods: IRE030)

18. attēls. Iedzīvotāju sadalījums pēc tautības Rēzeknes novadā 2021.gada sākumā (OSP, atsaucē kods: IRE030)

2021.gada sākumā Latvijā (86.7%), Latgales reģionā (88.4%) un visās valstspilsētās **lielākais iedzīvotāju īpatsvars ir Latvijas pilsoņi**, turklāt Rēzeknes valstspilsētā šis rādītājs sasniedz 93.1%, kas ir otrais augstākais starp valstspilsētām³⁴.

Starp apvienotā Rēzeknes novada veidojošajām teritoriālajām vienībām 2021.gadā lielākais Latvijas pilsoņu īpatsvars bija Nagļu pagastā (99.8% jeb 405 iedz.), Gaigalavas pagastā (99.4% jeb 803 iedz.) un Nautrēnu pagastā (98.8% jeb 949 iedz.), savukārt – Latvijas nepilsoņi Mākoņkalna pagastā (6.6% jeb 31 iedz.), Lūznavas pagastā (6.4% jeb 52 iedz.) un Kantinieku pagastā (5.7% jeb 24 iedz.)³⁵.

2.1.4. Secinājumi un priekšlikumi

Līdzīgi kā visā Latvijā, arī Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā **iedzīvotāju skaits samazinās**. Pēdējo četru gadu laikā valstspilsētā tas samazinājies par 5%, bet novadā par 9%. Iedzīvotāju skaita dinamika Rēzeknes novadā nenorāda uz kopsakarībām ar atrašanās vietu novadā, t.i., nav novērojams izteikts iedzīvotāju skaita samazinājums kādā no novada teritorijas daļām.

Gan Rēzeknes valstspilsētā, gan Rēzeknes novadā negatīvs dabiskais pieaugums ir noteicošais iedzīvotāju skaita samazinājumā, savukārt **migrācijas saldo tendence ir pozitīva** – arvien mazāk aizbrauc un vairāk atbrauc.

Turpmāka iedzīvotāju skaita samazināšanās var radīt izaicinājumus citās būtiskās jomās: sociālajā jomā, ekonomikā, izglītībā, veselības aprūpē.

Demogrāfiskās slodzes līmenis valstspilsētā un novadā pārskata periodā **pieaug** un **iedzīvotāji vecumā līdz 18 gadiem samazinās**, iedzīvotāji noveco. Šāda tendence ir arī Latvijā un Eiropā, kas kopumā veicina izmaiņas darbaspēka struktūrā – iespējamais darbaspēka trūkums un problēmas, kas skar sociālo un

³² www.csp.gov.lv/lv/demografija?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

³³ OSP, atsaucē kods: RIG040

³⁴ OSP, atsaucē kods: IRV030

³⁵ OSP, atsaucē kods: IRV030

pensiju sistēmu ir par iemeslu tam, ka palielinās darba mūža ilgums, vienlaikus "sudraba paaudze" darba tirgū nav pietiekami novērtēta un pieprasīta.

Būtisku nozīmi uz kultūras dzīves un citām norisēm atstāj **etniskais sastāvs**, it īpaši latviešu un krievu tautības īpatsvars, kas abās pašvaldībās ir līdzīgs.

Lai iedzīvotājus noturētu dzīvesvietā un piesaistītu jaunus, būtiska ir dzīves kvalitāte un darba vieta. Rēzeknes valstspilsētai un Rēzeknes novadam sadarbojoties jāuzlabo dzīves kvalitāte, jāveicina ekonomiskā attīstība, nodrošinot darba vietas un cilvēku spēju veidot sev kvalitatīvu dzīves vidi.

Novērst vai mazināt iespējamu darbaspēka trūkumu nākotnē, laicīgi veltot resursus tā piesaistei no apkārtējām pašvaldībām, piemēram, ar atbalstu jaunažiem speciālistiem.

Veicināt "sudraba paaudzes" noturēšanu darba tirgū vai no jauna iesaistīšanu ar sociālās uzņēmējdarbības attīstību.

Ņemot vērā iedzīvotāju novecošanos, jāattīsta sociālo pakalpojumu jomu iedzīvotājiem vecuma grupā 65+, radot konkurētspējīgu pakalpojumu reģionā. Jārada plašāku piedāvājumu tieši veco ļaužu aprūpes sistēmā, lai uzlabotu dzīves kvalitāti, piemēram, sociālās mājas vai grupu dzīvokļus.

Jāveicina sociālo pakalpojumu pieejamību un mūsdienīgus risinājumus, kas vecuma grupai 65+ palīdz iekļauties vairāk notiekošajos procesos novadā un būt pilsoniski aktīviem.

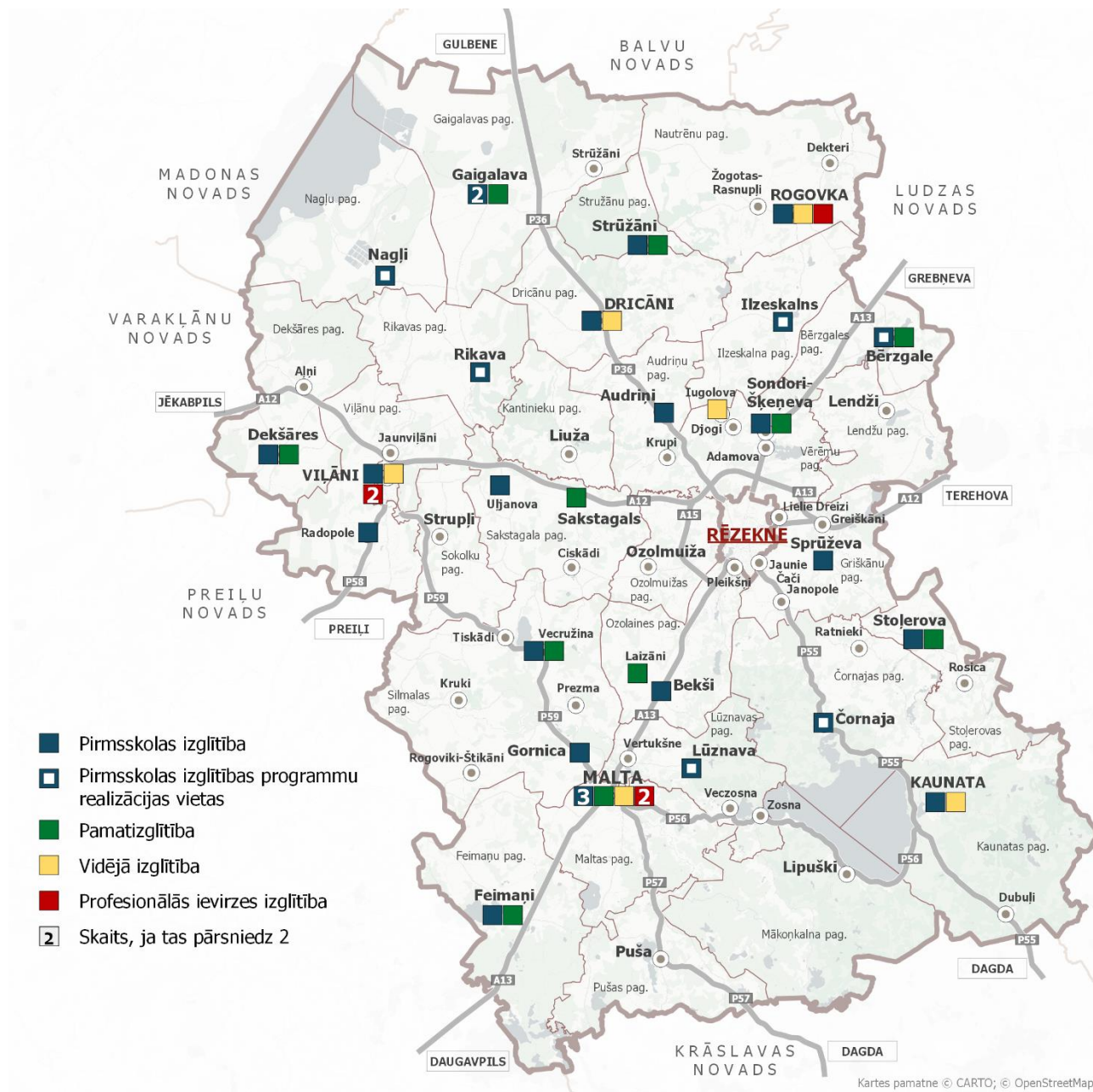
Pašvaldībām jāuztur aktīva komunikācija ar iedzīvotājiem. Darbībām jābūt integrāciju veicinošām, piemēram, lielāku uzmanību pievēršot tematiskajiem pasākumiem gan bērniem, gan pieaugušajiem.

2.2. Izglītība

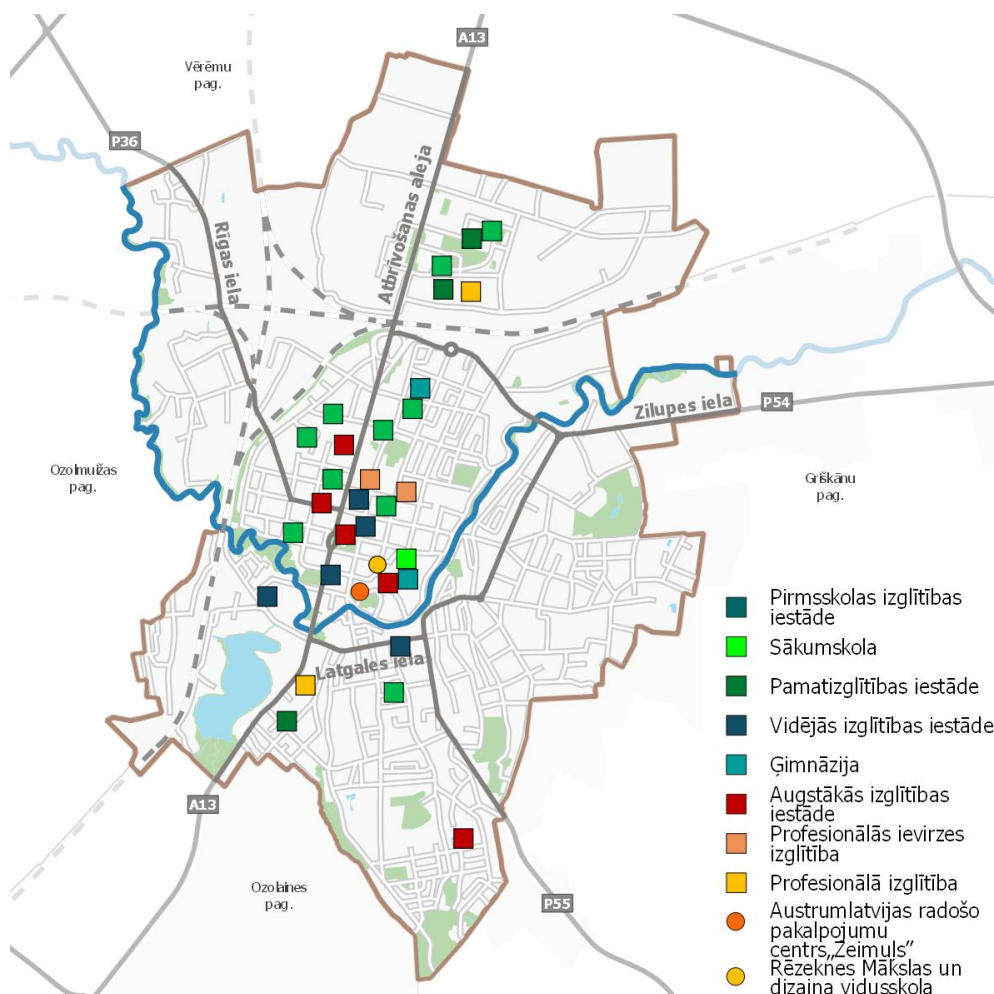
2.2.1. Nozares piedāvājums

Izglītības piedāvājums Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā tiek īstenots visās četrās izglītības pakāpēs (pirmsskolas izglītība, pamatzglītība, vidējā izglītība, augstākā izglītība) un visos trīs izglītības veidos (vispārējā izglītība, profesionālā izglītība, akadēmiskā izglītība).

19. attēls. Izglītības iestādes Rēzeknes novadā

20. attēls. Izglītības iestādes Rēzeknes valstspilsētā

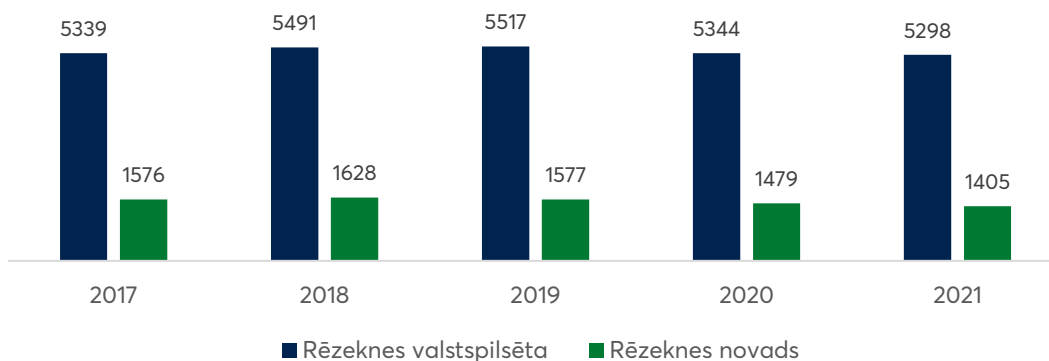

2.2.2. Pirmsskolas izglītība

Pirmsskolas izglītību Latvijā var iegūt pirmsskolas izglītības iestādēs un pirmsskolas izglītības grupās pie izglītības iestādēm (skolās, interešu izglītības iestādēs, u.c.), kā arī ģimenē, saņemot metodisku atbalstu. Bērnu no piecu gadu vecuma izglītošana Latvijā ir obligāta un pirmsskolas izglītības programmu apgūst bērni vecumā līdz septiņiem gadiem.

2021.gadā Rēzeknes valstspilsētā bija 5298 bērni vecumā līdz 6 gadiem, savukārt Rēzeknes novadā – 1405 bērni. Salīdzinot ar 2019.gadu, bērnu skaits vecumā līdz 6 gadiem valstspilsētā palielinājies par 219 bērnu, novadā samazinājies par 171 bērnu.

21. attēls. Bērnu skaits līdz 6 gadu vecumam Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā, 2017-2021 (OSP, atsaucis kods: IRD040, RIG010)

2021.gada 1.septembrī Rēzeknes valstspilsētā ir 10 pirmsskolas izglītības iestādes un 2 pirmsskolas izglītības programmu realizācijas vietas.

Izglītojamo skaits PII un pirmsskolas izglītības programmu realizācijas vietās Rēzeknes valstspilsētā pēdējo četru mācību gadu laikā ir samazinājies.

2021.gada 1.septembrī Rēzeknes novadā ir 21 pirmsskolas izglītības iestādes un 6 pirmsskolas izglītības programmu realizācijas vietas (PPRV). Privātas pirmsskolas izglītības iestādes nav ne valstspilsētā, ne novadā.

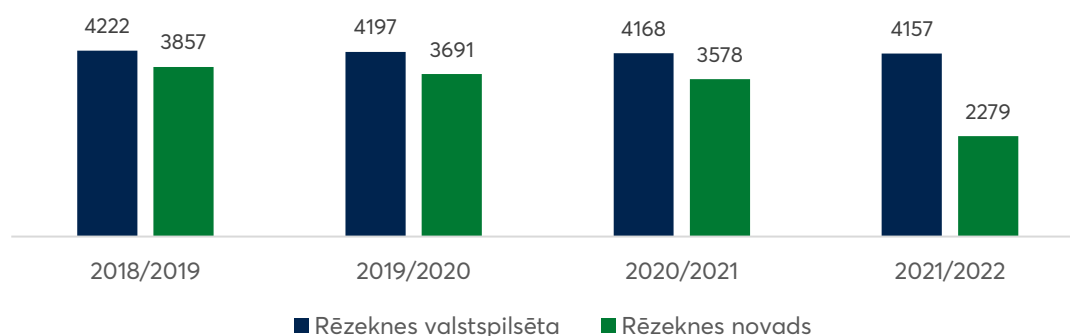
Analizējot pašvaldības sniegtos datus prognozes nākošajiem trīs gadiem rāda, ka pirmsskolas izglītības iestādēs bērnu skaits samazināsies. Salīdzinoši stabils bērnu skaits būs Ozolaines PII "Jāņtārpiņš", Viļānu pilsētas PII, kā arī Maltas PII "Dzīpariņš" un Audriņu PII.

2.2.3. Vispārējā izglītība

Rēzeknes valstspilsētas³⁶ un **Rēzeknes novada**³⁷ vispārējās izglītības (pamatizglītības un vidējās izglītības) tīklu 2021./2022.mācību gadā veido 31 izglītības iestādes³⁸:

- pamatzglītības iestādes – 14, t.sk.:
 - valstspilsētā (3) – Rēzeknes 6.pamatskola, Rēzeknes pamatskola – attīstības centrs, Rēzeknes sākumskola;
 - novadā (11) – Bērzgales pamatskola, Dekšāru pamatskola, Feimaņu pamatskola, Gaigalavas pamatskola, Rēznas pamatskola, Sakstagala Jāņa Klīdzēja pamatskola, Verēmu pamatskola, Rēzeknes novada speciālā pamatskola, Jaunstružānu pamatskola, Liepu pamatskola, Tiskādu pamatskola³⁹.
- vidējās izglītības iestādes – 17, t.sk.:
 - valstspilsētā (11) – Rēzeknes Valsts 1.ģimnāzija, Rēzeknes valsts poļu ģimnāzija, Rēzeknes 2.vidusskola, Rēzeknes 3.vidusskola, Rēzeknes 4.vidusskola, Rēzeknes 5.vidusskola⁴⁰, Rēzeknes Katoļu vidusskola (privātā vidusskola), Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola, Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola, Rēzeknes tehnikums, Austrumlatvijas Tehnoloģiju vidusskola⁴¹;
 - novadā (6) – Dricānu vidusskola, Kaunata vidusskola, Lūcijas Rancānes Makašānu Amatu vidusskola, Maltas vidusskola, Nautrēnu vidusskola, Viļānu vidusskola.

22. attēls. Izglītojamo skaits izglītības iestādēs 1.-12. klasē (mācību gada sākumā), kas īsteno vispārējās pamata un vidējās izglītības programmas Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā, 2018-2021 (Valsts izglītības informācijas sistēmas dati)

³⁶ <https://rezekne.lv/vispareja-izglitiba/>

³⁷ <https://rezeknesnovads.lv/pasvaldiba/izglitiba/izglitiba-iestades/>

³⁸ t.sk. 3 struktūrvienībās Rēzeknes novadā Bērzgales pamatskola – Nautrēnu vidusskolas struktūrvienība, Dricānu vidusskolas struktūrvienība Jaunstružu sākumskola, Maltas vidusskolas struktūrvienība – Liepu pamatskola.

³⁹ Ar 2022./2023.gadu Tiskādu vidusskola reorganizēta par Tiskādu pamatskolu (lēmums pieņemts 2020.gadā)

⁴⁰ Ar 2022. gada septembri Rēzeknes 5.vidusskola reorganizēta par Rēzeknes 5.pamatskolu

⁴¹ Pašvaldības sniegtā informācija - ar 2022.gada 1.jūliju plānots Rēzeknes 5.vidusskolu reorganizēt par Rēzeknes 5.pamatskolu un Rēzeknes 3.vidusskolu reorganizēt par Rēzeknes 3.pamatskolu

Izglītojamo skaits izglītības iestādēs 1.-12. klasē (mācību gada sākumā), kas īsteno vispārējās pamata un vidējās izglītības programmas, Rēzeknes valstspilsētā pēdējo četru mācību gadu laikā ir samazinājies par 65 jeb par 1.54%.

Izglītojamo skaits izglītības iestādēs 1.-12. klasē (mācību gada sākumā), kas īsteno vispārējās pamata un vidējās izglītības programmas, Rēzeknes novadā pēdējo piecu mācību gadu laikā ir samazinājies par 1578 jeb par 40.9%.

Izglītojamo skaitam izglītības iestādēs 1.-12. klasē (mācību gada sākumā), kas īsteno vispārējās pamata un vidējās izglītības programmas, Rēzeknes novadā turpmākajos trīs mācību gados tiek prognozēts samazinājums par 104 izglītojamajiem jeb 4.6%⁴²:

- 2022./2023. mācību gadā izglītojamo skaits prognozēts 2281;
- 2023./2024. mācību gadā izglītojamo skaits prognozēts 2222;
- 2024./2025. mācību gadā izglītojamo skaits prognozēts 2177.

Uz 2021.gada 1.septembri speciālā izglītība tiek īstenota 23 izglītības iestādēs – 7 Rēzeknes valstspilsētas skolās un 2 pirmsskolas izglītības iestādēs⁴³ (Rēzeknes pamatskola – attīstības centrs, Rēzeknes 2.vidusskola, Rēzeknes 3.vidusskola, Rēzeknes 4.vidusskola, Rēzeknes 5.pamatskola, Rēzeknes 6.pamatskola, Rēzeknes valsts poļu ģimnāzija, Rēzeknes pirmsskolas izglītības iestāde "Rūķītis", Rēzeknes pirmsskolas izglītības iestāde "Pasaka"), kā arī 14 Rēzeknes novada skolās⁴⁴ (Dekšāru pamatskolā, Dricānu vidusskolā, tās struktūrvienība Jaunstrūžānu sākumskolā, Kaunatas vidusskolā, Maltas vidusskola, tās struktūrvienība Liepu pamatskolā, Nautrēnu vidusskola, tās struktūrvienība Bērzgales pamatskolā, Tiskādu vidusskolā⁴⁵, Feimaņu pamatskolā, Gaigalavas pamatskolā, Rēznas pamatskolā, Sakstagala Jāņa Klīdzēja pamatskolā, Verēmu pamatskolā, Viļānu vidusskolā, Rēzeknes novada spec. pamatskolā).

Rēzeknes valstspilsētā vispārējās izglītības iestāžu vidējais pedagogu vecums ir 48,5 gadi.

Rēzeknes novadā vispārējās izglītības iestāžu vidējais pedagogu vecums ir 49 gadi.

2.2.4. Augstākā izglītība

Iegūt augstāko izglītību **Rēzeknes valstspilsētā**⁴⁶ piedāvā trīs akadēmijas un divas koledžas:

- Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija⁴⁷
 - Studiju programmas:
 - *Īsā* cikla profesionālās augstākās izglītības programmas – Būvniecība, Mašīnbūve, Programmēšana un datortīklu administrēšana, Apģērbu dizains un tehnoloģija, Pārtikas produktu pārstrāde, Grāmatvedība, Tiesību zinātne, Sociālais rehabilitētājs, Pirmsskolas skolotājs;
 - *Pirmā* cikla augstākās izglītības programmas (bakalaura) – Biznesa vadība, Tiesību zinātne, Ekonomika, Uzņēmējdarbība, Finances, Programmēšanas inženieris, Mehatronika, Skolotājs, Sākumskolas skolotājs, Speciālā izglītība, Sociālais darbs un sociālā rehabilitācija, Interjera dizains;
 - *Otrā* cikla studiju programmas (maģistra) – Vadības zinātne, Finanšu vadība, Tiesību zinātne, Lāzertechnoloģija, Elektroniskās komercijas informācijas sistēmas, Izglītības zinātnes, Dizains;
 - *Trešā* cikla studiju programmas (doktora) – Ekonomika un uzņēmējdarbība, Izglītības zinātnes, Lāzertechnoloģijas, Sociotehnisko sistēmu modelēšana.
- Latvijas Mākslas akadēmijas Latgales filiāle⁴⁸
 - Studiju programmas – Gleznniecības apakšnozare, Grafikas apakšnozare, Restaurācijas un tēlniecības apakšnozare.

⁴² Pašvaldības sniegtā informācija

⁴³ Pašvaldības sniegtā informācija

⁴⁴ <https://rezeknesnovads.lv/pasvaldiba/izglitiba/>

⁴⁵ Ar 2022./2023.gadu Tiskādu vidusskola reorganizēta par Tiskādu pamatskolu (lēmums pieņemts 2020.gadā)

⁴⁶ rezekne.lv/augstaka-izglitiba/

⁴⁷ www.rta.lv

⁴⁸ www.lma.lv/akademija/struktura/latgales-filiale

- Baltijas starptautiskās akadēmijas Rēzeknes filiāle⁴⁹
 - Studiju programmas – Tiesību zinātnes, Privāttiesības, Uzņēmējdarbība, Uzņēmējdarbības vadība, Sabiedriskās attiecības.
- Latvijas Universitātes P. Stradiņa medicīnas koledžas Rēzeknes filiāle⁵⁰
 - Studiju programmas – Ārstniecība, Ārstnieciskā masāža, Podoloģija, Sociālā rehabilitācija un Sociālā aprūpe.
- Valsts robežsardzes koledža⁵¹
 - Studiju programma – 1.līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programma "Robežapsardze".

Rēzeknes novada teritorijā neatrodas neviena augstākās izglītības iestāde.

2.2.5. Profesionālā un profesionālās ievirzes izglītība

Profesionālās ievirzes izglītību Rēzeknes valstspilsētā piedāvā trīs izglītības iestādes⁵²:

- Rēzeknes bērnu – jaunatnes sporta skola:
 - Īsteno profesionālās ievirzes sporta un interešu izglītības programmas – futbols, florbols, peldēšana, vieglatlētika, grieķu – romiešu cīņa, volejbols, šahs, teniss, basketbols, galda teniss, mākslas vingrošana, sporta dejas, hokejs, daiļslidošana;
 - audzēkņu skaits 2019./2020. mācību gadā bija 1077⁵³.
- Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskolas Mākslas skola īsteno 7 gadu profesionālās ievirzes izglītības programmas.
 - audzēkņu skaits 2019./2020. mācību gadā bija 272⁵⁴.
- Zanes Mūzikas skolas īstenotās programmas: akordeona spēle, klavierspēle, vijoles spēle, ģitārspēle, sitaminstrumentu spēle.
 - audzēkņu skaits 2020./2021. mācību gadā bija 49⁵⁵.

Profesionālo izglītību Rēzeknes valstspilsētā piedāvā trīs izglītības iestādes^{56,57}:

- Rēzeknes tehnikums (profesionālās izglītības kompetences centrs)⁵⁸:
 - Īstenotās izglītības programmas – Autotransports, Būvdarbi, Datorsistēmas, datu bāzes un datortīkli, Ēdināšanas pakalpojumi, Enerģētika un elektrotehnika, Koka izstrādājumu izgatavošana, Pārtikas produktu tehnoloģija, Programmēšana, Viesnīcu pakalpojumi.
- Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola (profesionālās vidējās izglītības iestāde)^{59, 60}:
 - Mūzikas vidusskolā piedāvātās izglītības programmas – Taustiņinstrumentu spēle (Klavierspēle, Ērģeļspēle), Stīgu instrumentu spēle (Vijoles spēle, Alta spēle, Čella spēle, Kontrabasa spēle), Pūšaminstrumentu un sitaminstrumentu spēle, Vokālā mūzika, Diriģēšana (Kora diriģēšana, Baznīcas mūzikas dzīves organizators un kormeistars), Mūzikas vēsture un teorija, Mūzika (Tradicionālā mūzika), Mūzika (Džeza un mūsdienu ritma mūzika);
 - Mūzikas skolā piedāvātās izglītības programmas – Taustiņinstrumentu spēle, Stīgu instrumentu spēle, Pūšaminstrumentu un sitaminstrumentu spēle, Vokālā mūzika.
- Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola (profesionālās vidējās izglītības iestāde):

⁴⁹ www.rezekne.bsa.edu.lv/lv.php?latvian=programmas

⁵⁰ www.psk.lu.lv/par-koledzu/lu-psk-rezeknes-filiale

⁵¹ www.vrk.rs.gov.lv

⁵² rezekne.lv/profesionala-izglitiba/

⁵³ Pašnovērtējuma ziņojums, 2020

⁵⁴ Pašnovērtējuma ziņojums, 2020

⁵⁵ Pašnovērtējuma ziņojums, 2021

⁵⁶ rezekne.lv/profesionala-izglitiba/

⁵⁷ www.viis.gov.lv/dati/izglitibas-iestazu-kas-isteno-profesionalas-videjas-izglitibas-un-arodizglitibas-programmas-0

⁵⁸ Pašnovērtējuma ziņojums, 2021

⁵⁹ Pašnovērtējuma ziņojums, 2020

⁶⁰ 2023.gadā Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola un Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola tiks apvienotas – Latgales mūzikas un mākslas vidusskolā (LMMV)

- Īstenotās izglītības programmas – Produktu dizains (modulārā izglītības programma – tekstilizstrādājumu dizains, koka izstrādājumu dizains, metāla izstrādājumu dizains, keramikas izstrādājumu dizains, rotu un aksesuāru dizains), Vizuālā māksla ar specializāciju (glezniecība un grafika, fotomāksla, tēlniecība), Apģērbu dizains (modulārā izglītības programma), Grafiskais dizains (modulārā izglītības programma), Restaurācija (koks).

Rēzeknes novadā darbojas piecas profesionālās ievirzes izglītības iestādes⁶¹:

- Rēzeknes novada sporta skola:
 - Rēzeknes novada pašvaldības dibināta izglītības iestāde, kuras uzdevums ir profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu īstenošana dažādos sporta veidos;
 - sporta skola realizē profesionālās ievirzes izglītības programmas un interešu izglītības programmas arī citās izglītības iestādēs;
 - izglītības programmas – volejbols, basketbols, futbols;
 - audzēkņu skaits 2021./2022 mācību gadā bija 418⁶².
- Rēzeknes novada pašvaldības Viļānu Sporta skola:
 - tiek īstenotas akreditētas 3 profesionālās ievirzes izglītības programmas – basketbols, futbols un vieglatlētika;
 - pieaugušo sports – darts, dambrete, svarbumbu celšana;
 - 2020.gadā mācījās 98 audzēkņi, profesionālās ievirzes izglītības un interešu izglītības programmās, savukārt 2017.gadā – 135 audzēkņi.
- Viļānu Mūzikas un Mākslas skola:
 - realizē virkni interešu izglītības programmu – Vispusīgās attīstības studiju un sagatavošanas klasi pirmsskolas un sākumskolas vecuma bērniem, interešu izglītības programmas instrumentu spēlē, vizuāli plastiskajā mākslā, dejas pamatos, vokāli instrumentālo ansambli, "Grafiku", "Ritmiku", "Animācijas darbnīcu" (Animācijas pamati, Mūzikas kompozīcija, Skaņu apstrādes pamati, Runas darbnīca) skolēniem, mākslas studiju, sadzīves deju un instrumentu spēli pieaugušajiem;
 - skola īsteno 12 profesionālās ievirzes izglītības programmas: Klavierspēle, Kora klase, Vijoļu spēle, Čella spēle, Akordeona spēle, Flautas spēle, Trompetes spēle, Saksofona spēle, Klarinetes spēle, Ģitāras spēle, Vizuāli plastiskā māksla, Dejas pamati;
 - uz 2020.gada 1.septembri izglītojamo skaits kopā 168, t.sk. 57 interešu izglītības programmās, 111 profesionālās ievirzes izglītības programmās.
- Maltas Mūzikas skola:
 - 8 akreditētas un licencētas profesionālās ievirzes izglītības programmas – Taustiņinstrumentu spēle – Klavierspēle, Akordeona spēle; "Stīgu instrumentu spēle" – Vijoļu spēle, Ģitāras spēle; "Pūšaminstrumentu" (Flautas, Klarinetes, Trompetes, Saksofona) spēle;
 - izglītojamo skaits 2020./2021.mācību gadā bija 82⁶³.
- J. Soikāna Ludzas mākslas skolas Nautrēnu filiāle:
 - Tiek īstenotas divas profesionālās ievirzes izglītības programmas mākslā – septiņgadīgā programma "Vizuāli plastiskā māksla" (apgūst līdztekus pamatizglītības programmai) un trīsgadīgā programma "Vizuāli plastiskā māksla" (apgūst līdztekus vidusskolas izglītības programmai).

Rēzeknes novadā profesionālās ievirzes izglītību piedāvā Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskolas Mākslas skolas Sakstagala, Gaigalavas un Kaunatas filiāle (darbība tika uzsākta vienlaicīgi visās vietās 2017./2018. mācību gadā), kura īsteno 5 gadu profesionālās ievirzes izglītības programmas.

⁶¹ rezeknesnovads.lv/pasvaldiba/izglitiba/izglitibas-iestades/

⁶² Pašnovērtējuma ziņojums, 2022

⁶³ Pašvērtējuma ziņojums, 2021

2.2.6. Pieaugušo izglītība

Rēzeknes valstspilsētā pieaugušo izglītība tiek piedāvāta Rēzeknes tehnikumā, Latgales mācību centrā, Mācību centrs plus, Mācību centrs BUTS, MC Alfa mācību centrs, mācību centrs Austrumvidzeme, VILLAS D Dauseb un Four-E. Mācības tiek realizētas caur Valsts izglītības attīstības aģentūras Eiropas Savienības fondu pieaugušo izglītības projektu "Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide". Rēzeknes valstspilsētā ir pieejamas 80 izglītības programmas dažādās nozarēs, piemēram, optisko iekārtu ražošana, būvniecība, apģērbi, ādas un ādas izstrādājumu ražošana. Mācībām var pieteikties iedzīvotāji, kuri sasnieguši 25 gadu vecumu. Šī projekta ietvaros mācīties var tikai vienu reizi. Rēzeknes valstspilsētas pašvaldībā ir pieejami arī pieaugušo izglītības koordinatori, kur var sniegt informatīvu atbalstu⁶⁴.

Mūžizglītība **Rēzeknes novadā** tiek ieviesta realizējot projektus un sadarbojoties ar partneriem. Rēzeknes novada iedzīvotāji var iesaistīties dažādās pieaugušo izglītības programmās, ko piedāvā valsts iestādes, augstākās izglītības iestādes, profesionālās izglītības iestādes un vispārējās izglītības iestādes, kā arī neformālās izglītības aktivitātes, ko nodrošina bibliotēkas, skolas un kultūras/tautas nami.

Aktīvie sadarbības partneri ir RTA Mūžizglītības centrs, kas piedāvā profesionālo tālākizglītību, neformālo izglītību atbilstoši darba tirgus prasībām un privātām interesēm, nodrošina tālmācības iespējas. Otrs sadarbības partneris ir mācību centrs BUTS, tas sniedz formālās un neformālās izglītības pakalpojumus uzņēmumiem un fiziskām personām. Iespējas sniedz arī nodarbinātības valsts aģentūra Rēzeknes filiāle.

Plašas kompetenču pilnveides iespējas ikvienam daba tirgū iesaistītajam dod Eiropas Savienības fondu darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.4.1. specifiskā atbalsta mērķa "Pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci" Eiropas Sociālā fonda projekts NR. 8.4.1.0/16/I/001 "Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide".

Strādājošie vecumā no 25 gadiem 8. pieteikšanās kārtā varēja izvēlēties kādu no vairāk nekā 40 izglītības programmām. Mācībām īpaši aicināti pieteikties bija sociālā riska grupu nodarbinātie ar zemu vai darba tirgum nepietiekamu izglītības līmeni, lai izmantotu iespēju iegūt profesiju vai uzlabotu savas digitālās prasmes. Līdzmaksājums mācību programmām bija 5-10%⁶⁵.

2.2.7. Interesu izglītība

Interesu izglītība nodrošina saturīga un lietderīga brīvā laika pavadīšanas iespējas, sekmē personiskās, nacionālās un valstiskās identitātes un patriotisma nostiprināšanos, radot skolēniem iespējas līdzdalībai tautas tradīciju un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā un savas skolas, novada sabiedriskās, kultūras un sporta dzīves veidošanā. Interesu izglītība ir preventīvais darbs, kas novērš negatīvo tendenču attīstību jaunatnes vidū. Interesu izglītības nodarbībās bērni un jaunieši var iegūt praktiskam darbam un dzīvei derīgu papildus izglītību. Interesu izglītības saturu nosaka pieprasījums, interešu izglītības iestāžu un citu šādu izglītību realizējošu struktūrvienību piedāvājums, darba tirgus, valsts sociālās, ekonomiskās un kultūrvēsturiskās situācijas specifika.

Interesu izglītības programmās tiek iesaistīti bērni un jaunieši vecumā 5-25 gadi.

Katru gadu programmu skaits un izglītojamo skaits mainās, jo izglītības iestādes katru gadu iesniedz jaunu interešu izglītības programmu pieteikumu, kas var atšķirties no iepriekšējā mācību gada. Tāpat korekcijas programmu īstenošanā ienesusi situācija ar COVID-19, piemēram, uz laiku tika pārtraukta tehniskās jaunrades programmu realizēšana sadarbībā ar Rēzeknes tehnoloģiju akadēmiju, kā arī programma "Jauno braucēju skola", kas tika īstenota sadarbībā ar biedrību "Zirgu īpašnieku asociācija "Latgales rikšotāji"".

2020./2021.mācību gadā Rēzeknes valstspilsētā interešu izglītības īsteno 15 iestādes – vispārējās izglītības iestādes, Austrumlatvijas radošo pakalpojumu centrs „Zeimuļs”, Rēzeknes bērnu – jaunatnes sporta skola un citur, nodrošinot bērniem un jauniešiem daudzveidīgas un saturīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas⁶⁶. Starp piedāvātajām interešu izglītības programmām ir tādas kā tehniskā modelēšana, debašu klubs, 3D robotika, elektronika, žurnālistika, dramatiskās mākslas pamati, leļļu modelēšana, tūrisma pamati,

⁶⁴ <https://rezekne.lv/karjeras-iespejas-pieaugusajiem/>

⁶⁵ <https://rezeknesnovads.lv/atverta-pieteikšanas-macibam-pieaugusajiem-es-fondu-projekta-2/>

⁶⁶ <https://rezekne.lv/interesu-izglitiba/>

mākslas vingrošana, galda teniss, keramika, floristika, moderno deju pulciņš, dabas darbnīca, fotopulciņš, šahs, astronomija, kulinārijas pulciņš u.c.

Izglītojamo skaits 172 interešu izglītības programmās ir ap 2500.

2021./2022. mācību gadā Rēzeknes novadā interešu izglītību īsteno 20 iestādes, t.sk. gandrīz visās novada vispārīzglītojošās izglītības iestādēs, Viļānu Mūzikas un mākslas skolā, bērnu un jauniešu centrā Maltā un 4 pagastu pārvaldēs (Čornajas, Mākoņkalna, Nagļu un Stružānu)^{67,68}. Rēzeknes novadā ir daudzveidīgas interešu izglītības programmas – kori, vokālie ansambļi, instrumentālie ansambļi, tautas dejas, modernās dejas, folkloras kopas, popgrupas, solisti, vizuālā un lietīšķā māksla, darbs ar tekstilu, gleznošana, kokapstrāde, keramika, teātra sports, teātri, novadpētniecība, mazpulki, tehniskā modelēšana, robotika, avīzes izdošana, ritenbraucēji, basketbols, volejbols, tūrisms, florbols.

Kopējais 2021./2022. mācību gadā īstenoto programmu skaits ir 280 un kopējais iesaistīto izglītojamo skaits visās programmās ir 1649.

2.2.8. Secinājumi un priekšlikumi

Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā ir **visaptverošs izglītības pakalpojumu piedāvājums** visās izglītības pakāpēs un līmeņos.

Ir **optimāls izglītības iestāžu skaits**, tomēr kopējais **izglītojamo skaits samazinās**, prognozes arī liecina par skolēnu skaita samazināšanos turpmākajos trijos mācību gados.

Lielākais iedzīvotāju īpatsvars ir ar vidējo izglītību, jeb 40% Rēzeknes valstspilsētas iedzīvotāju un 45% novada iedzīvotāju (vecāki par 15 gadiem), kas atstāj ietekmi uz darba tirgu, līdz ar to arī speciālistu trūkumu. Augstākā izglītība Rēzeknes valstspilsētā ir tikai 28% iedzīvotāju, novadā 18%. kas var liecināt par augsti kvalificēta darbaspēka trūkumu.

Pēdējo piecu mācību gadu laikā Rēzeknes novadā izglītojamo skaits izglītības iestādēs, kas īsteno vispārējās pamata un vidējās izglītības programmas, ir samazinājies par 41%, turpretī Rēzeknes valstspilsētā izglītojamo skaits ir samazinājies par 1,5%.

Profesionālo un profesionālās ievirzes izglītību valstspilsētā un novadā piedāvā trīs izglītības iestādēs **ar plašu piedāvājumu** – iespējams apgūt ar mūziku, mākslu un dizainu, sportu un saistītās jomas, kā arī ēdināšanu, viesnīcu darbību, būvdarbus utt.

Rēzeknes valstspilsētā ir **pieejama augstākā izglītība** dažādās jomās, kas sniedz iespēju iegūt augstāko izglītību gan esošajiem iedzīvotājiem, gan rada pievilcīgu vidi citu pašvaldību iedzīvotājiem, kā arī uzņēmējiem, jo tiek sagatavoti speciālisti darba tirgum.

Covid-19 ierobežojumi ir veicinājuši **mūžizglītības** attīstību un plašāku programmu pieejamību. Daļu no mūžizglītības programmām ir iespējams apgūt attālināti, kas sniedz plašākas iespējas iedzīvotājiem.

Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā ir **plaši pieejama interešu izglītība**, tomēr vecumposmam no 3-5 gadi iespējas ir daudz mazākas.

Jāpaplašina interešu izglītības pieejamību un daudzveidību bērniem vecumposmā no 3-5 gadu vecumam.

Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā ir ļoti **laba izglītības iestāžu bāze**, uz kuru pamata var attīstīt dažādas speciālās programmas, kas var piesaistīt jauniešus un speciālistus.

Attīstīt profesionālās izglītības iespējas pamatskolas un vidusskolas posmā, pilnveidojot izvēles novirzienus.

Pilnveidojot un paplašināt augstākās izglītības studiju iespējas, radot konkurētspējīgākus apstākļus, kas veicinātu lielāku interesi par studiju iespējām Rēzeknē.

⁶⁷ <https://rezeknesnovads.lv/pasvaldiba/izglitiba/interesu-izglitiba/>

⁶⁸ Pašvaldības sniegtā informācija

Informēt iedzīvotājus par mūžizglītības programmām un pieejamiem projektiem izglītības kvalifikācijas pilnveidē, kas veicina redzesloka paplašināšanos, paaugstina zināšanu līmeni un kvalifikāciju, kā rezultātā iespējams mazināt darbaspēka trūkumu.

Veicināt jaunu speciālistu piesaisti izglītības jomā, veidojot atbalsta programmas, kā arī atbalstīt esošo pedagogu pilnveides iespējas kvalifikācijas paaugstināšanai. Veicināt pedagogu profesijas nozīmīgumu un novērtējumu, organizējot dažādas apbalvošanas sistēmas.

Attīstīt dažādu mūsdienīgu informācijas tehnoloģiju izmantošanu un nodrošināšanu izglītības iestādēs ikdienas darba veikšanai un pilnveidošanai.

Attīstīt sadarbību starp augstskolu un uzņēmumiem, lai nodrošinātu vajadzīgo speciālistu izglītošanu un nodrošināšanu.

Paplašināt jauniešu iespējas konsultāciju saņemšanai ar karjeras izvēli saistītos jautājumos, kas potenciāli samazinātu priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu.

Veicināt izglītības pieejamību bērniem ar īpašām vajadzībām maksimāli tuvu mājvietai, integrējot bērnus esošās izglītības iestādēs un pielāgojot izglītības iestādes bērnu vajadzībām.

Izbūvēt starptautisku sacensību prasībām atbilstošu stadionu Rēzeknes valstspilsētā labākas izglītības infrastruktūras nodrošinājumam.

Veikt sabiedrību informējošus pasākumus un pilnveidot izglītības iestāžu tehnisko nodrošinājumu profesionālās izglītības pieprasījuma veicināšanai un tā prestiža celšanai.

Izvērtēt tālmācību programmas attīstības potenciālu izglītības iestādēs, izvērtējot iespējamo pieprasījumu, ko varētu būt veicinājuši COVID-19 laika ierobežojumi un mācību process attālināti.

2.3. Kultūras organizācijas un infrastruktūra

2.3.1. Nozares piedāvājums

Kultūrpolitikas pamatnostādnēs 2021.-2027. gadam ir norādīts, ka lielākais izaicinājums īstenojot kultūrpolitiku visā Latvijas teritorijā, saistāms ar administratīvi teritoriālās reformas īstenošanu, kuras potenciālā ietekme uz kultūras pieejamību un attīstību šobrīd nav pilnībā novērtējama.

Administratīvi teritoriālās reformas kontekstā kultūras pakalpojumu un līdzdalības iespēju pieejamības saglabāšanai jāturpina iepriekšējā perioda kultūrpolitikas pamatnostādnēs iezīmētais minimālā kultūras pakalpojumu groza princips, kas paredz noteikta kultūras pakalpojumu loka piedāvājumu atkarībā no administratīvās teritorijas lieluma.

5. tabula. Kultūras pakalpojumu grozs⁶⁹:

Valstspilsētas līmenis	Novada līmenis	Pagastu līmenis
Bibliotēkas pakalpojumu pieejamība	Bibliotēkas pakalpojumu pieejamība	Bibliotēkas pakalpojumu pieejamība
Kultūrizglītības, mākslinieciskās jaunrades, kultūras pasākumu un brīvā laika pavadīšanas iespējas	Kultūrizglītības, mākslinieciskās jaunrades, kultūras pasākumu un brīvā laika pavadīšanas iespējas	Kultūrizglītības, mākslinieciskās jaunrades, kultūras pasākumu un brīvā laika pavadīšanas iespējas
Kultūrvēsturiskā mantojuma pieejamība (kultūrtūrisms)	Kultūrvēsturiskā mantojuma pieejamība (kultūrtūrisms)	Kultūrvēsturiskā mantojuma pieejamība (kultūrtūrisms)
Iespēja iesaistīties Dziesmu un deju svētku procesā	Iespēja iesaistīties Dziesmu un deju svētku procesā	Iespēja iesaistīties Dziesmu un deju svētku procesā
Iespēja iesaistīties radošajā uzņēmējdarbībā	Iespēja iesaistīties radošajā uzņēmējdarbībā	Iespēja iesaistīties radošajā uzņēmējdarbībā
Profesionālās ievirzes mākslas un mūzikas izglītības pieejamība	Profesionālās ievirzes mākslas un mūzikas izglītības pieejamība	
Profesionālās kultūrizglītības pieejamība	Profesionālās kultūrizglītības pieejamība	
Muzeju pakalpojumu pieejamība	Muzeju pakalpojumu pieejamība	
Arhīvu pakalpojumu pieejamība		
Profesionālās mākslas pieejamība (akustiskā koncertzāle, laikmetīgais mākslas muzejs, izstāžu zāles, teātri, opera, daudzfunkcionālie kultūras centri)		
Kino pieejamība	Kino pieejamība	
Padziļināts muzeju pakalpojumu kopums		
Augstākās izglītības iespējas kultūras jomā		

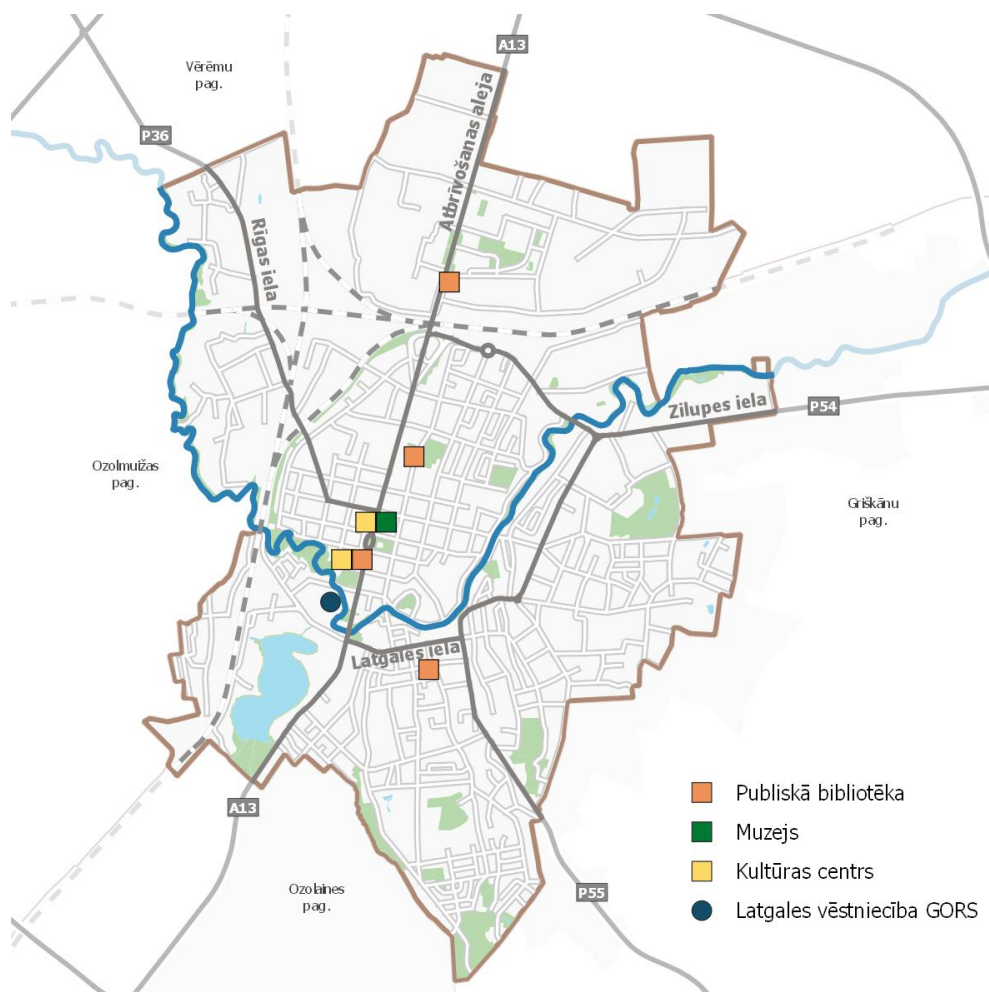
Rēzeknes valstspilsētas kultūras infrastruktūru veido 2 kultūras centri, 4 publiskās bibliotēkas un 1 valsts akreditēts muzejs (Latgales kultūrvēstures muzejs). Kultūras centros tiek nodrošināts plašs pakalpojumu klāsts, t.sk. kino un teātris, darbojas mākslinieciskie kolektīvi – kori, ansambļi, deju kolektīvi, folkloras kopas un kapelas, teātri un Tautas lietišķās mākslas studijas u.c.

Atbildīgā institūcija par kultūras jomu Rēzeknes valstspilsētā ir pašvaldības aģentūra **"Rēzeknes Kultūras un tūrisma centrs"** ar tai pakļautām iestādēm (Latgales Kultūrvēstures muzejs, Rēzeknes kultūras nams, Rēzeknes Nacionālo biedrību kultūras nams, Rēzeknes valstspilsētas Centrālā bibliotēka ar filiālēm,

⁶⁹ <https://likumi.lv/ta/id/330444-kulturpolitikas-pamatnostadnes-2021-2027-gadam-kulturvalsts>

Tūrisma attīstības centrs) darbības mērķa īstenošanai – rūpēties par kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu un to izmantošanu sabiedrības izglītošanai, tādējādi veicinot kultūras un tūrisma nozares attīstību.

23. attēls. Kultūras infrastruktūra Rēzeknes valstspilsētā

Valstspilsētas kultūras darbinieki saviem apmeklētājiem veido daudzveidīgus tradicionālos kultūras pasākumus. Katru gadu aprīļa mēnesī Latgales keramikas cienītājus iepriecina tradicionālās "Latgales podnieku dienas" un augusta mēnesī tiek rīkoti Rēzeknes pilsētas svētki. Apmeklēts ir arī Baltijas valstu īsfilmu kinofestivāls "Open Place" un ērģeļmūzikas festivāls "ORGANismi", kuri notiek katru gadu, bet katru otro gadu notiek mākslas un mūzikas festivāls "SEVEN HILLS", etno festivāls "Gosti" un teātra festivāls "Soli pa solim".

Rēzeknes novada kultūras infrastruktūru veido 31 kultūras centri, 36 publiskās bibliotēkas, 4 valsts akreditēti muzeji (Viļānu Novadpētniecības muzejs Viļānos, Antona Rupaiņa muzejs Bērzgalē, Franča Trasuna muzejs "Kolnasāta" Sakstagala pagastā un Maltas vēstures muzejs Maltā), kā arī etnogrāfiskā ansamblā **folkloras materiālu krātuve Rikavā**.

Atbildīgā institūcija par kultūras jomu novadā ir **Kultūras nodaļa**, kas veic kultūras nozares pārraudzību pašvaldībā un kultūras iestāžu metodisko vadību.

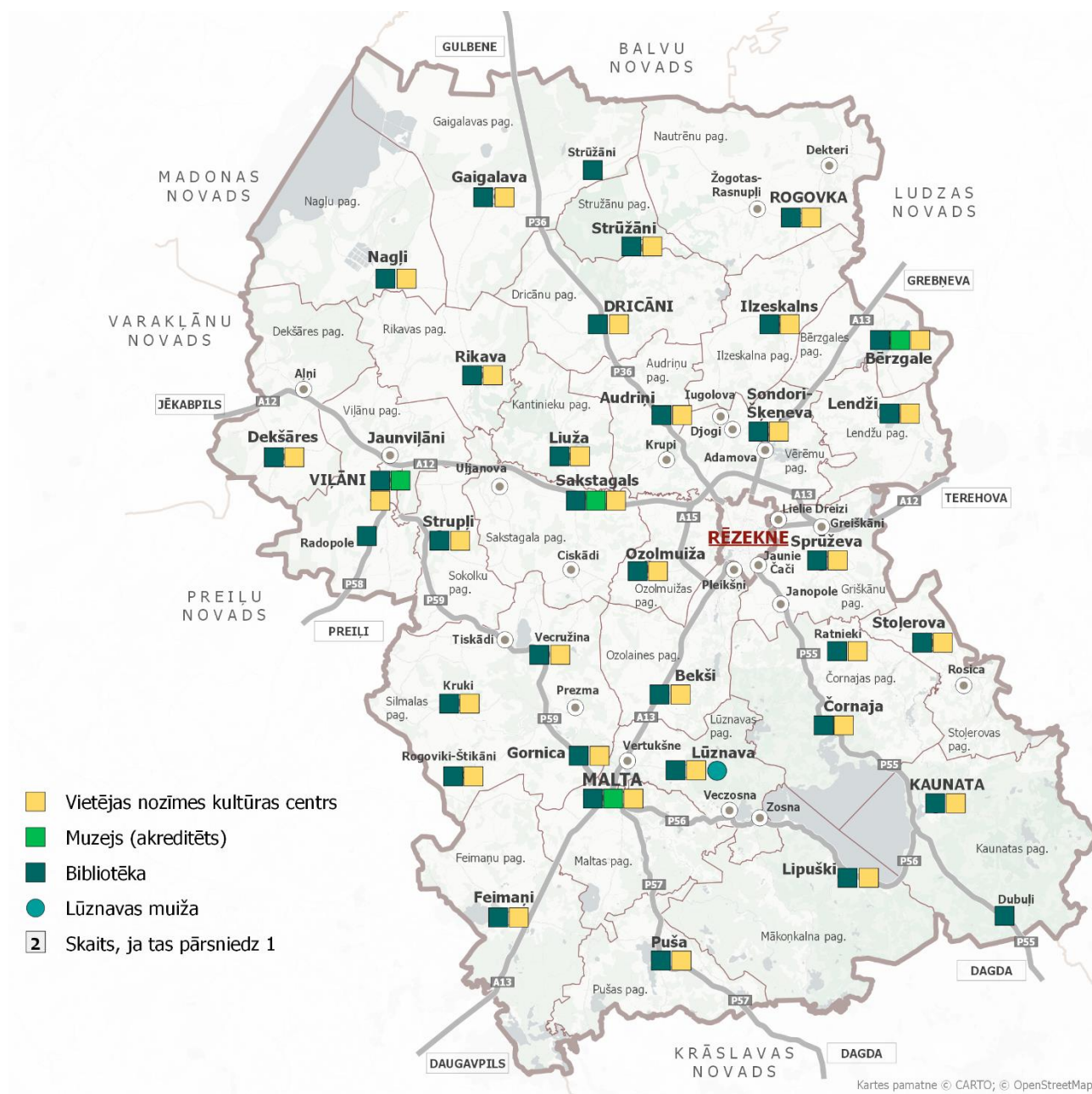
Ar 2023.gada martu **Kultūras nodaļa** tiks transformēta par **Kultūras un Tūrisma pārvaldi**. Tā sevī ietvers kultūras centru, māksliniecisko pašdarbības kolektīvu, muzeju, bibliotēku, TIC (tūrisma informācijas centru) un Lūznavas muižas kopīgu vadības struktūru. Katrā Pagastu apvienībā darbosies kultūras darba organizatoru komanda, kas veiks kopīgu aktivitāšu plānošanu un realizāciju savas apvienības pagastu teritorijās. Muzejiem turpmāk metodiskās vadības funkcijas veiks Franču Trasuna muzejs "Kolnasāta".

Novada kultūras darbinieki saviem apmeklētājiem veido dažādus interesantus tradicionālos kultūras pasākumus. Katru gadu aprīļa mēnesī arī novadā, tāpat kā valstspilsētā, Latgales keramikas cienītājus iepriecina tradicionālās "Latgales podnieku dienas". Plaši apmeklēta ir daudzveidīgām norisēm un koncertiem bagātā "Rēzeknes novada diena" un Mākslas pikniks Lūznava muižā. Iemīļoti ir "Grāmatu svētki", dzejnieka Pētera Jurciņa atceres pasākums "Pīterdīna Rogovkā", amatiereteātru svētki "Lubāna vilinājums" Gaigalavā, Volkenbergas pils svētki Mākoņkalnā, tautas muzikantu festivāls "O, blaka!" u.c.

Mākslas saloni un galerijas nav ne valstspilsētā, ne novada teritorijā, taču kā izstāžu zāle darbojas, piemēram, Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskolas Mākslas nams, foajē Latgales vēstniecība "GORS" un Lūznava muižas izstāžu telpas.

Viens no kultūras nozari raksturojošajiem statistikas rādītājiem ir mājsaimniecību patēriņa izdevumu struktūra atpūtai un kultūrai. Mājsaimniecību izdevumi atpūtai un kultūrai uz vienu mājsaimniecības locekli, salīdzinot 2019.gadu ar 2016.gadu, palielinājušies Rīgas reģionā, Vidzemes reģionā un Latgales reģionā.

24. attēls. Kultūras infrastruktūra Rēzeknes novadā

2.3.2. Kultūras "magnēti"

Latgales vēstniecība GORS

Latgales vēstniecībā GORS (turpmāk – GORS) satiekas Latgales kultūras mantojums un senas vērtības, tradīcijas un jaunrade, valoda un notikumi, māksla un kultūra, dziesma un deja. Tā ir **koncertzāle ar izcilu akustiku**, kuru novērtē slaveni Latvijas un pasaules mākslinieki.

Latgales vēstniecība GORS ir reģionālas un nacionālas nozīmes profesionālās mākslas centrs, kas ik gadu organizē un arī jaunrada pāri par 100 pasākumiem – koncertus (simfoniskā mūzika, kamermūzika, džezs, populārā mūzika), teātra izrādes, skatuves mākslas uzvedumus, baleta un mūsdienu deju izrādes, plašizklaides pasākumus, izstādes, konferences, seminārus, kino, ekskursijas, dažādus festivālus, ko apmeklē vidēji 150 000 cilvēki gadā.

GORS atrodas Rēzeknes valstspilsētā un SIA "Austrumlatvijas koncertzāle" ir Rēzeknes pilsētas domes dibināta kapitālsabiedrība, kurā 100% kapitāla daļu pieder domei. Tās dibināšanas mērķis – nodrošināt pirmās reģionālās daudzfunkcionālās koncertzāles Latvijā – GORS saimniecisko un māksliniecisko darbību.

GORĀ mājvietu radis profesionālā pūšamo instrumentu orķestra "Rēzekne" (mūziķu vienība Rēzeknes bigbends (kolektīvam šī ir arī regulārākā koncertvieta) un mūsdienīga un mājīga **Dzimsarakstu nodāja**, kā arī kinoteātris un kafejnīca.

GORS programmas "**Latvijas skolas soma**" ietvaros piedāvā pasākumus skolniekiem, t.sk. kino seansus un izrādes.

GORS sadarbojas ar Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskolu, iesaistot audzēkņus gan kā klausītājus, gan kā dalībniekus dažādos kultūrizglītības pasākumos un aktivitātēs Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā, kas paver iespējas viņu profesionālajai izaugsmei.

GORS piesaistot finansējumu projektu konkursos, pastāvīgi atjauno un papildina aprīkojumu, piemēram, 2021.gadā piedaloties projektu konkursā "Kultūrtelpa", GORS iegādājās āra skatuves konstrukciju, kas nodrošina funkcionālu izmantošanu dažādiem pasākumiem gan iekštelpās, gan ārtelpās, kā arī āra digitālo ekrānu kino demonstrēšanas un vides reklāmas nolūkos. Uzmanība tiek vērsta uz infrastruktūras kvalitāti, ēkas tehniskās kvalitātes saglabāšanu, energoefektivitātes pasākumiem un digitālās transformācijas procesiem. Ir piesaistīts finansējums un īstenoti projekti arī mākslinieciskās programmas nodrošināšanai, GORS darba pilnveidei.

Novērtējot apmeklētāju ieinteresētību un lojalitāti un atsaucoties uz pastāvīgo klientu vēlmēm, no 2017.gada 1.februāra GORS piedāvā apmeklētājiem iesaistīties pastāvīgo klientu lojalitātes "**Kultūras vēstnieku programmā**", kurā pasākumu apmeklētāji var saņemt jaunās "Kultūras vēstnieku programmas" dalībnieku kartes, kas ļauj apmeklēt SIA "Austrumlatvijas koncertzāle" rīkotos pasākumus ar atlaidēm un saņemt dažādus īpašos gan koncertzāles, gan tās sadarbības partneru piedāvājumus, kā arī ļauj būt informētiem par paredzētajiem pasākumiem un citām norisēm.

GORS ir arī Latgaliešu kultūras gada balvas "Boņuks" radīšanas un satikšanās vieta.

Analizējot kultūras un plašizklaides pakalpojumu potenciālo pieprasījumu GORS ietekmes reģiona iedzīvotāji ir kā pakalpojumu patstāvīgie patērētāji, kā arī uzņēmēji, pašvaldības iestādes, kultūras iestādes un kultūras pakalpojumu sniedzēji, nevalstiskās organizācijas.

Lūznavas muiža

Lūznavas muiža ir Rēzeknes novada pašvaldības iestāde, **kultūras un tūrisma vieta**, kuras vēsture sniedzas 20.gs. sākumā.

2015.gadā muiža atsāka aktīvo darbību un šobrīd ir ne tikai **radoša, darbīga un iedvesmojoša kultūrvietā**, bet ir kļuvusi arī par **sociālās uzņēmējdarbības vēstnesi** un tūrismam draudzīgas vides veidotāju (muižā darbojas Rēzeknes novada Tūrisma informācijas centrs) Rēzeknes novadā un Latgales reģionā. Tai ir nozīmīga loma sadarbībā ar vietējo kopienu, tāpēc ļoti augstu tiek vērtēta kopienas iesaiste muižas darbībā.

Muiža sadarbojas ar uzņēmējiem, īstenojot dažādus notikumus un aktivitātes. Ir izveidojusies veiksmīga sadarbība ar Amerikas, Lietuvas, Polijas, Ungārijas vēstniecībām Latvijā, Francijas institūtu Latvijā, Gētes institūtu un vairāk nekā 100 citām valsts, pašvaldību un nevalstiskā sektora institūcijām. Ir piesaistīts papildus finansējums un īstenoti projekti. Saturiski projekti vērsti uz profesionālās mākslas norišu organizēšanu, muižas kompleksa vēstures apzināšanu un popularizēšanu, izstāžu, ekspozīciju un apmācību organizēšanu, muižas parka infrastruktūras uzlabošanu un apkārtējo sociāli ekonomisko attīstību kopumā.

Muižā notiek gan tradicionālās un laikmetīgās mākslas izstādes, dažādu žanru kameramūzikas koncerti, gan latgaliešu un latviešu kultūru un valodu, literatūru popularizējoši pasākumi, lasījumi, diskusijas un sarunas, kā arī ir iespēja kļūt par mākslas un arī biznesa ideju līdzradītāju.

Muižā tiek rīkotas kāzas, semināri, ekskursijas ar gidu (t. sk. kultūrizglītības programmas "Latvijas skolas soma" skolēnu grupas u.c. skolēnu grupas) un meistardarbnīcas (grafika, lokšaušana, kadriļas, aktīvās atpūtas trases u.c.).

Kopš 2019.gada Lūznavas muižā katru gadu ir aizsācies Baltijas džeza festivāls "**Šķiņķa džezs**", kurā uzstājas mūziķu apvienības no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas un ASV. Tā ietvaros notiek meistarklases, kurās savu pieredzi var papildināt topošie un esošie džeza entuziasti. Ikgadējais Mākslas pikniks Lūznavas muižā veido izsmalcinātu mūzikas un mākslas piedāvājumu kultūras "gardēžiem".

Veicot vietējo iedzīvotāju un uzņēmēju aptaujas (2019.g., 344 respondenti), 92% no aptaujātajiem atzina, ka atjaunotā Lūznavas muiža ir uzlabojusi viņu darba iespējas un dzīves kvalitāti, stiprinājusi piederības un lepnuma sajūtu. Lūznavas muižas kultūras mantojuma saglabāšana un tā efektīva pārvaldība veicina kultūras, sociālo, vides un ekonomisko ilgtspēju lauku apvidos.

2.3.3. Bibliotēkas

Rēzeknes valstspilsētā ikvienam iedzīvotājam publisko bibliotēku pakalpojumi pieejami četrās vietās – Rēzeknes centrālajā bibliotēkā ar divām filiālēm (Rēzeknes pilsētas bērnu bibliotēka un Rēzeknes pilsētas 2.bibliotēka), Rēzeknes Centrālās bibliotēkas Ārējās apkalpošanas punktā (Medicīnas bibliotēka, pamatuzdevums ir veikt reģiona medicīnas darbinieku un medicīnas mācību iestāžu studentu bibliotekāro apkalpošanu) un Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Rēzeknes filiālbibliotēkā⁷⁰ (apkalpo Rēzeknes pilsētu, Līvānu, Ludzas, Preiļu, Varakļānu, Rēzeknes novadus un Krāslavas novada Kastuļinas pagastu)⁷¹.

Rēzeknes novadā pieejamas 36 publiskās bibliotēkas, tādējādi nodrošinot pakalpojumu pieejamību visiem novada iedzīvotājiem. Novadā ir arī viens ārējās apkalpošanas punkts (Sakstagala pagasta bibliotēkas) Uljanovas ciemā.

Valstī kopumā laika periodā no 2017.gada līdz 2020.gadam gandrīz visi bibliotēku darbības galvenie rādītāji ir ar lejupejošu tendenci – aktīvo lietotāju skaits samazinājies par 7.0% (par 55 974 lietotājiem), klātienēs apmeklējumu skaits samazinājies par 39.1% (par 4 792 082 reizēm), virtuālo apmeklējumu skaits samazinājies par 34.5% (par 2 224 945 reizēm). Pieaudzis ir tikai izsniegumu skaits – par 6.0% (par 1 219 337).

Gan Rēzeknes valstspilsētas, gan Rēzeknes novada publisko bibliotēku darbības galveno rādītāju tendence laika periodā no 2017.gada līdz 2020.gadam ir līdzīga kā valstī kopumā – ar lejupejošu tendenci.

Rēzeknes valstspilsētas publisko bibliotēku aktīvo lietotāju skaits samazinājies par 36.4% (par 3300 iedzīvotājiem), klātienēs apmeklējumu skaits samazinājies par 43.4% (par 50 007 apmeklējumiem), savukārt virtuālo apmeklējumu skaits samazinājies par 46.6% (par 82 682 apmeklējumiem).

Rēzeknes novadā publisko bibliotēku aktīvo lietotāju skaits samazinājies 13.4% (par 1116 lietotājiem), klātienēs apmeklējumu skaits samazinājies par 36.7% (par 56 353 apmeklējumiem), virtuālo apmeklējumu skaits pieaudzis par 9.7% (par 1867 apmeklējumiem), savukārt izsniegumu skaits samazinājies par 21.9% (par 62 266 izsniegumiem).

Bibliotēku pamatrādītāju samazinājums pēdējos 2 gados izskaidrojams ar COVID-19 situāciju un noteiktajiem ierobežojumiem kultūras iestāžu darbībā.

⁷⁰ <https://neredzigobiblioteka.lv/filiales/rezekne/>

⁷¹ <http://www.rezeknesbiblioteka.lv/index.php/9-struktra>

Mainoties administratīvi teritoriālajai struktūrai un veidojot lielākas teritoriālās vienības, kas vairumā gadījumu nozīmē attāluma palielināšanos starp dzīvesvietu un administratīvi teritoriālās vienības centru, kultūras institūcijām ir būtisks potenciāls attīstīties kā vietējo kopienu centriem, pārsniedzot tikai kultūras nozares funkciju robežas. Līdz ar administratīvi teritoriālo reformu ir aktualizējies jautājums par pagastu bibliotēku lomu un pozitīvi vērtējams bibliotēku teritoriālais pārklājums.

Bibliotēkas veic sabiedrības izglītošanu un informācijas nodošanu vieglā un saprotamā veidā, nodrošinot individuālu pieeju. Bibliotēku darbinieki sniedz atbalstu un praktisku palīdzību iedzīvotājiem, kā elektroniski atrisināt dažādas dzīves situācijas, veicinot elektronisko saziņu, daļēji pilda KAC (klientu apkalpošanas centrs) funkcijas. Bibliotēkās tiek nodrošināta darba vide – telpas, datortehnika, reproducēšanas iekārtas, notiek apmācības un konsultācijas darbam ar datortehniku, drošu darbošanos digitālajā vidē, tiek sniegta palīdzība valsts e-pakalpojumu lietošanas uzsākšanai, veikta dokumentu izdruka, kopēšana, skenēšana, pārsūtīšana, īpašu uzmanību pievēršot sociāli – maznodrošināto iedzīvotāju apkalpošanai, tādejādi mazinot digitālo plaisu sabiedrībā.

Bibliotēkas sniedz pakalpojumus un konsultācijas par pielāgotās literatūras un citu pielāgoto formātu darbu izmantošanu lietotājiem ar funkcionālo lasītnespēju, redzes invaliditāti u.c., nodrošina neierobežotu literatūras un nepieciešamās informācijas saņemšanu viņiem piemērotā veidā, kā arī veic apmācības darbam ar Braila raksta printeri un citu tehnisko līdzekļu izmantošanu.

Bez minētajām publiskajām bibliotēkām abās pašvaldības darbojas vispārējo un profesionālo izglītības iestāžu bibliotēkas (valstspilsētā 13, novadā 17), kā arī trīs augstāko izglītības iestāžu bibliotēkas valstspilsētā.

2.3.4. Muzeji

Latgales Kultūrvēstures muzejs

Latgales Kultūrvēstures muzejā (akreditētajā muzejā Rēzeknes valstspilsētā) pieejamas vairākas pastāvīgās ekspozīcijas:

- „Māla un uguns pārvērtību radīts brīnums” – lielākā Latgales keramikas pastāvīgā ekspozīcija Latvijā un pasaulē. Audiogids latviešu, angļu, krievu valodā, virtuālā spēle „Māla pārvērtības”;
- „Rēzekne laikmetu griežos” – pilsētas vēstures ekspozīcija 7. gadsimtā, simboli, personības, vērtības;
- „Latgales glezniecība” – mākslas ekspozīcija (atrodas 19. gs. savrupnamā 18. novembra ielā 26). Mākslas izpausmes Latgalē no 20. gs. 30. gadiem līdz mūsdienām, vecmeistaru, viņu sekotāju un jaunākās paaudzes mākslinieku darbi.

Viena no muzeja veiktajām aktivitātēm ir arī muzejpedagoģiskās programmas – interaktīvas izglītojošas nodarbības muzejā, kuru mērķis ir rosināt izzināt kultūrvēsturiskus un sabiedriskus procesus, sekmējot daudzpusīgas personības attīstību un ļaujot gūt iedvesmu turpmākam mācību procesam. Tiek piedāvāta 21 muzejpedagoģiskā programma pirmsskolas vecuma bērniem, sākumskolas, pamatskolas un vidusskolas skolēniem, piemēram, programma par Latvijas kultūras kanona vērtību – Latgales podniecību – “Māla pikuča piedzīvojumi”, programma par arheoloģiju un Rēzeknes vēsturi “Zemes dziļu noslēpumi”, programma par Māras jeb Latgales Atbrīvošanas pieminēkli “Vienoti Latvijai”, programma par Jāņa Klīdzēja un Jāņa Streiča radīto darbu “Cilvēka bērns” u.c.⁷²

Daudzi no muzeja īstenotajiem pasākumiem izveidojušies par tradīciju – Rudens izstāde, Muzeju nakts, teorētiskie lasījumi Latgales podnieku dienu ietvaros, kā arī katru gadu piedāvājums tiek papildināts ar jauniem pasākumiem – Dzimšanas diena muzejā, Vēstures mirkļu pietura u.c.

Muzeja krājuma priekšmeti hronoloģiski aptver laika posmu no neolīta (5. gadu tūkstoša beigas pirms Kristus) līdz mūsdienām. Izņēmums ir unikālais dabas eksponāts – taura galvaskauss, kura vecums ir 10 000 gadu. Pieejamas kolekcijas – Latgales keramikas kolekcija, Latgaliešu literatūras kolekcija, Arheoloģijas kolekcija, Tēlotājas mākslas kolekcija u.c.⁷³

⁷² https://rezekne.lv/latgales-kulturvestures-muzejs/#link_tab-1510659787263-5

⁷³ <http://futureofmuseums.eu/lv/latgalian-cultural-museum/events-2/>

Salīdzinot 2021.gadu un 2019.gadu, Latgales Kultūrvēstures muzeja aktivitātes samazinājušās visās jomās – gan apmeklējumu skaita ziņā (par 82%), gan vadīto ekskursiju skaitā (par 78%) utt.

Bezmaksas apmeklējumu, vadīto ekskursiju un pasākuma skaita straujais samazinājums izskaidrojams ar Covid-19 ieviestajiem ierobežojumiem, savukārt 2021.gadā ir tikai divas ekspozīcijas, jo Mākslas nama izstāžu telpās notika remontdarbi, tādēļ uz laiku pārtraukta ekspozīcija "Latgales glezniecība".

Viļānu novadpētniecības muzejs

Viļānu novadpētniecības muzeja misija ir saglabāt Viļānu novada (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) garīgās un materiālās kultūras vērtības, lai sekmētu vietējo iedzīvotāju, īpaši skolēnu, izpratni un interesi par vēsturiskajiem procesiem Viļānu novadā (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām un bagātinātu Viļānu novada (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) kultūras dzīvi.⁷⁴

Muzeja pastāvīgās ekspozīcijas sniedz ieskatu Viļānu pilsētas un Viļānu novada (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) atsevišķos vēstures posmos, radot neaizmirstamu noskaņu un iespēju izjust tā laika elpu. Savukārt izstāžu zālē pastāvīgi ir aplūkojami gan vietējo iedzīvotāju, gan attālāku viesu mākslas un amatniecības darbi.

Iegūt plašākas zināšanas par atsevišķām cilvēku darbības nozarēm skolēniem palīdz muzeja speciālistu izstrādātās izglītojošās programmas. Muzeja piedāvātā ekskursija „Viļānu vēsturiskā taka” iepazīstinās jūs ar neseno gadsimtu atstāto mantojumu.⁷⁵

Antona Rupaiņa muzejs

Antona Rupaiņa muzeja misija ir saglabāt, pētīt un atspoguļot rakstnieka Antona Rupaiņa talanta daudzpusību, parādot rakstnieka un viņa laikabiedru nozīmi Latgales un Latvijas literārajā un sabiedriskajā dzīvē, sniegt ieskatu pagasta kultūrvēsturē, izceļot latgaliešu valodas un tradīciju savdabību un nozīmīgumu.

Pirmo reizi apmeklētājiem muzejs durvis vērā 1988. gada 11. novembrī.

Muzejā ir apskatāma pastāvīgā ekspozīcija "Antona Rupaiņa istaba un Bērzgales pagasta vēsture", izstāde "Latgales lauku sētas senie sadzīves priekšmeti".

2022. gadā ir izveidots Atklātais krājums, kurā apmeklētāji var iepazīties ar muzeja priekšmetiem, kas nav izvietoti ekspozīcijā – Antona Kūkoja pasteļu cikls "Antona Rupaiņa zeme" un unikāliem priekšmetiem, kas atspoguļo novadnieku ieguldījumu Latvijas sporta dzīvē.

Muzejpedagoģiskās programmas: "Kas ir babys pyura skreinj jeb kas ir vecāsmātes pūra lādē", "Bērzgales stāsti", "Spēlēsim teātri".

Piedāvā ekskursijas ārpus muzeja pa Bērzgales pagasta vēsturiskajām vietām.

Franča Trasuna muzejs "Kolnasāta"⁷⁶

Kopš 1992.gada Franča Trasuna dzimtajās mājās atvērts muzejs, kurā ikvienam iespēja iepazīties ar Latvijas 20. gs. sākuma dižgara, atmodas celmlauža Franča Trasuna (1864 – 1926) dzīves gājumu un 20.gs. Latgales zemnieku sētas kultūrvidi – dzīvojamo māju, mūra kūti, pirti, klēti, ābeļdārzu, liepu aleju, krucifiksu un aku.

Šis muzejs ir vienīgais priesterim veltītais muzejs Latvijā. Ierīkots garīdznieka, politiķa, literāta, kultūras un sabiedriskā darbinieka Franča Trasuna dzimtajās mājās Rēzeknes novadā.

Ekspozīcijas: "Latgales lauku sēta. F. Trasuna dzīve un darbīgais mūžs" un "Pasaule mazā cilvēkberna acīm". Ekspozīcijā apskatāmi unikāli krājuma priekšmeti: dzimtas relikvijas – trauki, patafons, mēbeles; 19.gs. pūra lāde un Latgales plecu lakatu kolekcija u.c.

Mujejpedagoģiskās programmas – "Kāzas Latgalē"; "Senie sadzīves priekšmeti"; "Pa Franča bērniības takām"; "Senās tradīcijas kristībās"; "F. Trasuna fabulas".

⁷⁴ <https://kulturasdati.lv/lv/muzeji/vilanu-novadpetniecibas--muzejs>

⁷⁵ <https://www.muzeji.lv/lv/muzeji-latvija/museum/vilanu-novadpetniecibas-muzejs>

⁷⁶ <https://rezeknesnovads.lv/viesiem/apskates-objekti/franca-trasuna-muzejs-kolnasata/>

Maltas vēstures muzejs

Muzeja misija ir popularizēt Maltas pagasta iepriekšējo paaudžu radītās un laikmeta jaunradītās materiālās un nemateriālās vērtības, veidojot atbilstošas kolekcijas, ekspozīcijas un izglītojošos pasākumus, šim nolūkam muzeja darbā iesaistot dažādu sociālo slāņu un vecuma maltēniešus, īpaši skolu jaunatni. Rosināt vietējā sabiedrībā izpratni par Maltas devumu Latvijas kultūrvēsturē.⁷⁷

Muzejs piedāvā unikālu vēstures mantojumu – iepriekšējo paaudžu radītās un laikmeta jaunradītās materiālās un nemateriālās vērtības, veidojot atbilstošas kolekcijas, ekspozīcijas un izglītojošos pasākumus.

Muzejā var apskatīt pamatekspozīciju "Malta ceļu un notikumu krustojumā vēstures fotomirkļos", divas atklātā krājuma izstādes "Novadnieku gleznas un keramika" un "Maltas pagasta iedzīvotāju priekšmeti" – 20.gs. 30.-60.gadu raksturīgā istabas iekārtojumā.

Pamatekspozīcija "Malta ceļu un notikumu krustojumā vēstures fotomirkļos" tiek veidota kā koncentrēts skatījums caur fotoobjektīva prizmu uz Maltas vēsturi raksturojošām tēmām.⁷⁸

2.3.5. Kultūras centri

Rēzeknes valstspilsētā 2021.gadā darbojas 2 kultūras centri – Rēzeknes Nacionālo biedrību kultūras nams⁷⁹ un Rēzeknes pilsētas Kultūras nams⁸⁰.

Nacionālo biedrību kultūras nams izveidots ar mērķi saglabāt, integrēt un attīstīt Rēzeknē dzīvojošo dažādo tautību kultūru, veicināt sabiedrības konsolidāciju, iepazīstināt sabiedrību ar nacionālo kultūru īpatnībām, organizēt pilsētnieku brīvā laika pavadīšanas iespējas.

Nacionālo biedrību kultūras nama tradicionālie pasākumi ir: Starptautiskais Ziemassvētku dziesmu (kolendu) festivāls – janvārī; Rēzeknes slāvu kultūru nedēļa – februārī – martā; Reizi divos gados notiek nacionālo biedrību festivāls – ETNO-FESTIVĀLS "GOSTI".

Rēzeknes pilsētas Kultūras nams ir sabiedrībai pieejama daudzfunkcionāla kultūras institūcija, kas piedāvājot daudzveidīgu kultūras produktu iedzīvotājiem, uztur un izkopj Latvijas, Latgales pilsoniskās kultūras vērtību daudzveidību. Veido starpkultūru dialogu un sadarbību, nodrošina nacionālās un vietējās kultūras vērtību pārmantošanu, sekmē jaunradi un dod ieguldījumu mūžizglītības procesā.

Kultūras namā tiek organizēta valstspilsētas koncertdzīve un izrādes, telpas tiek izīrētas, semināriem, kursiem un dažādiem saviesīgiem pasākumiem. Amatiermākslas kolektīvi ar prieku muzicē un dejo pasākumos, Latgales novada un Latvijas Dziesmu un Deju svētkos, viesojas ārzemēs. Darbības pilnveidošanai piesaista finansējumu no dažādiem fondiem.⁸¹

Abos kultūras centros samazinājies gan norišu skaits, gan norišu apmeklējumu skaits, kas izskaidrojams ar Covid-19 ieviestajiem ierobežojumiem.

Rēzeknes novadā 2021.gadā darbojas 31 kultūras centrs, tādējādi nodrošinot vienmērīgu teritorijas pārklājumu tādu pakalpojumu pieejamībai kā – teātra izrādes, kino seansi, sporta pasākumi, diskotēkas, balles, atpūtas vakari, piemiņas pasākumi, pasākumi bērniem, godināšanas, tradīciju, dziesmu un deju pasākumi u.c.

Novada kultūras iestādēs ir plaši un daudzveidīgi pārstāvēta tautas māksla – 6 kori, 9 bērnu un 12 pieaugušo tautas deju kolektīvi, 5 bērnu un 20 pieaugušo dramatiskie kolektīvi, 3 bērnu un 15 pieaugušo folkloras kopas, 2 pūtēju orķestri, 1 saksofonistu kvartets, 3 lauku kapelas, 6 bērnu un 25 pieaugušo vokālie ansambļi un vēl daudzi kolektīvi.

Laika periodā no 2017.gada līdz 2021.gadam kultūras centros bija samazinājies gan norišu skaits, gan norišu apmeklējumu skaits, kas izskaidrojams ar Covid-19 ieviestajiem ierobežojumiem.

⁷⁷ <https://kulturasdati.lv/lv/muzeji/maltas-vestures-muzejs>

⁷⁸ <https://www.malta.lv/index.php/component/spsimpleportfolio/item/8-vestures-muzejs>

⁷⁹ <https://kulturasdati.lv/lv/kulturas-centri/rezeknes-pilsetas-nacionalo-biedribu-kulturas-nams>

⁸⁰ <https://rezekne.lv/rezeknes-pilsetas-kulturas-nams/>

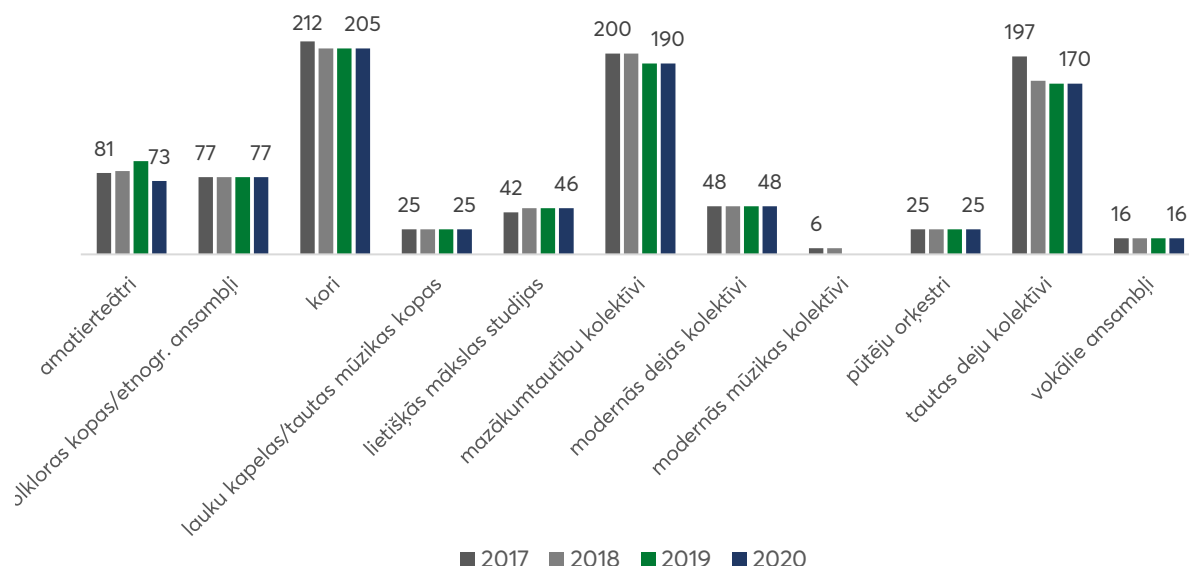
⁸¹ <https://kulturasdati.lv/lv/kulturas-centri/rezeknes-pilsetas-kulturas-nams>

2.3.6. Amatiermākslas kolektīvi

Rēzeknes valstspilsētā 2020.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, dalībnieku skaits kolektīvos bija samazinājies, ko ietekmēja ar COVID 19 saistītie ierobežojumi.

Valstspilsētā 2021.gadā pavisam darbojās 41 amatiermākslas kolektīvi, t.sk. 4 amatierteātri, 5 folkloras kopas/etnogrāfiskie ansambļi, 7 kori, 3 lauku kapelas/tautas mūzikas kopas, 2 lietišķās mākslas studijas, 10 mazākumtautību kolektīvi, 1 modernās dejas kolektīvi, 1 modernās mūzikas kolektīvi, 1 pūtēju orķestri, 5 tautas deju kolektīvi, 2 vokālie ansambļi.

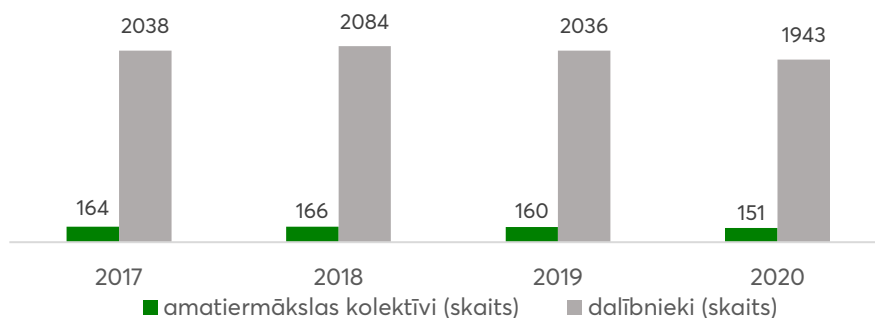
25. attēls. Dalībnieku skaits amatiermākslas kolektīvos Rēzeknes valstspilsētā, 2017-2020
(pašvaldības sniegtā informācija)

Dalībnieku skaits samazinājies 5 amatiermākslas kolektīvos, palielinājies vienā, savukārt nemainīgs noturējies 5 kolektīvos. Lielākais dalībnieku skaita samazinājums bijis bērnu tautas deju kolektīvā "Dziguči", kas skaidrojams ar COVID 19 ierobežojumiem un sekām.

Rēzeknes novadā 2020.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, samazinājies gan amatiermākslas kolektīvu skaits (par 13 kolektīviem), gan dalībnieku skaits tajos (par 95 dalībniekiem).

26. attēls. Amatiermākslas kolektīvi un dalībnieki Rēzeknes novadā, 2017-2020
(pašvaldības sniegtā informācija)

Novadā 2020.gadā pavisam darbojās 151 amatiermākslas kolektīvi (par 13 mazāk kā 2017.gadā). Kopējais dalībnieku skaits kolektīvos salīdzinājumā ar 2017.gadu 2020.gadā samazinājies. Samazinājums varētu būt saistīts ar COVID 19 ierobežojumiem un sekām.

Kopējais dalībnieku skaits amatiermākslas kolektīvos ir samazinājies, bet palielinājies Audriņu pagastā, Čornajas pagasta Ratnieku tautas namā, Dricānu pagastā, Kaunatas, Lendžu pagastā, Lūznas pagastā, Maltas pagastā, Ozolaines pagastā, Silmalas pagastā, Dekšāres un Viļānu pilsētā.

2.3.7. Kultūrvēsturiskais mantojums

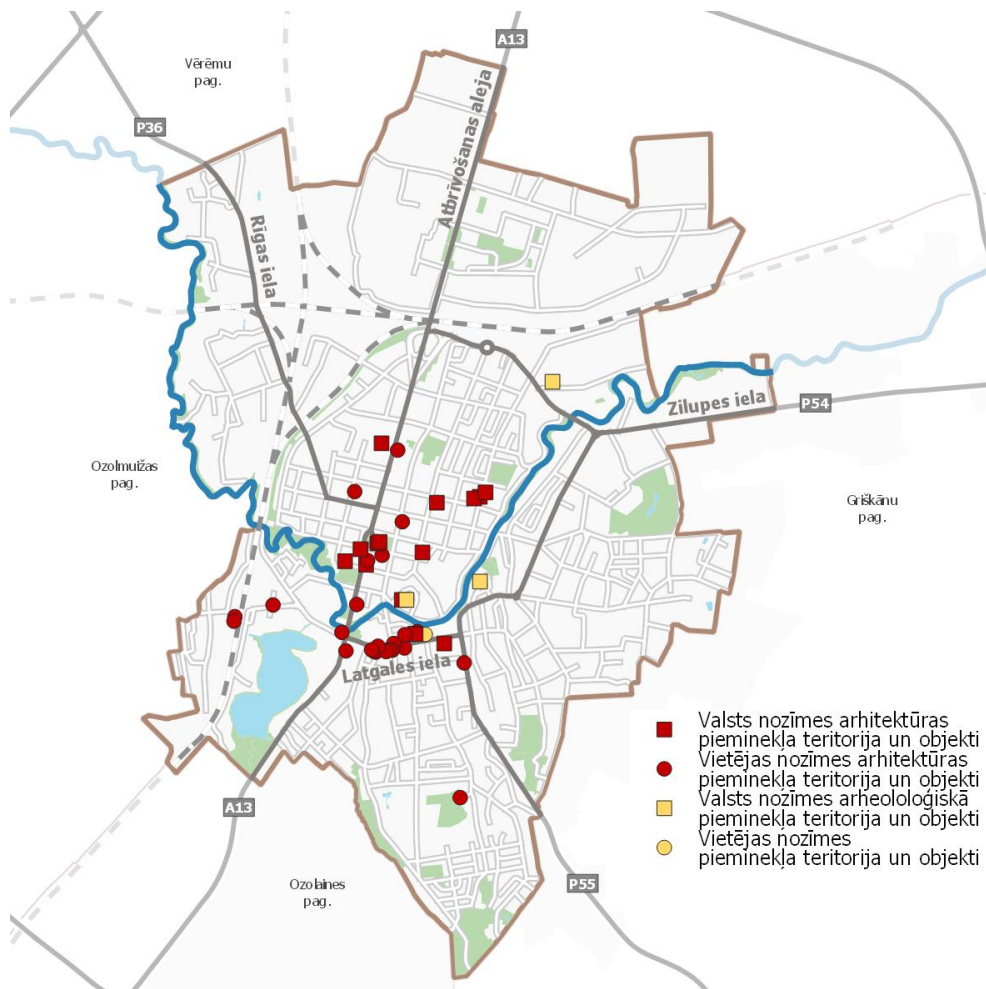
Rēzeknes valstspilsēta un Rēzeknes novads ir bagāts ar kultūrvēsturisko mantojumu un vērtīgām ainavām, kas saglabājušās gadsimtiem ilgi. Ir spēcīga, tradīcijās balstīta Latgales vēsturisko zemju kultūrvēsturiskā identitāte, kas tiek turpināta caur vēsturiski izveidojušos apdzīvojuma struktūras un ainavas saglabāšanu.

Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes (NKMP) datu bāzē⁸² reģistrēti vairāk nekā 40 **kultūras pieminekļi**⁸³ valstspilsētas teritorijā un vairāk kā 200 novadā, t.sk.:

- vietējas nozīmes kultūras pieminekļi – valstspilsētā 25 / novadā 82;
- valsts nozīmes kultūras pieminekļi – valstspilsētā 18 / novadā 125.

Kopējais valsts un vietējās nozīmes kultūras pieminekļu skaits ir 250 (Rēzeknes valstspilsētā 43 un Rēzeknes novadā 207).

27. attēls. Kultūras pieminekļi Rēzeknes valstspilsētā

Valstspilsētas kultūrvēsturisko mantojumu veido Valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi, objekti un teritorijas, arī industriālais mantojums ar rūpnīcām, ražošanas iekārtām, interjeru u.tml., materiālais un nemateriālais kultūras mantojums, piemiņas vietas, sakrālais mantojums.

Rēzeknes valstspilsētas ainava un kultūrvēsture veidojusies vairāk kā 12 gadsimtus, apdzīvotajai vietai vēsturiski veidojoties uz septiņiem pakalniem, no kuriem Rēzeknes pilskalns ir lielākais un varenākais.

Kultūras kanonā ierakstītā Latgales podniecība, viena no spilgtākajām Latvijas tradicionālās kultūras zīmēm, ir mantota no paaudzes paaudzē un līdz pat mūsdienām saglabājusies Rēzeknē un Rēzeknes novadā. Vērtība mūzikas kategorijā – Jānis Ivanovs, kas ir viens no nozīmīgākajiem 20.gadsimta otrās puses Latvijas simfoniskās mūzikas komponistiem.

⁸² www.mantojums.lv

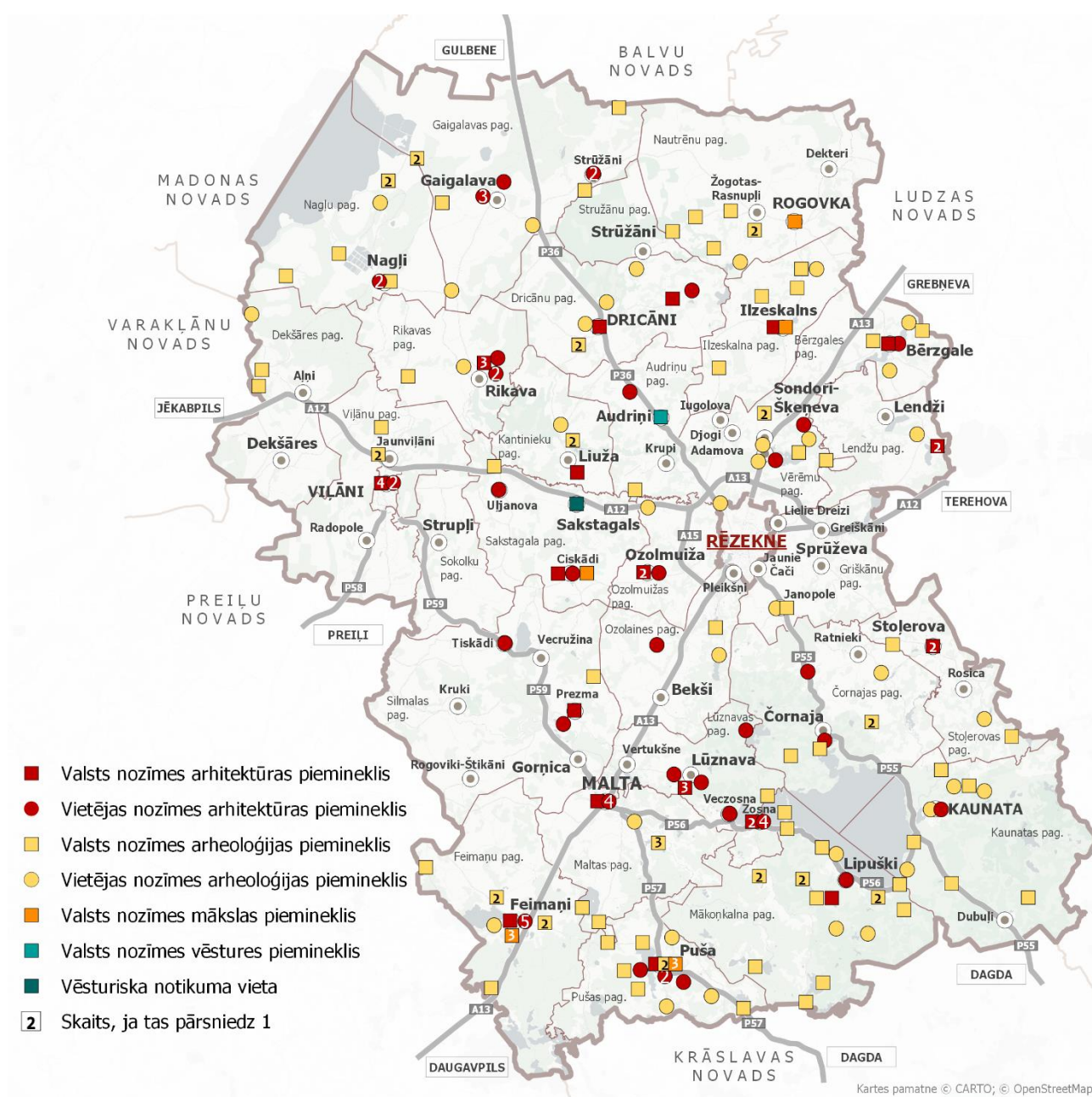
⁸³ Aktuālā informācija pieejama www.mantojums.lv, plašāka informācija par spēkā esošajiem pieminekļiem pieejama pašvaldību teritorijas plānojumos.

Rēzeknes novada kultūrvēsturisko bagātību veido vēsturiski veidojušies apdzīvojuma struktūra ar viensētām, sādžām un ciemiem, valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi un kultūrvēsturiskie objekti, dzīvās kultūrvēsturiskās tradīcijas. Senie arodi un mājražotāji, baznīcas un piemiņas vietas, industriālais mantojums.

Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā atrodas **143 valsts nozīmes kultūras pieminekļi**. Rēzeknes valstspilsētā ir vairāki nozīmīgi kultūras pieminekļi, piemēram, Rēzeknes viduslaiku pils, apmeklētāju iecienīts apskates objekts ir skulpturālā kompozīcija Kūkoja piemineklis valstspilsētas centrā un citas piemiņas vietas.

Novads ir bagāts ar kultūras pieminekļiem, piemēram, Zosnas muiža, Bikovas muiža, Rikavas muiža, Kūrpīņu krucifikss, Grāfa Borha Lejas dzirnavas un piemiņas vietas, piemēram, Ančupānu memoriāls II Pasaules kara upuru piemiņai, piemineklis II Pasaules kara Audriņu traģēdijas upuriem, piemineklis 3.Jelgavas kājinieku pulka cīņu vietā, kuras ir iekļautas arī dažādos tūrisma maršrutos. Jāpiemin arī Lūznas muižas apbūve ar parku, Viļānu muiža, Bērzgales muiža, Rikavas muiža u.c.

28. attēls. Kultūras pieminekļi Rēzeknes novadā

Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā atrodas **107 vietējas nozīmes kultūras pieminekļi**. Rēzeknes valstspilsētā, piemēram, Rēzeknes vecticībnieku lūgšanu nams, ģimnāzija (vēlāk Tautas tiesa), administratīvā ēka Atbrīvošanas alejā 126, un novadā, piemēram, Pušas muižas kapela.

2.3.8. Secinājumi un priekšlikumi

Būtiska nozīme ir kultūras dzīves pārklājumam visā Rēzeknes novada un Rēzeknes valstspilsētas teritorijā. Novadam un valstspilsētai nav viena pārvaldes institūcija, kas pārvalda kultūras iestādes.

Valstspilsētā un novadā ir **pietiekošs kultūras centru nodrošinājums**, novadā ir pietiekams teritoriālais pārklājums – tie pieejami visos apdzīvojuma centros, taču kultūras centru **infrastruktūra dažos no tiem ir novecojusi**, ietekmējot arī iespējas pasākumu rīkošanā.

Būtisku ietekmi uz pasākumu organizēšanu, norisi, amatiermākslas kolektīvu, kopējo dalībnieku skaitu un kultūras dzīvi kopumā ir atstājuši **COVID-19 laika ierobežojumi**. Ir samazinājies kolektīvu dalībnieku skaits, apmeklējumu skaits muzejos un bibliotēkās, kultūras norišu skaits. Kultūras dzīve kādu laiku praktiski nenotika. Līdz ar to, pēdējos divos gados ir **grūti objektīvi noteikt galvenās attīstības tendences**.

Bibliotēku pieejamība novadā un valstspilsētā ir pietiekama. Pozitīvi vērtējama sadarbība abu pašvaldību bibliotēku starpā.

Valstspilsētā un novadā ir **ievērojams kultūrvēsturiskais mantojums**, kas valstspilsētā koncentrēts centra teritorijā, bet novadā izklaidēts vienmērīgi pa visu teritoriju.

Ņemot vērā, ka novadam un valstspilsētai nav viena **pārvaldes institūcija**, kas pārvalda kultūras iestādes, bet katrai atsevišķa, tad būtiski ir saskaņot pasākumus, kas notiek novadā un valstspilsētā. Radīt kopīgu kultūras dzīves redzējumu un rīkot pasākumus ņemot vērā novadā un valstspilsētā notiekošo.

Veidot kompleksus kultūrtūrisma piedāvājumus (pasākums, ekskursija, kulinārais mantojums u.c.), sadarbību starp kultūras pasākumu rīkotājiem un tūrisma piedāvājuma veidotājiem.

Paplašināt pakalpojumu piedāvājumu un funkcijas bibliotēkām, tādējādi nostiprinot to lomu kā pakalpojumu centram.

Nodrošināt atbilstošu pieejamību Neredzīgo bibliotēkai, t.i., lai infrastruktūra bibliotēkas apkārtnē ir paredzēta/pielāgota neredzīgiem cilvēkiem. Būtiska ir ceļa seguma kvalitāte, gājēju zina brīva no šķēršļiem, norādes, taktikas segums, skaņas/gaismas signāli.

Organizēt regulāru pasākumu norisi kultūras centros, lai saglabātu amatiermākslas kolektīvus, kā arī motivētu iedzīvotājus tajos iesaistīties.

Pilnveidot kultūras centru infrastruktūru kvalitatīvai pasākumu norisei.

Izveidot motivējošu atalgojuma sistēmu, esošo kultūras jomas speciālistu kapacitātes celšanu un jaunu speciālistu piesaisti, tādējādi rodot iespējas dažādot kultūras centru piedāvājumu.

Saglabāt Kultūrvēsturisko mantojumu nākošajām paaudzēm un veicināt tā ekonomisko pienesumu. Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā nozīmīga loma ir sabiedrības informētībā, iespējā iesaistīties un būt līdzatbildīgiem.

Iekļaut Kultūrvēsturisko mantojumu ekonomiskajā aprītē, piemēram, tūrisma un izziņas maršrutos, taču respektējot tā aizsardzības prasības.

Pilnveidot un attīstīt "kultūras magnētu" – koncertzāles "Gors" un Lūznavas muižas piedāvājums.

2.4. Veselības aprūpe un veselības veicināšana

2.4.1. Nozares piedāvājums

2.4.1.1. Ģimenes ārstu prakses un feldšeri

Rēzeknes valstspilsētā darbojas **24 ģimenes ārstu prakses**, lielākā daļa no tām atrodas Rēzeknes slimnīcas telpās, vidējais pacientu skaits uz vienu ģimenes ārstu ir 1600.

Papildus šīm ģimenes ārsta praksēm, 6 darbojas plašākā jomā sniedzot ambulatoros pakalpojumus:

- trīs – ģimenes ārsta un arodveselības un arodslimību ārsta prakses (visas Rēzeknes slimnīcas telpās);
- viena – ģimenes ārsta, endokrinologa, arodveselības un arodslimību ārsta prakse (Rēzeknes slimnīcas telpās);
- viena – ģimenes ārsta un osteorefleksoterapeita prakse (Rēzeknes slimnīcas telpās);
- viena – ģimenes ārsta un kardiologa prakse (Rēzeknes valstspilsētā).

Valstspilsētā pieejamas 16 aptiekas un neatliekamās medicīniskās palīdzības brigāžu atbalsta centrs.

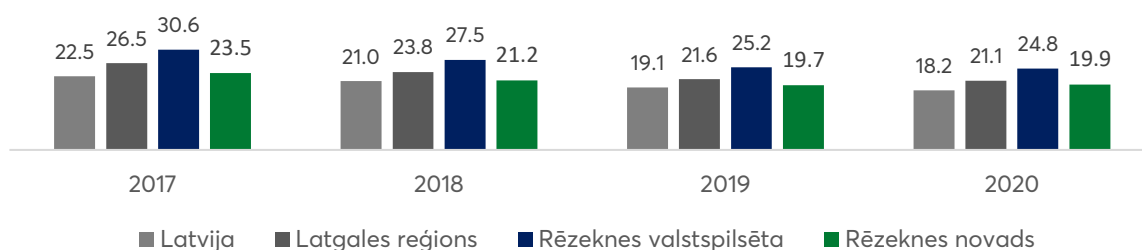
Rēzeknes novadā darbojas **18 ģimenes ārstu prakses**⁸⁴ – t.sk. 4 Viļānu pilsētā, pa vienai Nautrēnu, Stružānu, Ilzeskalna, Bērzgales, Dricānu, Audriņu, Ozolmuižas, Lūznavas, Čornajas un Kaunatas pagastos, pa divām Maltas un Silmalas pagastos, savukārt novada teritorijā ģimenes ārstu prakses nav reģistrēta katrā pagastā, bet pakalpojums tiek nodrošināts visiem Rēzeknes novada iedzīvotājiem, piemēram, prakse, kas atrodas Maltas pagastā, apkalpo arī Feimaņu pagasta iedzīvotājus) un **15 feldšeru punkti**⁸⁵ (Bērzgales pagasta feldšeru-vecmāšu punkts, Lendžu pagasta feldšeru-akušieru punkts, Štikānu feldšeru-vecmāšu punkts, Griškānu feldšeru-akušieru punkts, Stoļerovas pagasta feldšeru-vecmāšu punkts, Feimaņu feldšeru-vecmāšu punkts, Kantinieku feldšeru-vecmāšu punkts, Silmalas feldšeru-vecmāšu punkts, Kruku feldšeru-vecmāšu punkts, Rikavas feldšeru-vecmāšu punkts, Nagļu pagasta feldšeru-vecmāšu punkts, Verēmu feldšeru-akušieru punkts, Sokolku pagasta feldšeru-vecmāšu punkts, Dekšāru feldšeru-vecmāšu punkts, Atspukas feldšeru-vecmāšu punkts). Papildus šīm ģimenes ārsta praksēm ir divas ģimenes ārsta un zobārsta prakses (Nautrēnu pagastā un Ilzeskalna pagastā). Vidējais pacientu skaits uz vienu ģimenes ārstu novadā ir 1511.

Novadā pieejamas 11 aptiekas (t.sk. 3 Viļānu pilsētā). Diennakts aptiekas nav ne Viļānu pilsētā, ne novadā.⁸⁶

Neatliekamās medicīniskās palīdzības (turpmāk – NMP) **brigādes**⁸⁷ novadā ir izvietotas 3 vietās (Maltā, Dricānos un Viļānu pilsētā), savukārt NMP dienesta Latgales reģionālais centrs atrodas Daugavpilī. Dricānos NMP brigāde tika izveidota 2019.gadā, lai uzlabotu kopējo brigāžu izvietojuma tīklu Latgalē un palielinātu dienesta reaģēt spēju un operativitāti.⁸⁸

Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā NMPD izpildīto izsaukumu skaitam uz 100 iedzīvotājiem laika periodā no 2017.gada līdz 2020.gadam ir tendence samazināties, taču valstspilsētā izsaukumu skaits saglabājas lielāks kā vidēji Latvijā un Latgales reģionā.⁸⁹

29. attēls. Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta izpildītie izsaukumi uz 100 iedzīvotājiem, 2017-2020

⁸⁴ <https://www.vmnvd.gov.lv/lv/gimenes-arsti-atbilstosi-teritorijam>

⁸⁵ www.neslimo.lv/medicinas-iestades/

⁸⁶ <https://dati.zva.gov.lv/apatieku-karte/>, Pašvaldības sniegtā informācija

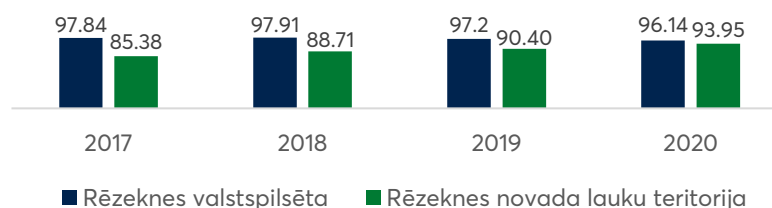
⁸⁷ <https://www.nmpd.gov.lv/lv/media/577/download>

⁸⁸ <https://www.nmpd.gov.lv/lv/jaunums/turpinot-veidot-jaunus-brigazu-punktus-regionos-lielplatone-sakusi-dezuret-nmpd-mediku-brigade>

⁸⁹ <https://statistika.spkc.gov.lv>

Salīdzinot 2017. gadu un 2020. gadu Rēzeknes valstspilsētā ir negatīva tendence NMPD savlaicīgi izpildīto izsaukumu īpatsvaram no visiem izsaukumiem dzīvībai un veselībai kritiskos stāvokļos, t.i., samazinās savlaicīgi izpildīto izsaukumu skaits. Rēzeknes novada lauku teritorijā tendence ir pozitīva.⁹⁰

30. attēls. Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta savlaicīgi izpildīto rezultatīvo izsaukumu īpatsvars no visiem izsaukumiem dzīvībai un veselībai kritiskos stāvokļos, %, 2017-2020 (atsauces kods: NMP020)

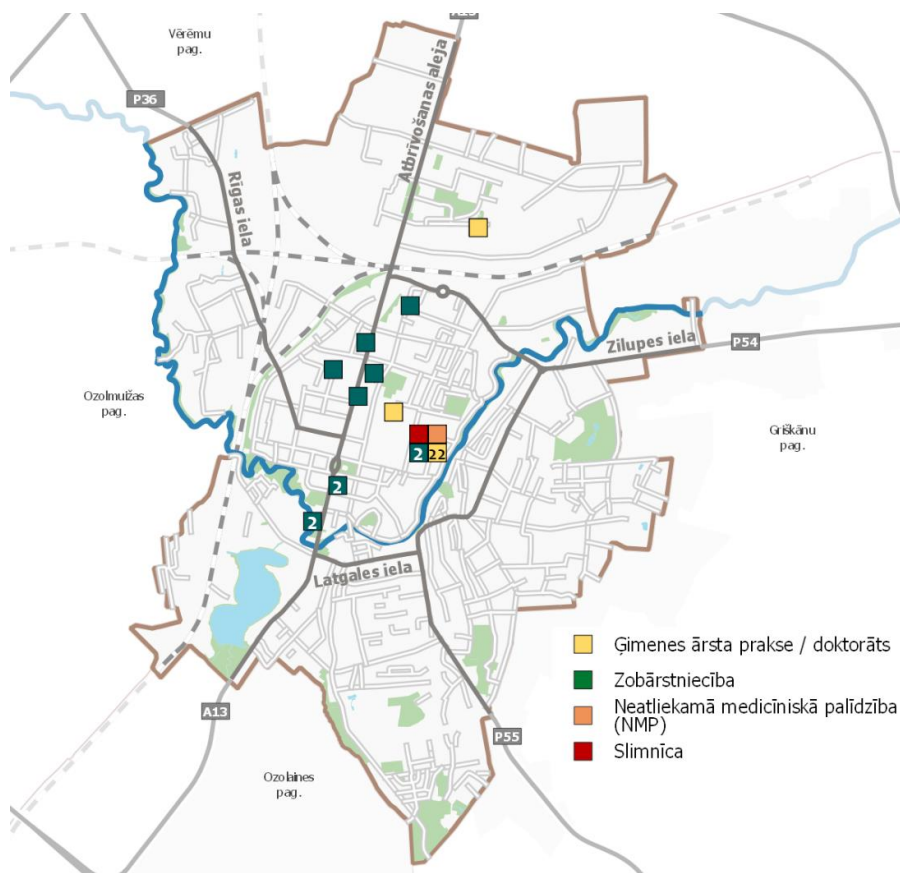
2.4.1.2. Zobārstniecība, ambulatorie un stacionārie veselības aprūpes pakalpojumi

Rēzeknes valstspilsētā 47 ārstniecības personas (arī strādājot vairākās iestādēs vienlaikus)⁹¹ sniedz zobārstniecības pakalpojumus 23 iestādēs (gan ārsta prakses, gan sabiedrības ar ierobežotu atbildību), kur iespējams saņemt zobārstniecības pakalpojumus, lielākā daļa no tām atrodas Rēzeknes slimnīcas telpās, t.sk. zobu higiēnista pakalpojumus sniedz 3 vietās⁹².

Piecas ārstniecības iestādes valstspilsētā sniedz zobārstniecības pakalpojumus no valsts budžeta līdzekļiem bērniem⁹³ – SIA "Rēzeknes slimnīca", SIA "AM Dental Studio", SIA "Medical plus", SIA "Medicīnas centrs 36,6" un SIA "Zūbs".

Pilnvērtīgai zobārstniecības pakalpojumu nodrošināšanai nepieciešams aktualizēt pakalpojumu gaidīšanas rindas un dežūrspeciālists bērniem.

31. attēls. Veselības aprūpes pakalpojumi Rēzeknes valstspilsētā

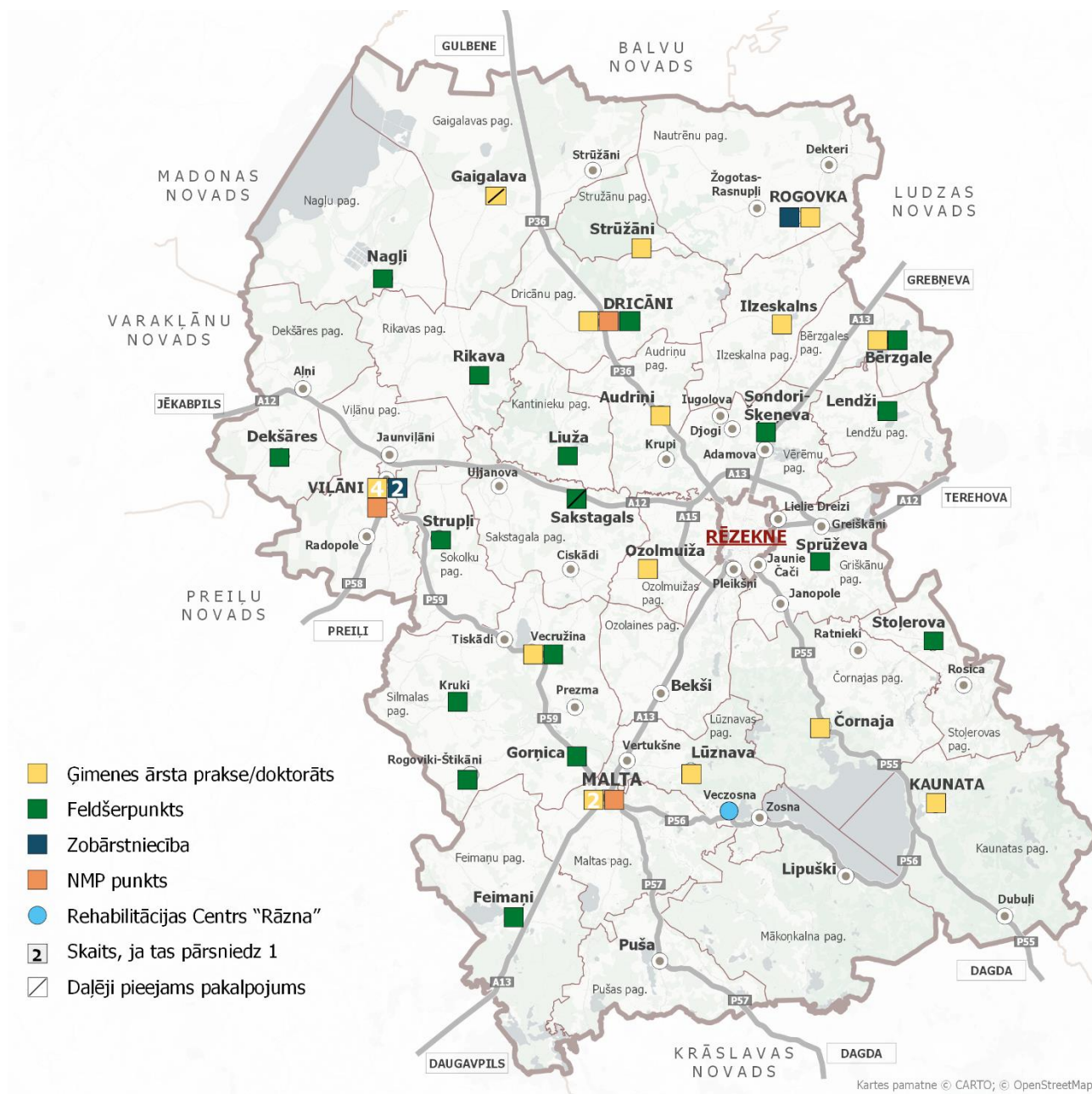
⁹⁰ <https://statistika.spkc.gov.lv>

⁹¹ Ārstniecības personas darba vietas un sertifikāti specialitātēs | Veselības inspekcijas reģistri

⁹² www.neslimo.lv/medicinas-iestades/

⁹³ <https://www.vmnvd.gov.lv/lv/zobarstniecibas-palidziba>

32. attēls. Veselības aprūpes pakalpojumi Rēzeknes novadā

Viena no 7 reģionālajām IV aprūpes līmeņa ārstniecības iestādēm, kas sniedz daudzprofilu neatliekamo un plānveida medicīnisko palīdzību, ir **SIA "Rēzeknes slimnīca"** (turpmāk – slimnīca). Slimnīcas stratēģiskais mērķis ir izveidot Rēzeknes slimnīcu par uz pacientu labklājību un uz efektīvu veselības atjaunošanu tendētu uzņēmumu, pastāvīgi paaugstinot pakalpojumu kvalitāti, izmantojot modernas un mūsdienīgas tehnoloģijas, ar augsti kvalificētiem un darba apstākļiem apmierinātiem speciālistiem. Slimnīca ir Rēzeknes sadarbības teritorijas, kurā ietilpst arī SIA "Ludzas medicīnas centrs" un SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība", vadošā iestāde.

Lai sasniegtu stratēģisko mērķi, slimnīca ir izvirzījusi sekojošus mērķus:

1. Nodrošināt kvalitatīvu, drošu un pieejamu veselības aprūpi ar modernu infrastruktūru;
2. Uzlabot veselības aprūpes pakalpojumu klāstu un paplašināt to, atbilstoši klientu vajadzībām un valsts politikai;
3. Īstenot cilvēkresursu piesaisti, darbinieku motivācijas palielināšanu un zināšanu pārvaldību;

4. Nodrošināt finansiāli stabilu uzņēmuma darbību un optimālus (nozarei atbilstošus) darbības un efektivitātes rādītājus.

Slimnīcas pamatdarbība ir stacionārās, ambulatorās veselības aprūpes pakalpojumu sniegšana (slimnīca piedāvā ārstniecisko palīdzību 23 profilos), nodrošinot plaša spektra diagnostiskos izmeklējumus, kā arī ambulatoros rehabilitācijas pakalpojumus, t.sk. nodrošina valsts apmaksātu paliatīvo aprūpi⁹⁴, rehabilitācijas pakalpojumus bērniem⁹⁵ un aktīvi iesaistās veselības veicināšanas pasākumos, t.sk. topošo vecāku skola, sirds un asinsvadu veselības lekcijas, kā arī mutes dobuma un veselīga uztura nodarbības bērniem.

Slimnīcas teritorijā izveidots funkcionējošs, savstarpēji papildinošu (ārstniecības iestāde, laboratorija, VDEĀVK, VADC, ģimenes ārstu prakses u.c.) iestāžu centrs pakalpojumu pieejamības pilnveidošanai, kā arī neatkarīgas ārstu prakses⁹⁶, kurās iespējams saņemt pakalpojumu pie 14 speciālistiem 8 specialitātēs, 21 ģimenes ārsta, 10 zobārstiem un 2 zobu higiēnistiem. Slimnīca nodrošina telpas valsts iestādēm – Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijai; Valsts tiesu medicīnas centram; Veselības inspekcijai un Valsts asinsdonoru centram.

Nepieciešamais atbalsts valsts un pašvaldību līmenī ir:

- energoefektivitātes atbalsta pasākumi;
- ārstniecības iestāžu objektu (ēku) nekvalificēšanās prioritārajam energoefektivitātes pasākumu atbalstam;
- atbalsts energoresursu sadārdzinājumam;
- jauno speciālistu (ārstu, māsu, vecmāšu u.c.) piesaiste reģionam.

Dienas stacionāra pakalpojumus novadā nodrošina Rēzeknes novada pašvaldības "Veselības un sociālās aprūpes centrs "Viļāni""⁹⁷, bet ambulatoro pakalpojumu sniedzēju klāsts ir plašāks, t.sk. trīs doktorāti – viens Viļānu pilsētā un divi Silmalas pagastā.

Rēzeknes novada pašvaldības "Veselības un sociālās aprūpes centrs "Viļāni""⁹⁷ (turpmāk – VSAC Viļāni) pamatdarbības veids ir sociālā aprūpe (sociālās aprūpes maksas pakalpojumi – sociālās aprūpes nodaļa) un veselība (sekundārās veselības ambulatorie pakalpojumi, dienas stacionāra pakalpojumi terapeitiska, profila pacientiem, mājas aprūpes pakalpojumi).

2020.gadā VSAC Viļāni bija 36 klienti dienas stacionārā, 287 klienti dienas stacionārā, 188 klienti sociālajā nodaļā un 1993 klienti dienas sociālajā nodaļā.

Pārskata periodā VSAC Viļāni ir izremontējis galvenā korpusa jumtu, morgu, divus administratīvās nodaļas kabinetus un iepirkusi dažus jaunus matračus un spilvenus.

SIA Rehabilitācijas centrs "Rāzna"⁹⁸ (turpmāk – RC Rāzna) misija ir nodrošināt kvalitatīvu, ilgtspējīgu un uz cilvēka vajadzībām orientētu veselības pakalpojumu pieejamību Rēzeknes valstspilsētas un Latgales reģiona iedzīvotājiem, uzlabojot iedzīvotāju veselību un labklājību, mazinot nevienlīdzību veselības un sociālajā jomā. RC „Rāzna” galvenie darbības virzieni ir veselības aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumu sniegšana – fizioterapija, ergoterapija (pilnīgi aprīkots, standartiem atbilstošs ergoterapeita kabinets), ūdens terapija, klasiskā un limfodrenējošā masāža un fizikālā terapija, multiprofesionālās komandas pakalpojumu sniegšana – audiologopēds, ergoterapeits, fizioterapeits un uztura speciālists.

RC „Rāzna” sniedz valsts apmaksātos un maksas ambulatoros veselības aprūpes pakalpojumus, kā arī rehabilitācijas pakalpojumus dienas stacionārā Veczosnā (Lūznavas pagastā) (no valsts budžeta apmaksātās medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumus pacientiem ar nosūtījumu no fizikālās medicīnas un rehabilitācijas ārsta, ģimenes ārsta un ārsta speciālista – speciālistu konsultācijas, ergoterapija, masāža, masāža bērniem, fizioterapija, ūdens terapija, fizikālā terapija), kā arī, lai nodrošinātu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību Rēzeknes pilsētas iedzīvotājiem, sniedz ambulatoros pakalpojumus Rēzeknes valstspilsētā.

⁹⁴ <https://www.vmnvd.gov.lv/lv/paliativa-aprupe>

⁹⁵ <https://www.vmnvd.gov.lv/lv/medicinska-rehabilitacija>

⁹⁶ <http://rslimnica.lv/index.php/privatprakses/>

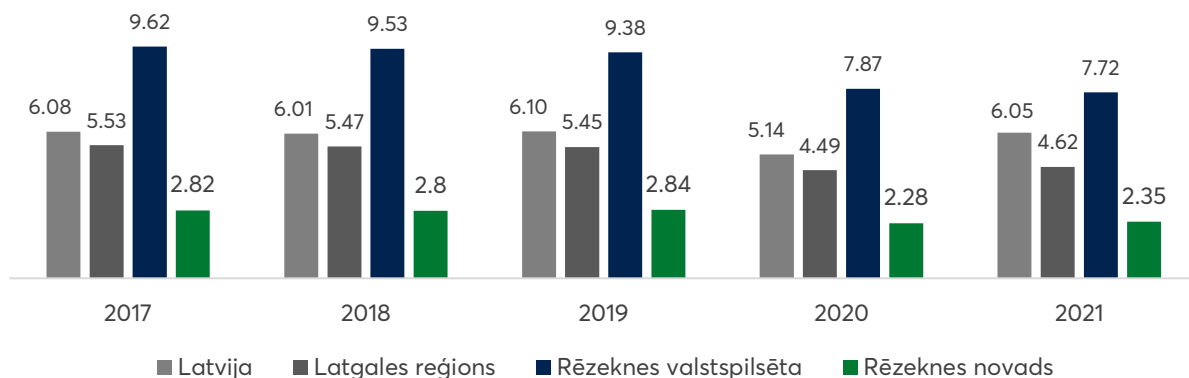
⁹⁷ 2022.gada 7.jūlijā tika pieņemts lēmums par SIA "Viļānu slimnīca" pārdēvēšanu par "Veselības un sociālās aprūpes centrs "Viļāni""

⁹⁸ <https://rcrazna.lv/>

RC "Rāzna" mērķi infrastruktūras kvalitātes uzlabošanai 2020.-2022. gada periodā:

1. Efektīvāk izmantot telpas, uzlabojot istabiņu stāvokli, samazinot ārstniecības izmaksas uz vienu pacientu. Kā arī veikt citus remontdarbus, kas uzlabos RC Rāzna telpas, kur tiek sniegti veselības aprūpes pakalpojumi;
2. Nodrošināt transportu Rēzeknes valstspilsētas iedzīvotājiem, lai pacienti varētu ierasties uz procedūrām un atgriezties mājās (transporta reisu skaits no Rēzeknes valstspilsētas līdz RC Rāzna);
3. Saimnieciski tehniskās bāzes atjaunošana (iegādāts, modernizēts un atjaunots materiāli tehniskais aprīkojums, kas uzlabo sniegto pakalpojumu kvalitāti; piebraucamo ceļu uzturēšana; pacientu mobilitātes uzlabošanai individuālo automašīnu stāvvietas izveide).

33. attēls. Ambulatoro apmeklējumu skaits uz 1 iedzīvotāju pēc ārstniecības iestādes atrašanās vietas, 2017-2021 (SPKC, atsaucis kods: AMB030)

Līdzīgi kā Latvijā vidēji, arī Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā ambulatoro apmeklējumu skaitam uz 1 iedzīvotāju ir tendence samazināties, taču 2021.gadā apmeklējumu skaits ārstniecības iestādēs valstspilsētā ir augstāks kā Latvijā vidēji.

2.4.2. Veselības aprūpes cilvēkresursi

Rēzeknes valstspilsētas Dome gadskārtējā pašvaldības budžeta ietvaros plāno līdzekļus, kas nepieciešami stipendiju finansēšanai studējošajiem jauniešiem un mācību maksas finansēšanai, ja students apgūst kādu no Domes noteiktajām atbalstāmajām ārstniecības specialitātēm, kas apstiprinātas ar atsevišķu Domes lēmumu. Šādi līdzekļi tiek plānoti, lai sekmētu Rēzeknes valstspilsētās studējošās jaunatnes atgriešanos un rēzekniešu intelektuālā potenciālā palielināšanu, tādējādi nodrošinot ar augsti kvalificētiem speciālistiem Rēzeknes valstspilsētas pašvaldību, t.sk. pašvaldības kapitālsabiedrības, pašvaldību nozaru pārvaldes. Dome katru gadu izsludina konkursu saskaņā ar stipendiju konkursu, nosakot atbalstāmas specialitātes. Stipendiju piešķiršana studentiem, kuri pēc studiju beigām ar nepieciešamo specialitāti atgriežies Rēzeknes valstspilsētā un, saskaņā ar noslēgto līgumu, strādās pašvaldības uzņēmumos vai iestādēs, ir aizsākusies 2007.gadā.

Kopējā piešķirtā **stipendiju summa**⁹⁹ laika periodā no 2017.gada līdz 2021.gadam ir 397 938.14 EUR. Izmaksātās stipendijas apjoms vienam studentam palielinājies par 36.4% – 2017.gadā izmaksātās stipendijas apjoms bija 3293.26 EUR, bet 2021.gadā – 4273.64 EUR. Stipendijas tiek piešķirtas 37 ārstniecības specialitātēs. Vidēji stipendijas tiek piešķirtas 22 studentiem katrā mācību gadā.

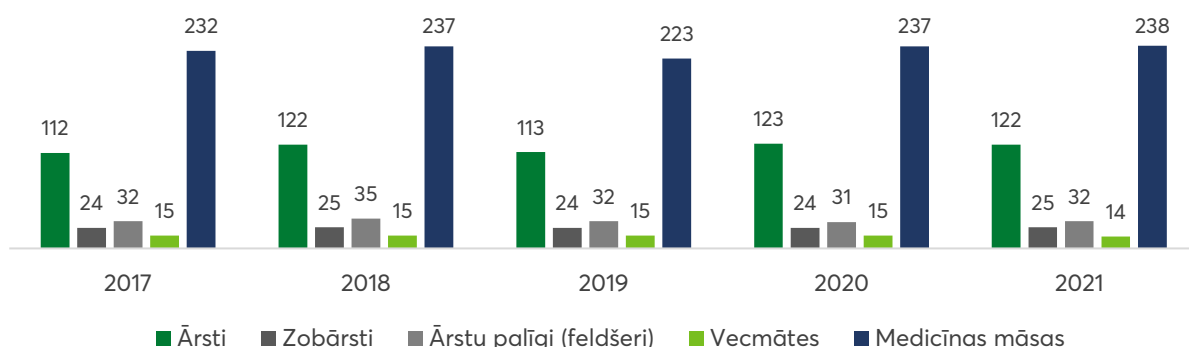
Kopējā piešķirtā **mācību maksas summa**¹⁰⁰ laika periodā no 2019.gada līdz 2021.gadam ir 27 023.64 EUR. Piešķirtais mācību maksas apjoms vienam studentam ir mainīgs (6283.64 EUR 2019.gadā, 2853.33 EUR 2020.gadā, 3045.00 EUR 2021.gadā), tāpat kā studentu skaits nav viennozīmīgi analizējams (2019.gadā mācību maksa tika finansēta 1 studentam, 2021.gadā – 4 studentiem). Nepieciešamais atbalsts pašvaldības līmenī ir pietiekams stipendiju un dzīvojamā fonda un papildošās infrastruktūras nodrošinājums jauniešiem speciālistiem, kompensācijas speciālistu piesaistei teritorijai.

⁹⁹ Pašvaldības sniegtā informācija

¹⁰⁰ Pašvaldības sniegtā informācija

Pilnvērtīgai veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai nepieciešams atbilstošs kvalificētu speciālistu skaits. Rēzeknes valstspilsētā 2021.gadā bija 122 ārsti¹⁰¹, 25 zobārsti, 32 ārstu palīgi (feldšeri)¹⁰², 14 vecmātes, 238 medicīnas māsas.

34. attēls. Ārstniecības personu skaits Rēzeknes valstspilsētā, 2017-2021 (SPKA, RESO20)

Laika periodā no 2017.gada līdz 2021.gadam palielinājies ārstu skaits – par 10, zobārstu skaits – par vienu un medicīnas masu skaits – par 6, bet samazinājies vecmāšu skaits – par vienu.

Rēzeknes novadā 2021.gadā bija 23 ārsti, 3 zobārsti, 41 ārstu palīgs, 2 vecmātes un 22 medicīnas māsas.¹⁰³

2.4.3. Sabiedrības veselība un tās veicināšana

Veselīga dzīvesveida popularizēšanai gan pašvaldības, gan sporta klubi un biedrības organizē dažādus pasākumus iedzīvotājiem, piemēram:

- distanču slēpošana Ilzeskalna pagastā;
- ziemas sporta pasākums "Slēpošanas burziņš" – doties dabā, sportot, stiprināt savu veselību un veicināt aktīva dzīvesveida ieradumu;
- čempionāts galda tenisā Viļānu pilsētā;
- Inline hokeja turnīrs Makašānos;
- nūjošanas pārgājiens "Apkārt Adamovas ezeram";
- čempionāts volejbolā Adamovā;
- čempionāts Pludmales volejbolā Rāznas līcī;
- sacensības futbolā Strūžānos;
- nakts orientēšanās;
- Sniega dienas aktivitātes Krasta ielas promenādē, Rēzeknes valstspilsētā;
- Piesaki savu ziemas ekskursiju! (Rēzeknes valstspilsētā);
- velotrase BTA Velozinis;
- "Dzīvo veselīgi Rēzeknes novadā" projekta ietvaros īstenotās aktivitātes utt.

Rēzeknes novada pašvaldība ir uzsākusi iniciatīvu – katru pirmdienu dāvinot saviem iedzīvotājiem iespēju slidot vienu stundu bez maksas olimpiskā centra "Rēzekne" slidotavā.

2017.gadā Rēzeknes novada pašvaldība uzsāka realizēt ESF projektu Nr.9.2.4.2/16/I/027 "Dzīvo veselīgi Rēzeknes novadā!" ar mērķi popularizēt veselīgā dzīvesveida un slimību profilakses nozīmi cilvēka dzīvē, nodrošinot Rēzeknes novada teritorijā dzīvojošajiem iedzīvotājiem dažādas veselīgā dzīvesveida veicinošas, slimību profilakses aktivitātes un dažādu speciālistu lekcijas un konsultācijas¹⁰⁴, kas sekmētu Rēzeknes novada iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšanos un dzīvildzes pagarināšanu. Projekta laikā iedzīvotājiem tiek piedāvātas dažādas lekcijas/praktiskās nodarbības veselības un slimību profilakses jomā, fizisko aktivitāšu nodarbību cikli, atbalsta grupu nodarbības, veselības veicināšanas dienas ar dažādu speciālistu piedalīšanos, nometnes, veselības veicināšanas olimpiādes un citi veselības veicināšanas pasākumi.

¹⁰¹ Ārsti norādīti bez zobārstiem, mutes, sejas un žokļu ķirurgiem, ar stažieriem un rezidentiem.

¹⁰² Pie ārstu palīgiem (feldšeriem) tiek pieskaitīti neatliekamās medicīnas ārstu palīgi, feldšeri.

¹⁰³ Pie medicīnas māsām netiek pieskaitītas zobārsta medicīnas māsas.

¹⁰⁴ <https://rezeknesnovads.lv/iedzivotajiem/projekti/dzivo-veseligi-rezeknes-novada/>

Slimību profilakses un kontroles centrs sadarbībā ar Rēzeknes novada pašvaldības iestādi „Viļānu apvienības pārvalde” īsteno projektu „Slimību profilakses un kontroles centra organizēti vietēja mēroga pasākumi sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei pašvaldībās” (projekta identifikācijas Nr. 9.2.4.2/16/I/106). Projekta ietvaros tiek īstenotas izglītojošas un praktiskas fiziskās nodarbības jauniešiem, pieaugušajiem un senioriem „Ūdens aerobika” un pieaugušajiem un senioriem „Joga”¹⁰⁵.

Projekts „Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu organizēšana Rēzeknes pilsētā” (Nr. 9.2.4.2/16/I/064) tiek īstenots kopš 2017.gada ar mērķi uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem Rēzeknes pilsētas iedzīvotājiem, uzsvaru liekot uz trūcīgiem un maznodrošinātiem iedzīvotājiem, bērniem un jauniešiem, personām ar invaliditāti, kā arī iedzīvotājiem, kas vecāki par 54 gadiem.¹⁰⁶

Balstoties uz vispārīgu valstspilsētas iedzīvotāju veselības stāvokļa raksturojumu, ir izstrādāta „**Veselības veicināšanas programma 2022.-2024. gadam**”, kuras ietvaros ir novērotas vairākas negatīvas tendences, piemēram, augsts nepilngadīgām mātēm dzimušo bērnu īpatsvars; augsta mirstība no sirds un asinsvadu slimībām (SAS), t. sk. priekšlaicīga mirstība; augsta mirstība no ļaundabīgiem audzējiem; augsta mirstība no nejaušas saindēšanās un indīgu vielu iedarbes (alkohola), un transporta nelaimes gadījumiem, u.c.

Veicināšanas pasākumi situācijas uzlabošanai:

1. **Seksuālās un reproduktīvās veselības programma** – mērķis ir samazināt nepilngadīgām mātēm dzimušo bērnu īpatsvaru par 30 % trīs gadu laikā; paaugstināt zināšanu līmeni par grūtniecības periodu un jaundzimušo aprūpi topošajiem vecākiem; paaugstināt krūts barošanas rādītājus par 5 % trīs gadu laikā; nodrošināt apmācības visam Rēzeknes pilsētas izglītības iestāžu medicīnas personālam, ieinteresētajiem pedagogiem un veselības aprūpes speciālistiem seksuālās un reproduktīvās veselības jautājumos; uzlabot grūtnieču fizisko stāvokli un psihoemocionālo pašsajūtu grūtniecības laikā;
2. **Kardiovaskulāro slimību profilakses programma** – mērķis ir samazināt priekšlaicīgu mirstību no sirds un asinsvadu slimībām Rēzeknes valstspilsētas pašvaldībā;
3. **Ļaundabīgo audzēju profilakses programma** – mērķis ir samazināt priekšlaicīgu mirstību no ļaundabīgiem audzējiem Rēzeknes valstspilsētas pašvaldībā.

Visās trīs programmās mērķu sasniegšanai definēti uzdevumi ar aktivitātēm, iekļauts aktivitāšu darbības plāns un paredzēta programmas novērtēšana.

2.4.4. Secinājumi un priekšlikumi

Veselības aprūpes pamatpakalpojumi (ģimenes ārstu prakses un feldšerpunkti) atrodas visos lielākajos apdzīvotuma centros novadā, valstspilsētā tie koncentrēti centra teritorijā.

Novada teritorijā **Neatliekamās medicīniskās palīdzības brigādes** izvietotas Maltā, Dricānos un Viļānu pilsētā. Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta **izsaukumu skaits uz 100 iedzīvotājiem samazinās** abās pašvaldībās, taču savlaicīgi izpildīto izsaukumu īpatsvars no visiem izsaukumiem valstspilsētā samazinās (novadā palielinās).

Rēzeknes valstspilsētā **zobārstniecības pakalpojumi** pieejami pietiekamā apjomā, t.sk. bērniem. Novadā šie pakalpojumi pieejami Nautrēnos un Viļānu pilsētā.

Stacionārie un ambulatorie pakalpojumi pieejami Rēzeknes slimnīcā, rehabilitācijas pakalpojumus sniedz rehabilitācijas centrs “Rāzna” un Rēzeknes slimnīca, taču infrastruktūra un pieejamie cilvēkresursi šajās iestādēs ir nepietiekami.

Zobārstu, ārstu palīgu, vecmāšu un medicīnas māsu skaits pēdējo gadu laikā nav īpaši mainījies. Rēzeknes valstspilsētā ģimenes ārsti nav pietiekoši daudzumā, tie ir pārslogoti.

Veselīga dzīvesveida popularizēšanai gan pašvaldības, gan sporta klubi un biedrības organizē dažādus pasākumus iedzīvotājiem, tiek īstenoti projekti iniciatīvu atbalstīšanai utt.

¹⁰⁵ <https://www.vilani.lv/lv/jaunumi/jaunumi/fiziskas-aktivitates-vilanos/>

¹⁰⁶ <https://rezekne.lv/realizacija-esosie-projekti/veselibas-veicinasanas-un-slimibu-profilakses-pasakumu-organizesana-rezeknes-pilseta/>

Jāsaglabā stipendiju piešķiršana medicīnas speciālistiem un jāattīsta citus atbalsta pasākumus (dzīvojamā fonda un papildošās infrastruktūras nodrošinājumu, kompensāciju u.c.), kas piesaistītu vajadzīgos speciālistus, jo esošais atbalsta pasākumu mehānisms nav sasniedzis mērķi.

Veicināt pamatpakalpojumu iestāžu vides pieejamību un personāla kapacitātes celšanu.

Izstrādāt pētījumu par veselības pakalpojumu pieejamību atbilstoši vajadzībām, izvērtēt iespējamo pakalpojumu paplašinājumu uz esošo veselības aprūpes iestāžu bāzes.

Pilnveidot regulāru veselības pakalpojumu pieejamību novada iedzīvotājiem, aktualizējot sabiedriskā transporta pakalpojumu pieejamību (attīstīt pakalpojumu – transports pēc izsaukuma u.c.), kā arī veicinot mobilās diagnostikas vizītes.

Pilnveidot infrastruktūru stacionāros un ambulatoros pakalpojumus sniedzošajās iestādēs, stiprināt personāla kapacitāti un veicināt to pieejamību, t.sk. attīstot IT risinājumus.

Veicināt diennakts aptiekas izveidi valstspilsētā un novadā.

Saglabāt slimnīcai reģionālās IV aprūpes līmeņa slimnīcas statusu, nodrošinot diennakts speciālistu pieejamību.

Ņemot vērā izstrādāto "Veselības veicināšanas programmu 2022.-2024. gadam", veicināt attiecīgo speciālistu izglītošanu un piesaisti, lai sasniegtu izvirzītos mērķus programmu īstenošanai.

Stiprināt personāla kapacitāti, īpaši darbam ar bērniem ar īpašām vajadzībām.

Veselības veicināšanas programmas izstrāde Rēzeknes valstspilsētai un Rēzeknes novadam sadarbojoties, sniegtu plašāku un uz attīstību orientētu programmas izveidi.

2.5. Sociālā aizsardzība

2.5.1. Sociālā palīdzība

Sociālais atbalsts Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā tiek nodrošināts ar dažādu pabalstu un sociālo pakalpojumu palīdzību bērniem, personām darbspējīgā vecumā, pensionāriem, personām ar invaliditāti, ģimenēm, kā arī tiek nodrošināta ārpusģimenes aprūpe.

Sociālo palīdzību 2020.gadā Rēzeknes valstspilsētā saņēmušas 1839 ģimenes / 3275 personas ģimenēs, kas ir 12,08% no kopējā iedzīvotāju skaita. Šis rādītājs 2020.gadā divreiz pārsniedz Latvijas vidējo rādītāju – jeb 6% iedzīvotāju, kas saņēmuši sociālo palīdzību.

Kopā 2020.gadā sociālajai palīdzībai valstspilsēta izlietojusi 1.02 milj. EUR. Salīdzinot ar 2016.gadu, 2020.gadā gan sociālo palīdzību saņēmušo personu skaits, gan tai izlietotie līdzekļi, līdzīgi kā valstī kopumā, ir samazinājušies – attiecīgi personu skaits samazinājies par 18.9% (par 764 personām, izlietoto līdzekļu apjoms – par 20.7% (par – 235 096,00 EUR).

Tā pat kā sociālās palīdzības saņēmušo personu skaits un kopā pabalstiem izlietoto līdzekļu apjoms ir samazinājies, arī sociālās palīdzības apmērs vidēji uz vienu palīdzības saņēmēju ir samazinājies – 2016.gadā tie bija 280,83 EUR, taču 2020.gadā 274,56 EUR (samazinājums par 2.2%).

Rēzeknes valstspilsētas Sociālais dienests pārskata periodā īstenojis vairākus atbalsta fondu finansētus projektus:

- Eiropas Atbalsta fonda atbalsts vistrūcīgākajām personām;
- "Profesionāla sociālā darba attīstība pašvaldībās";
- Eiropas Sociālā fonda projektu "PROTI un DARI!";
- Rēzeknes tehnoloģiju akadēmijas granta projekts "Jauno zinātnieku pētījumi sociālajā jomā: rezultātu pārnese praksē".

Rēzeknes valstspilsētas Sociālais dienests īsteno sadarbību arī ar nevalstiskajām organizācijām¹⁰⁷. Mērķi šīm NVO un sadarbībai ir plaši – gan apvienot redzes un dzirdes invalīdus, veicinot to integrāciju sabiedrībā, gan sniegt maznodrošinātām personām sociālos pakalpojumus un organizēt labdarības pasākumus utt. Kopumā sadarbība notiek ar 14 NVO:

- Latvijas Neredzīgo biedrības Rēzeknes teritoriālā organizācija;
- Latvijas Nedzirdīgo savienības Rēzeknes reģionālā biedrība;
- Rēzeknes Invalīdu biedrība;
- Rēzeknes pilsētas Politiski represēto klubs;
- Sabiedriskā organizācija "Daugavas vanagi Latvijā";
- Invalīdu un viņu draugu apvienība "IMPULSS";
- Biedrība "Latgalieši";
- Diabēta biedrība;
- Biedrība "RRO LAKCA";
- Nodibinājuma fonds "Radišana";
- Biedrība „Enģeļi ar mums”;
- SAULES STARS AV;
- Afganistānas kara un citu militāro konfliktu veterānu biedrība;
- Latvijas Sarkanais krusts Rēzeknes komiteja.

Rēzeknes novadā 2020.gadā sociālo palīdzību saņēmušas 1937 ģimenes / 3420 personas ģimenēs jeb 11.6% no kopējā iedzīvotāju skaita. Sociālajai palīdzībai 2020.gadā tika izlietoti 1.12 milj. EUR. Līdzīgi kā Rēzeknes valstspilsētā un valstī vidēji, arī novadā periodā no 2016.gada samazinājies gan palīdzību saņēmušo personu skaits (par 26.8% jeb par – 1 249 personām), gan izlietoto līdzekļu apjoms (par 10.1% jeb par – 87 377,00EUR).

Sociālās palīdzības apmērs uz vienu palīdzības saņēmēju Rēzeknes novadā palielinājies – 2016.gadā bija 185,85 EUR, bet 2020.gadā 228,18 EUR, pieaugums par 22.8% uz vienu palīdzības saņēmēju (par 42,33 EUR). Līdz ar to secināms, ka Rēzeknes novadā 2020.gadā sociālās palīdzības apmērs uz vienu palīdzības saņēmēju ir mazāks nekā Rēzeknes valstspilsētā un Latvijā.

¹⁰⁷ <https://www.sdrezekne.lv/sadarbiba-ar-nevalstiskam-organizacijam>

Saskaņā ar pašvaldības sniegto informāciju, novadā ar katru gadu samazinās ģimeņu skaits un personu skaits, kam piešķirts trūcīgās mājsaimniecības vai maznodrošinātās mājsaimniecības statuss. Ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits ir mainīgs pa gadiem (32 bērni 2016.gadā, 28 bērniem 2020.gadā).

Rēzeknes novada Sociālais dienests īsteno sadarbību ar šiem sociālajiem partneriem:

- Nodarbinātības valsts aģentūra un Viļānu bērnu un jauniešu invalīdu biedrība "Saulstariņi" (dala pārtikas pakas);
- Invalīdu un viņu draugu biedrība "Impulss";
- Biedrība "Eņģeļi ar mums";
- Latvijas neredzīgo savienības Rēzeknes organizācija;
- Latvijas Nedzirdīgo savienības Rēzeknes organizācija;
- Rēzeknes Invalīdu biedrība;
- "Latvijas Sarkanais Krusts" Latgales komiteja;
- diabēta biedrība;
- pensionāru biedrība.

Rēzeknes novadā ar organizācijām ir noslēgti sadarbības līgumi. Minētās organizācijas saņem finansiālu atbalstu dažādu aktivitāšu organizēšanai (nodarbībām, izejmateriāliem, transportam, īrei u.tml.). Ar "Latvijas Sarkanais Krusts" Latgales komiteju sadarbība notiek realizējot projektu "Darba terapija" (sēklu, inventāra, zemes apstrādāšanai, tiek piešķirts finansējums mazdārziņa ierīkošanai). Biedrība "Eņģeļi ar mums" aktīvi izmanto piešķirto finansējumu nometņu organizēšanai (kopā ar bērnu vecākiem) bērniem ar dažādiem traucējumiem nodarbību, apmācību, speciālistu piesaistei.¹⁰⁸

2.5.2. Sociālie pakalpojumi

2020.gadā Rēzeknes valstspilsētā sociālos pakalpojumus saņēma 822 personas, sociālajiem pakalpojumiem tika izlietoti 2.04 milj. EUR jeb 2486,36 EUR uz vienu pakalpojuma saņēmēju (valstī uz vienu pakalpojuma saņēmēju 2020.gadā tērēti 1430 EUR). Salīdzinot ar 2016.gadu, sociālo pakalpojumu saņēmēju skaits pieaudzis par trešdaļu (par 39.1% jeb par 231 personu) un izlietoto līdzekļu apjoms palielinājies par 18.3% jeb par 316 090,00 EUR.

Izlietoto līdzekļu apjoms uz vienu pakalpojuma saņēmēju no 2016.gada līdz 2020.gadam Rēzeknes valstspilsētā ir samazinājies par 15.0% (par 437,00 EUR).

Rēzeknes novadā 669 personas 2020.gadā saņēma sociālos pakalpojumus, šim mērķim tika izlietoti 2.17 milj. EUR jeb 3 239 EUR uz vienu pakalpojuma saņēmēju, kas ir divreiz vairāk kā valstī vidēji. Salīdzinot ar 2016.gadu, samazinājies gan pakalpojumu saņēmēju skaits (par 8.4% jeb par 61 personu), taču palielinājies kopējais sociālajiem pakalpojumiem izlietoto līdzekļu apjoms – par 36.7% jeb par 581 556,00 EUR.

Izlietoto līdzekļu apjoms uz vienu pakalpojuma saņēmēju no 2016.gada līdz 2020.gadam Rēzeknes novadā pieaudzis gandrīz uz pusi – par 49.1% (par 1 067,00 EUR).

Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas uzskaitē esošo pilngadīgo personu ar invaliditāti skaits Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā pieaug. 2020.gada beigās valstspilsētā bija 4216 personas (par 312 personām vairāk kā 2018.gada beigās jeb par 8.0% vairāk) un Rēzeknes novadā – 4266 (par 242 personām vairāk kā 2018.gada beigās jeb par 6.0% vairāk).¹⁰⁹

Rēzeknes valstspilsētā darbojas piecas sociālo pakalpojumu iestādes¹¹⁰:

- **Rehabilitācijas centrs "Rāzna"** sniedz medicīnisko rehabilitāciju dienas stacionārā un ambulatoros medicīnas pakalpojumus;
- **Pensionāru sociālo pakalpojumu centrs** nodrošina pamatvajadzību apmierināšanu, sociālo aprūpi, sociālo rehabilitāciju un speciālistu pieejamību sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanai vai uzlabošanai pilngadīgām personām, kuras vecuma, funkcionēšanas traucējumu vai veselības stāvokļa dēļ to nevar nodrošināt pašas saviem spēkiem, sniedzot ilgstošas sociālās aprūpes un

¹⁰⁸ Pašvaldības sniegtā informācija

¹⁰⁹ <https://data.gov.lv/dati/lv/dataset/vdeavk-pilngad-pers-ar-invaliditati>

¹¹⁰ <https://www.sdrezekne.lv/>

sociālās rehabilitācijas pakalpojumus; sociālās rehabilitācijas pakalpojumus pilngadīgām personām ar funkcionāliem traucējumiem, pensijas vecuma personām un personām ar invaliditāti;

- **Patversme** klientiem nodrošina naktsmītni, brokastis, vakariņas, personiskās higiēnas iespējas, sociālā darba speciālistu pakalpojumus, pašaprūpes un izglītojošas nodarbības;
- **Aprūpes mājās birojs** aprūpes mājās pakalpojumu dienas laikā pensijas vecuma personām un pilngadīgām personām, kurām noteikta 1. vai 2. grupas invaliditāte un kurām vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ ir grūtības veikt ikdienas darbus pamatvajadzību apmierināšanai un savu personisko aprūpi;
- **Daudzfunkcionālais sociālo pakalpojumu centrs** nodrošina dienas aprūpes centra pakalpojumu – dienas laikā sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, sociālo prasmju attīstību, izglītošanu un brīvā laika pavadīšanas iespējas personām ar funkcionāliem traucējumiem; specializēto darbnīcu pakalpojumu – sociālās rehabilitācijas pakalpojumu un prasmes veicinošas aktivitātes personām ar garīga rakstura traucējumiem;
- **Bērnu sociālo pakalpojumu centrs** nodrošina sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus bērniem – bāreņiem, bez vecāku gādības palikušiem bērniem vecumā 2-18 gadi, kā arī dienas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus bērniem ar īpašām vajadzībām vecumā 3-18 gadi.

Rēzeknes novadā darbojas šādas sociālo pakalpojumu iestādes¹¹¹:

- **Daudzfunkcionālais sociālo pakalpojumu centrs "Vecružina"**, kas nodrošina ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas bērnu bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu aprūpi, pakalpojumus – „Jauniešu māja”, „Atelpas brīdis”, „Bērnu un ģimenes atbalsta centrs”, „Pusceļa māja”, alternatīvās aprūpes pakalpojumu „Dienas aprūpes centrs”, Specializētā darbnīca;
- **"Rēzeknes novada sociālās aprūpes centrs"** ar trīs struktūrvienībām – Strūžānos (Strūžānu pagasts), Pilcenē (Dricānu pagasts) un Maltā (Maltas pagasts). Centrs sniedz ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu un atelpas brīža pakalpojumu;
- **Sociālais atbalsta centrs "Cerība"** darbojas ar mērķi nodrošināt iedzīvotājiem daudzveidīgus, viņu vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus. Iestāde sniedz atbalstu tādās jomās kā ēdināšana, brīvā laika lietderīga pavadīšana, veļas mazgāšanas pakalpojumi, sociālpsiholoģiskais atbalsts. Centru ik dienu apmeklē 10-15 bērnu, kur viņiem tiek nodrošināta droša vide, mājīgums un sociālpsiholoģiskais atbalsts.

Projekta "Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu infrastruktūras izveide un attīstība Rēzeknes novadā" mērķis ir izveidot sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanas infrastruktūru pieaugušām personām ar garīga rakstura traucējumiem un bērniem ar funkcionāliem traucējumiem Rēzeknes novada teritorijā, pamatojoties uz Latgales plānošanas reģiona deinstitucionalizācijas plānā (2017.-2020. gadam) noteiktajiem infrastruktūras attīstības risinājumiem.

Projekta īstenošanas rezultātā novada teritorijā ir izveidotas divas sociālo pakalpojumu sniegšanas vietas veicot šādas darbības:

1. **Grupu mājas (dzīvokļu) izveide personām ar garīga rakstura traucējumiem** Dricānu pagasta Pilcenē – tiks veikta viena stāva administratīvās ēkas pārbūve par grupu dzīvokļu māju (8 vietas), būvdarbu būvuzraudzība un telpu aprīkošana ar materiāltehnisko nodrošinājumu;
2. **Daudzfunkcionālā sociālo pakalpojumu centra "Vecružina" izveide** Silmalas pagasta Vecružinā – tiks veikti ēkas vides pieejamības izveides būvdarbi Tiskādu bērnu nama ēkas labā spārna trijos stāvos, būvdarbu būvuzraudzība un telpu aprīkošana ar materiāltehnisko nodrošinājumu izveidojot Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu centru bērniem ar funkcionāliem traucējumiem, "Atelpas brīža" pakalpojumu bērniem ar funkcionāliem traucējumiem (6 vietas) un Dienas aprūpes centru bērniem ar funkcionāliem traucējumiem (10 vietas).¹¹²

¹¹¹ <https://rezeknesnovads.lv/pasvaldiba/socialas-dienests/sociala-atbalsta-iestades/>

¹¹² <https://rezeknesnovads.lv/iedzivotajiem/projekti/sabiedriba-balstytu-socialo-pakalpojumu-infrastrukturas-izveide-un-attistiba-rezeknes-novada/>

Sociālo uzņēmumu reģistrā¹¹³ uz 2022.gada 31.janvāri ir reģistrēts sociālais uzņēmums¹¹⁴ gan Rēzeknes valstspilsētā, gan Rēzeknes novadā:

- SIA "Mācību centrs Austrumi", Rēzeknes valstspilsētā:
 - pamatdarbība – citur neklasificēta izglītība;
 - sociālais mērķis – attīstīt vietējās kopienas kompetences, nodrošināt kvalitatīvu pakalpojumu pieejamību psiholoģiski – emocionālam atbalstam, izglītojošām un veselību nostiprinošām aktivitātēm.
- SIA "Fregate" Kaunatas pagastā, Rēzeknes novadā:
 - pamatdarbība – izmitināšana viesu mājās un cita veida īslaicīgas apmešanās vietās;
 - sociālais mērķis:
 - būt sociāli atbildīgam un ilgtspējīgam uzņēmumam;
 - būt uzticamam un draudzīgam sadarbības partnerim klientiem;
 - līdzdarboties nozares izaugsmē un veicināt tās reputācijas un kvalitātes attīstību Latgalē un Latvijā kopumā;
 - integrēt darba tirgū nelabvēlīgākā situācijā esošus bezdarbniekus, bezdarbniekus, kuriem ir apgādājamie, bezdarbniekus ar invaliditāti, personas ar invaliditāti, personas ar garīga rakstura traucējumiem un citas personas no sociāli jutīgām sabiedrības grupām.

2.5.3. Sociālās nozares cilvēkresursi

Rēzeknes valstspilsētā atbildīgā institūcija par nozares pārvaldi¹¹⁵, kas veic sociālās politikas izstrādāšanu un īstenošanu pašvaldībā ir **Sociālais dienests**. Tā iestādes nodrošina aprūpi mājās, daudzfunkcionālos sociālos pakalpojumus un patversmes pakalpojumus.

Sociālais dienests sekmīgi īsteno, administrē un sadarbībā ar projektu partneriem ievieš Eiropas Sociālā fonda un citu fondu līdzfinansētus projektus sociālo pakalpojumu un sociālās infrastruktūras attīstības jomā.

2020.gada beigās Sociālajā dienestā un tā pakļautībā esošajās institūcijās un iestādēs kopējais strādājošo skaits bija 205, no tiem 35 bija sociālā darba speciālisti jeb 1.29 speciālisti uz 1000 iedzīvotājiem (2020.gadā Rēzeknes iedzīvotāju skaits bija 27 100), kas atbilst likumā¹¹⁶ noteiktajai prasībai (valstī vidēji šis rādītājs ir 0.91). No 35 speciālistiem 17 bija sociālie darbinieki, 4 sociālās palīdzības organizatori, 7 sociālie aprūpētāji un 7 sociālie rehabilitētāji. Salīdzinot ar 2015.gadu, 2020.gadā kopējais Sociālajā dienestā un tā pakļautībā esošajās institūcijās un iestādēs strādājošo skaits ir pieaudzis par 12 strādājošajiem (par 6.2%), taču tieši sociālā darba speciālistu skaits par vienu samazinājies.

Rēzeknes novadā arī darbojas **Sociālais dienests**, lai nodrošinātu sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanu un pakalpojumu administrēšanu.¹¹⁷ Rēzeknes novadā sociālais dienests darbojas kā iestāde ar sociālo darbinieku nodrošinājumu katrā pagastu apvienībā.

2020.gada beigās Sociālajā dienestā un tā pakļautībā esošajās institūcijās un iestādēs kopējais strādājošo skaits bija 191, no tiem 63 bija sociālā darba speciālisti jeb 2.14 speciālisti uz 1000 iedzīvotājiem (2020.gadā Rēzeknes novada iedzīvotāju skaits bija 29 492), kas atbilst likumā¹¹⁸ noteiktajai prasībai. No 63 speciālistiem 39 bija sociālie darbinieki un 2 sociālās palīdzības organizatori (sociālie aprūpētāji un sociālie rehabilitētāji nav). Salīdzinot ar 2015.gadu, 2020.gadā kopējais Sociālajā dienestā un tā pakļautībā esošajās institūcijās un iestādēs strādājošo skaits ir samazinājies par 112 strādājošajiem (par 39%), taču tieši sociālā darba speciālistu skaits par četriem ir palielinājies.

¹¹³ <https://www.lm.gov.lv/lv/socialo-uznemumu-registrs>

¹¹⁴ Sociālo uzņēmumu reģistrā uzkrāj informāciju par tām sabiedrībām ar ierobežotu atbildību, kurām piešķirts, atņemts vai atcelts sociālā uzņēmuma statuss. Līdz darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanos darba tirgū" 9.1.1.3. pasākumā "Atbalsts sociālajai uzņēmējdarbībai" īstenošanas pabeigšanai reģistrā ir iekļauti dati par biedrībām, nodibinājumiem un sabiedrībām ar ierobežotu atbildību - pasākuma dalībniekiem, kuriem piešķirts finanšu atbalsts šī pasākuma ietvaros.

¹¹⁵ https://rezekne.lv/informacija-par-parvaldi/#link_tab_patv

¹¹⁶ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

¹¹⁷ <https://rezeknesnovads.lv/pasvaldiba/socialas-dienests/>

¹¹⁸ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

Rēzeknes valstspilsētā pieejami brīvprātīgās iniciatīvas pabalsti (sociālie pabalsti) – pabalsts pirmklasniekiem; apbedīšanas pabalsts; dzīvokļa pabalsts pensionāram un/vai personai ar invaliditāti; pabalsts nozīmīgā dzīves jubilejā; Jaungada svētku pabalsts; pabalsts jaundzimušā aprūpei.

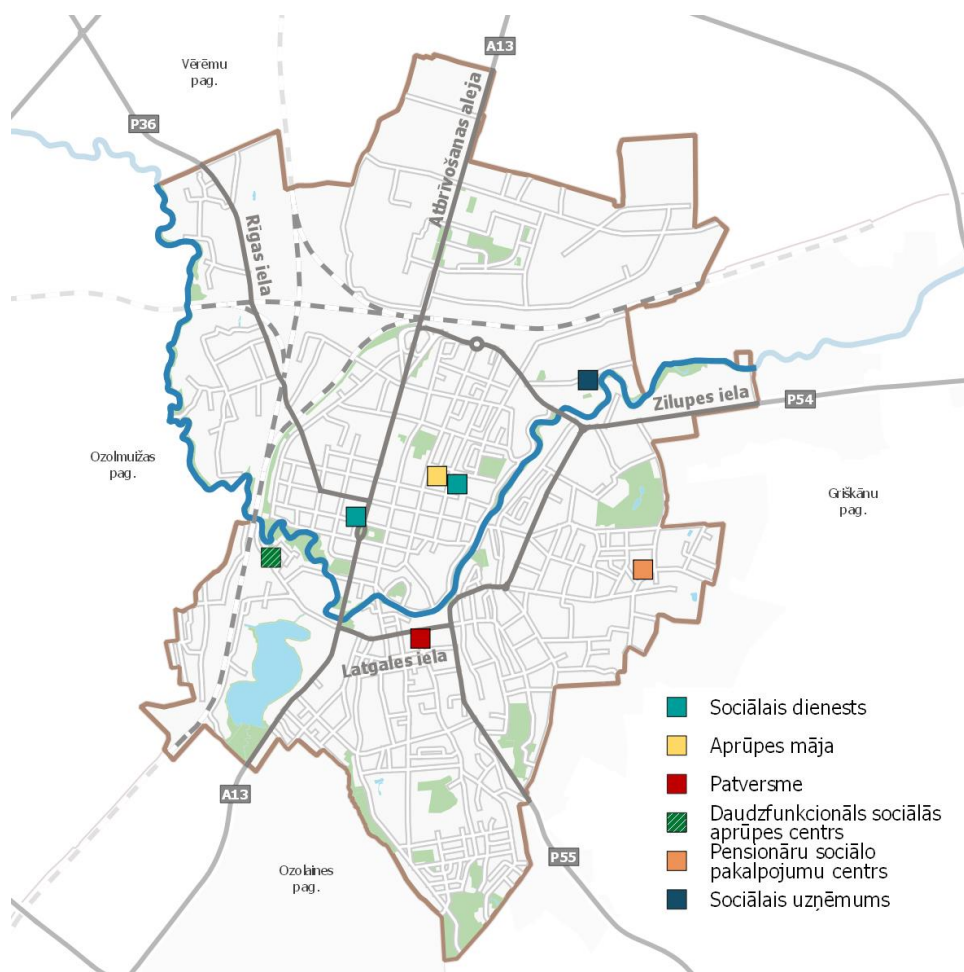
Atbalsts ģimenēm ar bērniem Rēzeknes valstspilsētā ir plaši pieejams gan dažādu pabalstu, gan sociālo pakalpojumu veidā. Tā, piemēram, maznodrošinātajām un trūcīgajām ģimenēm ar bērniem ir iespēja saņemt pabalstu siltumenerģijas pakalpojumu un apsaimniekošanas izdevumu apmaksai, ēdināšanas pabalsts līdz 9.klasei. Arī adoptētājiem (bērna uzturam vai atbilstoši bērna ēdināšanas izmaksām Bērnu sociālo pakalpojumu centrā), aizbildņiem (bērnu pamatvajadzību nodrošināšanai) un audžuģimenēm (bērna uzturam, veselības aprūpei un izglītības ieguves atbalstam ir 258 eiro mēnesī; apģērba un mīkstā inventāra iegādei) ir pieejami pabalsti un sociālie pakalpojumi.

Ģimenēs bērniem ar īpašām vajadzībām pieejami sociālie pakalpojumi gan sociālās aprūpes, gan sociālās rehabilitācijas veidā.

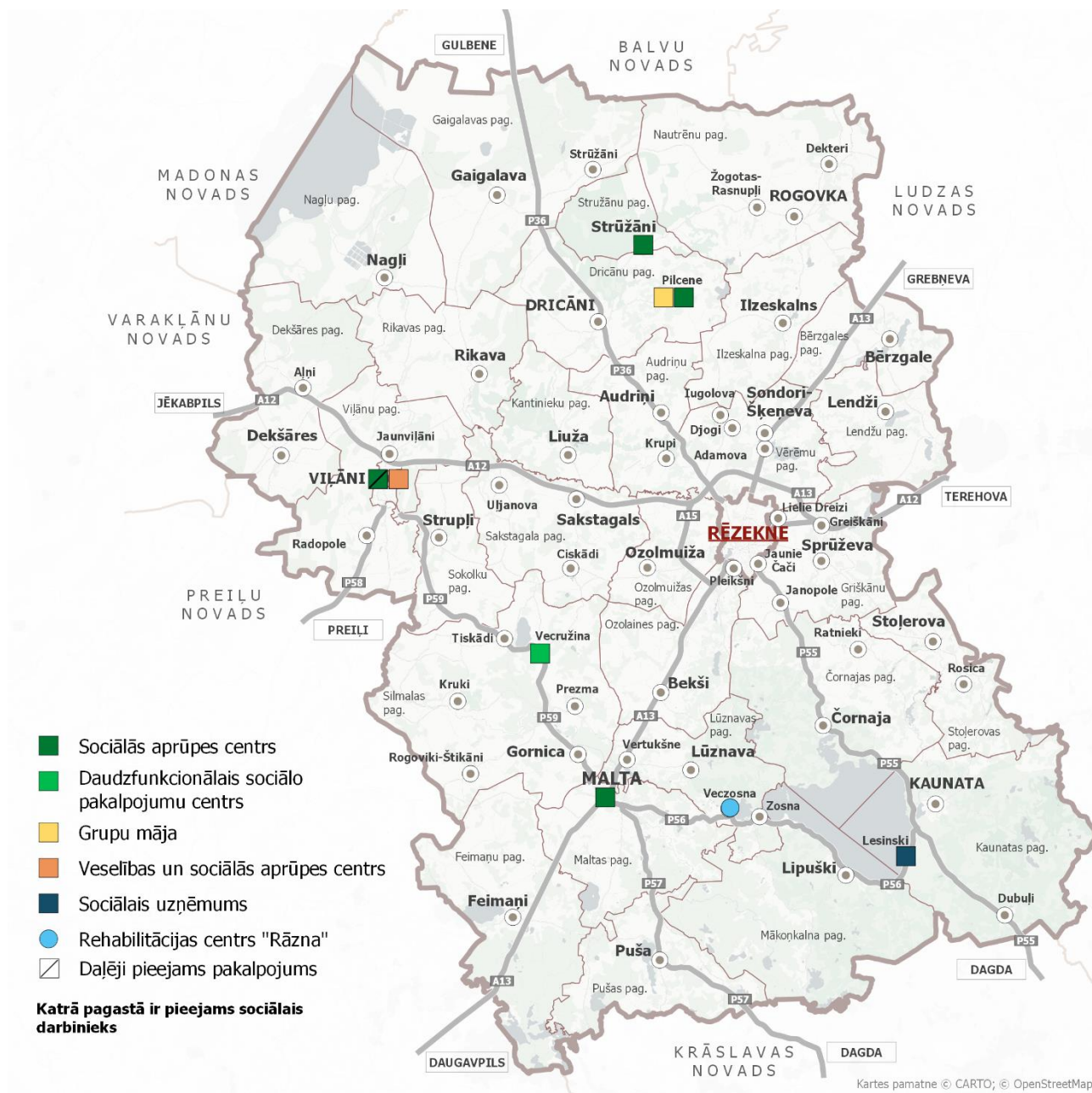
Rēzeknes novadā ģimenēm pieejamie materiālās palīdzības pabalsti (sociālie pabalsti) – pabalsts aprūpes mājās nodrošināšanai; pabalsts no ieslodzījuma atbrīvotām personām; pabalsts veselības aprūpei; pabalsts nozīmīgā dzīves jubilejā; apbedīšanas pabalsts; pabalsts ģimenei sakarā ar bērna piedzimšanu; pabalsts pirmklasniekiem; pabalsts bērna ēdināšanai vispārējās izglītības iestādēs un pirmsskolas izglītības iestādēs; pabalsts aizgādnim; pabalsts sociālās rehabilitācijas mērķu sasniegšanai. Audžuģimenei pieejams pabalsts bērna uzturam un vienreizējs pabalsts apģērba un mīkstā inventāra iegādei. Ģimenēs bērniem ar īpašām vajadzībām pieejams pabalsts bērna ar smagiem funkcionāliem traucējumiem aprūpei. Maznodrošinātām mājsaimniecībām pieejams pabalsts garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai; mājokļa pabalsts, pabalsts veselības aprūpes izdevumu apmaksai; pabalsts ēdināšanai izglītības iestādēs un pirmsskolas izglītības iestādēs; pabalsts krīzes situācijā.

Rēzeknes novadā pieejami sociālo aprūpētāju **mobilās brigādes pakalpojumi**. Sociālo darbinieku un aprūpētāju izbraukumi paredzēti pie veciem, vientuļiem un slimiem attālos laukos dzīvojošajiem cilvēkiem.

35. attēls. Sociālie pakalpojumi Rēzeknes valstspilsētā

36. attēls. Sociālie pakalpojumi Rēzeknes novadā

2.5.4. Secinājumi un priekšlikumi

Sociālais atbalsts Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā ir pieejams visām attiecīgajām grupām.

Rēzeknes pilsētā sociālie pakalpojumi izkaisīti dažādos pilsētas punktos. Sociāliem pakalpojumiem ir būtiska nozīme tikai tad, ja tie cilvēkiem ir pieejami, ietverot arī pakalpojumu fizisko pieejamību.

Novadā ir **nevienmērīgs** sociālo pakalpojumu **pārklājums**, līdz ar to turpmāk attīstot kādus no sociālajiem pakalpojumiem, tie primāri būtu jāveido apdzīvotākajos ciemos, izvērtējot pieejamo infrastruktūru.

Ņemot vērā demogrāfiskos rādītājus, **palielināsies senioru vecuma grupa**, tādējādi būtiska nozīme ir pansionātiem/pansijām, domājot par šī pakalpojuma attīstību plašākā mērogā, kontekstā arī ar apkārtējiem novadiem. Nozīmīga ir kvalitatīvu, komfortablu un mūsdienīgu mājvietu un aprūpes telpu nodrošināšana senioriem.

Ņemot vērā sociālo pakalpojumu saņēmēju vecumu un stāvokli, būtiski veicināt pakalpojumu koncentrēšanās vienuviet vai vecināt to pieejamību/sasniedzamību. Pensionāru sociālo pakalpojumu centram vajadzētu atrasties centrā, tuvāk galvenajām veselības aprūpes iestādēm.

Veicināt plašāku sociālo pakalpojumu pieejamību, piemēram, attīstot pensionāriem pieejamus pakalpojumus, kā arī uzlabot to sasniedzamību.

Uzlabot informācijas nodošanas/apriti, lai informētu par pašvaldībā pieejamiem sociāliem pabalstiem un pakalpojumiem, izmantojot sociālos tīklus, kā arī pilnveidot informācijas apmaiņu starp pašvaldības darbiniekiem un pakalpojuma saņēmējiem.

Attīstīt aktivitātes gan Rēzeknes valstspilsētā, gan novadā, kas būtu pieejamas "mūžīgajiem bērniem", domājot arī par viņu fizisko attīstību, individuālajām īpatnībām, palīdzot atrast sevis realizāciju gan profesionāli, gan brīvā laika pavadīšanā.

Izstrādāt programmu "mūžīgajiem/īpašajiem bērniem", paredzot instrumentus kā tos integrēt sabiedrībā. Būtiski attīstīt arī sportisko aktivitāšu piedāvājumu, tādā veidā uzlabojot ne tikai viņu fizisko attīstību, bet arī veicinot garīgo attīstību.

Modernizēt mobilās brigādes pakalpojumu pieejamību, veicinot dažāda veida pārvietošanās iespējas: attīstīt transportu pēc izsaukuma, privātās iniciatīvas pakalpojumus "zvans pēc vajadzības". Šis varētu būt attīstāms pakalpojuma veids, kas pamatā darbotos novadā, lai nodrošinātu senioru un cilvēku ar īpašām vajadzībām pārvietošanos uz veselības aprūpes centriem, kultūras pasākumiem vai pašvaldības iestādēm. Tas veicinātu senioru un cilvēku ar īpašām vajadzībām mobilitāti.

Attīstīt dienas centrus cilvēkiem ar īpašām vajadzībām katrā apvienībā, tos veidojot dažādām vecuma grupām.

Attīstīt pansiju izveidi novadā, kas potenciāli varētu piesaistīt seniorus arī no citiem novadiem, kas veicinātu aprūpes tūrisma attīstību.

Veicināt jaunu specialistu piesaisti, palielinot sociālo darbinieku atalgojumu.

Piesaistīt speciālistus (asistentus, atbalsta personas) jauniešiem ar invaliditāti, lai palīdzētu integrēties pieaugušo dzīvē, atrastu darbavietu un spētu patstāvīgi dzīvot.

Attīstīt sociālās uzņēmējdarbības tīklu, iespēju robežās sniedzot nodokļu atlaides, nodrošinot vajadzīgo darbinieku apmācību, lai labāk integrētu cilvēkus darba tirgū.

2.6. Sports un veselīgs dzīvesveids

2.6.1. Sporta procesu nodrošināšana

Rēzeknes valstspilsētā darbojas **Sporta pārvalde**, kuras pakļautībā darbojas Sporta pārvaldes peldbaseins un Rēzeknes bērnu – jauniešu sporta skola (pašvaldības iestāde, kura īsteno profesionālās ievirzes sporta un interešu izglītības programmas).¹¹⁹

Sporta pārvalde organizē pilsētas čempionātus, kausa izcīņas, tautas sporta sacensības un sporta veicināšanas pasākumus, pilsētas izglītības iestāžu sporta sacensības un nodrošināja skolu komandu piedalīšanos Latgales reģiona un valsts mēroga skolēnu sporta spēlēs, kā arī īsteno mērķtiecīgu sadarbību sporta jomā un nodrošināja pilsētas pārstāvniecību starptautiskajās, valsts un sabiedriskajās sporta institūcijās, kā arī nodrošina pilsētas izlašu komandu piedalīšanos Latvijas čempionātos un citos sporta pasākumos.

Rēzeknes novadā darbojas **Izglītības un sporta pārvalde**, kuras pārraudzībā atrodas Rēzeknes novada pašvaldības vispārējās izglītības iestādes, profesionālās ievirzes izglītības iestādes, bērnu un jauniešu centri. Pārvalde cita starpā sporta nozarē sniedz organizatorisko un metodisko palīdzību sporta attīstības jautājumos iestādēm un struktūrvienībām, organizē sporta pasākumus, veicina novada sportistu un/vai sporta komandu dalību dažādu līmeņu un veidu sporta sacensībās, apkopo un uztur aktuālu informāciju par sporta bāzes stāvokli novadā, veicina visu vecuma grupu iedzīvotāju iesaistīšanos sporta aktivitātēs, popularizē veselīgu dzīvesveidu, kā arī veicina un sekmē Eiropas Savienības fondu un citu finanšu instrumentu finansējuma piesaisti un piedalās projektu izstrādē un realizēšanā.¹²⁰ Pagastos sporta darbu veic izglītības iestādes, sabiedriskās organizācijas, Rēzeknes sporta skolas filiāles, Viļānu sporta skola, kā arī speciālisti pagastos.

Rēzeknes valstspilsētā bērnu un jauniešu sporta skola treniņiem izmanto Olimpisko centru Rēzekne, Sporta pārvaldes sporta bāzi (tenisa laukumu izmanto pilsētas sacensībām), Sporta pārvaldes peldbaseinu, Rēzeknes Valsts 1.ģimnāzijas sporta bāzi, Rēzeknes 2.vidusskolas sporta bāzi, Rēzeknes 3.vidusskolas sporta zāli, Rēzeknes 5.pamatskolas sporta bāzi un Rēzeknes valsts poļu ģimnāzijas sporta bāzi.

Bērnu un jauniešu sporta sacensības/nodarbības novada mērogā organizē Dricānu pagastā (Dricānu vidusskolas sporta zāle un stadions), Gaigalavas pagastā (Gaigalavas pamatskolas sporta zāle un stadions), Stružānu pagastā (Dricānu vidusskolas struktūrvienības Jaunstružānu sākumskolas sporta zāle), Audriņu pagastā (bijusī Audriņu pamatskolas ēkas sporta zāle), Bērzgales pagastā (Nautrēnu vidusskolas struktūrvienības Bērzgales pamatskolas sporta zāle), Vērēmu pagasta Adamovā ("Sporta halle" sporta zāle), Silmalas pagastā (Tiskādu pamatskolas sporta zāle), Ozolaines pagastā (Maltas vidusskolas struktūrvienības Liepu pamatskolas sporta zāle), Kaunatas pagastā (Kaunatas vidusskolas sporta zāle un stadions), Feimaņu pagastā (Feimaņu pamatskolas sporta zāle, "Feimaņu muiža" stadions un komandu sporta veidu laukums), Maltas pagastā (Maltas daudzfunkcionālā zāle un stadions), Dekšāru pagastā (Dekšāru pamatskolas sporta zāle un stadions), Viļānu pilsētā (Viļānu vidusskolas sporta zāle un stadions, pilsētas stadions).

2.6.2. Sporta organizācijas

Veselīga dzīvesveida popularizēšanai **Rēzeknes valstspilsētā** darbojas 22 sporta organizācijas (nav profesionālu klubu, praktiski visas sporta organizācijas ir biedrības), kopā iesaistot nedaudz virs 1000 dalībniekiem 2020.gadā, taču tendence rāda, ka kopējais iesaistīto skaits samazinās.¹²¹

6. tabula. **Sporta organizācijas (biedrības) Rēzeknes valstspilsētā¹²²:**

Nr.p.k.	Sporta organizācija – biedrība	Darbības joma
1.	Sporta klubs "Rēzeknes vairogs"	sporta popularizēšana, fiziskās kultūras un veselīga dzīves veida attīstība
2.	"ATMA"	mākslas vingrošana, veselības vingrošana, u-šu (kungfu)

¹¹⁹ <https://rezekne.lv/kontakti-2/#sports>

¹²⁰ Nodaļas nolikums

¹²¹ Pašvaldības apkopota informācija par iedzīvotājiem, kas nodarbojas ar sportu skaitu pa gadiem 2017.-2021. Tas gan neparāda pilnīgu ainu, jo nav datu par visām organizācijām, arī pēdējos gados daudzi nodarbojas patstāvīgi un attālināti.

¹²² Pašvaldības sniegtā informācija

3.	"CAMK Latgale"	motosports
4.	"Galda tenisa klubs Rēzekne"	galda teniss
5.	"SAKURATE"	karatē
6.	"SEDNA"	plašs sporta veidu spektrs
7.	Sporta klubs "CRYSTAL"	estētiskā vingrošana
8.	Telpu futbola klubs "Rēzekne"	telpu futbols
9.	Sporta deju klubs "VIVA"	sporta dejas
10.	Karatē klubs "SATORI"	karatē
11.	"DORIFOR"	atlētiskā vingrošana
12.	"ASILA"	slidu noma, asināšana
13.	Latvijas Nedzirdīgi savienības Rēzeknes reģionālā biedrība	Sociālās rehabilitācijas aktivitātes, kultūras un sporta pasākumi, līdz 2019.gadam bija sava futbola komanda, kura piedalījās savas nozares čempionātos
14.	Rēzeknes FA	futbols
15.	Rēzeknes izpletņlēcēju sporta klubs "Latgales Pilots"	aviācijas sports
16.	Sporta biedrība "Sporta klubs "Ezerzeme""	basketbols zēniem
17.	Sporta klubs RĒZEKNE	sporta dejas
18.	Sporta klubs "TIM-WOKEU"	taekvondo
19.	"Imperials"	taekvondo
20.	Sporta klubs "Dinamo LAT"	džudo
21.	Rēzeknes valstspilsētas sporta klubs "Kumgan"	austrumu cīņas sporta veidi
22.	Sporta klubs "Magnen"	sporta pasākumu organizēšana

Kā informē pašvaldība, dati par sportā iesaistīto iedzīvotāju skaitu neparāda pilnīgu ainu, jo trūkst informācijas par visām organizācijām, turklāt, pēdējos gados daudzi darbojas individuāli un attālināti.

Pašvaldība sniedz atbalstu sporta organizācijām saskaņā ar nolikumu "Finansējuma piešķiršanas kārtība no pašvaldības budžeta sporta organizācijām un individuālajiem sportistiem Rēzeknes pilsētas pašvaldībā" (Rēzeknes valstspilsētas domes lēmums Nr. 513 no 25.10.2018.). Sporta organizācijas iesniegumi tiek izskatīti, plānojot kārtējā gada pašvaldības budžetu.

Rēzeknes novadā darbojas 9 sporta organizācijas (biedrības), kas sniedz ieguldījumu sporta dzīves aktivizēšanā un veselīga dzīvesveida popularizēšanā.

7. tabula. Sporta organizācijas (biedrības) Rēzeknes novadā¹²³:

Nr.p.k.	Sporta organizācija	Darbības joma
1.	Biedrība Austrumu sporta klubs "ENERGI-Y"	Austrumu cīņas
2.	Nodibinājums Futbola klubs "Saules puikas"	Futbols
3.	Biedrība "Maltas šaha klubs"	Šahs
4.	Nodibinājums Dambretes klubs "Malta"	Dambrete
5.	Biedrība Sporta klubs "Latgolys vonogi"	Volejbols, sporta sacensību organizēšana.
6.	Biedrība "Esi aktīvs un radošs"	Hokejs, inline hokejs, sporta pasākumi.
7.	Biedrība Sporta klubs "Magnen"	Sporta pasākumi, skriešana, vieglatlētika.
8.	Biedrība "Re Velo" Rēzeknes novada veloklubs.	Riteņbraukšana, piedalīšanās riteņbraukšanas sacensībās, sacensību organizēšana.
9.	Biedrība "Rogovkiši"	Sporta pasākumu organizēšana iedzīvotājam, piedalīšanās projektus.

¹²³ Pašvaldības sniegtā informācija

2.6.3. Sporta infrastruktūras nodrošinājums

Rēzeknes valstspilsētā ir pieejamas 25 dažādas sporta bāzes¹²⁴, t.sk.:

- pašvaldības:
 - 10 pie izglītības iestādēm – Rēzeknes Valsts 1. ģimnāzijas sporta bāze, Rēzeknes 2. vidusskolas, 3. vidusskolas, 4. vidusskolas, 5. vidusskolas un 6. pamatskolas sporta bāzes, Rēzeknes valsts poļu ģimnāzijas sporta bāze, Rēzeknes pamatskolas – attīstības centra VFS zāle, Rēzeknes Tehnikuma multifunkcionālā zāle;
 - SIA "OLIMPISKAIS CENTRS RĒZEKNE" (OCR);
 - Rēzeknes valstspilsētas domes sporta pārvaldes sporta bāze – stadions un sporta nams;
 - Rēzeknes valstspilsētas domes sporta pārvaldes peldbaseins;
 - Sporta centra ēka "Celtnieks";
 - Pašvaldības aģentūra "Rēzeknes kultūras un tūrisma centrs";
 - Slēgta piepūšamā halle ar mākslīgā seguma futbola laukumu;
 - Pludmales volejbola laukumi pie Kovšu ezera;
- valsts:
 - Valsts robežsardzes koledžas Profesionālās un taktiskās apmācības centrs.
- privātās:
 - Veikparks "GOWAKE" pie Kovšu ezera;
 - Trenažieru zāle "DORIFOR";
 - Trenažieru zāle "Jaguar Fitness";
 - ENERGY LIFE fitnesa klubs;
 - Sporta zāle "Regem fitnes";
 - Biedrības "Sedna" cīņas zāle.

Pieejamā sporta infrastruktūra nodrošina aktivitātes basketbolā, boksā, cīņas sporta veidos, daiļslidošanā, florbolā, futbolā, galda tenisā, hokejā, mākslas vingrošanā, peldēšanā, tenisā, ūdens aerobikā, vieglatlētikā. BJSS mācību treniņu procesa nodrošināšanai izmanto Sporta pārvaldes sporta kompleksu un peldbaseinu, Valsts 1. ģimnāzijas sporta bāzi, 5. vidusskolas sporta bāzi, t.sk. piepūšamo halli futbola treniņiem, 6. pamatskolas sporta, OCR sporta bāzi.

Kā brīvpieejas āra pakalpojumi pieejami skeitparks, velo trases un āra trenažieri, pludmales volejbola laukumi.

SIA "OLIMPISKAIS CENTRS RĒZEKNE"¹²⁵ (OCR) veic savu saimniecisko darbību saskaņā ar noslēgto deleģēšanas līgumu ar pašvaldību, tādējādi īstenojot likuma "Par pašvaldībām" 15. panta pirmās daļas 6.punktā noteiktās pašvaldības autonomās kompetences *veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu un sportu* pārvaldes uzdevumus. Bērnu un Jaunatnes sporta skolai tiek nodrošinātas nodarbības futbola nodaļas un peldēšanas nodaļas audzēkņiem. OCR pieejams arī ikvienam citam interesentam, izmantojot:

- trenažieru zāli ar aerobikas zāli un saunu;
- universālo zāli sportam, izstādēm, pasākumiem;
- ledus halli hokejam un slidošanai;
- āra peldbaseinu (vienīgais āra peldbaseins Baltijā);
- futbola laukumu ar apgaismojumu un tribīnēm;
- nakšņošanas iespējas viesnīcā.

OCR atbalsta dažādu sporta veidu attīstību un jauniešu interesi par sportošanas iespējām, piemēram:

- tiek atbalstīti dažādi sporta pasākumi (Latvijas jaunatnes čempionāts futbolā, Rēzeknes uzņēmumu sadraudzības ūdens sporta svētki, ūdens ballīte peldbaseinā u.c.);
- tiek organizētas bezmaksas ekskursijas pa OCR.

Ir veiktas investīcijas valstspilsētas sporta infrastruktūras sakārtošanā, piemēram:

- Rēzeknes 2. vidusskolas sporta zāles ēkas energoefektivitātes uzlabošana;
- Rēzeknes valstspilsētas domes Sporta pārvaldes ēkas energoefektivitātes uzlabošana;

¹²⁴ Pašvaldības sniegtā informācija

¹²⁵ <http://ocr.lv>

- Olimpiskajā centrā "Rēzekne" futbola laukuma izbūve ar mākslīgo segumu un betona pamatnes tribīnes 1000 skatītāju vietām; daudzfunkcionālas ēkas izbūve – viesnīca sportistiem, ar atpūtas kompleksu un kafejnīcu; atklāta peldbaseina kompleksa būvniecība; daudzfunkcionāla sporta arēnas būvniecība;
- piepūšamās futbola halles būvniecība pie Rēzeknes 5.pamatskolas. Piepūšamās futbola halles kupolu un futbola laukuma mākslīgo seguma sagādi veic Latvijas Futbola federācija.

Rēzeknes novadā sporta infrastruktūru veido esošo izglītības iestāžu sporta zāles un stadioni, kā arī publiskie āra sporta laukumi. Novadā ir pieejamas 15 sporta bāzes. Rēzeknes novadā dažos pagastos darbojas arī trenāžieru zāles, ko iedzīvotāji var apmeklēt bez maksas.

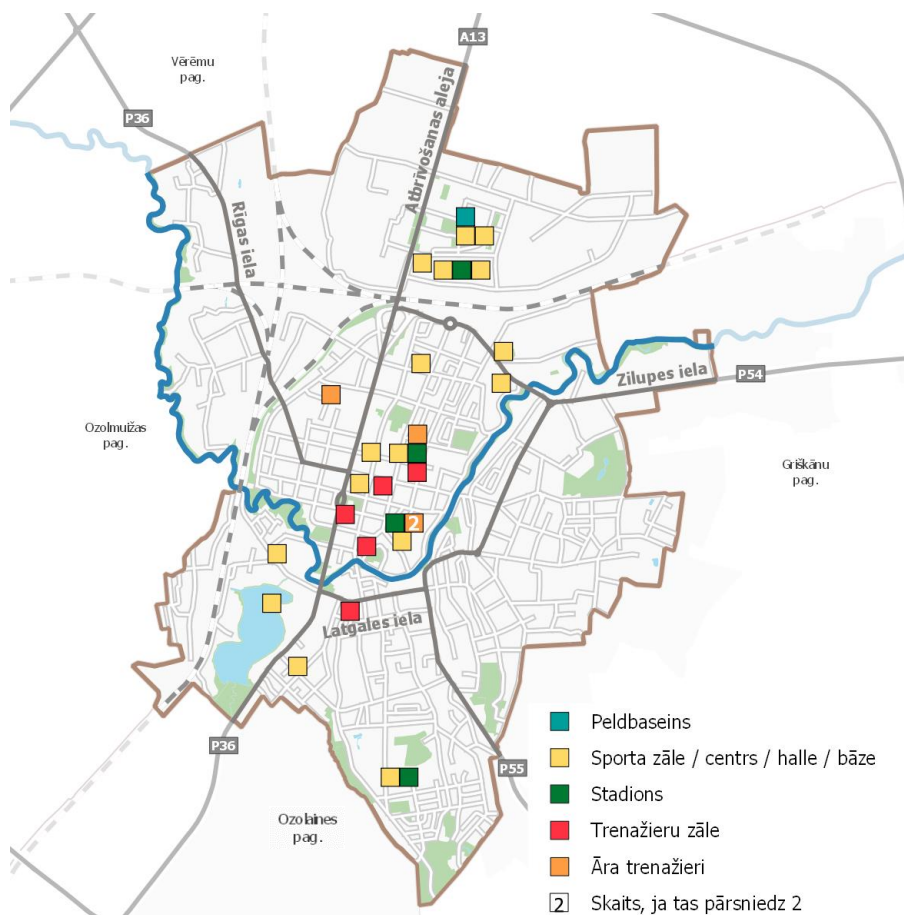
Jauniešu centriem ir pieejams sporta inventārs aktīvām brīvā laika pavadīšanas iespējām (piemēram, velosipēdi, kanoē laivas u.c.).

Rēzeknes novada pašvaldībā sporta skolai pieejamas 15 nodarbību un sporta spēļu bāzes, t.sk. kas atbilst nodarbību organizēšanai – Audriņu pamatskolas sporta zāle, Gaigalavas pamatskolas sporta zāle un stadions (nestandarta), Feimaņu pamatskolas sporta zāle, Liepu pamatskolas sporta zāle, Nautrēnu vidusskolas sporta zāle, Viļānu vidusskolas sporta zāle un stadions, Sporta komplekss (bijusī šautuve) un nodarbību un sacensību organizēšanai – Kaunatas vidusskolas sporta zāle un stadions (nestandarta), Dricānu vidusskolas sporta zāle, Maltas daudzfunkcionālā zāle un stadions, Adamovas sporta zāle, Tiskādu pamatskolas sporta zāle, Bērzgales pamatskolas sporta zāle, Viļānu stadions, Dekšāru pamatskolas sporta zāle un stadions. 2022.gadā Viļānos ir uzsākta sporta halles būvniecība, kas nodrošinās daudzveidīgākas sporta iespējas.

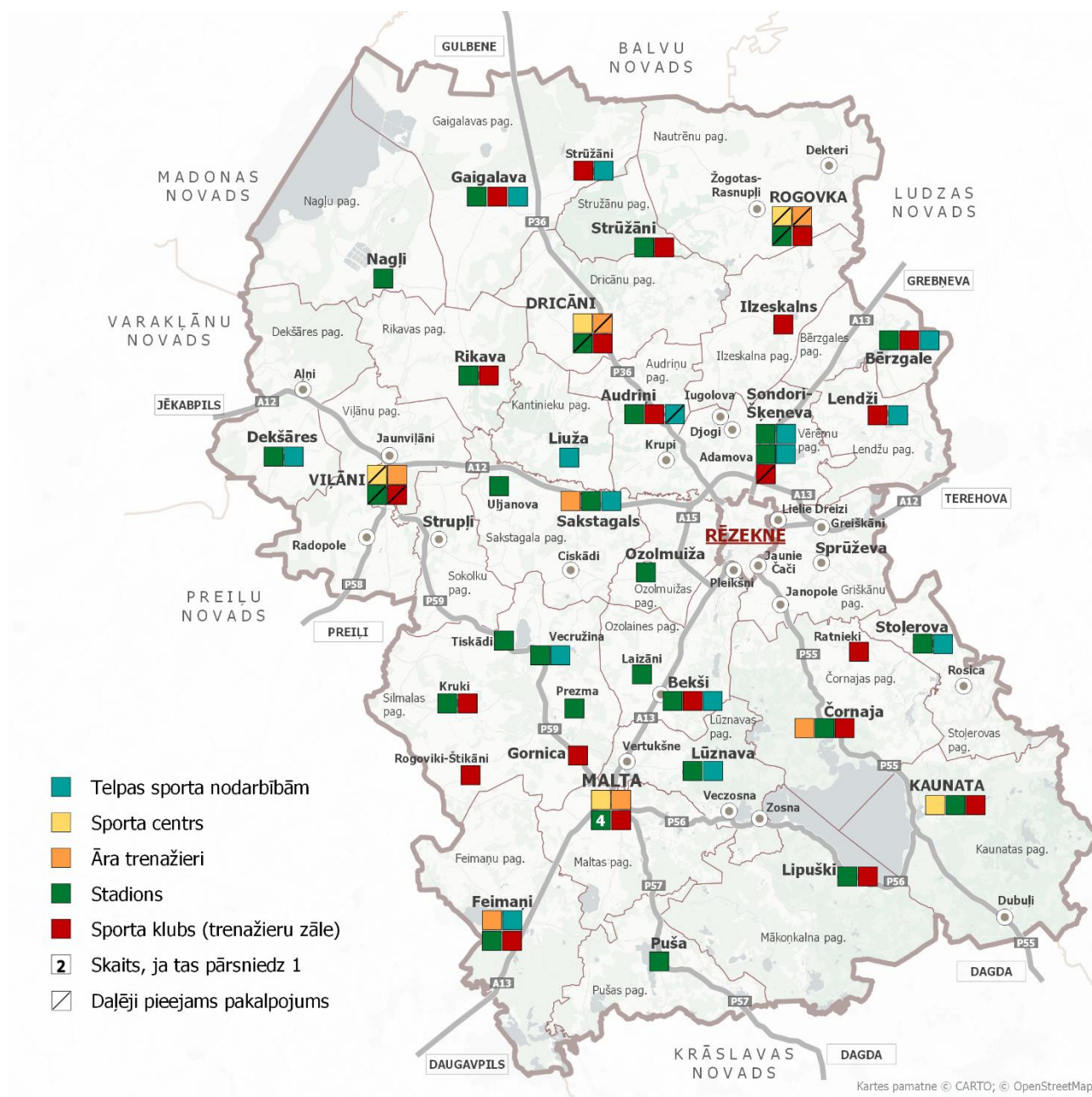
Maltas daudzfunkcionālā zālē ir trīs basketbola laukumi, atbilst starptautiskiem standartiem, lai rīkot sacensības. Zāle piemērota arī vieglatlētikas nodarbībām un sacensībām. Tas ir izveidojies kā Rēzeknes novada sporta centrs, kas ir pieejams arī cilvēkiem ratiņkrēslos.

Kā brīvpieejas āra pakalpojumi novadā pieejami velo maršruti, āra trenāžieri un pludmales volejbola laukumi.

37. attēls. Sports un aktīvā atpūta Rēzeknes valstspilsētā

38. attēls. Sports un aktīvā atpūta Rēzeknes novadā

2.6.4. Secinājumi un priekšlikumi

Ir pieejams pietiekami **plašs sporta infrastruktūras nodrošinājums**, kas nodrošina aktivitātes dažādos sporta veidos, tomēr būtu jāizvērtē pieejamā sporta infrastruktūra (stadioni un laukumi), vai tie atbilst starptautiska mēroga sacensību rīkošanai. Šādu sporta stadionu uzturēšanai un izbūvei varētu piesaistīt privātās investīcijas, veicinot publiski/privāto sadarbību.

Papildus izglītības iestādēm piesaistītajai sporta infrastruktūrai, iedzīvotājiem pieejami arī **brīvpieejas āra pakalpojumi**, piemēram, skeitparks, velo trases un āra treniņi, pludmales volejbola laukumi.

Rēzeknes valstspilsētai ir potenciāls attīstīties kā reģionālās un nacionālās nozīmes sporta norišu vietai.

Rēzeknes pilsētā un Rēzeknes novadā nav nodrošināta iespēja sportot cilvēkiem ar īpašiem vajadzībām.

Veicināt publisko/privāto sadarbību (partnerību), lai veicinātu daudzveidīgāku piedāvājumu, kā arī attīstītu kvalitatīvu un sporta sacensībām atbilstošu infrastruktūru.

Veicināt dažāda mēroga sacensību rīkošanu, ņemot vērā Rēzeknes valstspilsētas novietojumu.

Jāveicina kvalitatīvas sporta infrastruktūras objektu izbūvi, tas veicināt lielāku bērnu un jauniešu iesaisti profesionālā sportā.

Attīstīt "veselības grupas" dažādos sporta veidos, kas paredzēti bērniem un jauniešiem, kas nemērķē uz augstiem profesionāliem rezultātiem.

Jānodrošina esošo sporta bāžu pieejamību un jāveicina cilvēku ar īpašām vajadzībām sporta veidu attīstību, pielāgot infrastruktūru šai cilvēku grupai.

Jācentralizē sporta infrastruktūras pārraudzība, tādējādi rodot vienotu izpratni par nepieciešamajiem uzlabojumiem vai jaunām rīcībām.

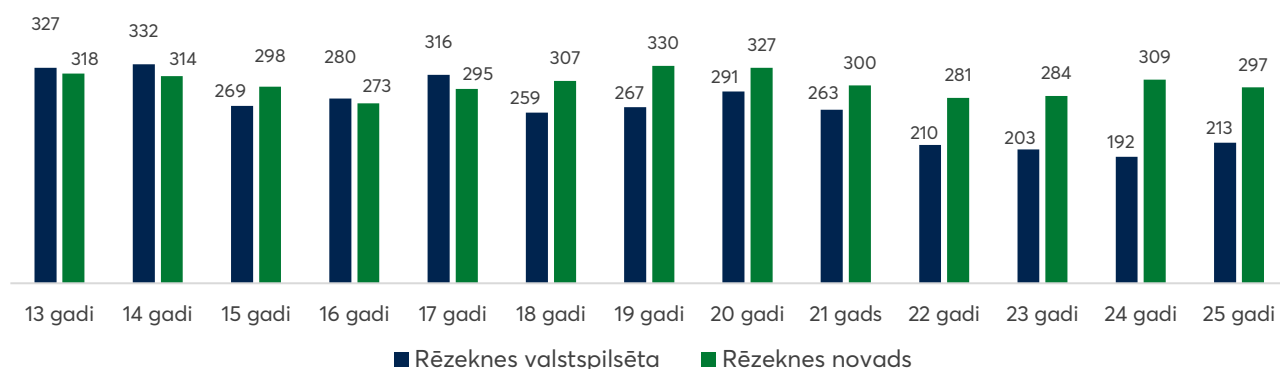
Jāorganizē motivējošus iesaistes pasākumus, piemēram, kā sacensības starp ģimenēm, apkaimēm, ciemiem utt., lai rosinātu vēl vairāk iedzīvotājus pievērsties veselīgam dzīvesveidam.

2.7. Jaunatnes politika

2.7.1. Normatīvais un institucionālais ietvars

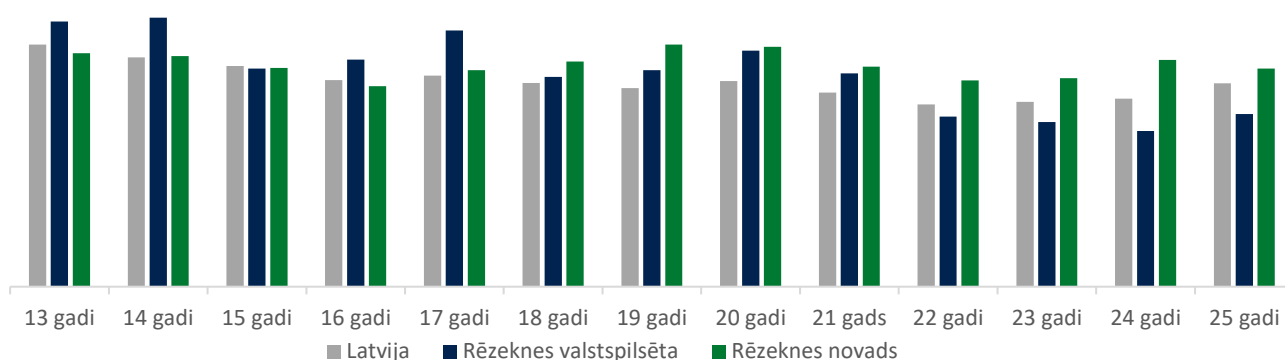
Vietējā līmenī gan Rēzeknes valstspilsēta, gan Rēzeknes novads aktīvi īsteno jaunatnes politiku. Priekšstatam, cik lielam iedzīvotāju skaitam jaunatnes politika abās pašvaldībās tiek īstenota, ievietota informācija par jauniešu skaitu abās pašvaldībās 2021.gadā (eksperimentālie dati pēc administratīvi teritoriālās reformas).

39. attēls. Jauniešu skaits Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā 2021.gadā
(atsauces kods: OSP IRS040)

Sākot ar 18 gadu vecumu, redzamas būtiskas atšķirības abās pašvaldībās – Rēzeknes novadā jaunieši vecumā sākot ar 18 gadiem absolūtos skaitļos ir ievērojami vairāk kā Rēzeknes valstspilsētā. Skatot jauniešu īpatsvaru kopējā iedzīvotāju skaitā secināms, ka Rēzeknes valstspilsētā jauniešu vecumā līdz 17 gadiem īpatsvars ir lielāks nekā Latvijā un Rēzeknes novadā, taču sākot no 18 gadu vecuma līdz 25 gadu vecumam Rēzeknes novadā jauniešu īpatsvars ir lielāks nekā Latvijā un Rēzeknes valstspilsētā.

40. attēls. Jauniešu īpatsvars kopējā iedzīvotāju skaitā 2021.gadā
(atsauces kods: OSP IRS040)

Rēzeknes valstspilsētas pašvaldības jaunatnes politikas plānošanas dokuments "Rēzeknes pilsētas jaunatnes politikas attīstības programma 2020.-2023. gadam"¹²⁶ (turpmāk – Jaunatnes programma 2023) apstiprināts ar 2020.gada 8.maija Rēzeknes pilsētas domes lēmumu.

Jaunatnes programma 2023 ir vidēja termiņa plānošanas dokuments, kas nosaka darbu ar jaunatni attīstības prioritātes, rīcības virzienus un uzdevumus, kā arī to īstenotājus un finanšu resursus ilgtermiņa mērķu sasniegšanai. Jaunatnes programma 2023 ir jaunatnes darba plānošanas dokuments Rēzeknes valstspilsētā, kas vērsts uz preventīvu darbību, nevis negatīvo seku likvidēšanu.

Jaunatnes programmā 2023 iekļauti 8 rīcības virzieni:

1. institucionāla sistēma darba ar jaunatni īstenošanai un darba ar jaunatni koordinācija;
2. atbalsts jauniešu līdzdalībai;

¹²⁶ <https://rezekne.lv/wp-content/uploads/2020/06/rezeknes-pilsetas-jaunatnes-darba-planosanas-dokuments.pdf>

3. brīvā laika lietderīgas pavadīšanas iespējas;
4. atbalsts jauniešu nodarbinātībai un uzņēmējdarbībai;
5. starptautiskā sadarbība un jauniešu mobilitāte;
6. veselīgs dzīvesveids un sporta aktivitātes;
7. jauniešu sociālā drošība;
8. informācijas pieejamība jauniešiem.

Par jaunatnes politikas īstenošanu, jaunatnes interešu aizstāvību atbild Rēzeknes valstspilsētas pašvaldības iestāde "Austrumlatvijas radošo pakalpojumu centrs" ar tās pakļautībā esošajiem diviem jauniešu centriem:

- jauniešu atvērtais centrs "JACis" (neformālās izglītības iestāde, kas nodrošina brīvā laika saturīgu un lietderīgu pavadīšanu, kā arī veicina jaunatnes līdzdalības un pašiniciatīvas attīstību pašvaldībā¹²⁷);
- jaunatnes iniciatīvu centrs "Draugu centrs" (neformālās izglītības iestāde, kuras mērķis radīt jauniešiem iespēju pulcēties vienkopus, kopīgi plānot brīvā laika lietderīgu izmantošanu un realizēt jauniešu projektus, gūt viņu vajadzībām un interesēm atbilstošu informāciju¹²⁸).

Lai uzlabotu jauniešu – personu vecumā 13-25 gadi – dzīves kvalitāti, veicinot viņu iniciatīvas, līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, nodrošinātu iespējas jauniešu attīstībai un integrācijai sabiedrībā, „Austrumlatvijas radošo pakalpojumu centrs” (turpmāk – ARPC) jaunatnes neformālās izglītības jomā¹²⁹ veicina jauniešu līdzdalību sabiedriskajos procesos, organizējot darbu ar skolēnu un studentu pašpārvaldēm, jauniešu līderu un konsultantu tālākizglītību, iesaistot darbā brīvprātīgos jauniešus; koordinē un atbalsta Rēzeknes valstspilsētas Jauniešu domes darbu; veicina jauniešu iesaistīšanos savas karjeras, nodarbinātības un uzņēmējdarbības veidošanā, īstenojot vasaras nodarbinātības programmas un atbalstot ARPC skolēnu mācību uzņēmuma darbu; realizē dažādus jauniešu pasākumus kultūrizglītības jomā, līdzdalības jomā, sporta aktivitātes u.c. pasākumus; piesaista ES programmu (starptautiskie jauniešu apmaiņu, iniciatīvu, brīvprātīgā darba projekti ES programmas „Erasmus +” ietvaros) un Izglītības un zinātnes ministrijas un citu institūciju projektu konkursu līdzekļus, rīko jauniešu starptautiskās nometnes ar sadarbības partneriem u.c.

Starpnozaru sadarbība jaunatnes politikas īstenošanā norit izglītībā un apmācībās (formālās un neformālās interešu izglītības iespējas), veselības aizsardzībā un labklājībā (popularizējot veselīgu dzīvesveidu jauniešu vidū utt.), starptautiskajā sadarbībā un jauniešu mobilitātē (nodrošinot iespējas jauno zināšanu, prasmju apguvei utt.), atbalstā jauniešu līdzdalībai (nodrošinot iespēju līdzdarboties viņu dzīves kvalitātes ietekmējošo lēmumu pieņemšanā utt.), brīvā laika lietderīgas pavadīšanas iespējās, jauniešu sociālajā drošībā (organizējot informatīvus pasākumus par drošību, pienākumiem, pasākumiem utt.), nodarbinātībā un uzņēmējdarbībā (atbalstot un veicinot jauniešu iniciatīvu utt.), brīvprātīgajā darbā un informācijas pieejamībā¹³⁰.

Rēzeknes novada "Jaunatnes politikas attīstības stratēģija 2022.-2025. gadam" (turpmāk – Jaunatnes programma 2025) apstiprināta ar 2021.gada 16.decembra Rēzeknes novada domes lēmumu¹³¹. Jaunatnes programmas 2025 mērķis ir atbalstot darbu ar jaunatni, uzlabot jauniešu dzīves kvalitāti, veicinot viņu iniciatīvas, aktīvu līdzdalību lēmumu pieņemšanā un politiskajā, ekonomiskajā un sabiedriskajā dzīvē.

Ņemot vērā Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam ietvertos rīcības virzienus, jaunatnes jomas attīstībai un mērķa sasniegšanai Rēzeknes novadā, tiek izvirzītas 5 prioritātes:

- jauniešu līdzdalība, iekļaušana;
- jauniešu informētība;
- neformālā izglītība;
- jauniešu brīvā laika pavadīšanas iespējas, sociālo un dzīvesprasmju pilnveidošana;
- jauniešu nodarbinātība un uzņēmējdarbības veicināšana.

¹²⁷ <http://www.rezeknesip.lv/jaunatnei/jauniesu-atvertais-centrs-jacis/>

¹²⁸ <http://www.rezeknesip.lv/jaunatnei/jaunatnes-iniciativu-centrs-draugu-centrs/>

¹²⁹ <http://zeimuls.lv/activity/jaunatnes-politikas-istenosana-rezekne/>

¹³⁰ <https://rezekne.lv/wp-content/uploads/2020/06/7-2-pielikums.jpg>

¹³¹ <https://rezeknesnovads.lv/apstiprinata-rezeknes-novada-jaunatnes-politikas-attistibas-strategija/>

Pašvaldība jaunatnes politikas īstenošanā novadā iesaistās caur šiem uzstādījumiem:

- pildot savas funkcijas, veic darbu ar jaunatni, ievērojot jaunatnes politikas pamatprincipus un valsts jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumentus;
- plāno darbu ar jaunatni, izstrādājot pašvaldības jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumentus;
- nodrošina institucionālu sistēmu darbam ar jaunatni.

Viens no svarīgākajiem uzdevumiem turpmākajos gados ir attīstīt mobilo darbu ar jaunatni, lai jauniešiem būtu iespēja piedalīties aktivitātēs tuvāk savai dzīvesvietai.

Rēzeknes novadā pašvaldības noteiktā atbildīgā institūcija darbam ar jaunatni ir Izglītības pārvalde, atbildīgā persona darbam ar jaunatni – jaunatnes lietu speciālists. Ikdienā pagastos darbu ar jaunatni veic 20 jaunatnes koordinatori. Darbam ar jaunatni Rēzeknes novadā katru gadu tiek izstrādāts pašvaldības budžeta projekts nākamajam gadam, kurā tiek atspoguļotas plānotās jauniešu aktivitātes un projektu konkursi, kā arī tām atvēlētais finansējums saskaņā ar Jaunatnes programmu 2025.

Novada Skolu jaunatnes parlaments piedalās novada jauniešu pasākumu, aktivitāšu plānošanā un organizēšanā.

2.7.2. Iniciatīvas

Atbalsts jauniešiem

Abas pašvaldības jauniešu nodarbinātības un uzņēmējdarbības veicināšanai, kā arī līdzdalības aktivizēšanai organizē vairākus jauniešu projektu konkursus, kā arī iesaistās dažādos projektos.

Rēzeknes valstspilsēta katru gadu izsludina vairākus konkursus par līdzfinansējuma piešķiršanu:

- jauniešu karjeras un vasaras nodarbinātības projektiem;
- jauniešu profilēšanas projektiem;
- jauniešu mazajiem biznesa projektiem.

Rēzeknes novada jauniešu atbalstīšanai iekļaušanos politiskajos, ekonomiskajos, sociālajos un kultūras procesos Rēzeknes novadā, kā arī jaunatnes lietderīga brīvā laika pavadīšanas iespēju uzlabošanai un uzņēmējdarbības un nodarbinātības sekmēšanai jauniešu vidū, Rēzeknes novada pašvaldība organizē vairākus jauniešu projektu konkursus:

- jaunatnes iniciatīvu projektu konkurss;
- jaunatnes nometņu un neformālo apmācību projektu konkurss;
- jauniešu darba prakses vasaras periodā;
- jaunatnes inventāra iegādes projektu konkurss;
- jaunatnes iniciatīvu projektu konkurss biedrībām un nodibinājumiem.

Lai ikgadēji suminātu gada skolēnu, gada debiju sportā, gada jauno mākslinieku, gada jaunatnes darbinieku, jaunatnei draudzīgāko pagasta/pilsētas pārvaldi, gada brīvprātīgo, gada jauniešu organizāciju un gada aktīvāko jaunatnes pagastu/pilsētu, pašvaldība izsludina konkursu "Rēzeknes novada jaunatnes Gada balva", kur nominācijām var tikt pieteikts jebkurš Rēzeknes novada jauniešis vecumā 13-25 gadi vai jauniešu organizācija¹³².

Latvijā, līdzīgi kā citās Eiropas valstīs, palielinās demogrāfiskās slodzes līmenis, tāpēc aizvien aktuālāka kļūst jauniešu veiksmīga iesaistīšanās darba tirgū. Abas pašvaldības ir iesaistījušās Eiropas Sociālā fonda projekta "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai" (PuMPuRS, 8.3.4.0/16/I/001) ietvaros. Konkursa mērķis: palielināt priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riska grupas izglītojamo motivāciju turpināt izglītību un veicināt viņu aktīvu līdzdalību ikdienas dzīvē, izmantojot neformālās izglītības metodes.

Jauniešu līdzdalība

Izglītības un zinātnes ministrijas Jaunatnes organizāciju sarakstā¹³³ nav iekļauta neviena biedrība, kas darbotos Rēzeknes valstspilsētā, arī no pašvaldības nav sniegta informācija par biedrībām.

¹³² https://lpr.gov.lv/lv/2022/izsludinats-konkurss-rezeknes-novada-jaunatnes-gada-balva-2021/#.Ym_vhdrP2Uk

¹³³ <https://www.izm.gov.lv/lv/jaunatnes-organizaciju-saraksts>

2004.gadā ir izveidota un darbojas Rēzeknes pilsētas jauniešu dome, apvienojot pašvaldības izglītības iestāžu skolēnu pašpārvaldes. Skolēnu pašpārvaldes ir ilggadējs un tradīcijām bagāts jaunatnes darba virziens. Izglītības iestādēs vēl joprojām vērojama kopīga tendence skolēnu pašpārvalžu darbā: skolēnu pašpārvaldes ir spēcīgas dažādu ārpusstundu pasākumu organizēšanā, netiek aktualizēti ar skolas dzīves un izglītības procesa pilnveidi saistītu jautājumu risināšanā.

Sadarbībā ar Rēzeknes pilsētas Jauniešu domi tiek īstenoti jauniešu līdzdalības pasākumi (2019.gadā īstenoti ap 700 neformālās izglītības pasākumi). Forums "*Iedvesmo Rēzekni*" uz kuru tiek aicināti jaunieši, jauniešu centru darbinieki, jaunatnes organizāciju dalībnieki, jaunatnes darbinieki, jauniešu konsultanti, skolotāji, pašpārvalžu konsultanti, pašvaldības amatpersonas un darbinieki, brīvprātīgie, jaunatnes darbinieki, nometņu vadītāji, iniciatīvu projektu īstenotāji, vecāki. Foruma noslēgumā notiek aktīvāko jauniešu godināšana un noskaidroti "Rēzeknes pilsētas gada iedvesma", "Rēzeknes pilsētas jauniešu iedvesmotājs", "Rēzeknes pilsētas jauniešu virzītājspēks", "Labākā nometne Rēzeknes bērniem" un "Labākais iniciatīvu projekts Rēzeknē". Notiek līdzdalības pasākumi "Kafija ar politiķiem", "Tēja ar darba devējiem", "Saldējums ar lielajiem" un "Brunch ar lēmumu pieņēmējiem". Līdzdalības pasākumos ir ievērojama tendence, ka jaunieši nav informēti par iespējam Rēzeknē, par līdzdalības mehānismiem, brīvprātīgo darbu, nav informācijas par pašpārvalžu lomu skolā, pilsētā.

Katru gadu tiek rīkots arī informatīvs pasākums "*Mana izaugsmes iespēja*", kas jauniešiem vienuviet piedāvā iegūt visaptverošu informāciju par mācību iespējām Latvijā, brīvprātīgo darbu, neformālo un interešu izglītību, ar mērķi palīdzēt izvēlēties sev piemērotāko izaugsmes ceļu.

2021.gada 5.jūlijā pieņemts lēmums par Rēzeknes pilsētas domes Jaunatnes lietu konsultatīvās komisijas izveidošanu un tās nolikuma apstiprināšanu. Komisijas mērķis ir veicināt Jaunatnes politikas plānošanu un īstenošanu Rēzeknes valstspilsētā, kā arī veicināt jauniešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē.

Izglītības un zinātnes ministrijas Jaunatnes organizāciju sarakstā¹³⁴ nav iekļauta neviena biedrība, kas darbotos **Rēzeknes novadā**, taču pēc pašvaldības sniegtās informācijas šeit darbojas 17 Rēzeknes novada jauniešu biedrības un piedalās gan dažādos projektos ("Youth Actors in Decision Making", "L.A.B.S.", "Dzīvo veselīgi Rēzeknes novadā!" u. c.), gan paši organizē pasākumus ("Jaunatnes diena", "Muns pogosts 2067", "EZERZEME" u. c.).

Vienas no aktīvākajām Rēzeknes novada jauniešu biedrībām ir: Biedrības "Kukuži" un "LOBS" Dricānu pagastā; Biedrība "Lead 4 Real" Kaunatas pagastā; Biedrības "Jaunieši Rogovkai", "Par Rogovku!" un "Rogovkieši" Nautrēnu pagastā; Biedrība "Interesu centrs Izaugsme" Verēmu pagastā; Biedrība "Aktivisti" un "Lubānas vilnis" Gaigalavas pagastā; Biedrība "Dinamika plus" Strūžānu pagastā; Biedrība "Bučas" Feimaņu pagastā; Biedrība "Jaunkalve" Ilzeskalna pagastā; Biedrība "Maltys zīds" Maltas pagastā; Biedrība "Muosys MM" Pušas pagastā; Biedrība "Latgales multimediju darbnīca" Ozolaines pagastā; Biedrība "Esi vasals" Ozolmuižas pagastā; Biedrība "Rāznas ezera krasta jaunieši" Čornajas pagastā.¹³⁵

2021.gadā izveidota Rēzeknes novada Jaunatnes lietu konsultatīvā komisija, kuras mērķis ir veicināt jaunatnes politikas izstrādi un īstenošanu novadā, kā arī veicināt jauniešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē.

Par ikgadējiem pasākumiem un aktivitātēm Rēzeknes novada jauniešiem ir kļuvuši skrējieni "Rāzna - Muokūņkolns", Jaunatnes diena, Jauniešu forums, Jaunatnes mini hokeja līga, Jauniešu muzikālā parāde "Manc Akorc", Rēzeknes novada dienas strītbola turnīrs u.c.

Brīvprātīgais darbs

Lai veicinātu jauniešu brīvprātīgā darba transnacionālo raksturu Eiropas Solidaritātes korpusa vai citu valsts līmeņa shēmu ietvaros, kā vienu no pirmajām konkrētajām iniciatīvām saistībā ar Eiropas Jaunatnes gadu 2022, Komisija 2022.gada 13.janvārī publicēja priekšlikumu Padomes ieteikumam par jauniešu brīvprātīgo darbu.

Brīvprātīga darba popularizēšanai Rēzeknes valstspilsētā biedrība "Jaunatnes Čemodāns" izstrādāja brīvprātīgā darba grāmatiņu un brīvprātīgo darba līgumus projekta L.A.B.S. ietvaros. Veicot brīvprātīgo darbu ir iespēja saņemt arī brīvprātīgā sertifikātu, kas būs jau kā nopietns dokuments, kas apliecinās,

¹³⁴ <https://www.izm.gov.lv/lv/jaunatnes-organizaciju-saraksts>

¹³⁵ file:///D:/L%C4%AAVA/Downloads/RN-jaun_pol_strategija_2017-2021_LV_apst.pdf

piemēram, nākamajam darba devējam par jaunieša aktivitātēm un iegūtajām prasmēm. Brīvprātīgo godināšanas pasākums un sertifikātu izsniegšana notiek reizi gadā.

Eiropas Savienības programmas "URBACT" projekta "Volunteering cities+" ietvaros līdz 2022.gada nogalei turpinās attīstīt brīvprātīgā darba kustību Viļānu pilsētā. Viens no mērķiem ir Viļānu pilsētā izveidot iedzīvotāju konsultatīvo padomi, kā tas ir citos Rēzeknes novada pagastos¹³⁶.

Brīvā laika pavadīšanas iespējas¹³⁷

Brīvā laika pavadīšanai **Rēzeknes valstspilsētā** pieejami "Austrumlatvijas radošo pakalpojumu centrs" ar tās pakļautībā esošajiem Jauniešu atvērtais centrs "JACis" un Jaunatnes iniciatīvu centrs "Draugu centrs".

Rēzeknes novadā darbojas vairāki jauniešu centri, 21 pagastos izveidotas vai veidojas jauniešiem piemērotas telpas brīvā laika pavadīšanai – Lendžu jauniešu istaba; Jauniešu centrs "Buras"; Čornajas jauniešu centrs "HORIZONTS"; Maltas bērnu un jauniešu centrs; Ratnieku jauniešu centrs "HORIZONTS"; Gaigalavas jauniešu centrs "ENJOY"; Ozolaines pagasta jauniešu centrs "OzO"; Brīvā laika pavadīšanas centrs "Strops"; Audriņu jauniešu centrs; Verēmu jauniešu centrs "Izaugsme"; Dricānu jauniešu centrs "Kukuži"; Silmalas pagasta Dienas centrs; Griškānu pagasta jauniešu centrs "Yolo"; Pušas pagasta jauniešu un ģimeņu brīvā laika pavadīšanas centrs; Strūžānu jauniešu centrs "Kukuži"; Lūznavas aktīvas atpūtas centrs "Zelta zvīņa"; Bērzgales BJC "Baterija"; Viļānu pilsētas Jauniešu centrs; Ilzeskalna JC "Iļžukolna jaunatne"; Nautrēnu pagasta Rogovkas multifunkcionālais jauniešu iniciatīvas centrs; Jauniešu iniciatīvu centrs "Kastanis".

41. attēls. Jauniešu centri Rēzeknes valstspilsētā

¹³⁶ <https://rezeknesnovads.lv/vilanos-attistas-brivpratiga-darba-kustiba/>

¹³⁷ Sīkāku informāciju par interešu izglītību skatīt nodaļā par izglītību.

42. attēls. Jauniešu centri Rēzeknes novadā

2.7.3. Secinājumi un priekšlikumi

Vietējā līmenī gan Rēzeknes valstspilsētā, gan Rēzeknes novads īsteno jaunatnes politiku. Abās pašvaldībās ir izveidota Jaunatnes lietu konsultatīvā komisija.

Vērtējot jauniešu centru pieejamību valstspilsētā un novadā, redzams, ka to pārklājums novada teritorijā nav vienmērīgs, savukārt valstspilsētā izvietoti divi jauniešu centri. Neskatoties uz nevienmērīgo pārklājumu novada teritorijā, jaunieši ir aktīvi veidojot biedrības savu ideju realizēšanai.

Jauniešu skaits vecumā 18-25 gadiem ir lielāks Rēzeknes novadā nekā Rēzeknes valstspilsētā.

Izvērtēt abu pašvaldību jauniešu atbalsta programmu apvienošanu un kopīgu projektu konkursu organizēšanu.

Jauniešu piesaistei nepieciešama jaunu centru izveide un abām pašvaldībām jāturpina organizēt dažādus jauniešu projektu konkursus, ar kuru palīdzību veicinātu jauniešu nodarbinātību un uzņēmējdarbību, tādā veidā attīstot jauniešu prasmes un intereses, karjeras iespējas, iekļaušanos politiskajos, ekonomiskajos, sociālajos un kultūras procesos, atbalstīt lietderīgu brīvā laika pavadīšanu nometnēs un apmācībās, kā arī tas piesaistītu jauno ģimeņu vēlmi palikt dzīvot novadā.

Īstenot esošās jaunatnes politikas, vienlaikus veicot to vērtēšanu un aktualizāciju.

Aktualizēt jautājumu jaunatnes politikās, kas notiek ar jauniešiem ar īpašām vajadzībām, kādas viņiem ir iespējas, kā viņi tiek integrēti jauniešu sabiedrībā.

Piedalīties, ar skolas dzīvi un izglītības procesa pilnveidi saistītu jautājumu risināšanā, skolēnu pašpārvaldēm.

Attīstīt mobilo darbu ar jaunatni, lai jauniešiem būtu iespēja piedalīties aktivitātēs tuvāk savai dzīvesvietai.

Pievērst lielāku uzmanību jauniešu, kas atgriežas vai ierodas no ārzemēm integrācijai vidē.

Attīstīt sadarbības tīklu starp jaunatnes lietu speciālistiem abās pašvaldībās.

Attīstīt un pilnveidot brīvprātīgā darba iniciatīvas.

2.8. Ekonomika

2.8.1. Uzņēmējdarbības vide

Gan Rēzeknes valstspilsētā, gan Rēzeknes novadā uzņēmējdarbības atbalstam un biznesa vides uzlabošanai pieejamas vairākas institūcijas, tajā skaitā Rēzeknes Speciālā ekonomiskā zona, Rēzeknes biznesa inkubators, Latvijas Darba devēju konfederācija, Zinātnes un tehnoloģiju parks, Latgales aparātbūves tehnoloģiskais centrs, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras Rēzeknes nodaļa, Latgales speciālā ekonomiskā zona, Latgales uzņēmējdarbības centrs u.c.

2.8.1.1. Valsts līmeņa atbalsta institūcijas

ALTUM

ALTUM ir valsts attīstības finanšu institūcija. Tā ar finanšu instrumentiem (aizdevumiem, garantijām, ieguldījumiem riska kapitāla fondos u.c.) nodrošina finansējumu jomās, kuras valsts ir izvirzījusi kā svarīgas un atbalstāmas, un kurās pietiekamā apmērā nav pieejams kredītiestāžu finansējums. Īstenojot valsts atbalsta programmas, ALTUM izmanto Latvijas un ES fondu finansējumu.

2022.gada 20.maijā Rēzeknes valstspilsētā Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Latvijas Investīciju un attīstība aģentūru un ALTUM organizēja forumu "AtbalstsUzņēmējiem – impulss jaunam izrāvienam". Forumā mērķis bija veidot diskusiju par plānoto atbalstu uzņēmējdarbībai eksporta un konkurētspējas veicināšanai. Forums Rēzeknes valstspilsētā bija pirmais no četrp forumu cikla, kas plānoti arī citos Latvijas reģionos.

Latvijas darba devēju konfederācija (LDDK)

LDDK ir darba devēju pārstāvošā organizācija Latvijā. LDDK biedri nodarbina 44% visas Latvijas darba ņēmēju, aptver 64 nozaru asociācijas un 112 uzņēmumus, LDDK biedru kopējais apgrozījums ir 40 miljardi eiro. Rēzeknes uzņēmēju biedrība (uzņēmēju apvienība) ir biedrs kopš 2010.gada.

2.8.1.2. Reģionālā līmeņa atbalsta institūcijas

Latgales aparātbūves tehnoloģiskais centrs

Centra mērķis ir sekmēt inženiertehnoloģiju nozaru attīstību Latgalē, nodrošinot sadarbību starp akadēmiskajām un zinātniskajām institūcijām, pašvaldībām un uzņēmējiem; piesaistīt investīcijas inženiertehnoloģiju nozarei, sekmējot inovācijas, palielinot nozares uzņēmumu konkurētspēju, eksporta pieaugumu un radot jaunas darba vietas; veicināt Latgales reģiona konkurētspēju; īstenot inovatīvus starpnozaru un pārrobežu sadarbības projektus.

Latvijas tirdzniecības un rūpniecības kameras (LTRK) Latgales reģionālā nodaļa

LTRK ir politiski neitrāla uzņēmēju biedrība, kurā apvienojušies visu Latvijas reģionu un tautsaimniecības nozaru mikro, mazie, vidējie un lielie uzņēmumi. LTRK pārstāv savu biedru – uzņēmēju intereses valsts un pašvaldību institūcijās, sniedz praktisku atbalstu, palīdzot celt uzņēmumu konkurētspēju, kā arī veicina sadarbību starp citiem biznesa pārstāvjiem un organizācijām Latvijā un ārvalstīs.

LTRK Latgales reģionālajā nodaļā pieejami šādi pakalpojumi: preču izcelsmes sertifikātu izsniegšana un apstiprināšana, izglītojoši kursi un semināri, konsultācijas eksporta un citos jautājumos. Tāpat reģiona nodaļa regulāri organizē dažādus biznesa pasākumus, tirdzniecības misijas ārvalstīs, kā arī veic tirgus pētījumus ar mērķi izprast situāciju dažādās jomās.

Latgales speciālā ekonomiskā zona (Latgales SEZ)

Latgales SEZ izveidota 2017.gadā ar mērķi veicināt Latgales reģiona attīstību, piesaistot ieguldījumu ražošanas un infrastruktūras attīstīšanai un jaunu darba vietu radīšanai. Uzņēmumiem, kas reģistrēti un darbojas Latgales reģionā, var piešķirt Latgales SEZ statusu un nodokļu atvieglojumus. SEZ statuss Latgalē var tikt piešķirts neatkarīgi no uzņēmuma atrašanās vietas un darbības. Latgales SEZ pārvaldība notiek centralizēti ar Latgales plānošanas reģiona starpniecību.

Latgales uzņēmējdarbības centrs (LUC)

LUC darbības teritorija ir visas Latgales plānošanas reģionā ietilpstošās pašvaldības. Centra darbība tiek vērsta uz reģiona uzņēmējdarbības vides pilnveidošanu, esošo uzņēmumu konkurētspējas celšanu, kā arī

darbībām, kas motivē un iedrošina uzsākt saimniecisko darbību. Jāatzīmē, ka katru gadu sniedzamo pakalpojumu saturs un apjoms mainās atbilstoši uzņēmējdarbības vides izmaiņām un ekonomikas tendencēm valstī un Latgales reģionā.

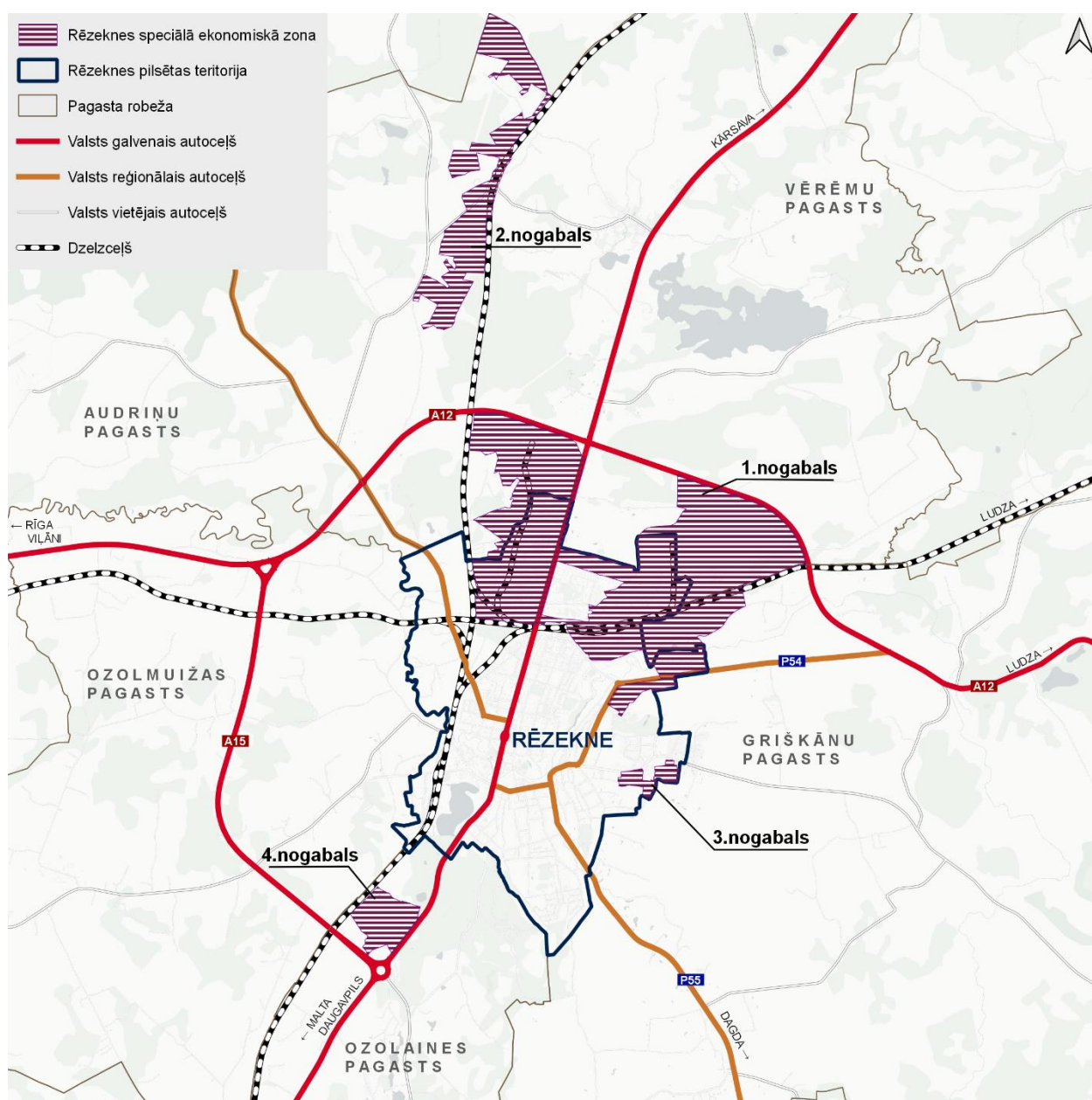
LUC fokusējas uz uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumiem, veic uzņēmējdarbības raksturojošo statistikas rādītāju atlasī, apkopošanu un publicēšanu interneta vietnē www.lpr.gov.lv.

2.8.1.3. Pašvaldības līmeņa atbalsta institūcijas

Rēzeknes speciālā ekonomiskā zona (RSEZ)

RSEZ izveidota 1997.gadā ar kopplatību 1155 ha. Teritorija ietver daļu no Rēzeknes valstspilsētas, Rēzeknes novada Vērēmu, Griškānu, Ozolaines pagastu teritorijas un ir viens no nozīmīgākajiem starptautisko transporta koridoru krustpunktiem ar tiešu piekļuvi starptautiskajiem tirgiem ES, Krievijā un NVS (skatīt 43.attēlu). Kopš 2010.gada RSEZ administrēšanu veic pašvaldību kopīgā iestāde „Rēzeknes SEZ pārvalde”.

43. attēls. Rēzeknes speciālā ekonomiskā zona¹³⁸

¹³⁸ Avots: Rēzeknes speciālās ekonomiskās zonas likums

RSEZ piedāvā uzņēmējiem nozīmīgus nodokļu atvieglojumus līdz pat 55% apmērā no kopējām investīciju izmaksām: 80-100% nekustamā īpašuma nodokļa atlaidi un 80% uzņēmuma ienākuma nodokļa atlaidi.

RSEZ stratēģiskie mērķi paredz:

- veicināt RSEZ teritorijas infrastruktūras attīstību;
- veicināt uzņēmējdarbības veicināšanai un investīciju piesaisti;
- sekmēt RSEZ atpazīstamību nacionālā un starptautiskā mērogā;
- nodrošināt efektīvu uz klientu un mērķi orientētu RSEZ pārvaldību.

Atbilstoši "Rēzeknes speciālās ekonomiskās zonas attīstības plānam 2014.–2022. gadam" galvenie Rēzeknes SEZ pārvaldes darbības virzieni ir:

- atbalsta piešķiršanas administrēšana;
- investīciju piesaiste;
- Rēzeknes SEZ teritorijas attīstība;
- sadarbības veicināšana ar ārvalstu, nacionālā un reģionālā līmeņa partneriem;
- publicitātes un mārketinga aktivitātes.

Sadarbības veicināšanai 2020.gadā Rēzeknes SEZ pārvalde kļuva par Rēzeknes Uzņēmēju biedrības biedru.

RSEZ komercsabiedrības nozaru sadalījumā 2020.gadā – kokapstrāde, iekārtu un instrumentu ražošana, metālapstrāde, tekstilizstrādājumu ražošana, dzērienu ražošana, uzglabāšana un noliktavu saimniecība, vairumtirdzniecība un pakalpojumi, metāla virsmas apstrāde un pārklāšana, informācijas tehnoloģijas, elektronisko un elektrisko vadu un kabeļu ražošana – kopā 19 uzņēmumi.

Lai arī laikā no 2016.gada līdz 2020.gadam uzņēmumu skaits RSEZ praktiski nav mainījies, to kopīgais apgrozījums ir palielinājies par 34.2% (par aptuveni 28.8milj. EUR) un strādājošo skaits pieaudzis par 50.1% – par 425 strādājošajiem.

2022.gada sākumā pieejami deviņi nekustamie īpašumi iznomāšanai ar kopējo platību 20.64ha¹³⁹.

RSEZ tiek atzinīgi novērtēta starptautiskā kontekstā 2019.gadā iegūstot atzinību trīs kategorijās ("Paplašināšanās", "Talanti", "Stimuli") britu laikraksta "Financial Times" izdevuma "fDi Magazine" aptaujā par perspektīvākajām ekonomiskajām zonām pasaulē.

Biedrība "Rēzeknes novada partnerība"

Biedrība "Rēzeknes novada partnerība" ir vietējā rīcības grupa, kas vieno dažādu sabiedrības interešu pārstāvjus no vietējām pašvaldībām, uzņēmējiem, vietējās attīstības organizācijām un iedzīvotāju grupām¹⁴⁰. Tās mērķis ir veicināt Rēzeknes novada teritorijā dzīvojošo iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanu, sekmējot ilgtspējīgu lauku attīstību, kas ietver gan ekonomiskās un sociālās aktivitātes pieaugumu, gan teritorijas apkārtējās vides uzlabošanu un esošo resursu ilgtspējīgu izmantošanu.

LIAA Rēzeknes biznesa inkubators

Biznesa inkubatorā uzņēmējiem un uzņēmējdarbības uzsācējiem ir iespēja saņemt atbalstu biznesa idejas attīstībai, biznesa plāna izstrādei vai jau esoša jauna uzņēmuma darbības veicināšanai. Inkubatora sniegtā atbalsta mērķis ir attīstīt uzņēmējam tādas prasmes, lai pēc izstāšanās no inkubatora tas spētu patstāvīgi būt konkurētspējīgs un pelnošs.

Rēzeknes uzņēmēju biedrība

Rēzeknes Uzņēmēju biedrība ir 2009.gada novembrī dažādu nozaru komercsabiedrību dibināta biedrība, lai nodrošinātu Rēzeknes valstspilsētas un novada uzņēmēju interešu pārstāvniecību un dialoga veidošanu ar valsts institūcijām, pašvaldībām un starptautiskām organizācijām. Biedrībā apvienojušies uzņēmēji, kas vēlas sekmēt savstarpējo sadarbību, informācijas un pieredzes apmaiņu, veicināt uzņēmējdarbību un ar biznesa veicināšanu saistītu pasākumu un projektu izstrādāšanu un īstenošanu. Biedrība ir Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) biedrs.

¹³⁹ http://www.rsez.lv/images/Parskats_par_iznom_NI_2021.pdf

¹⁴⁰ <http://rezeknespartneriba.lv/index.php/par-mums/biedriba/>

Uzņēmīgo sieviešu klubs "Sentio"

Biedrības "Uzņēmīgo sieviešu klubs "SENTIO"" mērķis ir celt sieviešu pašapziņu, radīt uzņēmumu veidošanai un jaunu darbavietu izveidei labvēlīgu vidi, veicināt esošo un topošo sieviešu uzņēmēju savstarpēju sadarbību un pieredzes apmaiņu.

Rēzeknes novads

Papildus pieejamajām uzņēmējdarbības atbalsta iespējām, Rēzeknes novads veic aktivitātes uzņēmējdarbības vides uzlabošanai un uzņēmēju piesaistei. Papildus institūciju darbam, pašvaldība īsteno arī dažādus pasākumus un rīcības. Lai atbalstītu uzņēmējdarbības veicēju popularizēšanu, Rēzeknes novada uzņēmējiem, zemniekiem, mājražotājiem tiek piedāvāta iespēja informāciju par saražoto produkciju izvietot novada mājas lapā. Kā arī pašvaldība rīko uzņēmēju atbalsta projektu konkursus un novada uzņēmēju godināšanas pasākumus. Sociālās uzņēmējdarbības veicināšanai, novadā tiek īstenoti starptautiski projekti¹⁴¹.

Uzņēmējdarbības attīstības speciālisti

Rēzeknes novadā darbojās nodibinājums "Lauku ekonomikas attīstībai Rēzeknes novadā" (LEARN), ar kura palīdzību tika īstenoti divi nozīmīgi uzņēmējdarbības projekti piesaistot LEADR finansējumu, viens no tiem ir tirdzniecības tēlu iegāde, lai nodrošinātu tirgotājiem vismaz 10 tirgošanās vietas tirdziņos, kā arī iepakojšanas iekārtu darbnīcas izveide, kur uzņēmējiem ir iespēja iepazīties un izvērtēt sev nepieciešamo iekārtu iegādi, kā arī izglītoties pārtikas tehnoloģiju jomā. Šobrīd, nodibinājuma funkcijas ir pārņēmuši divi uzņēmējdarbības attīstības speciālisti, kas darbojas Rēzeknes novada pašvaldībā, Attīstības plānošanas nodaļā.

Uzņēmējdarbības attīstības speciālistu darbības mērķis novada teritorijā ir sekmēt saimniecisko darbību un rūpēties par bezdarba samazināšanu Rēzeknes novada teritorijā. Speciālistu uzdevums ir sekmēt uzņēmējdarbības attīstību sadarbībā ar citām juridiskām personām, atbalstot Rēzeknes novadā reģistrētos un darbojošos mikrouzņēmumus un pašnodarbinātās fiziskās personas, kuras darbojas vai uzsāk uzņēmējdarbību Rēzeknes novada teritorijā.

Uzņēmēju projektu konkurss

Rēzeknes novadā pieejams uzņēmēju projektu konkurss, kura mērķis ir iedvesmot aktīvai rīcībai un atbalstīt iniciatīvas, kas atbilst ilgtspējīgas uzņēmējdarbības pamatprincipiem, nodrošina jaunu darba vietu radīšanu, inovatīvu, ar paaugstinātu pievienoto vērtību produktu un pakalpojumu veidošanu, kas veicinātu jaunas vai esošas saimnieciskās darbības attīstību vai dažādošanu. Ir iespēja saņemt finansējumu, kas ir ne lielāks par 4500,00 EUR, kooperatīvajai sabiedrībai – par 10 000,00 EUR.

Izlolots Rēzeknes novadā

Rēzeknes novada uzņēmēji, zemnieki, mājražotāji var izvietot novada mājas lapā www.rezeknesnovads.lv informāciju par saviem ražotajiem produktiem ("Izlolots Rēzeknes novadā").

Sociālās uzņēmējdarbības attīstība

Īstenojot projektu "Building resilience and cooperation: social entrepreneurship for stronger communities in Latvia" veicināta sociālās uzņēmējdarbības attīstība pašvaldībā, radot un ieviešot tādas ilgtermiņa sociālās uzņēmējdarbības atbalsta aktivitātes un instrumentus, kas atbilst esošo un potenciālo sociālo uzņēmumu vajadzībām.

"Rēzeknes novada uzņēmums"

Jau desmit gadus Rēzeknes novada pašvaldība rīko konkursu "Rēzeknes novada uzņēmums", lai pateiktos uzņēmējiem par nodarbinātības veicināšanu, sabiedrisko aktivitāti un nenovērtējamo pienesumu uzņēmējdarbības vides attīstībai. Konkursā tiek godināti uzņēmumi desmit nominācijās.

Pēc publiski pieejamās informācijas, šobrīd Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada iedzīvotājiem ir pieejamas tikai pāris *coworking* vietas – Rēzeknes biznesa inkubators un SIA "Rāzna-Š" izglītības centrs (Rēzeknes valstspilsētā).

¹⁴¹ BUILDING RESILIENCE AND COOPERATION: SOCIAL ENTREPRENEURSHIP FOR STRONGER COMMUNITIES IN LATVIA

Izstāde "Rēzeknes uzņēmējs"

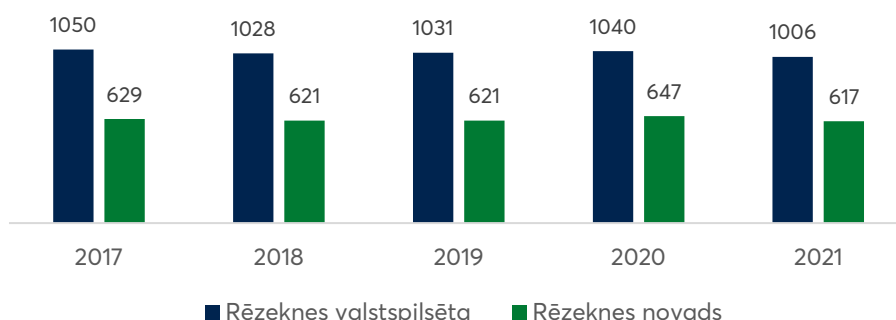
2019.gada oktobrī tika rīkots pasākums/izstāde – gadatirgus "Rēzeknes uzņēmējs 2019", kas ir ikgadējs pasākums. 2019.gadā tas pulcēja gandrīz 60 ražotājus, amatniekus un pakalpojumu sniedzējus no Latgales un citiem novadiem. Izstāde jau vismaz 7 gadus dod iespēju uzņēmējiem, mājrāžotājiem un amatniekiem iepazīstināt plašāku sabiedrību ar savu produkciju un pakalpojumiem, veicināt atpazīstamību, stiprināt gan savstarpējo sadarbību, gan arī veidot jaunus kontaktus ar potenciālajiem klientiem. Pasākumā notiek uzņēmumu, amatnieku un mājrāžotāju preču un pakalpojumu prezentācijas. Pasākums tiek rīkots sadarbībā ar Rēzeknes valstspilsētas un novada pašvaldībām, bet to organizē Rēzeknes Uzņēmēju biedrība.

2.8.2. Uzņēmējdarbība un vadošās nozares

Rēzeknes valstspilsētā dominē daudznazaru tautsaimniecība – rūpniecība, transports, tirdzniecība u.c. Rūpniecības struktūrā dominē metālapstrādes uzņēmumi, kā arī pārtikas produktu ražošanas un kokapstrādes uzņēmumi.

Gan Rēzeknes valstspilsētā, gan Rēzeknes novadā laikā no 2016.gada līdz 2020.gadam aktīvo uzņēmumu skaits ir samazinājies.

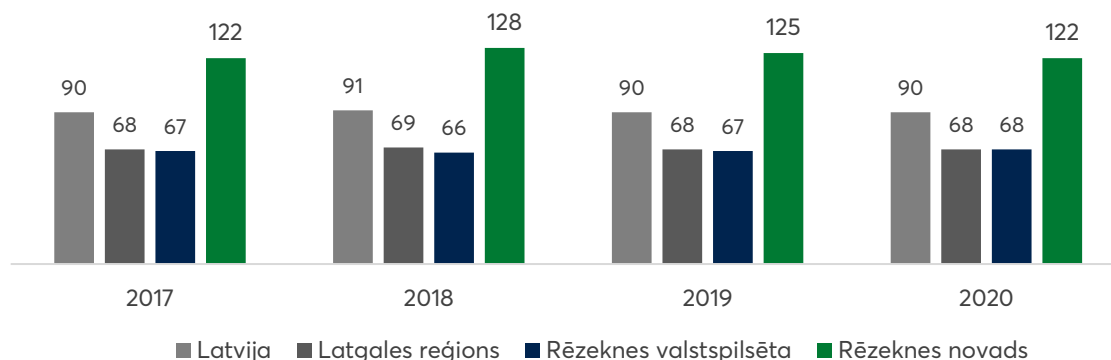
44. Attēls. Aktīvi uzņēmumi Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā, 2016-2020 (Lursoft)

Rēzeknes valstspilsētā 2020.gadā bija 1 034 aktīvi uzņēmumi, kas ir par 22 mazāk kā 2016.gadā. Rēzeknes novadā šajā laikā aktīvo uzņēmumu skaits samazinājies par trim, 2020.gadā esot 639 aktīviem uzņēmumiem.

Tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumu skaits uz 1 000 iedzīvotājiem Rēzeknes valstspilsētā ir nedaudz zemāks kā Latvijā vidēji, savukārt Rēzeknes novadā tas ir ievērojami augstāks. Komersantu īpatsvars kopējā tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumu skaitā uz 1 000 iedzīvotājiem 2020.gadā Rēzeknes valstspilsētā ir 55.9% (38 komersanti), bet Rēzeknes novadā – 30.03% (37 komersanti), salīdzinājumam Latvijā – 58.9%, Latgales reģionā – 38.2%.

45. attēls. Tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumi uz 1 000 iedzīvotājiem Rēzeknes valstspilsētā, 2017-2020 (atsauces kods: OSP UZS040)

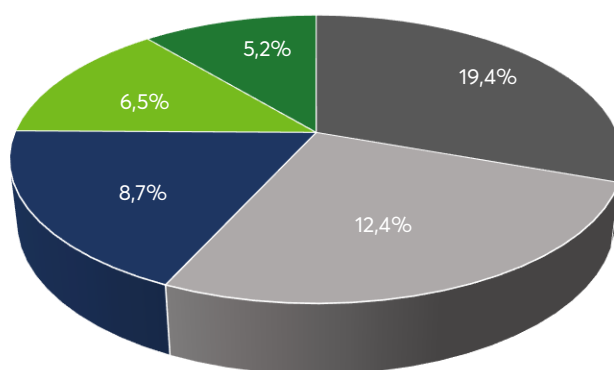
Vadošās nozares 2017.gadā pēc pievienotās ekonomiskās vērtības (PEV) Rēzeknes valstspilsētā ir pakalpojumus sniedzošās, savukārt Rēzeknes novadā – ražošanas.

Rēzeknes valstspilsētā 2017.gadā PEV apjoms bija 131.8 milj. EUR un bija nodarbināti 14 122 darbinieki.

Vadošās piecas nozares pēc PEV 2017.gadā veido 47.2% īpatsvaru (jeb 62.3 milj. EUR) no kopējās PEV un 25.8% īpatsvaru (jeb 3 643 nodarbinātie) no kopējā nodarbināto skaita¹⁴²:

- G47 Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus – 19.0 milj. EUR (14.4% īpatsvars no kopējā pilsētas PEV), 1 794 nodarbinātie;
- H49 Sauszemes transports un cauruļvadu transports – 16.4milj. EUR (12.4%), 987 nodarbinātie;
- J61 Telekomunikācija – 11.4milj. EUR (8.7%), 273 nodarbinātie;
- H52 Uzglabāšanas un transporta palīgdarbības – 8.6milj. EUR (6.5%), 407 nodarbinātie;
- C16 Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles, salmu un pīto izstrādājumu ražošana – 6.9milj. EUR (5.2%), 182 nodarbinātie.

46. attēls. Vadošās piecas nozares pēc PEV 2017.gadā Rēzeknes valstspilsētā (milj. EUR, %)

- G47 Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus
- H49 Sauszemes transports un cauruļvadu transports
- J61 Telekomunikācija
- H52 Uzglabāšanas un transporta palīgdarbības
- C16 Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles, salmu un pīto izstrādājumu ražošana

"Mazumtirdzniecībā, izņemot automobiļus un motociklus" vadošās trīs apakšnozares bija:

- G471 Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos – 7.8 milj. EUR, 779 nodarbinātie;
- G477 Citu preču mazumtirdzniecība specializētajos veikalos – 4.1 milj. EUR, 377 nodarbinātie;
- G475 Mājsaimniecības piederumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos – 3.8 milj. EUR, 227 nodarbinātie.

Rēzeknes novadā 2017.gadā pievienotās ekonomiskās vērtības (PEV) apjoms bija 80.6 milj. EUR un bija nodarbināti 7 464 darbinieki.

Vadošās piecas nozares pēc PEV 2017.gadā veido 62.6% īpatsvaru (jeb 50.5 milj. EUR) no kopējās PEV un 34.1% īpatsvaru (jeb 2 544 nodarbinātie) no kopējā nodarbināto skaita¹⁴³:

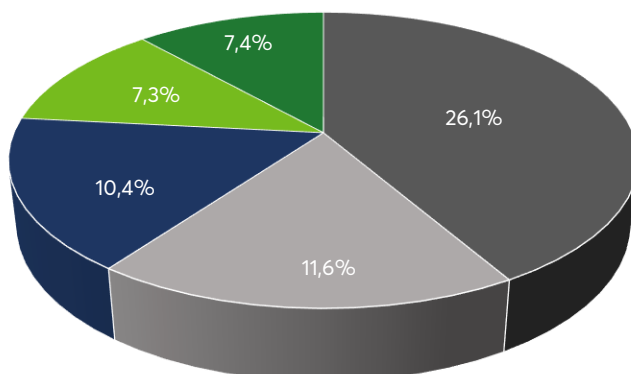
- C16 Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles, salmu un pīto izstrādājumu ražošana – 21.1milj. EUR (26.1% īpatsvars no kopējā novada PEV), 852 nodarbinātie;
- A02 Mežsaimniecība un mežizstrāde – 9.31milj. EUR (11.6%), 361 nodarbinātais;

¹⁴² OSP, atsaucies kods: NPV021

¹⁴³ OSP, atsaucies kods: NPV021

- A01 Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības – 8.39 milj. EUR (10.4%), 932 nodarbinātie;
- H49 Sauszemes transports un cauruļvadu transports – 5.93 milj. EUR (7.4%), 398 nodarbinātie;
- C29 Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana – 5.86 milj. EUR (7.3%), 1 nodarbinātais.

47. attēls. Vadošās piecas nozares pēc PEV 2017.gadā Rēzeknes novadā (milj. EUR, %)

- C16 Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles, salmu un pīto izstrādājumu ražošana
- A02 Mežsaimniecība un mežizstrāde
- A01 Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības
- H49 Sauszemes transports un cauruļvadu transports
- C29 Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana

"Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles, salmu un pīto izstrādājumu ražošanā" vadošā apakšnozare bija "Koka, korķa, salmu un pīto izstrādājumu ražošana" ar 452 nodarbinātajiem un PEV 16.7milj. EUR apmērā, kas sastāda 79.7% no nozares kopējā PEV.

Pieci uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu¹⁴⁴ Rēzeknes valstspilsētā ir nemainīgi, 2020.gadā kopā veidojot 150,9milj. EUR apgrozījumu, kas ir par 63.2% vairāk kā 2016.gadā (2016.gadā 92,4milj. EUR, palielinājums 2020.gadā par 58,5milj.EUR):

- Rēzeknes gaļas kombināts, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību – gaļas pārstrāde un konservēšana;
- NewFuels, Rēzeknes specialās ekonomiskās zonas SIA – pārējo koka izstrādājumu ražošana; korķa, salmu un pīto izstrādājumu ražošana;
- LEKON, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību – mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku;
- ACBR, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību – ceļu un maģistrāļu būvniecība;
- Rēzeknes slimnīca, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību – slimnīcu darbība.

2021.gadā Rēzeknes valstspilsētu uzņēmumu ar lielāko apgrozījumu top pieci ir mainīties. 2021.gadā pieci lielākie uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu Rēzeknes valstspilsētā:

- NewFuels, Rēzeknes specialās ekonomiskās zonas SIA – pārējo koka izstrādājumu ražošana; korķa, salmu un pīto izstrādājumu ražošana, apgrozījums samazinājies par 1% attiecībā pret 2020.gadu, bet palielinājies par 18% salīdzinājumā ar 2019.gadu;
- Rēzeknes slimnīca, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību – slimnīcu darbība, apgrozījums palielinājies par 45 % salīdzinājumā ar 2020.gadu, un par 59% salīdzinājumā ar 2019.gadu;
- ACBR, SIA – ceļu un maģistrāļu būvniecība, apgrozījums samazinājies par 14% salīdzinājumā ar 2020.gadu, bet palielinājies par 5% salīdzinājumā ar 2019.gadu;
- Rēzeknes siltumtīkli, SIA – tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana, apgrozījums samazinājies salīdzinot ar 2020.gadu par 2%, salīdzinot ar 2019.gadu par 19%;

¹⁴⁴ Pašvaldības sniegtā informācija

- Baibiņa, SIA – koka taras ražošana, zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana – apgrozījums palielinājies par 43% salīdzinājumā ar 2020.gadu, 2 reizes salīdzinājumā ar 2019.gadu.

Ja vērtē nozaru (pēc NACE) uzņēmumu skaitu, kuriem apgrozījums ir pieaudzis 2021.gadā, lielākais pieaugums ir bijis šādās nozarēs: kravu pārvadājumi pa autoceļiem, metālizstrādājumu, krāsu un stikla mazumtirdzniecības specializētajos veikalos, pārējā mazumtirdzniecībā nespecializētajos veikalos, kā arī mežistrādē un koka taras ražošanā.

Apskatot aktīvo uzņēmumu skaitu 2021.gadā pēc nozares (pēc NACE), tad visvairāk uzņēmumi Rēzeknes valstspilsētā darbojas kravu pārvadājumi pa autoceļiem nozarē, sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana, pārējā mazumtirdzniecībā nespecializētajos veikalos, kā arī automobiļu apkope un remonts.

Uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu pieaugumu Rēzeknes valstspilsētā 2021. gadā bija:

- Larta 1, SIA – lauksaimniecības un mežsaimniecības mašīnu ražošana;
- Sona Trans, SIA – pārējās transporta palīgdarbības;
- Austrumu mežsaimnieks, SIA – mežsaimniecības palīgdarbības;
- Relat Būve, SIA – ceļu un maģistrāļu būvniecība;
- Rēzeknes meža rūpniecības sabiedrība, SIA – metālizstrādājumu, krāsu un stikla mazumtirdzniecība specializētos veikalos.

Pieci uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu Rēzeknes novadā nemainās pēdējos trīs gadus. 2020.gadā šie pieci uzņēmumi veido apgrozījumu 79.7milj. EUR apmērā, kas ir par 28.6% vairāk kā 2016.gadā (2016.gadā 62milj. EUR, palielinājums 2020.gadā par 17,7milj. EUR):

- VEREMS, Rēzeknes speciālās ekonomiskās zonas sabiedrība ar ierobežotu atbildību – finiera lokšņu un koka paneļu ražošana;
- LEAX Rēzekne, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību Rēzeknes speciālās ekonomiskās zonas – metāla konstrukciju un to sastāvdaļu ražošana;
- VLAKON, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību – grants un smilts karjeru izstrāde; māla un kaolīna ieguve;
- AĻŅI AS, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību – zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana;
- VIRŠI AG, Sakstagala pagasta zemnieku saimniecība – jauktā lauksaimniecība (augkopība un lopkopība).

2021.gadā Rēzeknes novadā uzņēmumu ar lielāko apgrozījumu top pieci ir nedaudz mainīties. Lielākie uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu Rēzeknes novadā:

- VEREMS, Rēzeknes speciālās ekonomiskās zonas sabiedrība ar ierobežotu atbildību – finiera lokšņu un koka paneļu ražošana, apgrozījums pret 2020.gadu palielinājies par 13%, pret 2019.gadu par 7%;
- LEAX Rēzekne, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību Rēzeknes speciālās ekonomiskās zonas – metāla konstrukciju un to sastāvdaļu ražošana, apgrozījums pret 2020.gadu palielinājies par 11%, pret 2019.gadu par 49%;
- AĻŅI AS, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību – zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana, apgrozījums pret 2020.gadu palielinājies par 56%, pret 2019.gadu par 11%;
- VIRŠI AG, Sakstagala pagasta zemnieku saimniecība – jauktā lauksaimniecība (augkopība un lopkopība, apgrozījums pret 2020.gadu palielinājies par 53%, pret 2019.gadu par 43%;
- Rital Timber, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību – zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana, apgrozījums pret 2020.gadu palielinājies 2 reizes, pret 2019.gadu 5 reizes.

Ja vērtē nozaru (pēc NACE) uzņēmumu skaitu, kuriem apgrozījums ir pieaudzis 2021.gadā, lielākais pieaugums ir bijis šādās nozarēs: jauktā lauksaimniecība (augkopība un lopkopība, mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku, zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana, kravu pārvadājumi pa autoceļiem, kā arī mežistrāde.

Apskatot aktīvo uzņēmumu skaitu 2021.gadā pēc nozares (pēc NACE), tad visvairāk uzņēmumi Rēzeknes novadā darbojas jauktās lauksaimniecības (augkopība un lopkopība) nozarē, mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienu vai tabaku, kravu pārvadājumi pa autoceļiem, graudaugu, pākšaugu un eļļas augu sēkļu audzēšana un mežizstrādes nozarēs.

Uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu pieaugumu Rēzeknes novadā 2021.gadā bija:

- Baltic Street, SIA – apģērbi un apavu vairumtirdzniecība;
- GVS Auto, SIA – kravu pārvadājumi pa autoceļiem;
- Rital Timber, SIA – zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana;
- MMS, SIA – mežizstrāde;
- Cerība II, SIA – zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana.

2.8.3. Nodarbinātība

2022.gada sākumā bezdarba līmenis Rēzeknes valstspilsētā sasniedza 10%, kas par 5,2 procentpunktiem pārsniedza valsts vidējo līmeni. Rēzeknes novadā bezdarba līmenis sasniedza 15,2%, kas par 10,2 procentpunktiem pārsniedza valsts vidējo līmeni (informācijai uz 2022.gada 31.janvāri valstī bezdarba līmenis bija 5,2%, savukārt Latgales statistiskajā reģionā 10,7%).

48. attēls. Bezdarba līmenis uz gada sākumu, %, 2017-2022 (NVA)

Pēdējo gadu laikā situācija ar bezdarba līmeni ir vērtējama kā stabila – pieaugums 2020.gadā un vēl 2021.gada sākumā saistāms ar ierobežojumiem, kas noteikti Covid-19 pandēmijas dēļ, kā arī ar sezonāliem faktoriem.

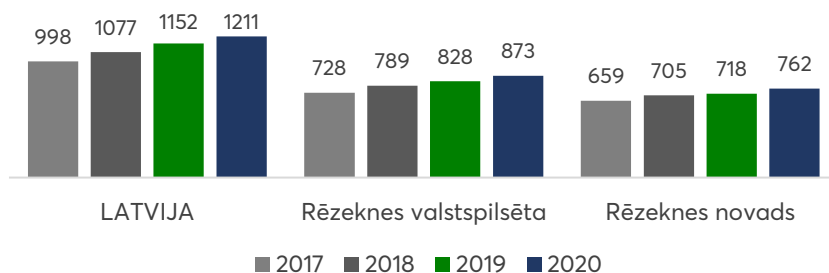
Bezdarbnieku skaits šajā periodā Rēzeknes valstspilsētā samazinājies par 21,5% (par 451 personu, 2022.gada sākumā esot 1648 bezdarbniekiem), Rēzeknes novadā – par 30,3% (par 1296 personām, 2022.gada sākumā esot 2975 bezdarbniekiem). Salīdzinājumam – valstī šajā laikā kopējais bezdarbnieku skaits samazinājies par 22,2%, Latgales statistiskajā reģionā – par 27,6%.

Ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars Rēzeknes valstspilsētā 2022.gada sākumā bija 43.9%, bet Rēzeknes novadā – 59.2%. Pirmspensijas vecuma cilvēku īpatsvars starp bezdarbniekiem kopā ir aptuveni 20% gan Rēzeknes valstspilsētā, gan Rēzeknes novadā. Bezdarbnieku skaits ir vērojams visās grupās ar dažādiem izglītības līmeņiem. Visaugstāko bezdarbnieku īpatsvaru veido cilvēki ar profesionālo izglītību (Rēzeknes valstspilsētā – 44.6% jeb 735 bezdarbnieki, Rēzeknes novadā – 43.3% jeb 1287 bezdarbnieki), bet zemāko īpatsvaru – cilvēki ar augstāko izglītību (Rēzeknes valstspilsētā – 17.9% jeb 295 bezdarbnieki, Rēzeknes novadā – 7% jeb 209 bezdarbnieki).

Strādājošo¹⁴⁵ darba samaksas līmenis no 2017.gada līdz 2020.gadam ir pieaudzis gan Rēzeknes valstspilsētā, gan Rēzeknes novadā, taču tas joprojām ir ievērojami zemāks nekā Latvijā vidēji. Latvijā šajā laikā darba samaksa pieaugusi par 23.0% (par 213 EUR) 2020.gadā sasniedzot 1 211 EUR mēnesī. Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā samaksas pieaugums ir līdzvērtīgs – Rēzeknes valstspilsētā par 21.6% (par 145 EUR) 2020.gadā sasniedzot 873 EUR, bet novadā – par 17.4% (par 104 EUR), 2020.gadā sasniedzot 763 EUR.

¹⁴⁵ Statistiskā dati apkopoti bez privātā sektora uzņēmumiem ar nodarbināto skaitu līdz 50.

49. attēls. Darbaspēka bruto atalgojums, Latvijā, Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā (EUR/mēn), 2017-2020 (CSP, atsaucis kods: DSV060)

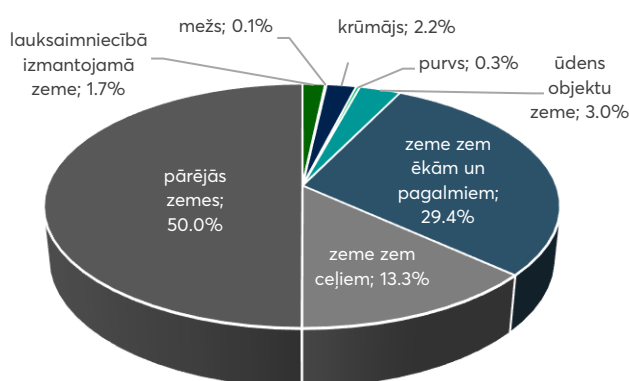
2020.gadā darbaspēka samaksa Rēzeknes valstspilsētā sasniedz 72% no valstī vidējās samaksas, savukārt Rēzeknes novadā – 63%. Mēneša vidējā darba samaksa (neto) sabiedriskajā sektorā 2021.gadā bija 761 eiro, kas ir par 75 eiro vairāk kā 2020.gadā. Savukārt valstī vidējā darba samaksa 2021.gadā bija 948 eiro, kas ir par 187 eiro vairāk nekā Rēzeknes valstspilsētā.

Lielākie darba devēji Rēzeknes valstspilsētā 2022.gada sākumā bija SIA "Rēzeknes slimnīca", SIA "Rēzeknes gaļas kombināts", SIA "Lekno", SIA "OptoElektronika LV", SIA "SAHO", SIA "ACBR", SIA "Rēzeknes namsaimnieks", SIA "Latgalīša", SIA "Vecā maiznīca", SIA "Austrumlatvijas koncertzāle".

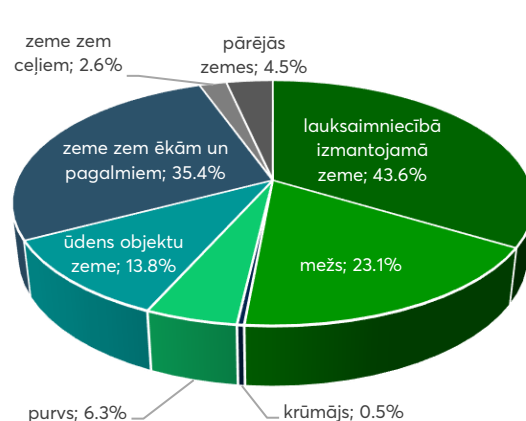
2.8.4. Lauksaimniecība un mežsaimniecība

Pēc zemes lietošanas veida uz 01.01.2022. Rēzeknes valstspilsētā lielāko īpatsvaru sastāda *pārējās zemes* (50% jeb 874ha), savukārt Rēzeknes novadā – *lauksaimniecībā izmantojamā zeme* (LIZ) (43.6% jeb 122 327ha). Vismazāk Rēzeknes valstspilsētā ir *meži* (0.1% jeb 2ha), savukārt novadā – *krūmājs* (0,5% jeb 7 284ha).

50. attēls. Zemes lietošanas veidi Rēzeknes valstspilsētā uz 01.01.2022. (VZD)

51. attēls. Zemes lietošanas veidi Rēzeknes novadā uz 01.01.2022. (VZD)

No 2018.gada līdz 2022.gadam LIZ platība samazinājusies gan valstspilsētā, gan novadā:

- valstspilsētā par 27.5% jeb par 11 ha, uz 01.01.2022. esot 29 ha;
- novadā par 2.5% jeb par 3 145 ha, uz 01.01.2022. esot 122 327 ha.

Savukārt mežu platība:

- samazinājusies valstspilsētā, par 83.3% jeb par 10 ha, uz 01.01.2022. esot 2 ha;
- palielinājusies novadā, par 3.1% jeb par 2 937 ha, uz 01.01.2022. esot 99 129 ha.

2017.gadā PEV Rēzeknes valstspilsētā:

- lauksaimniecības sektors (augkopība un lopkopība, medniecība un saistītās palīgdarbības, A01) sastādīja 338 671 EUR jeb 0.3% no kopējās PEV;

- mežsaimniecības sektors (mežsaimniecība un mežistrāde, A02) sastādīja 4 132 254 EUR jeb 3.1% no kopējās PEV.

2017.gadā PEV Rēzeknes novadā:

- lauksaimniecības sektors (augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības, A01) sastādīja 8 385 861 EUR jeb 10.4% no kopējās PEV;
- mežsaimniecības sektors (mežsaimniecība un mežistrāde, A02) sastādīja 9 313 863 EUR jeb 11.6% no kopējās PEV.

Rēzeknes valstspilsētā¹⁴⁶ inventarizēto mežu zemes platība sastāda 7.8ha (krāja 3 839m³). Dominējošā koku suga egle – 4.98 ha (2 714m³ krāja).

Rēzeknes novadā dominējošās koku sugas, kas tiek izmantotas ekonomiskajos procesos, ir bērzs, priede un egle. Šīs sugas 2020.gadā kopā veidoja aptuveni 78% no visām mežu kopplatībām un nodrošināja aptuveni 80% no visas koku krājas kopapjoma¹⁴⁷. Tabula atspoguļo datus par 2020.gadu, tā tuvināti atspoguļo arī mežu platības un krājas apjomus vidējā termiņā, tā kā mežu apsaimniekošanas ietvaros tiek veikti gan dažādi ciršanas, gan meža atjaunošanas darbi.

8. tabula. Mežu apjoms pēc to tipa (tūkst. ha) un kopējā krāja (milj.m³) Rēzeknes novadā 2020.gadā:

Koku suga	Kopējā platība (tūkst. ha)	Kopējais krājas apjoms (milj. m ³)
Bērzs	32,5	5,8
Priede	23,5	5,9
Egle	13,5	2,8
Apse	9,8	1,9
Baltalksnis	6,2	1,0
Melnalksnis	2,7	0,5
Ozols	0,08	0,02
Osis	0,06	0,02
Liepa	0,04	0,01
Pārējie	0,06	0,09
Pavisam	89,0	18,05

Rēzeknes valstspilsētā pēc apgrozījuma lielākie uzņēmumi, kuru darbības veids ir saistīts ar mežsaimniecību ir:

- NewFuels, Rēzeknes speciālās ekonomiskās zonas SIA – pārējo koka izstrādājumu ražošana, korķa, salmu un pīto izstrādājumu ražošana;
- Baibiņa, SIA – koka taras ražošana;
- VTI Avoti, SIA – pārējo koka izstrādājumu ražošana, korķa, salmu un pīto izstrādājumu ražošana;
- MnogoLat, SIA – koka taras ražošana;
- Latgales energoceltnieks, SIA – mežistrāde.

Rēzeknes novadā pēc apgrozījuma lielākie uzņēmumi, kuru darbības veids ir saistīts ar mežsaimniecību ir:

- VEREMS, Rēzeknes speciālās ekonomiskās zonas SIA – finiera lokšņu un koka paneļu ražošana;
- AĻŅI AS, SIA – zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana;
- Rital Timber, SIA – zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana;
- SKAIDA PV, SIA – mežistrāde;
- Norsk Resource, SIA – pārējo koka izstrādājumu ražošana, korķa, salmu un pīto izstrādājumu ražošana.

Rēzeknes valstspilsētā pēc apgrozījuma lielākie uzņēmumi, kuru darbības veids ir saistīts ar lauksaimniecību ir:

- Vecā maiznīca, SIA – maizes ražošana, svaigi ceptu mīklas izstrādājumu un kūku ražošana;

¹⁴⁶ OSP, atsaucies kods: MEP050

¹⁴⁷ OSP, atsaucies kods: MEP050

- Rēzeknes Bryuvers, Rēzeknes speciālās ekonomiskās zonas SIA – alus ražošana;
- Daugavieši, SIA – graudaugu, pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana.

Rēzeknes novadā pēc apgrozījuma lielākie uzņēmumi, kuru darbības veids ir saistīts ar lauksaimniecību ir:

- VIRŠI AG, SIA – jauktā lauksaimniecība (augkopība un lopkopība);
- Sprūževa M, SIA – piena lopkopība;
- Agrofirma Viļāni, AS – jauktā lauksaimniecība (augkopība un lopkopība);
- Lopkopības izmēģinājumu stacija Latgale, AS – jauktā lauksaimniecība (augkopība un lopkopība);
- Akmeņtiņi, Rēzeknes rajona Viļānu pagasta zemnieku saimniecība – jauktā lauksaimniecība (augkopība un lopkopība).

2.8.5. Tūrisms

Tūrisms NACE klasifikācijā nav izdalīts kā atsevišķa tautsaimniecības apakšnozare. Statistikā tūrisma nozare ir tautsaimniecības apakšnozaru kopums, kas sniedz primāros un sekundāros tūrisma pakalpojumus.

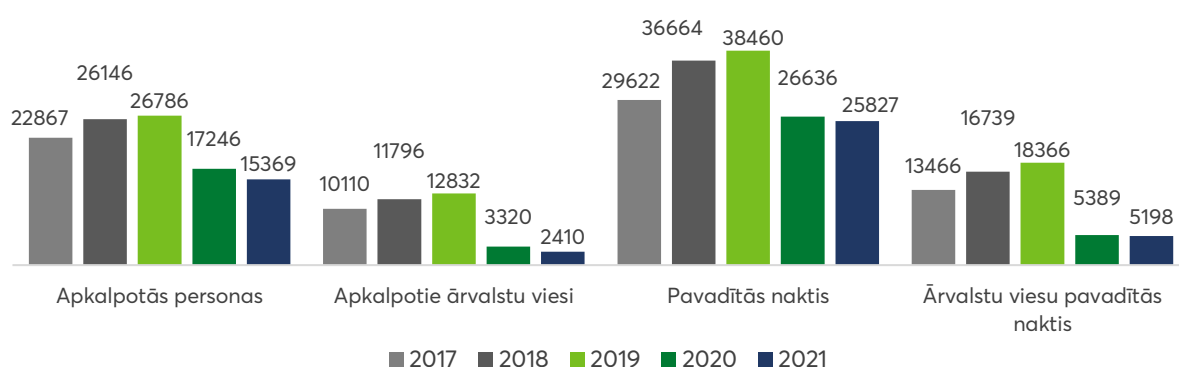
Par primāriem tūrisma pakalpojumiem var uzskatīt, piemēram, statiskos, iegultos tūrisma galamērķa aktīvus (augstvērtīgs kultūrvēsturiskais materiālais pilsētvides mantojums vai nemateriālais mantojums muzejos, dabas objekti), pastāvīgos izklaides, rekreācijas pakalpojumus, kā arī vienreizējās speciāli organizētās norises (kultūras, sporta pasākumi, lietišķās konferences).

Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada¹⁴⁸ sekundārie tūrisma atbalsta pakalpojumi, kurus patērē viesi (ēdināšana, izmitināšana, mazumtirdzniecība, sabiedriskais transports, u.c. pakalpojumi) ir galvenie tūrisma ekonomiskā piespieduma uztvērēji pašvaldībās.

No 2017.gada līdz 2019.gadam Rēzeknes valstspilsētā apkalpoto personu skaits un pavadīto nakšu skaits pieauga, taču sākot ar 2020.gadu samazinās. No 2017.gada līdz 2019.gadam apkalpoto personu skaits palielinājās par 17.1% (par 3 919 pers.), apkalpoto ārvalstu viesu skaits palielinājās par 26.9% (par 2 722 pers.), pavadīto nakšu skaits palielinājās par 29.8% (par 8 838 naktīm) un ārvalstu viesu pavadīto nakšu skaits palielinājās par 36.4% jeb par 4 900 naktīm.

Covid-19 pandēmijas noteikto ierobežojumu dēļ, salīdzinot 2021.gadu ar 2019.gadu, apkalpoto personu skaits samazinājies par 42.6% (par 11 417 pers.), apkalpoto ārvalstu viesu skaits samazinājies par 81.2% (par 10 422 pers.), pavadīto nakšu skaits samazinājies par 32.8% (par 12 633 naktīm) un ārvalstu viesu pavadīto nakšu skaits samazinājies par 71.7% jeb par 13 168 naktīm. No 2017.gada līdz 2019.gadam

52. attēls. Apkalpoto personu un pavadīto nakšu skaits Rēzeknes valstspilsētā, 2017-2021 (OSP, atsaucis kods: TUV050)

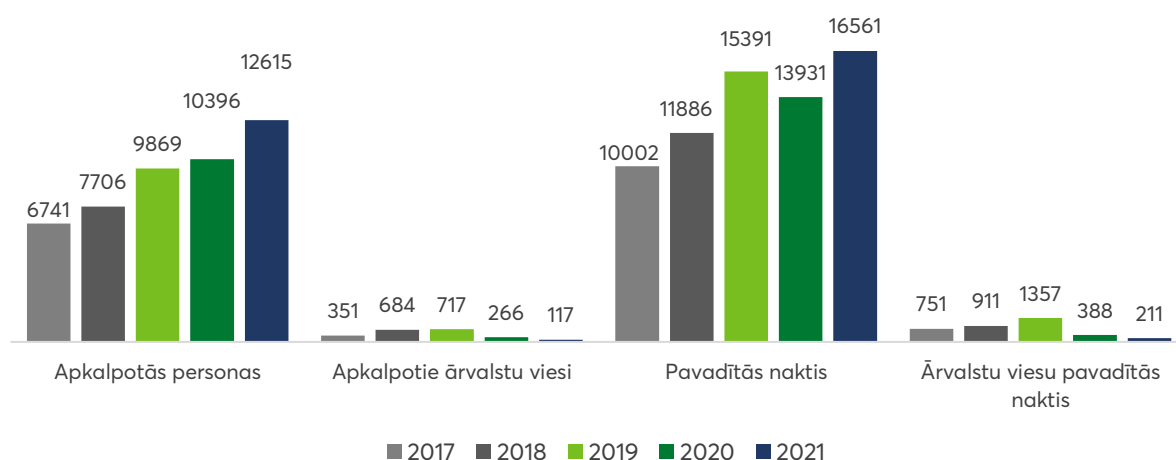

Rēzeknes novadā palielinājās apkalpoto personu skaits un apkalpoto ārvalstu viesu skaits, arī pavadīto nakšu skaits un ārvalstu viesu pavadīto nakšu skaits, taču sākot ar 2020.gadu samazinājās ārvalstu viesu skaits un ārvalstu viesu pavadīto nakšu skaits.

¹⁴⁸ Šeit un turpmāk - precīzs Rēzeknes novada tūrisma mētnēs pavadīto nakšu skaits, apkalpoto personu skaits nav zināms, jo dati par Viļānu novadu (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) statistikā netiek atspoguļoti datu trūkuma vai ticamības dēļ.

No 2017.gada līdz 2019.gadam apkalpoto personu skaits palielinājās par 46.4% (par 3 128 pers.), apkalpoto ārvalstu viesu skaits palielinājās par 104.3% (par 366 pers.), pavadīto nakšu skaits palielinājās par 53.9% (par 5 389 naktīm) un ārvalstu viesu pavadīto nakšu skaits palielinājās par 80.7% jeb par 606 naktīm.

53. attēls. Apkalpoto personu un pavadīto nakšu skaits Rēzeknes novadā (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021)
2017-2021 (OSP, atsaucis kods: TUV050)

Covid-19 pandēmijas noteikto ierobežojumu dēļ, salīdzinot 2021.gadu ar 2019.gadu, turpināja palielināties apkalpoto personu skaits (par 27.8% jeb par 2 746 pers.) un pavadīto nakšu skaits (par 7.6% jeb par 1 170 naktīm), taču samazinājās apkalpoto ārvalstu personu skaits (par 83.7% jeb par 600 pers.) un ārvalstu viesu pavadīto nakšu skaits (par 84.5% jeb par 1 146 naktīm).

Rēzeknes valstspilsētā, salīdzinot 2021.gadu ar 2017.gadu, samazinājies kopējais apkalpoto personu skaits, apkalpoto ārvalstu viesu skaits, pavadīto nakšu skaits un arī ārvalstu viesu pavadīto nakšu skaits, savukārt Rēzeknes novadā samazinājies tikai apkalpoto ārvalstu viesu skaits un ārvalstu viesu pavadīto nakšu skaits.

Kopējais tūrisma objektu apmeklējums Rēzeknes novadā un to veidojošajos novados (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.), salīdzinot 2021.gadu ar 2017.gadu, nav būtiski mainījies, lielākais apmeklējuma skaits bija 2018.gadā.

Pēc pašvaldības sniegtās informācijas Viļānu novadā (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) galveno daļu no apmeklējumiem sastāda Viļānu amatnieku tirgus dalībnieki. Tā, piemēram, 2021.gadā tie bija 16 000. Tā arī citos iepriekšējos gados no kopējā skaita 70-80% no kopējā skaita sastāda tirgus dalībnieki. Liela nozīme ir Lūznas muižas pasākumiem, piemēram, Mākslas un garšu festivāls "Mākslas pikniks", dažādi koncerti un citas aktivitātes.

Rēzeknes valstspilsētas un novada mājas lapās pieejama plaša informācija par iespējamiem apskates objektiem, naktsmītnēm, atpūtas vietām un cita ar tūrismu saistīta informācija, kas pieejami <https://rezekne.lv/turisms/> un <https://rezeknesnovads.lv/viesiem/>.

Būtiska nozīme tūristu piesaistē ir Rēzeknes valstspilsētā un novadā organizētajiem pasākumiem. Rēzeknes novadā notiek dažādi festivāli, kas piesaista iedzīvotājus no citiem Latvijas novadiem, pilsētām un arī kaimiņvalstīm. Rēzeknē notiek Rēzeknes pilsētas svētki, Latgales podnieku dienas, Mākslas un mūzikas festivāls "Seven Hills", etno festivāls "Gosti", Baltijas valstu īsfilmu kinofestivāls "Open Place", teātra festivāls "Soli pa solim", ērģelmūzikas festivāls "ORGANismi". Būtiska nozīme kultūras tūrismā ir arī Latgales vēstniecībai "GORS", kur iedzīvotāji no tuvākiem un tālākiem novadiem brauc baudīt dažādas izrādes un koncertus.

SPA un viesnīcu pakalpojumu attīstība valstspilsētā ir viens no būtiskākajiem priekšnosacījumiem visas tūrisma nozares attīstībai. Pašlaik viesnīcu skaits pilsētā neapmierina pieprasījumu. Rēzeknes pilsētā tiek plānota viesnīcas būvniecība pilsētas dienvidrietumu daļā. Viesnīcas kompleksa apbūvei paredzēto zemesgabalu kopējā platība ir ap 1 ha.

2.8.6. Secinājumi un priekšlikumi

Uzņēmēju atbalstam un biznesa vides uzlabošanai **pieejami daudzpusīgi atbalsta pasākumi**, piemēram, institūciju sniegtais atbalsts, konkursi, Latgales SEZ gan Rēzeknes SEZ nodokļu atvieglojums uzņēmējiem u.c.

Rēzeknes Speciālā Ekonomiskā zona darbojas kā būtisks attīstības katalizators novada un valstspilsētas uzņēmumiem.

Rūpniecības struktūrā dominē metālapstrādes uzņēmumi, kā arī pārtikas produktu ražošanas un kokapstrādes uzņēmumi. Novadā vadošās nozares darbojas jauktās lauksaimniecības (augkopība un lopkopība) nozarē, mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kravu pārvadājumu pa autoceļiem, graudaugu, pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšanas un mežizstrādes nozarēs.

Abās pašvaldībās samazinās aktīvo uzņēmumu skaits, tirgus sektora ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits uz 1 000 iedzīvotājiem Rēzeknes valstspilsētā ir nedaudz zemāks kā Latvijā vidēji, savukārt Rēzeknes novadā tas ir ievērojami augstāks.

Rēzeknes novadā būtiska nozīme ir lauksaimniecībai un mežsaimniecībai.

Bezdarba līmenis Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā ir augstāks nekā vidēji valstī kopumā. **Lielākā daļa bezdarbnieku ir ar profesionālo izglītību**, tas liecina par kvalificētu darba vietu trūkumu valstspilsētā un novadā.

Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada **tūrisma** atbalsta pakalpojumi, kurus patērē viesi (ēdināšana, izmitināšana, mazumtirdzniecība, sabiedriskais transports, u.c. pakalpojumi) ir galvenie tūrisma ekonomiskā pienesuma uztvērēji novadā, taču būtisku ietekmi uz tūrisma nozari atstājuši COVID-19 pandēmijas ierobežojumi, samazinot kopējo tūrisma skaitu, naktsmītņu izmantošanu u.c. piedāvāto pakalpojumu izmantošanu.

Rēzeknes valstspilsētas pašvaldībā organizētie **pasākumi** sniedz būtisku atbalstu tūrisma nozarei, taču SPA un viesnīcu pakalpojumu attīstība ir viens no būtiskākajiem priekšnosacījumiem visas tūrisma nozares attīstībai.

Veicināt ceļu un inženiertīklu infrastruktūras attīstību, sakārtot degradētās teritorijas un tukšās, pamestās ēkas uzņēmējdarbības atbalstam ražošanas un loģistikas teritorijās, tādējādi paplašinot piemērotu teritoriju un objektu piedāvājumu potenciālajiem investoriem. Rezultātā samazinot nepieciešamo investīciju apjomu potenciālās uzņēmējdarbības uzsākšanai.

Stiprināt cilvēkresursu un institūciju kapacitāte darbā ar investoru piesaisti, sadarbību ar esošajiem uzņēmējiem. Attīstīt mentora programmu jaunažiem uzņēmējiem.

Izvērtēt iespēju veidot inovāciju un tehnoloģiju centru, klāsteru veidošana.

Pilnveidot digitālo rīku pilnveidošana pieejamību informācijas veicināšanai.

Izskatīt saules paneļu parku veidošanu un citu energoefektivitātes pasākumu ieviešanu, ņemot vērā to ietekmi uz ainavu, dzīves vidi u. tml.

Kā viens no riskiem ar ko tuvāko gadu laikā var saskarties uzņēmējdarbībā, ir pieaugošs kvalificēta darbaspēka trūkums, tādēļ būtiski veicināt trīspusējās sadarbības attīstību – uzņēmēji, pašvaldība, profesionālo un profesionālās ievirzes izglītības un augstākās izglītības iestādes, potenciālo darbinieku piesaistei.

Veicināt sociālās uzņēmējdarbības attīstību.

Veicināt darbaspēka piesaisti valstspilsētai un novadam, īstenojot dažādas aktivitātes, piemēram, jaunu mājokļu būvniecība, vidējās darba samaksas celšana un apmācības darba vidē.

Arī jaunu investoru piesaiste, atbalsts uzņēmumu radīšanai ir būtisks aspekts bezdarba līmeņa mazināšanai.

Attīstīt daudzpusīgu tūrisma piedāvājumu sezonālātes mazināšanai – veidot pasākumus arī "tukšajā" tūrisma sezonā, uzņēmējus var atbalstīt ar pašvaldību organizētu reklāmas kampaņu u.tml.

Abām pašvaldībām jāsadarbojas jaunu tūrisma pakalpojumu izveidē, tie var būt gan jauni apskates objekti, gan jauni maršruti.

Valstspilsētā jārisina jautājums ar nepietiekamo naktsmītņu skaitu.

Jāveicina aktīvāka un uzrunājošāka komunikācija uzņēmēju iesaistei tūrisma apritē.

2.9. Transporta infrastruktūra un mobilitāte

2.9.1. Esošais ceļu tīkls

Transporta infrastruktūra ir viens no galvenajiem gan lauku teritorijas, gan blīvas apbūves ciemu un pilsētu teritoriju dzīvotspējas un konkurētspējas ietekmējošiem telpiskās struktūras elementiem. Tās pamatstruktūru veido valsts autoceļi un tiem hierarhiski pakārtots pašvaldības ceļu un ielu tīkls.

Būtiska loma pilsētas un novada infrastruktūras attīstībā ir galvenajām transporta maģistrālēm (skatīt 54.attēlu):

- Valsts galvenais autoceļš A12 Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža, A13 Krievijas robeža – Rēzekne – Daugavpils – Lietuvas robeža, A15 Rēzeknes apvedceļš (E22, E262 starptautiskajā autoceļu izvietojumā), kas veido savienojumu ar Rēzeknes pilsētu, Latvijas galvaspilsētu Rīgu, starptautisko savienojumu ar Krievijas Federāciju un Lietuvas Republiku;
- Valsts reģionālais autoceļš P36 Rēzekne – Gulbene, P54 Rēzekne – Greiškāni, P55 Rēzekne – Dagda, P56 Malta – Kaunata, P57 Malta – Sloboda, P58 Viļāni – Preiļi – Špoģi, P59 Viļāni – Ružina – Malta, kas veido savstarpējo saiti ar Vidzemes un Latgales reģiona attīstības centriem un Rēzeknes novada lielākajiem attīstības centriem. Rēzeknes valstspilsētu šķērso valsts reģionālie autoceļi P54 Rēzekne – Greiškāni, P55 Rēzekne – Dagda, P36 Rēzekne – Gulbene;
- Valsts vietējais autoceļš V499, V500, V524, V526, V528, V529, V530, V549, V550, V551, V552, V553, V554, V555, V556, V557, V558, V559, V560, V561, V562, V563, V564, V565, V566, V567, V568, V569, V570, V571, V572, V573, V574, V575, V576, V577, V578, V579, V580, V581, V582, V583, V584, V585, V586, V587, V588, V589, V590, V591, V592, V593, V594, V595, V596, V597, V598, V599, V600, V609, V735, V742 un pašvaldības ceļi un ielas, kas nodrošina novada apdzīvoto vietu sasniedzamību.

Rēzeknes valstspilsētu un Rēzeknes novadu šķērso divi starptautiskie E ceļu tīkli (E ceļu tīklā galvenokārt tiek iekļauti autoceļi ar izteiktu ziemeļu – dienvidu un rietumu – austrumu virzienu)¹⁴⁹:

- E22 – Eiropas nozīmes transporta ceļš, kas šķērso Latviju no rietumiem uz austrumiem. E22 sākas Lielbritānijā un ved līdz Krievijas Federācijas vidienei;
- E262 – Eiropas nozīmes autoceļš maršrutā Kauņa – Ukmerģe – Daugavpils – Rēzekne – Ostrova.

Tāpat abas pašvaldības šķērso divi TEN-T (Eiropas transporta tīkls – Eiropas Savienības dzelzceļa, iekšējo ūdensceļu, auto, jūras, gaisa un multimodālā transporta infrastruktūras vienots tīkls) tīkla ceļi¹⁵⁰. TEN-T politikas mērķis ir izveidot transporta infrastruktūru un savienojumus, kas stiprina vienoto tirgu, nodrošinot preču un cilvēku netraucētu plūsmu un veicinātu izaugsmi, jaunu darbavietu rašanos un ES konkurētspēju.

Rēzeknes valstspilsētas teritorijas plānojumā ir noteiktas sekojošas ielu kategorijas – tranzīta ielas (B kategorija), maģistrālās ielas un plānotās maģistrālās ielas (C kategorija), pilsētas nozīmes ielas un plānotās pilsētas nozīmes ielas (D kategorija), vietējas nozīmes ielas, piebraucamie un plānotās vietējas nozīmes ielas (E kategorija). Rēzeknes valstspilsētā tranzīta plūsma novirzīta pa Rēzeknes apvedceļu A15.

Saskaņā ar no Rēzeknes valstspilsētas iegūtajiem datiem, laikā no 2016.gada līdz 2021.gadam Rēzeknes valstspilsēta ielu infrastruktūrā ieguldījusi vairāk **14 173 867** milj. EUR (t.sk. ES fondu finansējums), īstenojot darbus 44 objektos. Apjomīgākais objekts trīs gadu garumā bijis "Vīpingas ielas un Ausekļa ielas posma no Zilupes ielas līdz Rēznas ielai rekonstrukcija" par 1.7milj. EUR, "Bukmuižas ielas posma no Latgales ielas līdz F. Varslavāna ielai rekonstrukcija" par 669 789 EUR, "Piebraucamā ceļa remontdarbi no Atbrīvošanas alejas līdz Kosmonautu ielai 9" 355 051 EUR, kā arī citi projekti, kuros tika atjaunots segums, izbūvētas caurtekas, drenāžu atjaunošana, apgaismojuma ierīkošana u.c.

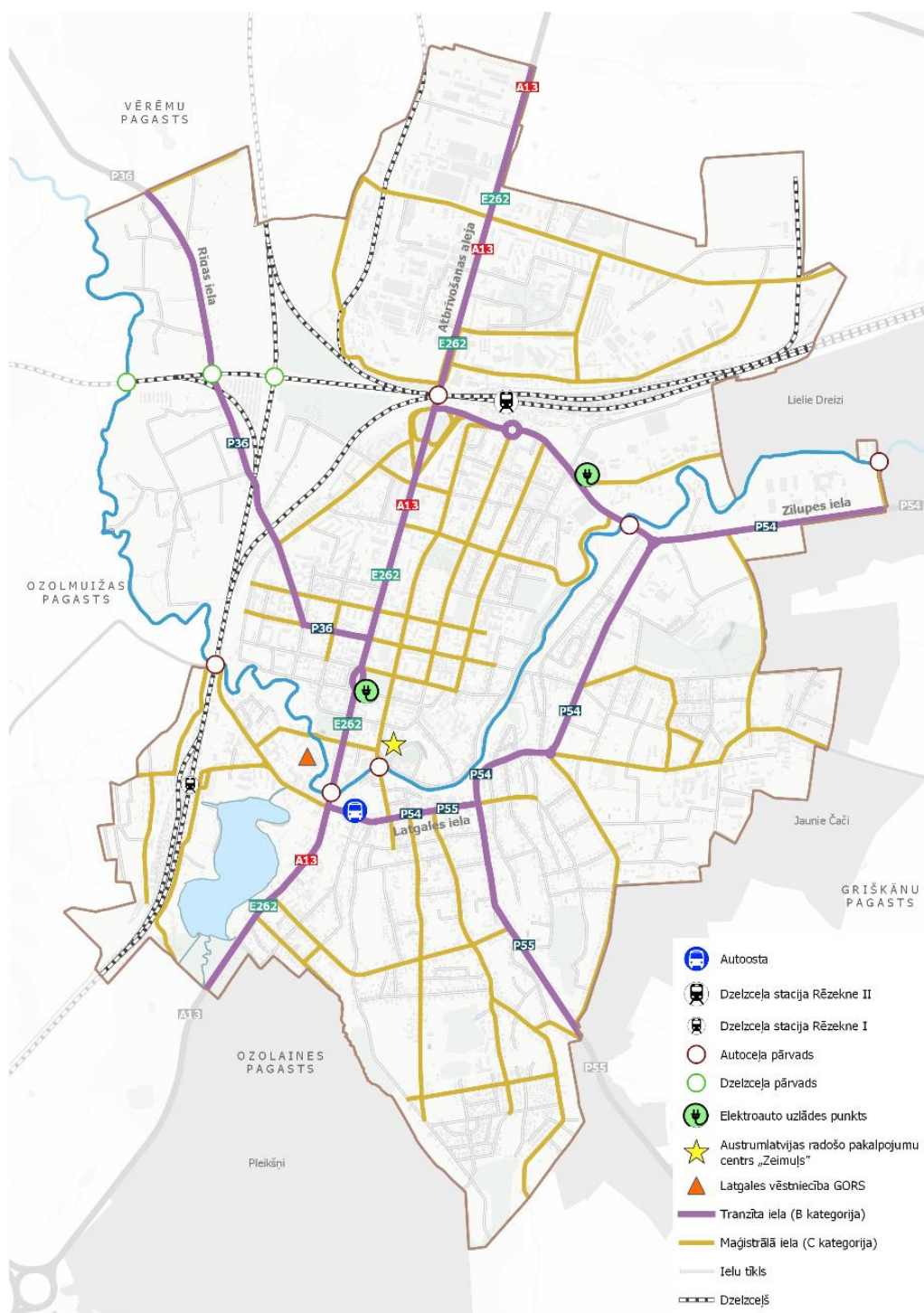
Ir veiktas investīcijas pilsētas ielu infrastruktūras sakārtošanā caur ES projektiem: "Kultūrtūrisma produktu klāsta pilnveidošana tūrisma uzņēmējdarbības veicināšanai pilsētas vēsturiskajā centrā" (Krasta iela), "Ūdens resursu ilgtspējīga izmantošana tūrisma attīstībā (Krasta iela)", "Ceļa savienojošā posma izbūve no Maskavas ielas līdz dzelzceļam, industriālo teritoriju pieejamībai" un "Latgales ielas posma no

¹⁴⁹ lvceli.lv/celu-tikls/celu-kartes/e-celu-tikls/

¹⁵⁰ lvceli.lv/celu-tikls/celu-kartes/tent-t-autocelu-tikls/

Daugavpils ielas līdz Kr. Barona ielai un Ludzas ielas infrastruktūras pārbūve, uzlabojot Rēzeknes pilsētas satiksmes funkcionalitāti un nodrošinot teritorijas uzturējamdarbības attīstībai.

54. attēls. Esošā Rēzeknes pilsētas transporta infrastruktūra

Novada teritorijas plānojumā nacionālā līmenī plānotās transporta infrastruktūras – **perspektīvajam Rēzeknes Dienvidu apvedceļam rezervētā teritorija** noteikta kā teritorija ar īpašiem noteikumiem TIN7. Plānotais Rēzeknes Dienvidu apvedceļš ir valsts galvenā autoceļa A15 Rēzeknes apvedceļš savienojums ar starptautiskās nozīmes maģistrāli – valsts galveno autoceļu A12 Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža (Terehova) Rēzeknes novada Ozolaines un Griškānu pagasta teritorijā. Šis ir valsts mēroga attīstības projekts, kas virzīts uz ātrās satiksmes iespējas nodrošināšanu optimālai tranzīta un kravu plūsmai, kā arī Rēzeknes valstspilsētas transporta infrastruktūras atslogošanai (būvniecība paredzēta ne agrāk kā 2035. gadā).

55. attēls. Esošā Rēzeknes novada transporta infrastruktūra

2020.gadā pašvaldības autoceļu tīkla blīvums¹⁵¹ Rēzeknes novadā ir 0.59 km/km² jeb 1 654 km (Latvijā vidēji – 0.46 km/km²), pašvaldību ielu blīvums Rēzeknes novadā 0.05 km/km² jeb 143 km (t.sk. ar asfaltbetona un citiem bitumizētiem segumiem 57.1%), Rēzeknes valstspilsētā 0.01 km/km² jeb 103 km (t.sk. ar asfaltbetona un citiem bitumizētiem segumiem 66%) (Latvijā vidēji – 0.13 km/km² un 59.4%).

9. tabula. ERAF līdzfinansētie valsts reģionālo autoceļu pārbūves objekti 2014.-2020. gada plānošanas periodā:

Nosaukums	Mērķis	Finansējums	Īstenošanas gaita
P36 P36 Rēzekne– Gulbene posma km 12,25–20,90 pārbūve	Valsts reģionālā autoceļa P36 Rēzekne–Gulbene posma km 12,25– 20,90 pārbūve	Kopējās plānotās izmaksas: 5 787 056,20 EUR	Būvdarbi uzsākti 15.05.2018. Objekts pieņemts ekspluatācijā 13.10.2020.

¹⁵¹ RAIM

			Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums: 4 918 997,78 EUR	
P36	Rēzekne–Gulbene km 3,98–12,25 (Rēzekne–Audriņi)	Valsts reģionālā autoceļa P36 Rēzekne–Gulbene km 3,98–12,25 (posma Rēzekne–Audriņi) pārbūve	Kopējās izmaksas: 5 779 455,02 EUR Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums: 4 912 536,78 EUR	Būvdarbi uzsākti 22.05.2017. Objekts pieņemts ekspluatācijā 20.12.2018.

10. tabula. KF līdzfinansētie valsts galveno autoceļu pārbūves objekti 2014.–2020.g. plānošanas periodā:

	Nosaukums	Mērķis	Finansējums	Īstenošanas gaita
A13	Krievijas robeža (Grebņeva)–Rēzekne–Daugavpils–Lietuvas robeža (Medumi), km 156,40–163,05	Autoceļa posma seguma pārbūve 6,65 km garumā (paaugstinot segas nestspēju)	Kopējās attiecināmās projekta izmaksas – 12 827 703,84 EUR, Kohēzijas fonda finansējums – 10 903 548,26 EUR	Būvdarbi uzsākti 2015.08.24. Būvdarbi pabeigti 2016.08.29. Objekts nodots ekspluatācijā 2016.11.04.
A12	Jēkabpils–Rēzekne–Ludza–Krievijas robeža (Terehova), km 106,00–114,34	Autoceļa posma seguma 8,34 km garumā un tilta pār Rēzeknes upi pārbūve (paaugstinot segas nestspēju)	Kopējās attiecināmās projekta izmaksas – 5 575 647,66 EUR, Kohēzijas fonda finansējums – 4 739 300,51 EUR	Būvdarbi uzsākti 2015.02.25. Būvdarbi pabeigti 2016.07.12. Objekts nodots ekspluatācijā 2016.09.15.
A13	Krievijas robeža (Grebņeva)–Rēzekne–Daugavpils–Lietuvas robeža (Medumi), km 113,12–134,70	Autoceļa posma seguma pārbūve 21,58 km garumā (paaugstinot segas nestspēju)	Kopējās attiecināmās projekta izmaksas – 14 810 709,58 EUR, Kohēzijas fonda finansējums – 12 589 103,14 EUR	Būvdarbi uzsākti 2015.05.11. Būvdarbi pabeigti 2016.08.04. Objekts nodots ekspluatācijā 2016.10.27.
A12	Jēkabpils–Rēzekne–Ludza–Krievijas robeža (Terehova), km 114,34–125,14	Autoceļa posma seguma 10,80 km garumā un tilta pār Garbarupi upi pārbūve (paaugstinot segas nestspēju)	Kopējās attiecināmās projekta izmaksas – 12 195 122,00 EUR, Kohēzijas fonda finansējums – 10 365 853,70 EUR	Būvdarbi uzsākti 2017.03.14. Būvdarbi pabeigti 2018.08.21. Objekts nodots ekspluatācijā 2018.12.11.
A13	Krievijas robeža (Grebņeva)–Rēzekne–Daugavpils–Lietuvas robeža (Medumi), km 144,70–156,40	Autoceļa posma seguma 11,70 km garumā un tiltu pār Toročinu un Pakrāci pārbūve (paaugstinot segas nestspēju)	Kopējās attiecināmās projekta izmaksas – 14 450 696,38 EUR, Kohēzijas fonda finansējums – 12 283 091,92 EUR	Būvdarbi uzsākti 2017.02.20. Būvdarbi pabeigti 2017.12.04. Objekts nodots ekspluatācijā 2018.02.05.
A12	Jēkabpils–Rēzekne–Ludza–Krievijas robeža (Terehova), km 54,60–72,78	Autoceļa posma seguma 18,18 km garumā un tiltu pār Kaževu, Malmuti un Maltu pārbūve (paaugstinot segas nestspēju)	Kopējās attiecināmās projekta izmaksas – 17 116 520,70 EUR, Kohēzijas fonda finansējums – 14 549 042,61 EUR	Būvdarbi uzsākti 2017.06.13. Būvdarbi pabeigti 2018.08.20. Objekts nodots ekspluatācijā 2019.12.28.

Saskaņā ar VSIA "Latvijas valsts ceļi" būvdarbu iepirkuma plānu 2022.g.¹⁵², līgums par būvdarbiem parakstīts par P36 Rēzekne – Gulbene, kā arī P54 Rēzekne – Greiškāni un P59 Viļāni – Ružina – Malta iepirkumu plānoja izsludināt uz ceļu būvdarbiem 2022.gada augustā.

Līgums parakstīts par būvdarbu veikšanu uz vietējas nozīmes autoceļiem V526 Ludza – Auziņi – Stoļerova, V595 Viļāni – Maltas Trūpi – Lomi, V584 Silmalas – Štikāni – Saveļi.

Aktuālo būvprojektu saraksts¹⁵³ – A15 Rēzeknes apvedceļš, tilta remonts, V593 Vērēmi – Rogovka, Rēzeknes novads, seguma atjaunošana, V595 Viļāni – Maltas Trūpi, Rēzeknes novads, seguma atjaunošana.

Satiksmes intensitāte uz A13 laika posmā no 8/15/2022 1:40 p.m. – 8/15/2022 1:50 p.m. ir 276 aut./st., no kurām 36.96% ir smagais transports. Vidējais ātrums 84 km/h.

Salīdzinot valsts galvenos autoceļus visā to garumā, vismazākā plūsma uz vienu kilometru pēdējos trīs gados ir uz Rēzeknes apvedceļa (A15).

11. tabula. Satiksmes intensitāte valsts un Reģionālajos autoceļos

Ceļa Nr.	Ceļa nosaukums	No km	Līdz km	2017	2018	2019	2020	2021
P36	Rēzekne – Gulbene	3,980	5,316	3739	3369	3660	3998	4566
P54	Rēzekne – Greiškāni	4,050	6,720	2331	2531	2486	2645	2916
P55	Rēzekne – Dagda	2,330	26,910	1793	1968	1903	2002	2242
P56	Malta – Kaunata	0,000	20,000	-	-	332	-	290
P57	Malta – Sloboda	0,000	1,590	1694	1656	1454	1812	2287
P58	Viļāni – Preiļi – Špoģi	3,500	29,280	1033	1278	1104	1167	1221
P59	Viļāni – Ružina – Malta	1,624	29,070	1033	1278	1104	1167	1221

2.9.2. Sabiedriskais transports

Sabiedriskos pārvadājumus valstspilsētā un dažos Rēzeknes novada maršrutos nodrošina Rēzeknes pašvaldības dibināts uzņēmums SIA "Rēzeknes satiksme". Iedzīvotāju ērtībai izveidoti 22¹⁵⁴ autobusu maršruti, kas ikdienā nodrošina iedzīvotāju pārvadājumus svarīgākajos virzienos. Ir panākta pilnīga autoparka atjaunošana uzņēmumā. Autobusu vidējais vecums ir 4 gadi, un pēc vecuma tas ir viens no jaunākajiem autobusu parkiem Latvijā. Maršrutos kursē 25 "SOR" markas autobusi ar EURO 6 ekodzinējiem. Rēzeknes valstspilsētas pasažieru pārvadātājs ir vienīgais valstī, kura īpašumā ir moderna un videi draudzīga tehnika.

Rēzeknes valstspilsētā pārvadāto pasažieru skaits pilsētas satiksmes maršrutu autobusos laikā no 2016.gada līdz 2019.gadam pieaudzis par 51% jeb par 1082 pasažieriem, 2019.gadā sasniedzot 3199 pasažierus.¹⁵⁵

2019.gadā SIA "Rēzeknes Satiksme" apkalpoja 3,199 miljonus pasažieru, kas ir par 4% mazāk nekā 2018.gadā, kas ir līdzīgs iedzīvotāju skaita samazinājumam Rēzeknes valstspilsētā (5%). Ik mēnesi tiek pārvadāti 250 000 – 300 000 pasažieri. Vismazāk pasažieru tika pārvadāts 2019.gada jūlijā, visvairāk pasažieru tika pārvadāts 2018.gada maijā. 2019.gada sākumā tika pabeigts ES projekts par četrp 9,5 metrus garu elektrobusu (SOR EBN 9.5) izgatavošanu ar 26 komfortabliem anatomiskiem krēsliem un 42 stāvvietām, kurā uzvarēja ražotājs «SOR». Projekts paredzēja arī četrp elektrobusu uzlādes staciju izbūvi uzņēmuma «Rēzeknes Satiksme» teritorijā – trīs lēnas uzlādes stacijas (no 6 līdz 8 stundām) un vienu ātras uzlādes staciju (ap 40 minūtēm). SIA «Rēzeknes Satiksme» kļuva par Latvijā un Baltijā pirmo uzņēmumu, kas sāka laist reisos elektrobusus, un iedzīvotājiem jau bija iespēja novērtēt to ērtības.

SIA "Rēzeknes Satiksme" netiešais konkurents ir privātais transports. Privātā transporta izmantošana ir saistīta ar ienākumu līmeni. Paaugstinoties ienākumiem, iedzīvotāji ir gatavi vairāk maksāt par ērtībām, komfortu, izmantojot privāto transportu.

Būtiska loma transporta sistēmas funkcionēšanai valstspilsētā ar apkārtējām Rēzeknes novada teritorijām un citām pilsētām Latvijā, ir akciju sabiedrībai "Rēzeknes autobusu parks". Lai personām ar kustības

¹⁵² https://lvceli.lv/wp-content/uploads/2022/08/2022-buvdarbi_2022_08_11.pdf

¹⁵³ <https://lvceli.lv/wp-content/uploads/2022/08/15-21.08.2022..pdf>

¹⁵⁴ http://www.rezeknessatiksmel.lv/media/RS_2022/saraksts%20no%2001-04-2022/kopejais%20saraksts%20no%2001.04.2022.pdf

¹⁵⁵ <https://rezekne.lv/skaitli-un-fakti/>

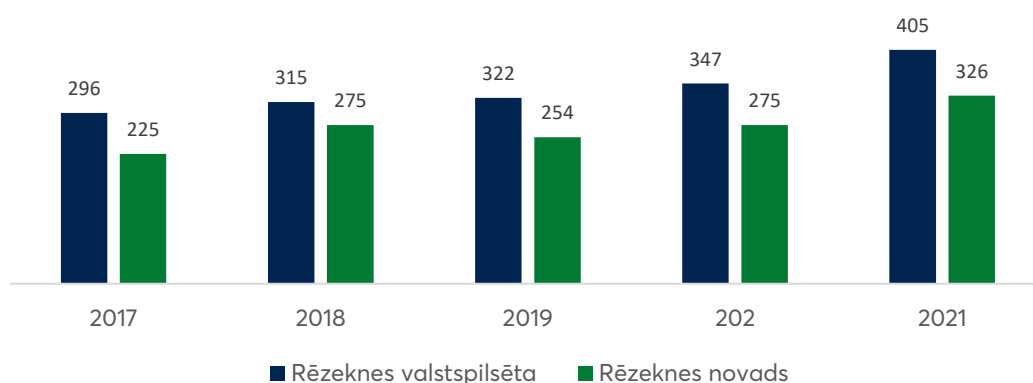
traucējumiem tiktu sniegta pilnvērtīga vietējās nozīmes maršrutu autobusu izmantošanas iespēja, AS "Rēzeknes autobusu parks" nodrošina personu ar kustības traucējumiem pārvadāšanu, jo autobusu parka rīcībā ir divi speciāli aprīkoti autobusi.

2.9.3. Ceļu satiksmes drošība

Rēzeknes valstspilsētā reģistrēto automobiļu skaits no 2016.gada līdz 2020.gadam pieaudzis par 11.6% jeb par 1168 automobiļiem, 2020.gadā sasniedzot 11 272 vienības (t.sk. kravas automobiļi, ieskaitot vilcējus – 1553, autobusi 93, viegie automobiļi – 9626). Šajā laikā samazinājies tikai autobusu skaits, taču kravas automobiļu (ieskaitot vilcējus) un vieglo automobiļu skaits ir palielinājies (attiecīgi, samazinājums par 25% jeb par 31 autobusu, palielinājums par 18.2% jeb par 239 kravas automobiļiem, palielinājums par 11.1% jeb par 960 vieglajiem automobiļiem).¹⁵⁶

Palielinoties automobiļu skaitam satiksmē, vērojama sakarība ar ceļu satiksmes negadījumu skaitu (turpmāk – CSN) – arī tas palielinās.

56. attēls. Ceļu satiksmes negadījumu skaits Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā, 2017-2021 (CSDD)

Gan

Rēzeknes valstspilsētā, gan Rēzeknes novadā CSN skaits palielinās. Rēzeknes valstspilsētā laikā no 2017.gada līdz 2021.gadam tas palielinājies gandrīz par 29.5% jeb par 79 negadījumiem, savukārt Rēzeknes novadā – par 46.3% jeb par 87 negadījumiem.

Saskaņā ar VSIA „Latvijas valsts ceļi” uzturēto “melno punktu” karti¹⁵⁷, Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā neatrodas neviens ceļa posms, kurā bieži notiek ceļu satiksmes negadījumi.

Valsts policijā reģistrēto ceļu satiksmes negadījumu skaits valstspilsētā un novadā pieaug, sasniedzot attiecīgi 347 negadījumus (2016.gadā 268) un 279 negadījumus (2016.gadā 186)¹⁵⁸. Tas saistāms ar vispārīgo tendenci palielināties satiksmes intensitātei.

SIA “Latvijas valsts ceļi” ik gadu mobilitātes drošības uzlabošanai veic attiecīgas darbības, t.sk. ierīko dzīvnieku brīdināšanas ierīces, piemēram, 2020.gadā tādās tika ierīkotas ceļa A12 maršrutā Jēkabpils – Rēzekne – Krievijas robeža un ceļa A13 maršrutā Krievijas robeža – Rēzekne – Daugavpils – Lietuvas robeža¹⁵⁹.

2.9.4. Dzelzceļš

Rēzeknes valstspilsētā ir ievērojams dzelzceļa transporta mežgls Latvijas dzelzceļu tīkla austrumu daļā, un ir izveidots dzelzceļa maģistrāļu Rīga – Maskava un Sanktpēterburga – Varšava krustojumā. Tas sastāv no 2 parkiem: Rēzekne I un Rēzekne II. Stacijai Rēzekne I ir pievedceļi uz lokomotīvu depo, bet stacijai Rēzekne II ir plašs pievedceļu tīkls uz rūpniecības mezgla uzņēmumiem un noliktavu kompleksu. Ir izbūvēta kravu pieņemšanas un šķirošanas stacija ārpus pilsētas administratīvās robežas Rēzekne III.

¹⁵⁶ OSP, kods: TRG070

¹⁵⁷ lvceli.lv/celu-tikls/celu-kartes/melnie-punkti/2017-2019/

¹⁵⁸ <https://www.csdd.lv/celu-satiksmes-negadijumi/celu-satiksmes-negadijumu-sadalijums-pa-pagastiem>

¹⁵⁹ SIA “Latvijas valsts ceļi”

Rēzeknes dzelzceļa stacijas apkalpo vietējos un tālsatiksmes pasažieru vilcienus, kā arī ir vienas no lielākajām tranzīta preču kravu apkalpotājām valstī. Ir iespēja nokļūt Rīgā, Maskavā un Sanktpēterburgā. 2006.gadā, lai uzlabotu Latvijas Austrumu – Rietumu dzelzceļa koridora kravu caurlaides spēju, samazinātu vides piesārņojuma risku, saīsinātu vilcienu apkalpošanas laiku Rēzeknes stacijā, ļautu pieņemt vilcienus ar 70 vagoniem sastāvā, tika īstenots projekts Pieņemšanas parka rekonstrukcijai.

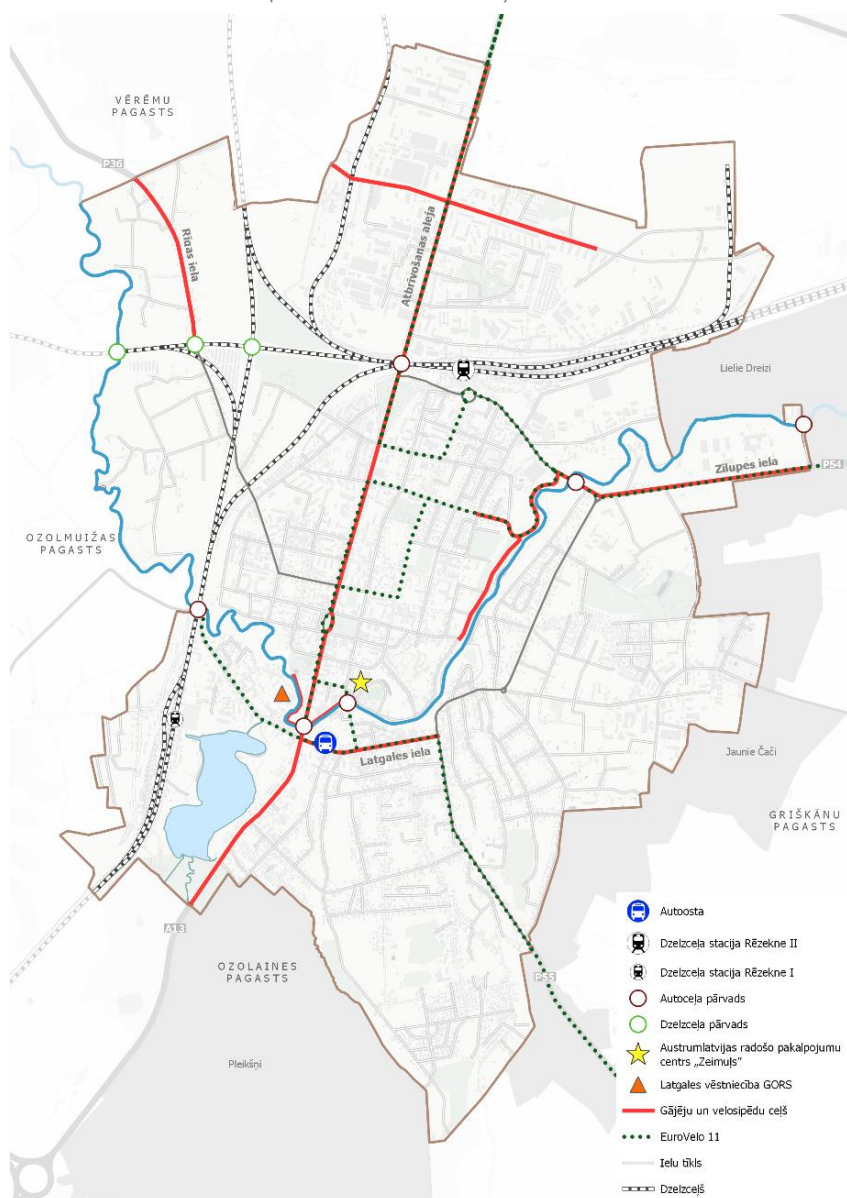
Valstspilsētu šķērso stratēģiskās nozīmes Rīgas – Maskavas un Pēterburgas – Varšavas dzelzceļa līnijas: Krustpils – Rēzekne II, Rēzekne II – Zilupe – Valsts robeža", "Valsts robeža – Kārsava – Rēzekne I" un "Rēzekne – Daugavpils".

Rēzeknes novadu šķērso stratēģiskās (valsts) nozīmes dzelzceļa iecirkņi Krustpils – Rēzekne II, Rēzekne II – Zilupe – valsts robeža, valsts robeža – Kārsava – Rēzekne I, Rēzekne I – Daugavpils.

Rēzeknes novada teritorijā atrodas 4 aktīvas pasažieru vilciena stacijas, t.i. Viļāni (Viļānu pilsēta), Sakstagals (Sakstagala ciems), Taudejāni (Lendžu pagasts), Varakļāni (Dekšāres pagasts), kas sniedz būtisku nozīmi sabiedriskā transporta attīstībai Rēzeknes novadā. Atbilstoši AS "Latvijas dzelzceļš" publiskajai informācijai, publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras tīklā minētas stacijas Burzova (Vērēmu pagasts), Ilzēni (Ilzeskalna pagasts), Krāce (Freimaņu pagasts), Malta (Malta pagasts), Pūpoli (Ozolaines pagasts), Vainava (Feimaņu pagasts), kuras šobrīd pasažieru satiksmē netiek izmantotas.

2.9.5. Gājēju un velo infrastruktūra

57. attēls. Rēzeknes valstspilsētas esošais veloceliņu tīkls

Mikromobilitātei mūsdienās ir ar vien lielāka loma cilvēku ikdienas pārvietošanās paradumos.

Rēzeknes valstspilsētā liela uzmanība pilsētā tiek veltīta gājēju ērtībām, piemēram, savienojot pilsētvides svarīgākos objektus – Austrumlatvijas radošo pakalpojumu centru Dārzu ielā un Austrumlatvijas reģionālo daudzfunkcionālo centru Pils ielā. Šo objektu savienošana ar gājēju ielu ir veiksmīgs risinājums to pieejamībai, apmeklētībai un pilsētas konkurētspējas celšanai. Gājēju ielas izbūve ietver gājēju celiņu, gājēju tiltiņu, transporta tilta pāri Rēzeknes upei, Pils ielas posma izbūvi, kā arī teritorijas labiekārtošanu. Otrs nozīmīgākais posms šī ES finansētā projekta ietvaros ir rekreācijas zonas izbūve un Gājēju ielas laukuma ierīkošana.

Rēzeknes valstspilsētā nav izveidots plašs veloceliņu tīkls pilsētā. Apvienotie gājēju un velosipēdistu celiņi ir izveidoti Rīgas ielā, Maskavas, Viļakas ielā, Atbrīvošanas alejā, atsevišķi posmi gar Rēzeknes upi.

Rēzeknes novadā ir ļoti maz ierīkots vai atdalīts joslu uz ielu trotuāriem vai brauktuvēm speciāli velosipēdu satiksmei:

- Vērēmu pagastā gājēju un veloceliņš uz Adamovas ezeru (204,6 m);
- Viļānu pilsētā apvienotie gājēju un velo celiņi autoceļa P58 posmā – Rīgas iela, Kultūras laukums, Brīvības iela (tranzītiela) 3,5km garumā un Centrālās ielas posmā no krustojuma ar Brīvības ielu līdz krustojumam ar Jersikas ielu 1,3km garumā.

Tuvākajos gados novadā **plānots attīstīt velosatiksmes infrastruktūru** Gaigalavas pagastā (pie Lubāna ezera), Silmalas pagastā (Gornicas ciemā, Valsts Ceļu projekts 2022.gadam), Vērēmu pagastā ("Rēzekne – Sondori (pietura)", veloceliņa izbūve gar autoceļu A13 Rēzeknes valstspilsētas robeža – Sondoru pietura, apm. 4 km garumā) un Viļānu pagastā (Viļāni – Radopole gar valsts autoceļu P58 un Viļāni – Varakļāni gar valsts autoceļu A12, saskaņā ar iedzīvotāju pieprasījumu un lielo velobraucēju un gājēju intensitāti šajos posmos).

Rēzeknes novada teritorijas plānojumā velotransporta un gājēju kustības organizācijas shēma (t. sk. gājēju ielas, ielas ar prioritāti gājējiem un velotransportam) norādīta kā turpmākajā plānošanas procesā izstrādājama.

Vienkopus informācija par esošajiem **velo maršrutiem** nav atrodamā, taču vairākas interneta vietnes apkopo dažādos veidos. Piemēram, Latvijas velo kartē¹⁶⁰ pieejami pieci velo maršruti – "Adamovas ainavu loks"; EuroVelo 11¹⁶¹ (šķērso gan novadu, gan valstspilsētu); "Sarkaņu baznīcas loks"; "Rēzekne no dažādiem skatpunktiem" un "Vēstures stīga".

Velomaršruts "EuroVelo 11" posms velobraucējus ievēd Latvijas teritorijā cauri Zarasim, tālāk pa dabas parku "Medumu ezeraine" un gar Sventes ezera krastu uz Daugavpili. No Daugavpils pa dabas parka "Daugavas loki" teritoriju uz Krāslavu, no kuras tālāk uz Aglonu un Dagdu. Tālāk ceļš ved cauri Rāznas nacionālajam parkam uz Ludzu un tālāk uz Rēzeknes pilsētu, kur EuroVelo 11 aiz Rēzeknes novada teritorijas pieslēdzas EuroVelo 11 Vidzemes posmam. Ceļojums pa EuroVelo 11 maršruta Latgales posmu turpina ceļu pa "Greenway" zaļo ceļu vai citiem reģionālajiem velomaršrutiem, nonākot Igaunijā. EuroVelo 11 maršruts Eiropā ved no Atēnām dienvidos uz Ziemeļu galējo punktu Nordkapu Norvēģijā. Sekojot marķējuma zīmēm EuroVelo 11 velobraucēji var izbraukt no Medumiem dienvidos līdz Rēzeknei un pa un reģionālo maršrutu Nr. 11 no Rēzeknes līdz Gulbenei ziemeļos, no kurienes tālāk var turpināt ceļu uz Igauniju un Nordkapu.

Tūrisma ceļvedī *Travelfree*¹⁶² pieejama informācija par 7 jauniem maršrutiem Latgalē, t.sk. "Baltinavas novada velo maršruts" Nr. 785; "Apkārt Latgales jūrai – Rāznas ezeram" (velo maršruts Nr. 783) un "Lūznava-Rāznas ezers" (velo maršruts Nr. 784).

Rēzeknes valstspilsētas mājas lapā atrodams arī velo maršruts "Rēzeknes 7 pakalni"¹⁶³, savukārt novada mājas lapā – velo maršruts "Rietumu loks", "Apkārt Latgales jūrai", "Lūznava – Rāznas ezers", "Dienvidrietumu loks", "Ziemeļaustrumu loks", "Apkārt Lubānam", "Apceļo Bērzgales pagastu" u.c.¹⁶⁴.

2.9.6. Mobilitāte

Ikdienas mobilitātē arvien vairāk tiks izmantots elektrotransports, taču jāņem vērā iespējas ar to pilnvērtīgi pārvietoties no vienas uzlādes stacijas līdz otrai. Rēzeknes novadā ir tikai viens¹⁶⁵ *e-mobi* tīklā esoši uzlādes punkts, Maltā un Rēzeknes valstspilsētā divi – Baznīcas ielā un Stacijas ielā. Savukārt *Elektrum*¹⁶⁶ uzturēti uzlādes punkti pašvaldībās neatrodas (tuvākie atrodas Jēkabpilī un Daugavpilī). Bezizmešu mobilitātes atbalsta biedrības uzturētā informācija norāda vēl uz vienu uzlādes punktu novadā Lūznavā (Lūznavas muižā)¹⁶⁷.

Rēzeknes valstspilsētā ir iespējas izmantot nomas transportlīdzekļu pakalpojumus. Pašlaik Rēzeknes valstspilsētas teritorijai atrodas tikai "Bolt" apkalpošanas nozare, kas piedāvā iznomāt elektro skūterus. Šobrīd Rēzeknes valstspilsētā nav pieejami tādi pakalpojuma sniedzēji kā Ride, Fiqsy, Tuul un daudzi citi pakalpojuma sniedzēji, kuros ir iespējams iznomāt tādus pārvietošanās transportlīdzekļus kā elektro

¹⁶⁰ <http://velokarte.divritenis.lv/>

¹⁶¹ <https://latgale.travel/listing-category/velomarsruts-eurovelo-11/>

¹⁶² <https://travelfree.lv/jauni-velomarsruti-latgale/>

¹⁶³ <https://rezekne.lv/marsruti/velo-marsruts-rezeknes-7-pakalni/>

¹⁶⁴ <https://rezeknesnovads.lv/viesiem/marsruti/rietumu-loks/>

¹⁶⁵ portal.e-mobi.lv/lv/sakumlapa/

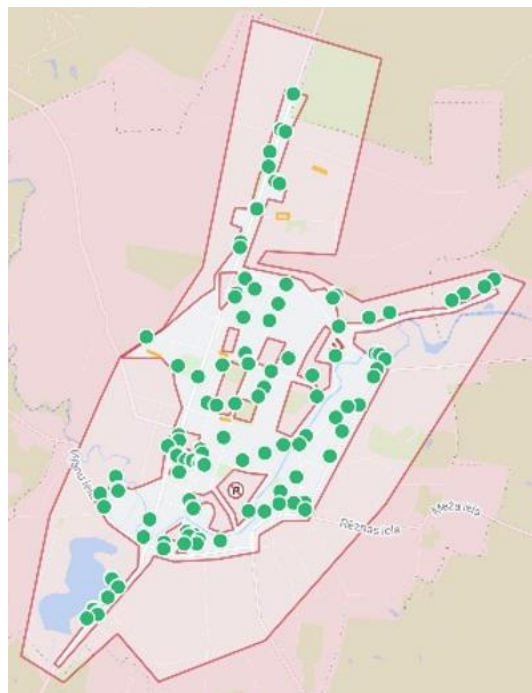
¹⁶⁶ elektrumveikals.lv/lv/majai/e-auto-uzlade/e-auto-uzlades-stacijas

¹⁶⁷ www.e-transport.org/index.php/features-mainmenu-47/team/236-uzlades-punkti-2

skūteri, velosipēdi un elektro velosipēdu. Attēlā redzama teritorija, kurā darbojas pakalpojuma sniedzēji 2022.gada augustā, un konkrētajā brīdī pieejamie transportlīdzekļi (skatīt 58. attēlu).

Valsts policijā reģistrēto ceļu satiksmes negadījumu skaits valstspilsētā un novadā pieaug, sasniedzot attiecīgi 347 negadījumus (2016.gadā 268) un 279 negadījumus (2016.gadā 186)¹⁶⁸. Tas saistāms ar vispārīgo tendenci palielināties satiksmes intensitātei.

SIA "Latvijas valsts ceļi" ik gadu mobilitātes drošības uzlabošanai veic attiecīgas darbības, t.sk. ierīko dzīvnieku brīdināšanas ierīces, piemēram, 2020.gadā tādas tika ierīkotas ceļa A12 maršrutā Jēkabpils – Rēzekne – Krievijas robeža un ceļa A13 maršrutā Krievijas robeža – Rēzekne – Daugavpils – Lietuvas robeža¹⁶⁹.

58. attēls. Bolt apkalpošanas teritorija uz 16.08.2022.

2.9.7. Secinājumi un priekšlikumi

Valstspilsētas ielu tīkls ir salīdzinoši blīvāks pilsētas centrālajā un dienvidu daļā.

Dzelzceļa infrastruktūrai ir būtiska nozīme abu pašvaldību attīstībā, uzņēmējdarbības veicināšanā.

Rēzeknes valstspilsētā ir iespēja izmantot **nomas transportlīdzekļu pakalpojumus**, pašlaik to piedāvā tikai "Bolt", bet iespējams palielinoties pieprasījumam nākotnē varētu ienākt vēl kāds no šīs nozarēs un pakalpojums var kļūt pieejams plašākā pilsētas teritorijā, kā arī piepilsētas blīvāk apdzīvotajās teritorijās, tādējādi uzlabojot iedzīvotāju mobilitāti. Tomēr, lai veicinātu šī pakalpojuma pieejamību, ir jāuzlabo esošā ielu infrastruktūra, jo pašlaik tā nav piemērota šāda transportlīdzekļa drošai izmantošanai.

Rēzeknes novadā ir tikai viens **e-mobi tīklā esošs uzlādes punkts** – Maltā, un Rēzeknes valstspilsētā divi. Ņemot vērā attīstības tendences un attīstības virzienus, būtiski ir palielināt uzlādes punktu skaitu gan valstspilsētā, gan novadā.

Nākotnē tiek plānots perspektīvais **Rēzeknes Dienvidu apvedceļš**, kuram ir rezervēta teritorija novada teritorijas plānojumā. Šī projekta attīstība nodrošinās optimālu tranzīta un kravu plūsmu un Rēzeknes valstspilsētas transporta infrastruktūras atslogošanu. Būtiski ietvert ilgtermiņa attīstības dokumentos.

Rēzeknes novadā ir izveidots pietiekams un plānotai attīstībai atbilstošs ceļu tīkls.

Valsts policijā reģistrēto ceļu **satiksmes negadījumu skaits** valstspilsētā un novadā **pieaug**, kas saistīts ar satiksmes intensitātes palielināšanos.

Rēzeknes valstspilsēta ir ievērojams **dzelzceļa transporta mezgls** Latvijas dzelzceļu tīkla austrumu daļā. Rēzeknes valstspilsētas dzelzceļa stacijas ir vienas no lielākajām tranzīta preču kravu apkalpotājām valstī.

Satiksmes intensitāte uz novadu šķērsojošajiem valsts un Reģionālajiem autoceļiem palielinās, līdz ar to jāpievērš īpaša nozīme drošības pasākumiem.

Veicināt Pleikšņu ciema satiksmes infrastruktūras sakārtošanu un pakāpenisku attīstību.

Izstrādāt Rēzeknes novada un Rēzeknes valstspilsētas **sabiedriskā transporta tematisko plānojumu**, lai nodrošinātu situācijai atbilstošu sabiedriskā transporta tīklu, abām pašvaldībām sadarbojoties.

¹⁶⁸ <https://www.csdd.lv/celu-satiksmes-negadijumi/celu-satiksmes-negadijumu-sadalijums-pa-pagastiem>

¹⁶⁹ SIA "Latvijas valsts ceļi"

Uzlabot sabiedriskā transporta tīklu, veicot **sabiedriskā transporta kustības saraksta plānošanu** atbilstoši **iedzīvotāju pārvietošanās paradumiem**, ņemot vērā citus sabiedriskā transporta veidus.

Veicināt valsts, reģiona un pašvaldības institūciju sadarbību sabiedriskā transporta maršrutu un laiku plānošanā, lai uzlabotu un palielinātu sabiedriskā transporta lietošanu.

Pārskatīt sabiedriskā transporta maršrutus un laikus, kā arī to savstarpējos atiešanas laikus, lai iedzīvotāji varētu ērti nokļūt līdz darbam, nodrošinot ērtu pārsēšanos no viena maršruta vai transporta otrā, jeb veicināt mobilitātes punktu attīstību.

Augstāk minētie dati liecina par **privātā transportlīdzekļa lietojuma palielināšanos**, bet lai šo lietojumu samazinātu, būtiski ir pilnveidot sabiedriskā transporta izmantošanas iespējas, veicināt velosatiksmes un velo infrastruktūras attīstību, kā arī veicināt gājēju infrastruktūras uzlabošanu.

Izvērtēt alternatīvas novada sasniedzamības uzlabošanai, izskatot iespēju ieviest pakalpojumu "maršruts pēc pieprasījuma".

Veicināt dzelzceļa un autobusu satiksmes sasaisti, attīstot dzelzceļa stacijas kā mobilitātes punktus. Veicināt dažādu līmeņa **mobilitātes punktu attīstību**.

Rēzeknes valstspilsētā veloceļu tīkls plānots ar mērķi nodrošināt ērtu pilsētas daļu sasaisti gan ar atpūtas un izklaides braucieniem, gan ikdienas braucieniem. Tomēr būtiski ņemt vērā izglītības iestāžu tīklu, veselības aprūpes pakalpojumu un citu pakalpojumu esamību, lai nodrošinātu to sasniedzamību arī ar velosipēdu.

Rēzeknes novadā ir ļoti maz ierīkotu vai atdalītu joslu uz ielu trotuāriem vai brauktuvēm speciāli velosipēdu satiksmei. **Veloceliņu attīstība** novadā jāveicina, ņemot vērā iedzīvotāju vajadzības, kā arī esošo infrastruktūru un objektus.

Gājēju un velo infrastruktūras plānošana veicama atbilstoši valsts standartiem, veidojot drošus ielu šķērsojumus un savienojumus ar izglītības iestādēm un citiem būtiskiem pakalpojumu objektiem.

Pie jauniem publiskiem objektiem, kuros ir paredzama liela gājēju plūsma (jauni objekti ar lielu darbinieku skaitu, publiski objekti ar daudzveidīgiem pakalpojumiem, kas piesaista lielu cilvēku skaitu, daudzdzīvokļu ēku projekti u.c.), būvniecības, vietās, kur nav gājēju un velo infrastruktūras, būvprojektā jāparedz gājēju un velo infrastruktūras izbūve, savienojumi ar esošo infrastruktūru, kā arī teritorijas attīstības plānošanas dokumentos jāparedz gājēju un velo infrastruktūras attīstība.

Pārdomāta **veloceliņu un gājēju ietvju izveide** gar autoceļiem un ielām **uzlabos drošību** uz ceļiem.

2.10. Drošība

2.10.1. Sabiedriskā kārtība

Pašvaldības policijas galvenais uzdevums ir sabiedriskās kārtības uzraudzīšana. Rēzeknes valstspilsētā tā tika likvidēta 2014.gadā, bet Rēzeknes novadā tā nekad nav bijusi (Viļānu novadā (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) darbojās pašvaldības policija, izvietota Viļānu pilsētā). Rēzeknes valstspilsētā un novadā Valsts policija ir tā, kas nodrošina kārtības ievērošanu pašvaldību teritorijās. Rēzeknes novadā 2022.gadā darbu sāka Administratīvā inspekcija septiņu darbinieku sastāvā un tās galvenais uzdevums – veikt pašvaldības pieņemto noteikumu ievērošanas kontroli. Valsts policijas Latgales reģiona pārvalde atrodas Daugavpilī Un Rēzeknē, kas ir iecirknis, kas apkalpo gan Rēzeknes valstspilsētu, gan Rēzeknes novadu.¹⁷⁰

Pašvaldības policijas Viļānu pilsētā gadā sastādīto protokolu par administratīvajiem pārkāpumiem skaits bija mainīgs – no 7 protokoliem 2017.gadā līdz 54 protokoliem 2019.gadā.

Rēzeknes novada Administratīvā komisija katru gadu izskata vidēji 200 administratīvo pārkāpumu lietas.

Reģistrēto noziegumu skaits Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā samazinās, 2020.gadā sasniedzot attiecīgi 573 nodarījumus (t.sk. 25.1% jeb 144 bija smagi un vidēji smagi nodarījumi) un 369 nodarījumus (t.sk. 33.1% jeb 122 bija smagi un vidēji smagi nodarījumi), kas ir par 22.3% jeb par 164 nodarījumiem mazāk kā 2016.gadā un – par 18.7% jeb par 85 nodarījumiem mazāk.

Lai arī reģistrēto noziedzīgo nodarījumu skaits uz 10 000 (lai būtu objektīvi salīdzināms rādītājs), Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā samazinās straujāk kā Latvijā un Latgales reģionā, 2020.gadā tas joprojām saglabājas augstāks (salīdzināšanai – Latvijā reģistrēto noziedzīgo nodarījumu skaits uz 10 000 iedzīvotājiem 2020.gadā bija 204.0, savukārt Latgales reģionā – 208.4). Salīdzinot ar pārējām valstspilsētām, Rēzeknē šis rādītājs ir ceturtais augstākais aiz Jēkabpils, Rīgas un Daugavpils.

Līdzīga tendence ir arī ar reģistrētajiem kriminālpārkāpumiem – gan Rēzeknes valstspilsētā, gan Rēzeknes novadā to skaits samazinās (Rēzeknes valstspilsētā nedaudz straujāk), taču skatot uz 10 000 iedzīvotājiem, reģistrēto kriminālpārkāpumu skaits 2020.gadā saglabājas lielāks kā Latvijā un Latgales reģionā (2020.gadā reģistrēto kriminālpārkāpumu skaits uz 10 000 iedz. Latvijā – 192.2, Latgales reģionā – 197.5, Rēzeknes valstspilsētā – 205, Rēzeknes novadā – 255.7). Salīdzinot ar pārējām valstspilsētām, Rēzeknes valstspilsētā šis rādītājs ir trešais augstākais aiz Jēkabpils un Rīgas.

2.10.2. Civilā aizsardzība

Civilā aizsardzība ir pasākumu kopums, kurus īsteno valsts un pašvaldību institūcijas un sabiedrība, lai nodrošinātu cilvēku, vides un īpašuma drošību, kā arī īstenotu atbilstošu rīcību katastrofas un katastrofas draudu gadījumā. Civilās aizsardzības darbu Latvijā vada, koordinē un kontrolē Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (turpmāk – VUGD). Katastrofas pārvaldīšanas (t. sk., preventīvie, gatavības, reaģēšanas un seku likvidēšanas) pasākumi un to īstenotāji tiek noteikti izvērtējot risku novērtējumu un iekļauti Valsts civilās aizsardzības plānā (spēkā ar 2020.gada 26.augustu) uz kā pamata pašvaldības izstrādā savus civilās aizsardzības plānus. 2021.gada otrā pusē izveidota Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada sadarbības teritorijas civilās aizsardzības komisija un apstiprināts tās nolikums. Līdz tam spēkā bija Rēzeknes sadarbības teritorijas civilās aizsardzības komisijas nolikums, kas no trīs pašvaldību puses (Rēzeknes valstspilsēta, Rēzeknes un Viļānu novadi) tika parakstīts 2018.gadā. Rēzeknes novadam un Viļānu novadam bija izstrādāts "Rēzeknes novada un Viļānu novada pašvaldību civilās aizsardzības plāns. Ir izstrādāts Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada sadarbības teritorijas civilās aizsardzības plāns (2021).

VUDG Latgales reģiona brigāde atrodas Daugavpilī, kuras pakļautībā darbojas Rēzeknes daļa (Rēzeknes valstspilsētā) ar Maltas posteni un Viļānu posteni (Maltā un Viļānos, katrā 5 darbinieki). Rēzeknes daļā strādā arī VUGD ūdenslīdzī ar atbilstīgu kvalifikāciju.

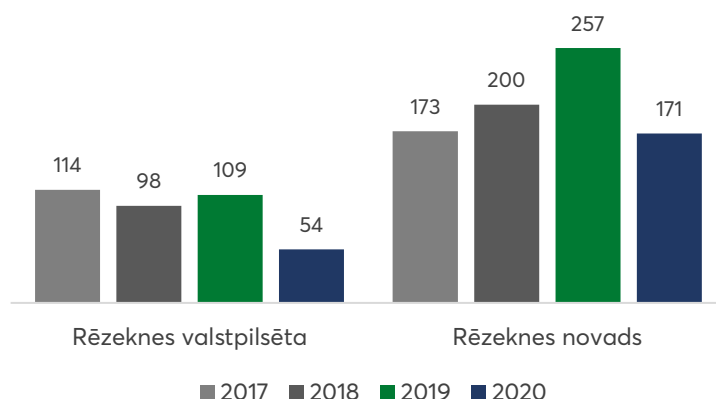
Saskaņā ar Veselības inspekcijas mājas lapā pieejamo informāciju (15.08.2022.), Rēzeknes valstspilsētā ir viena oficiālā peldvieta pie Kovšu ezera un Rēzeknes novadā divas oficiālas peldvietas: viena pie Rāznas ezera (Lipuškos) un pie Lubānas ezera. Rēzeknes oficiālajā Kovšu ezera peldvietā nestrādā glābējs, tāda

¹⁷⁰ <https://www.vp.gov.lv/lv>

patī situācija ir arī Rēzeknes novada oficiālajās peldvietās.¹⁷¹ Rēzeknes novadā ir arī neoficiālās peldvietas, kur tiek pārbaudīta ūdens kvalitāte. 2022.gadā Rēzeknes novadā bija 75 neoficiālas peldvietas¹⁷².

Laika periodā no 2017.gada ugunsgrēku skaits Rēzeknes valstspilsētā vienmērīgi samazinās, taču Rēzeknes novadā tas palielinājās līdz 2019.gadam un tikai 2020.gadā ir vērojams mazāks ugunsgrēku skaits.

59. attēls. Ugunsgrēku skaits Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā, 2017-2020
(OSP, atsaucē kods: UGS020)

Rēzeknes valstspilsētā izvietota Zemessardzes 3. Latgales brigāde, kuras vienībās dienē vairāk nekā 2400 zemessargu, kā arī Zemessardzes veterāni. Zemessargu apmācību procesu nodrošina profesionālā dienesta karavīri – vairāk nekā 270 virsnieku un instruktoru, kas pilda pienākumus brigādes un bataljonu štābos.¹⁷³

3. Latgales brigāde ietver 4 kājnieku bataljonus (t.sk. 32.kājnieku bataljonu Rēzeknes valstspilsētā), vienu kaujas atbalsta bataljonu (36. kaujas atbalsta bataljons Lūznavas pagastā) un vienu nodrošinājuma bataljonu.

2.10.3. Secinājumi un priekšlikumi

Reģistrēto noziegumu skaits Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā **samazinās** straujāk nekā Latvijā un Latgales reģionā, taču sastādīto protokolu par administratīvajiem pārkāpumiem skaits ir mainīgs.

Civilās aizsardzības jomā abas pašvaldības sadarbojas, ir izstrādāts Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada sadarbības teritorijas **civilās aizsardzības plāns**.

Rēzeknes valstspilsētā izvietota **Zemessardzes 3. Latgales brigāde**, kas ietver 4 kājnieku bataljonus (t.sk. 32.kājnieku bataljonu Rēzeknes valstspilsētā), vienu kaujas atbalsta bataljonu (36. kaujas atbalsta bataljons Lūznavas pagastā) un vienu nodrošinājuma bataljonu.

Lai uzlabotu drošību publiskajā ārtelpā, būtiska nozīme ir apgaismojumam, līdz ar to attīstot ielu infrastruktūras projektus, veidojot jaunas vai rekonstruējot esošās publiskās ārtelpas, projektā būtisku uzmanību pievērst apgaismojumam, video novērošanai un viediem risinājumiem.

Veicināt iedzīvotāju izglītošanu, kas būtiski var uzlabot drošību izpratni par to. Izglītota sabiedrība, kvalitatīva dzīves vide rada paaugstina drošības sajūtu, neatkarīgi no vietas: pilsēta vai lauku teritorija.

Rēzeknes valstspilsētā ir viena **oficiālā peldvieta** (pie Kovšu ezera) un Rēzeknes novadā divas (pie Rāznas ezera, Lipuškos un pie Lubānas ezera), taču nevienā no šīm peldvietām **nestrādā glābējs**.

Izskatīt iespēju nodrošināt glābēja klātbūtni oficiālajās peldvietās, kas veicinātu drošu atpūtu ģimenēm ar bērniem.

¹⁷¹ <https://www.vi.gov.lv/lv/peldudens>, <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/oficialajas-latvijas-peldvietas-trukst-pludmales-glabeju.a322871/>

¹⁷² https://www.vi.gov.lv/lv/peldvietu-udens-kvalitate?utm_source=https-%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

¹⁷³ <https://www.zs.mil.lv/lv/zemessardzes-vienibas/zemessardzes-3-latgales-brigade>

Izvērtēt esošo situāciju un pilnveidot labiekārtojumu peldvietās, lai iedzīvotājiem būtu pieejami un nodrošināti labvēlīgi un droši apstākļi.

Izvērtēt nepieciešamību attīstīt kādu esošo pludmali par Zilā karoga pludmali. Zilā karoga kritēriju ieviešana nodrošina pilnvērtīgu metodoloģiju peldvietu un piekrastes apsaimniekošanai, kurā ir ņemti vērā vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības faktori, un pievērsta liela uzmanība vides kvalitātes uzturēšanai un bioloģiskās daudzveidības aizsargāšanai, šādi garantējot drošu atpūtu tīrā vidē. Iesaistoties kampaņā, pašvaldība apņemas īstenot arī plašākas vides informācijas un izglītības iniciatīvas.

Rēzeknes valstspilsētā komunālos pakalpojumus nodrošina pašvaldības kapitālsabiedrības –

- Rēzeknes novadā** komunālos pakalpojumus nodrošina pašvaldības kapitālsabiedrība vai pagastu struktūrvienības –

60. attēls. Komunālo pakalpojumu pieejamība

- siltumapgādes pakalpojuma nodrošinātāji:
 - PSIA "Maltas DZKSU" Lūznava pagastā un Maltas pagastā;
 - SIA "Strūžānu Siltums" Strūžānu pagastā;
 - SIA "Viļānu siltums" Viļānu pilsētā;
 - pārējos pagastos pakalpojumu nodrošina pagastu komunālās saimniecības/pārvaldes.
- atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus visā novada teritorijā nodrošina SIA "ALAAS", bet Viļānu pilsētā noslēgts līgums arī ar SIA "Eco Baltia vide" par sadzīves tehnikas savākšanu.

Abām pašvaldībām ir spēkā esoši **saistošie noteikumi komunālo pakalpojumu jomā** – noteikumi par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu un ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu un lietošanu; pieejams pašvaldības līdzfinansējums dzīvojamo māju pieslēgšanai centralizētajām ūdens apgādes un kanalizācijas sistēmām (valstspilsētā); pieejams pašvaldības līdzfinansējums daudzdzīvokļu dzīvojamo māju energoefektivitātes pasākumu veikšanai un šo māju īpašumā vai nomā esošo zemesgabalu labiekārtošanai.

Rēzeknes novadā ir spēkā Rēzeknes novada pašvaldības domes saistošie noteikumi Nr. 39 "Par Rēzeknes novada pašvaldības līdzfinansējuma piešķiršanu daudzdzīvokļu dzīvojamo māju energoefektivitātes pasākumu veikšanai un šo māju īpašumā vai nomā esošo zemesgabalu labiekārtošanai".

2.11.1. Ūdensapgāde un kanalizācija

Ūdenssaimniecības pakalpojumus **Rēzeknes valstspilsētā** nodrošina pašvaldības kapitālsabiedrība SIA "Rēzeknes ūdens". Tās struktūrvienība "Dzeramā ūdens sagatavošanas komplekss" atrodas Rēzeknes novada Griškānu pagasta „Dreizos” un nodrošina dzeramā ūdens ieguvu no 4 urbumiem un padošanu valstspilsētas centralizētajā ūdensapgādes sistēmā¹⁷⁴.

SIA "Rēzeknes ūdens" pārskata periodā izsniedza 122 tehniskos noteikumus (59 fiziskām personām un 63 – juridiskām) pieslēgšanai centralizētajiem ūdensapgādes un kanalizācijas tīkliem. 75 jauni objekti pieslēgti centralizētajai ūdensapgādei un kanalizācijai¹⁷⁵.

Kopējais SIA "Rēzeknes ūdens" apsaimniekojamais ūdensapgādes tīklu kopgarums sastāda 109 km.

Rēzeknes valstspilsētā ir vienota centralizētā saimnieciskās kanalizācijas notekūdeņu savākšanas sistēma, kura veidota kā šķirtsistēma – sadzīves notekūdeņi un lietus kanalizācijas ūdeņi tiek savākti un novadīti atsevišķās sistēmās. Sadzīves kanalizācijas notekūdeņu savākšanas sistēma sastāv no pašteces kanalizācijas un spiedkanalizācijas tīkliem 108km kopgarumā, 25 notekūdeņu pārsūkņēšanas sūkņu stacijām un notekūdeņu attīrīšanas iekārtām.

SIA "Rēzeknes ūdens" efektīvi izmantojot ES KF fonda līdzfinansējumu ir paplašinājis centralizētās ūdensapgādes sniegto pakalpojumu pārklājuma teritoriju.

Tā kā lielākā daļa pilsētas kanalizācijas komunālo inženierkomunikāciju ir 40-50 gadus veci, būtu nepieciešama to nomaiņa vai rekonstrukcija. SIA "Rēzeknes ūdens" ir izstrādājis investīciju plānu un plāno piesaistīt VARAM administrēto ES Kohēziju fonda līdzfinansējumu "Rēzeknes ūdenssaimniecības attīstības projekta, III Kārtas" realizācijai, kas ietvertu pasākumu kompleksu, kas saistīts ar maģistrālo kanalizācijas kolektoru atjaunošanu ar bezrakšanas metodēm un maģistrālo ūdensvadu nomaiņu, saglabājot esošos pieslēgumus. Ņemot vērā, ka nav zināmi ES struktūrfondu līdzekļu pieejamības nosacījumi un to apjomi, kā arī cita informācija, tas neļauj uzsākt "Rēzeknes ūdenssaimniecības attīstības projekta, III kārtas" projekta plānošanas realizāciju ietverot komponentes, kuras saistītas ar maģistrālo kanalizācijas kolektoru atjaunošanu un maģistrālo ūdensvadu nomaiņu.

Rēzeknes valstspilsētas pašvaldība līdzfinansē dzīvojamo māju pieslēgšanos centralizētajai ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmai.

Avāriju pieauguma skaits apliecina, ka ūdensapgādes un kanalizācijas tīkla tehniskais stāvoklis pasliktinās.

¹⁷⁴ <https://www.rezeknesudens.lv/index.php/block/27.html>

¹⁷⁵ <https://rezekne.lv/2021/05/05/2020-gada-pieauga-sia-rezeknes-udens-klientu-skaitis/>

2021.gadā izbūvēti jauni ūdensvada tīkli Jupatovkas ielas posmā, no Jupatovkas ielas Nr. 18 līdz Jupatovkas Nr. 20a, kā arī noslēgts pirkuma līgums ar SIA „RECCE” par tai piederošās lokālās ūdensapgādes sistēmas, čuguna materiāla D 100 mm cauruļvada ar kopējo garumu 430 m un diviem paralēliem PP materiāla D 50 mm cauruļvadiem ar kopējo garumu 710 m, iegādi un pievienošanu kopējai centralizētajai Rēzeknes valstspilsētas ūdensapgādes sistēmai.

Rēzeknes novadā komunālos pakalpojumus nodrošina pašvaldības kapitālsabiedrība vai pagastu struktūrvienības.

13. tabula. Centralizētās ūdensapgādes pieejamība Rēzeknes novadā 2022.gada sākumā¹⁷⁶:

Pagasts	Apdzīvotā vieta	Pagasts	Apdzīvotā vieta
Audriņu pagasts	Audriņi, Krupi	Nagļu pagasts	Nagļi
Bērzgales pagasts	Bērzgale, Marientāle	Nautrēnu pagasts	Rogovka, Dekteri
Čornajas pagasts	Čornaja, Ratnieki	Ozolaines pagasts	Bekši, Ritīņi, Pleikšņi (tikai Robežu iela 13 un 14)
Dricānu pagasts	Dricāni, Pilcene	Ozolmuižas pag.	Ozolmuiža
Feimaņu pagasts	Feimaņi	Pušas pagasts	Puša
Gaigalavas pagasts	Gaigalava	Rikavas pagasts	Rikava
Griškānu pagasts	Sprūževa, Greiškāni, Janopole	Sakstagala pagasts	Sakstagals, Ciskādi, Uljanova
Ilzeskalna pagasts	Ilzeskalns	Silmalas pagasts	Kruķi, Vecružina, Gornica, Rogoviki – Štikāni
Kantinieku pagasts	Liuža	Stoļerovas pagasts	Stoļerova, Rosica
Kaunatas pagasts	Kaunata, Dubuļi	Stružānu pagasts	Strūžāni
Lendžu pagasts	Lendži	Vērēmu pagasts	Sondori – Škeņeva, Adamova, Iugulova
Lūznavas pagasts	Lūznava, Vertukšne, Zosna, Veczosna	Dekšāres pagasts	Dekšāres, Aļņi, Atspuka
Mākonkalna pag.	Lipuški	Sokolku pagasts	Strupļi, Skudnovka
Maltas pagasts	Malta	Viljānu pagasts	Jaunviljāni, Lauziniki, Radopole

Lai gan novadā ir veikti ieguldījumi ciemu ūdenssaimniecību attīstībā, vēl arvien daudzviet tīkli ir novecojuši un jāveic to sakārtošana un attīstība, uzlabojot pakalpojumu kvalitāti un pieejamību iedzīvotājiem, sabiedriskajām iestādēm un uzņēmējiem.

Lietus ūdeņu kanalizācija ir izveidota tikai atsevišķos ciemos. Lielākajā daļā novada ciemu tā nav izveidota, bet dažos no tiem lietus ūdeņu savākšanas sistēmas ir novecojušas un nepieciešama to pārbūve un attīstīšana.

Ūdens zudumu apjoms laikā no 2017.gada līdz 2020.gadam Rēzeknes valstspilsētā samazinājies par 56.2%, Rēzeknes novadā palielinājies 42.4%¹⁷⁷.

Jebkuri notekūdeņi atšķiras no dabā esošajiem, cilvēku darbības rezultātā nepiesārņotiem ūdeņiem. Neattīrītu notekūdeņu nokļūšana atklātos ūdeņos vai gruntī var nodarīt lielu kaitējumu videi un arī cilvēku veselībai, tāpēc ir svarīgi censties attīrīt notekūdeņus līdz iespējami tīrākam, tuvu dabiskam kvalitatīvam stāvoklim visās centralizētajās (pilsētā) un arī individuālajās notekūdeņu attīrīšanas iekārtās. Rēzeknes valstspilsētā ir viena decentralizētā kanalizācijas sistēma. Tā ir veidota sistēma, kurā notekūdeņi un lietus ūdeņi tiek savākti un novadīti atsevišķās sistēmās.

¹⁷⁶ Pašvaldības sniegtā informācija

¹⁷⁷ LVĢMC pārskati

Potenciālais kaitējums videi, kas varētu rasties no neattīrītu notekūdeņu nonākšanas vidē, ir atkarīgs no notekūdeņu apjoma, piesārņojošo vielu sastāva un koncentrācijas, kā arī no vietas un vides, kur notekūdeņi tiek novadīti.

SIA "Rēzeknes ūdens" notekūdeņu attīrīšanas iekārtas ar tām piegulošo teritoriju un būvēm atrodas Rēzeknes novada Audriņu pagasta „Greivulos”, kur tās atrodas kopš 1974.gada.

Rēzeknes novadā notekūdeņu attīrīšanas iekārtas atrodas¹⁷⁸ katrā pagastā, taču ne visos ciemos.

13. tabula. Ūdens attīrīšana – notekūdeņu daudzums, tūkst. m³:

	2017	2018	2019	2020
Ūdens bioloģiskā attīrīšana				
Rēzeknes novads	3289,719	2667,851	2653,455	2868,627
Ūdens mehāniskā attīrīšana				
Rēzeknes valstspilsēta	659,031	651,148	448,215	258,978
Rēzeknes novads	3603,513	4646,828	1790,204	1136,982
Ūdens ķīmiskā attīrīšana				
Rēzeknes novads			7,654	12,126

Saskaņā ar Latvijas vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datiem, laikā no 2017.gada līdz 2020.gadam:

- ūdens bioloģiskā attīrīšana novadā samazinājusies par 12.8%;
- ūdens mehāniskā attīrīšana valstspilsētā samazinājusies par 60.7%, novadā – par 68.4%;
- ūdens ķīmiskā attīrīšana novadā palielinājusies par 58.4%.

Ārpus apdzīvotajām vietām notekūdeņu jautājums tiek risināts individuāli – pamatā tās ir izsūkņejamas krājbedres.

Dūņu ražošanā un izmantošanā Rēzeknes novadā laikā no 2017.gada līdz 2020.gadam uz pusi ir samazinājies gan ražošanas, gan izmantošanas apjoms¹⁷⁹ – attiecīgi sasniedzot 406.487 t pēc sausas un 404.576 t pēc sausas. Rēzeknes valstspilsētas notekūdeņu dūņu pārstrādes centrā paredzēts pieņemt un pārstrādāt notekūdeņu dūņas no Viļānu pilsētas, Varakļāniem un Ludzas. Šobrīd uzņēmums ir noslēdzis vairākus līgumus ar zemnieku saimniecībām par notekūdeņu dūņu izmantošanu lauksaimniecībā atbilstoši pašreizējam normatīvo aktu regulējumam.

Jauni pieslēgumi centralizētai ūdenssaimniecības sistēmai ir izbūvēti Maltas ciemata Parka, Viļānu, Sporta, Kalnu, Saules, Andrupenes, Ceriņu, 1. Maija, Fr. Trasuna un Smilšu ielās.

Maltas NAI nepieciešams attīstīt iespējas nodrošināt decentralizēto notekūdeņu pieņemšanu un attīrīšanu. Ūdensapgādes/kanalizācijas un atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu saņēmēji – klienti, kuriem tiek nodrošināta tikai ūdensapgāde un kanalizācija, kā arī to pievadu izbūve un to uzturēšana, kā arī atkritumu savākšana. Šajā segmentā ietilpst privātmājas un juridiskām personām piederoši īpašumi, kuriem ir savi skaitītāji.

2.11.2. Siltumapgāde

Rēzeknes valstspilsētā centralizēto siltumapgādi nodrošina pašvaldības kapitālsabiedrība SIA "Rēzeknes siltumtīkli". Valstspilsētā darbojas centralizēta siltumapgādes sistēma, kuras sastāvā ietilpst trīs siltuma avoti. Rēzeknes valstspilsētas Vīpingas rajonā kā pamatkurināmais tiek izmantotas koksnes granulas un dabasgāze, Ziemeļu rajonā kā pamatkurināmais tiek izmantota koksnes šķelda un dabasgāze, Centra rajonā pamatkurināmais ir dabasgāze. Visos minētajos siltuma avotos kā rezerves kurināmais var tikt izmantota dīzeļdegviela. Dīzeļdegvielas izmantošana ir paredzēta vienīgi kā rezerves kurināmais – iespējamām avārijās situācijām vai citiem neparedzētiem gadījumiem.

¹⁷⁸ https://geolattvija.lv/geo/tapis#document_19631; https://geolattvija.lv/geo/tapis#document_139

¹⁷⁹ LVĢMC pārskati

14. tabula. Siltuma avoti Rēzeknes valstspilsētā:

Nosaukums	Katlu mājas atrašanās vieta	Kopējā uzstādītā siltuma jauda MW	Elektriskā jauda MW
Centrālā rajona CSS Koģenerācijas stacija	Rīgas ielā 1, Rēzeknē N. Rancānu ielā 5, Rēzeknē	53,1	3,9
Ziemeļu rajona CSS Koģenerācijas stacija	Atbrīvošanas aleja 155a, Rēzeknē	32,9	1,7
Vīpingas rajona CSS Katlu māja	Meža ielā 1B, Rēzeknē	3,6	-
	Kopā	89,6	5,6

Kopējais maģistrālo un sadales siltumtīklu garums ir 40,060 km, tajā skaitā 16,321 km siltumtīklu, kas izbūvēti no rūpnieciski izolētām caurulēm pēc bezkanāla tehnoloģijas. Siltumtīklu izveidē ir izmantota divcauruļu shēma un tie ir izbūvēti:

- pazemes kanālos ar pazemes siltumkamerām, kurās izvietota sadalošā armatūra;
- bezkanāla siltumtīkli no rūpnieciski izolētiem cauruļvadiem;
- izolēti virszemes cauruļvadi.

SIA "Rēzeknes siltumtīkli", centralizētās siltumapgādes sistēmas pilnveidošanai un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai, pēdējos gados īstenojis vairākus projektus, t.sk. –

- "Rēzeknes pilsētas Ziemeļu rajona katlu mājas efektivitātes paaugstināšana, aizvietojo ar fosilā kurināmā siltumavotu ar atjaunojamos energoresursus izmantojošu siltumavotu";
- *Siltumavota efektivitātes paaugstināšana Rēzeknē, Meža ielā 1B* (daļēja pāreja no fosilo energoresursu (dabaspāzes) uz vietējo atjaunojamo energoresursu (granulu) izmantošanu centralizētajā siltumapgādē, vidēji saražojot 4 000 MWh/gadā siltumenerģijas, izmantojot AER; atjaunojamo energoresursu izmantojošu siltumražošanas jaudu modernizēšana un pieaugums centralizētajā siltumapgādē; Siltumnīcefekta gāzu emisiju ietaupījums);
- *Energoefektivitātes paaugstināšana Rēzeknes pilsētas centralizētās siltumapgādes sistēmas posmā Atbrīvošanas alejā* (414 metrus gara novecojušo maģistrālā siltumtrašu posma rekonstrukcija, aizstājot nolietotās siltumtrases ar jaunām rūpnieciski izolētām tērauda caurulēm, kā rezultātā rekonstruētajos siltumtīklos paredzēts samazināt siltuma zudumus).

15. tabula. Kopējais lietotāju skaits (2020.g.):

Kategorija	Vienība	Skaits
Siltumenerģijas patērētāju objekti (mājas)	gab.	390
Objektos (mājās) kopējais dzīvokļu skaits	gab.	11003
Siltumenerģijas patērētāju objekti (dzīvokļi)	gab.	11003
Pieslēgtais siltumskaitītāju skaits patērētāju objektos (dzīvokļos) kopā, tai skaitā	gab.	496
Siltumskaitītāju skaits, kas pieder māju/dzīvokļu īpašniekiem	gab.	227
Siltumskaitītāju skaits, kas pieder siltumenerģijas piegādātājam	gab.	269

SIA "Rēzeknes siltumtīkli" visos siltuma ražošanas objektos par kurināmo izmanto dabaspāzi.

Saskaņā ar attīstības stratēģiju, uzņēmums "Rēzeknes siltumtīkli" īpašu uzmanību velta darbībai, kas vērsta uz siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinājumu un daļēju pāreju no fosilo energoresursu (dabaspāzes) izmantošanas uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu. Uzņēmuma sastāvā darbojas ražošanas iecirknis un siltumtīklu apkalpošanas iecirknis, kuri nodrošina siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanu un ražošanas iekārtu uzturēšanu un tehnisko apkopi, kā arī – siltumenerģijas sadali un pārvadi, siltumtīklu ikdienas uzturēšanu, apsekošanu, avārijas situāciju novēršanu.

2023.gadā "Rēzeknes siltumtīkli" plāno sākt šķēldas katlu mājas izbūvi Rīgas ielā 1 ar siltuma jaudu 2x3MW.

2018.gada 28.decembrī SIA "Rēzeknes siltumtīkli" noslēdza līgumu Nr. 4.3.1.0/18/A/028 ar Centrālo finanšu un līgumu aģentūru par atbalsta saņemšanu projekta "Rēzeknes pilsētas Ziemeļu rajona katlu mājas efektivitātes paaugstināšana, aizvietojo ar fosilā kurināmā siltumavotu ar atjaunojamos energoresursus

izmantojošu siltumavotu" īstenošanai, ko līdzfinansē Kohēzijas fonds Specifiskā Atbalsta Mērķa 4.3.1. ietvaros "Veicināt energoefektivitāti un vietējo AER izmantošanu centralizētajā siltumapgādē, 2. kārtā".

Rēzeknes valstspilsētas Ziemeļu rajona katlu mājas efektivitātes paaugstināšana, aizvietojo ar fosilā kurināmā siltumavotu ar atjaunojamos energoresursus izmantojošu siltumavotu. Lai sasniegtu projekta mērķi, izmantojot Eiropas Savienības Kohēzijas fonda līdzfinansējumu, tiks izbūvēta jaunu katlu māja Atbrīvošanas alejā 155A, Rēzeknē, Ziemeļu rajona siltumapgādes nodrošināšanai, aizvietojo ar fosila kurināmā siltumavotu ar 2,9MW jaudu, ar atjaunojamos energoresursus izmantojošu siltumavotu – 2 (diviem) šķeldas katliem (katra katla jauda 3MW), kuri veido kopējo siltumenerģijas ražošanas jaudu līdz 6 MW. Projekta kopējās izmaksas ir 4 438 300,57 eiro, Kohēzijas fonda atbalsts – 40% no attiecināmajām izmaksām, nepārsniedzot 1 356 806,80 eiro. Jaunā katlu māja tiks kurināta ar šķeldu, kas ļaus samazināt gāzu emisiju izmešus par 6449 CO₂ gadā.

SIA "Strūžānu siltums" ir saistīta ar komunālo pakalpojumu sniegšanu fiziskām un juridiskām personām, kas atrodas Rēzeknes novada Strūžānu pagasta administratīvajā teritorijā.

Pašvaldības sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Maltas dzīvokļu – komunālās saimniecības uzņēmums" "Uzņēmuma darbība ir saistīta ar komunālo pakalpojumu sniegšanu fiziskām un juridiskām personām, kas atrodas Rēzeknes novada Maltas un Lūznavas pagasta administratīvajā teritorijā.

SIA "Viļānu siltums" ir vienīgais siltumenerģijas piegādātājs Viļānu pilsētā. Tas veic siltumenerģijas ražošanu, pārvadi un realizāciju. Kapitālsabiedrības mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgu, drošu, kvalitatīvu un videi draudzīgu pakalpojumu – centralizēto siltumapgādi, nodrošinot Viļānu pilsētas 867 fiziskas personas un 15 juridiskas personas ar siltumenerģiju.¹⁸⁰

Piegādātās siltumenerģijas apjoms un līdz ar to, arī ieņēmumi ir cieši saistīti ar laika apstākļiem ziemas sezonā. Maltas DZKSU izmanto dažādus bioloģiskas izcelsmes (šķeldas, skaidas) kurināmo. Pilna pakalpojumu klāsta saņēmēji (saņem ūdensapgādes un kanalizācijas, siltumapgādes, atkritumu un namu apsaimniekošanas pakalpojumus). Maltas DZKSU apkalpo 2383 fiziskas un 19 juridiskas personas (Maltā 1995 fiziskas un 14 juridiskas personas, Lūznā 265 fiziskas un 5 juridiskas personas, Veczosnā 53 fiziskas personas, Vertukšnē 21 fiziskas personas, Zosnā 39 fiziskas personas)¹⁸¹.

16. tabula. Centralizētās siltumapgādes pieejamība Rēzeknes novadā:¹⁸²

Pagasts/apdzīvota	Apkures veids/kurināmais	Pakalpojuma sniedzējs
Viļānu pilsēta	Šķelda	SIA "Viļānu siltums"
Lūznavas pagasts, Lūznavas ciems	Šķelda/malka	PSIA "Maltas dzīvokļu komunālās saimniecības uzņēmums"
Rikavas pagasts, Rikavas ciems	Malka (divas katlu mājas)	Rikavas pagasta pārvalde
Dricānu pagasta, Dricānu ciems Jaunā māja 1 Avotu māja	Granulas Šķelda	Pagasta pārvaldes katlumāja Dricānu vidusskolas katlumāja
Maltas pagasts, Maltas ciems	Šķelda	PSIA "Maltas dzīvokļu komunālās saimniecības uzņēmums"
Vērēmu pagasts, Adamovas ciems	Malka	Vērēmu pagasta pārvalde
Lendžu pagasts, Lendžu ciems (pašvaldības administrācijas ēka, skolas ēka)	Malka	Lendžu pagasts
Bērzgales pagasts, Bērzgales ciems	Malka	Bērzgales pagasts

¹⁸⁰ <https://rezeknesnovads.lv/pasvaldiba/kapitalsabiedrības/sia-vilānu-siltums/>

¹⁸¹ Rēzeknes novada pašvaldības sniegtā informācija

¹⁸² Pašvaldības sniegtā informācija

Čornajas pagasts, Čornajas ciems Čornajas tautas nams un ratnieku tautas nams	Malka Granulas	Čornajas pagasts
Stoļerovas pagasts, Stoļerovas ciems (pagasta ēkām un vienai mājai)	Malka	SIA "mobilais granulu siltums"
Kaunatas pagasts, Kaunatas ciems	Malka	Kaunatas pagasts
Ilzeskalna pagasts, Ilzeskalna ciems (pašvaldības iestādes: pagasta pārvaldes ēka, Tautas nams, bērnudārzs)	Malka	Ilzeskalna pagasts
Strūžānu pagasts, Strūžānu ciems	Šķelda	SIA "Strūžānu siltums"

Ciemos, kuros iedzīvotājiem nav pieejama centralizētā siltumapgāde, tiek izmantoti individuālie apkures risinājumi.

Centralizēta gāzes apgāde novada teritorijā ir pieejama Kaunatas (Kaunatas pag.), Vecružinas (Silmalas pag.), Strūžānu (Strūžānu pag.) un Sondoru – Šķeņevas (Vērēmu pag.) ciemos (gāze tiek piegādāta no gāzes tvertnēm).

2.11.3. Asenizācijas pakalpojumi

No 2022.gada vairs nav pieļaujama decentralizēto kanalizācijas sistēmu ekspluatācija, kas izraisa vides piesārņojumu ar neattīrītiem vai daļēji attīrītiem notekūdeņiem. Rēzeknes valstspilsētas ūdenssaimniecības aglomerācija decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistra datubāzes izveides, uzturēšanas un aktualizācijas funkcijas deleģētas SIA „Rēzeknes ūdens” un līdz normatīvajos aktos noteiktajam termiņam 2021.gada 31.decembrim ir reģistrā reģistrētas 192 māsaimniecības. SIA „Rēzeknes ūdens” decentralizēto pakalpojumu sniegšanas nodrošināšanai 2019.gadā ir reģistrējies arī ka asenizators Rēzeknes novada pašvaldības teritorijā.

Saskaņā ar Rēzeknes novada pašvaldības 2022.gada 19.maija saistošajiem noteikumiem Nr. 51 “Par decentralizēto kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtību Rēzeknes novadā”, Rēzeknes novada pašvaldība publicē pašvaldībā reģistrētos asenizatorus, kas sniedz pakalpojumus Rēzeknes novada teritorijā. Pakalpojumus sniedz SIA “Rēzeknes ūdens”, Silmalas pagasta zemnieku saimniecība “Līčupe”, Aleksejs Ksendzovs un SIA “Viļānu namsaimnieks”, kā arī Kantinieku pagasta zemnieku saimniecība “Ratiņi”.

Novadā tiek plānots veikt izmaiņas komunālo pakalpojumu nodrošinājumu jomā. Pašvaldības kapitālsabiedrības pārraudzīs un nodrošinās visu pašvaldības ūdens un kanalizācijas infrastruktūru un ar to saistītos pakalpojumus novada teritorijā.

2.11.4. Atkritumu apsaimniekošana

Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanu ir atbildīgas pašvaldības, savukārt bīstamo atkritumu apsaimniekošana ir valsts pārziņā. Abām pašvaldībām ir saistošie noteikumi atkritumu apsaimniekošanas jomā.

Gan Rēzeknes valstspilsēta, gan Rēzeknes novads ietilpst Austrumlatgales atkritumu apsaimniekošanas reģionā. Abas pašvaldības atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus sadarbojas ar Ludzas novadu Austrumlatvijas atkritumu poligona apsaimniekošanā, darbojoties kopējā pašvaldību SIA “Austrumlatgales atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība” (ALAAS). Uzņēmuma 100% kapitāldaļas pieder pašvaldībām, no kurām lielākais kapitāldaļu turētājs ir Rēzeknes valstspilsēta.

Visiem valstspilsētas un novada iedzīvotājiem, uzņēmumiem un iestādēm ir pieejams centralizēts atkritumu apsaimniekošanas pakalpojums. **Sadzīves atkritumu apglabāšanas poligons „Križevņiki”** atrodas Rēzeknes novada Ozolaines pagastā. Poligons “Križevņiki” ir reģionālais Austrumlatgales atkritumu apsaimniekošanas reģiona (turpmāk – Austrumlatgales AAR) poligons, kurā tiek nogādāti un apsaimniekoti Austrumlatgales AAR teritorijā savāktie sadzīves atkritumi un ražošanas atkritumi. Poligons

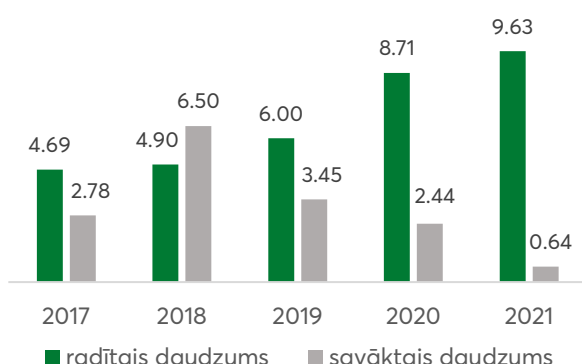
"Križevņiki" ir vienīgā atkritumu apglabāšanas vieta reģiona teritorijā. Vidējais pieņemto atkritumu apjoms: 18,4 tūkst. t/gadā (vidēji 2017.-2019. gads).

Valstspilsētā ir 89 **dalīto atkritumu vākšanas punkti**. Rēzeknes novada pašvaldība, sadarbībā ar SIA „ALAAS”, kopš 2016.gada aktīvi strādā pie atkritumu šķirošanas sistēmas pilnveides Rēzeknes novada teritorijā. 2021.gadā novada teritorijā dalīto atkritumu vākšanas punkti darbojās 46 vietās.

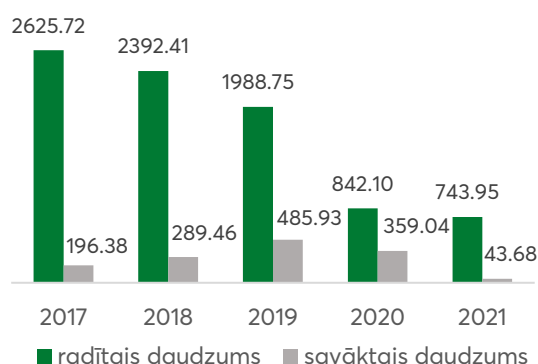
Saskaņā ar LVĢMC datiem, laikā no 2017.gadam līdz 2021.gadam:

- valstspilsētā radītais sadzīves atkritumu daudzums pieaudzis par 47.8% (bīstamo atkritumu daudzums pieaudzis par 0.7%), savāktais sadzīves atkritumu daudzums pieaudzis par 134.2% (bīstamo atkritumu daudzums palielinājies par 107.2%);
- novadā radītais sadzīves atkritumu daudzums samazinājies par 74.2% (bīstamo atkritumu daudzums palielinājies par 87.2%), savāktais sadzīves atkritumu daudzums samazinājies par 79.7% (bīstamo atkritumu daudzums samazinājies par 79.0%).

61. attēls. Bīstamo atkritumu radītais un savāktais daudzums tonnās uz 1000 iedz. Rēzeknes novadā, 2017-2021 (LVĢMC)

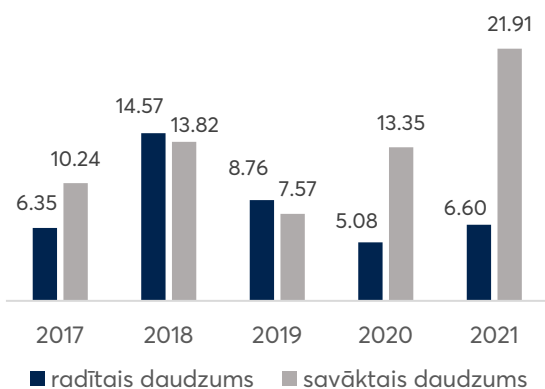
62. attēls. Sadzīves atkritumu radītais un savāktais daudzums tonnās uz 1000 iedz. Rēzeknes novadā, 2017-2021 (LVĢMC)

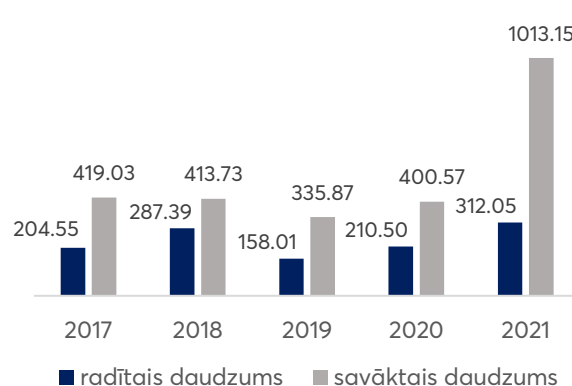
2021.gadam samazinājies radītais sadzīves atkritumu daudzums uz 1000 iedzīvotājiem – par 71.7% (2021.gadā sasniedzot 743.95 t), savukārt savāktais daudzums samazinājies par 77.8% (43.68t).

Bīstamajiem atkritumiem palielinājies radītais apjoms uz 1000 iedzīvotājiem – par 105.5% (2021.gadā sasniedzot 9.63 t), taču savāktais apjoms samazinājies par 77.0% (0.64 t).

63. attēls. Bīstamo atkritumu radītais un savāktais daudzums tonnās uz 1000 iedz. Rēzeknes valstspilsētā, 2017-2021 (LVĢMC)

64. attēls. Sadzīves atkritumu radītais un savāktais daudzums tonnās uz 1000 iedz. Rēzeknes valstspilsētā, 2017-2021 (LVĢMC)

Rēzeknes valstspilsētā laika periodā no 2017.gada līdz 2021.gadam pieaudzis radītais un savāktais sadzīves atkritumu daudzums uz 1000 iedzīvotājiem. Radītais apjoms pieaudzis par 52.6% (2021.gadā sasniedzot 312.05t), bet savāktais palielinājies par 141.8% (1013.15t).

Bīstamajiem atkritumiem pieaudzis radītais apjoms uz 1000 iedzīvotājiem – par 4.0% (2021.gadā sasniedzot 6.60t), taču savāktais apjoms palielinājies par 113.9% (21.91t).

Saskaņā ar 2021.gadā apstiprināto Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021.–2028. gadam, ņemot vērā administratīvi teritoriālo reformu un jaunās novadu robežas, tiek piedāvāts veidot Latgales, Vidzemes, Viduslatvijas, Ziemeļkurzemes un Dienvidkurzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionus. Plānā ir noteikta obligāta prasība – katrā no pieciem reģioniem ietilpstošajām pašvaldībām līdz 2022.gada beigām izstrādāt reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu. Saskaņā ar reģionālo plānu tiks vērtēts, vai pašreizējie poligoni turpinās darbu, vai tas ir ekonomiski pamatoti. Paralēli notiks poligonu specializācija dažādos atkritumu apsaimniekošanas darbību veidos. Lielākais izaicinājums būs samazināt atkritumu poligonos noglabāto sadzīves atkritumu daudzumu. Lai sasniegtu šo mērķi, ļoti būtiski jāpalielina gan dalīto atkritumu vākšana, gan pārstrāde, lai poligonos noglabātu pēc iespējas mazāk atkritumu.

2.11.5. Dzīvnieku labturība

Pašvaldības uzdevumos ietilpst arī klaiņojošu vai bezpalīdzīgā stāvoklī nonākušu dzīvnieku izolēšana un dzīvnieku kapsētas pakalpojuma nodrošināšana. Abās pašvaldībās ir pieņemti **saistošie noteikumi**, kas regulē mājas dzīvnieku turēšanu, nosakot suņus un kaķu, mājas (istabas) dzīvnieku īpašnieka un turētāja tiesības un pienākumus, atbildību par šo noteikumu neievērošanu, kā arī mājas (istabas) dzīvnieku reģistrācijas kārtību.

Rēzeknes valstspilsētā darbojas **dzīvnieku patversme un dzīvnieku viesnīca. Dzīvnieku kapsēta nav** ne valstspilsētā, ne novadā.

2019.gadā, pēc Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pamudinājuma, arī Rēzeknes novada pašvaldība meklēja iespējas tādu izveidot Ozolmuižas pagastā, taču izveide nenotika, jo Rēzeknes valstspilsēta neatbalstīja izveides līdzfinansēšanu no pašvaldības budžeta. Šobrīd Rēzeknes novada teritorijā mazo mājdzīvnieku liķu utilizāciju iespējams veikt Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskajā institūtā "BIOR", Rēzeknes valstspilsētā. Latgalei tuvākās reģistrētās dzīvnieku kapsētas ir Jēkabpilī un Gulbenē.

Valstspilsētā un novadā **klaiņojošo** suņu un kaķu izķeršanu, īslaicīgu uzturēšanu dzīvnieku novietnē, vakcināciju, sterilizāciju un eitanāziju veic iepirkuma procedūras rezultātā noteiktais komersants (Rēzeknes valstspilsētas teritorijā šos darbus organizē SIA "Rēzeknes namsaimnieks").

2.11.6. Secinājumi un priekšlikumi

Komunālos pakalpojumus abās pašvaldībās nodrošina pašvaldības kapitālsabiedrība vai pagastu pārvalžu struktūrvienības. Siltumapgādes risinājumi nav vienoti, savukārt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus nodrošina SIA "Austrumlatgales atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība" (SIA "ALAAS") un SIA "Eco Baltia vide".

Lielākā daļa valstspilsētas kanalizācijas komunālo inženierkomunikāciju ir 40-50 gadus vecas, nepieciešama to nomaiņa vai rekonstrukcija, par ko arī liecina patstāvīgais avāriju pieaugumu skaits.

Ārpus apdzīvotajām vietām notekūdeņu jautājums tiek risināts individuāli – pamatā tās ir izsūkņejamas **krājbedres**.

Dzīvnieku kapsēta nav ne valstspilsētā, ne novadā, kas mudina nelikumīgu un nelegālu darbību veikšanu saistībā ar lolojumdzīvnieku apbedīšanu.

Decentralizētā kanalizācijas sistēma Rēzeknes valstspilsētā ir 192 māsaimniecībām, turpmāk risināt šo māsaimniecību pieslēgšanos centralizētajiem tīkliem vai rast citus risinājumus.

Novadā ciemu ūdenssaimniecībā daudzviet tīkli ir novecojuši un jāveic to sakārtošana un attīstība, uzlabojot pakalpojumu kvalitāti un pieejamību.

Lietus ūdeņu kanalizācija ir izveidota tikai atsevišķos ciemos, lietus ūdeņu savākšanas sistēmas ir novecojušas un nepieciešama to pārbūve un attīstīšana.

Valstspilsētā īpaša uzmanība tiek veltīta darbībām, kas vērstas uz siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinājumu un daļēju pāreju no fosilo energoresursu (dabasgāzes) izmantošanas uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu.

Abām pašvaldībām ir saistošie noteikumi atkritumu apsaimniekošanas jomā, ir pieejami šķiroto atkritumu laukumi.

Veicināt decentralizētās ūdenssaimniecības sistēmas sakārtošanu novada teritorijā.

Veicināt individuālo izsūkņejamo krājbedru apsaimniekošanu, dabas un vides resursu aizsardzības nolūkos.

Iesaistīties reģionālā atkritumu apsaimniekošanas plāna izstrādē.

Palielināt dalīto atkritumu vākšanu un pārstrādi, lai poligonos noglabātu pēc iespējas mazāk atkritumu.

Nodrošināt sabiedrības aktīvu informēšanu par dabā atstāto atkritumu ietekmi, tādējādi rosinot aktīvāk izmantot piedāvātos atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus. Skolām un bērnudārziem veidot izglītojošas kampaņas, mudināt iesaistīties konkursos.

Paredzēt vietu dzīvnieku kapsētas izveidei un izstrādāt noteikumus tās izmantošanai, apsaimniekošanai.

2.12. Energoefektivitāte

Latvijas enerģētikas politikā ir noteikts, ka energoefektivitāte ir viens no galvenajiem politikas instrumentiem, kas ļauj samazināt izmaksas un, samazinot enerģijas patēriņu, paaugstina energoapgādes drošuma līmeni.

Latvijas Nacionālajā enerģētikas un klimata plānā 2021.-2030. gadam ir minēts, ka periodā līdz 2030.gadam Latvija piedāvā nodrošināt vidējā īpatnējā siltumenerģijas patēriņa ēkās apkurei samazinājumu līdz 120 kWh/m²/gadā, un kā politikas rezultāts energoefektivitātes dimensijā ēku energoefektivitātes apakš dimensijā ir noteikts – katru gadu renovēt 3% no tiešās pārvaldes ēku platības, kas ir attiecināms arī uz pašvaldību ēkām. Latvija arī nosaka, ka periodā līdz 2030.gadam tiks samazināts rādītājs "mājsaimniecību īpatsvars, kurām trūkuma dēļ bija liegta siltuma nodrošināšana mājoklī", nodrošinot, ka šis īpatsvars ir mazāks nekā ES vidējais rādītājs. Līdz ar to 2030.gada mērķis rādītājam "mājsaimniecību īpatsvars, kurām trūkuma dēļ bija liegta siltuma nodrošināšana mājoklī" ir – nodrošināt, ka minētais rādītājs Latvijā būs mazāks nekā 7,5%.

Lauksaimniecības, zemes izmantošanas un mežsaimniecības jomā plānā¹⁸³ ir iezīmēta sekojoša vēlamā situācija 2030.gadā:

- tiek veikta ilgtspējīga zemes apsaimniekošana, lauksaimniecības kultūraugu un lauksaimniecības dzīvnieku audzēšana un meža apsaimniekošana, ievērojot klimata, dabas aizsardzības, ekonomiskos un sociālos aspektus;
- meža platība Latvijā nesamazinās un tie tiek ilgtspējīgi apsaimniekoti;
- lauksaimniecība un mežsaimniecība sniedz būtisku ieguldījumu bioenerģētikas jomā, neradot apdraudējumu pārtikas nodrošinājumam un CO₂ piesaistei, un ievērojot kaskādes principu.¹⁸⁴
- lauksaimniecībā un mežsaimniecībā panākta augsta produktivitāte, efektīvi izmantojot bioresursus (t.sk. zemes resursus);
- pieaudzis koka izmantošanas būvniecībā apjoms.

Rēzeknes valstspilsētas pašvaldība 2018.gada nogalē ieviesa Energopārvaldības sistēmu, lai veicinātu efektīvu enerģijas un resursu izmantošanu. Energopārvaldība ir centieni efektīvi un iedarbīgi panākt enerģijas lietderīgu izmantošanu, izmantojot pieejamos resursus, virzītos ilgtspējīgas attīstības virzienā. Tā rezultātā tiek meklēti tehniski ekonomiski efektīvākie risinājumi pašvaldības īpašumā esošo objektu apsaimniekošanā, uzlabojot energoefektivitātes līmeni un ilgtermiņā samazinot finanšu izdevumus, kā arī emisijas. Energopārvaldības Rīcības plānā noteiktas sekojošas darbības:

1. pašvaldības pārvaldes ēku energoefektivitātes paaugstināšana;
2. energoefektivitātes paaugstināšana Rēzeknes valstspilsētas centralizētās siltumapgādes sistēmā, rekonstruējot siltumtīklus;
3. pilsētas ielu apgaismojuma tīkla rekonstrukcija, izbūve un energoefektivitāti paaugstinošu tehnoloģiju ieviešana;
4. atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšana;
5. daudzdzīvokļu ēku energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu veicināšana nodrošinot pašvaldības līdzfinansēšanu energoefektivitātes pasākumu veikšanā;
6. efektīvas energoresursu izmantošanas un enerģijas patēriņa samazināšanas veicināšana ražojos uzņēmumos.

Salīdzinot ar 2019.gada enerģijas patēriņu, 2020.gadā būtiski (par 247 MWh) samazinājies ēku elektroenerģijas patēriņš, kas saistīts ar valstī noteiktajiem ierobežojumiem un mazāku ēku noslodzi, kā arī veiktajiem energoefektivitātes pasākumiem. Analizējot ēku īpatnējo siltumenerģijas patēriņu, zemāki rādītāji ir ēkās, kurās veikta rekonstrukcija.

Analizējot pieejamos datus Rēzeknes valstspilsētas Energopārvaldības pārskatā, no 2016.gada līdz 2020.gadam kopējais enerģijas patēriņš ir samazinājies visos enerģijas veidos.

Elektroapgādes struktūru pašvaldībās veido augstsprieguma 330 kV elektrolīnija un 110 kV elektrolīnijas. **Esošais elektroapgādes tīklu izvietojums un pieejamās jaudas** nodrošina esošo elektroenerģijas patērētāju

¹⁸³Latvijas Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030.gadam

¹⁸⁴Aprites ekonomikas princips. Saskaņā ar "kaskādes principu" koksni izmanto, ievērojot šādu prioritāro secību: koksnes izstrādājumu izmantošana, to kalpošanas laika pagarināšana, atkārtota izmantošana, pārstrāde, bioenerģijas ražošana un apglabāšana

pieprasījumu un neierobežo jaunu pieslēgumu veidošanu (Viļānu pilsētā, Maltā un Rēzeknes valstspilsētā 2022.gada sākumā pieejamas arī brīvās jaudas¹⁸⁵). 2022.gada sākumā Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā ir aktīvas vairākas elektrolīniju pārbūves un trašu un aizsargjoslu tīrīšana, ko veic AS „Sadales tīkls”¹⁸⁶.

Vietējais **gaisa piesārņojums** Latvijā galvenokārt rodas no transporta (transporta plūsmas blīvums, sastāvs un kustības ātrums), kurināmā izmantošanas siltumenerģijas ražošanai, māsaimniecībām un rūpniecības.

Rēzeknes valstspilsēta Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānā 2019.–2030. gadam¹⁸⁷ nosaukta kā viena no trim ar vissliktāko gaisa kvalitāti, 2021.gadā valstspilsētā tika apzinātas gandrīz 1000 māsaimniecības ar malkas apkuri.

Rēzeknes valstspilsētā gaisa kvalitātes novērojumus veic divās monitoringa stacijās, kas atrodas Atbrīvošanas alejā un Dārzu ielā. Piesārņojošu vielu koncentrācijai gaisā ir ciklisks raksturs, tā ir atkarīga no gadalaika (saistīts ar apkures sistēmām māsaimniecībās, automašīnu izplūdes gāzēm, no ziemas palikušās smiltis ielās).

2020.gadā valstspilsētā tika uzstādīta putekļu monitoringa stacija (Rūpnīcas ielā¹⁸⁸). Putekļu monitoringa stacija ļauj sekot līdzi gaisa kvalitātei pilsētas Ziemeļu rajonam un tam pieguļošajās teritorijās, kur jau kopš pagājušā gadsimta vidus atrodas visvairāk rūpniecības un enerģētikas jomā darbojušos uzņēmumu. Tā veic nepārtrauktus mērījumus par cilvēka veselībai kaitīgo putekļu sīko daļiņu (PM10 un PM2,5) koncentrāciju gaisā.

Rēzeknes novadā agrāk darbojās viena gaisa piesārņojuma mērījumu stacija – “Rēzekne” Ratinīkos (Vērēmu pagasts).

Nozīmīgākais faktors, kas veicina klimata pārmaiņas, ir enerģijas patēriņa blakusefekti. Pēdējos gados pašvaldības arvien aktīvāk īsteno projektus **ar mērķi panākt infrastruktūras energoefektivitāti**, piemēram, īstenojot ielu apgaismojuma pārbūvi.

Rēzeknes valstspilsētā viens no īstenojamiem projektiem “Gaismas objektu nomaiņa Rēzeknes pilsētā” paredzēja samazināt oglekļa dioksīda emisijas, pamatojoties uz elektroenerģijas patēriņa un gaismekļu izmešu samazināšanu, veicot 7 ielu posmu apgaismojuma nomaiņu, uzstādot energoefektīvus LED gaismekļus, tādējādi iespējams samazināt CO2 emisiju gaisā, elektroenerģijas patēriņu, uzturēšanas izmaksas, kā arī uzlabot ielu vizuālo estētisko noformējumu. Apgaismojuma tehnoloģija samazina enerģijas patēriņu līdz pat 70%, tajā pašā laikā nodrošinot lielu izstarotās gaismas daudzumu¹⁸⁹.

Lai arī Rēzeknes novada kopējais¹⁹⁰ elektroenerģijas patēriņš ielu apgaismojumam gada griezumā (kWh) palielinās (2016.gadā 493 103 kWh, bet 2020.gadā 539 339 kWh), deviņos pagastos vērojams patēriņa samazinājums, sevišķi Stružānu pagastā – par 58,6% laika periodā no 2016.gada līdz 2020.gadam. Lielākais elektroenerģijas patēriņa ielu apgaismojumam pieaugums laika periodā no 2016.gada līdz 2020.gadam bijis Lūznavas pagastā – par 69,2%.

Daudzdzīvokļu mājās esošo mājokļu īpatsvars Rēzeknes valstspilsētā 2021.gadā sastāda 80,7%, bet Rēzeknes novadā – 27,8%, t.i. valstspilsētā 2021.gadā 81,0% iedzīvotāju dzīvoja daudzdzīvokļu ēkās, bet novadā – 32,6%.¹⁹¹

Rēzeknes valstspilsētā ir spēkā Rēzeknes valstspilsētas domes 26.04.2019. saistošie noteikumi Nr. 11 “Par Rēzeknes pilsētas pašvaldības līdzfinansējuma piešķiršanu daudzdzīvokļu dzīvojamo māju energoefektivitātes pasākumu veikšanai un šo māju īpašumā vai nomā esošo zemesgabalu labiekārtošanai”, kas nosaka kārtību, līdzfinansējuma apmēru un piešķiršanas nosacījumus, kādā Rēzeknes valstspilsētas dome līdzfinansē daudzdzīvokļu dzīvojamo māju energoefektivitātes pasākumus, lai nodrošinātu energoresursu patēriņu samazinājumu, un īpašumā vai nomā esošo zemesgabalu labiekārtošanas pasākumus.

¹⁸⁵ <https://karte.sadalestikls.lv/lv/briva-jauda>

¹⁸⁶ karte.sadalestikls.lv/lv/elektroliniju-rekonstrukcijas

¹⁸⁷ Plāna mērķis ir samazināt Latvijas kopējās emisijas, kas tiek radītas vairākos sektoros – enerģētikas, transporta, rūpniecības, lauksaimniecības un māsaimniecības nozarēs, un uzlabot gaisa kvalitāti iedzīvotājiem, kas dzīvo Latvijas lielākajās pilsētās.

¹⁸⁸ <https://www.vvd.gov.lv/lv/rezekne>

¹⁸⁹ <https://rezekne.lv/istenotie-projekti/gaismas-objektu-nomaina-rezeknes-pilseta/>

¹⁹⁰ Dekšāres un Sokolku pagastā nav ielu apgaismojums, nav dati par Sakstagala pagastu un Kantinieku pagastu. Pašvaldības sniegtā informācija

¹⁹¹ <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/iedzivotaji/majokli>

Saskaņā ar minētajiem Saistošajiem noteikumiem, pašvaldības palīdzība energoefektivitātes pasākumiem piešķir:

- būvniecības ieceres dokumentu izstrādei, kas tiks finansēti no Eiropas Savienības struktūrfondiem, – 95 %, bet ne vairāk kā 2800,00 euro pēc augstāk minētā finansējuma saņemšanas vai energoefektivitātes darbu uzsākšanas;
- energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi, kas tiks finansēti no Eiropas Savienības struktūrfondiem, atbilstoši būvvaldē akceptētai būvniecības ieceres dokumentācijai – 20 %, bet ne vairāk kā 30 000,00 euro.

Saskaņā ar pašvaldības sniegto informāciju, Rēzeknes valstspilsētā ir ēkas, kam veikti energoefektivitātes pasākumi:

- siltinātie mājokļi:
 - Atbrīvošanas aleja 52;
 - Atbrīvošanas aleja 149;
 - Rūpnīcas iela 3a;
 - V. Seiles iela 41;
 - Ventspils iela 5.
- siltinātas gala sienas, daudzdzīvokļu mājas:
 - Atbrīvošanas aleja 122a;
 - Atbrīvošanas aleja 170;
 - Dārzu iela 77;
 - Lubānas iela 35;
 - Rēznas iela 35;
 - Maskavas iela 1;
 - 2. N. Rancāna iela 28;
 - Kosmonautu iela 19;
 - Ventspils iela 2.

Rēzeknes valstspilsētā **komunālos pakalpojumus nodrošina** SIA "Rēzeknes Namsaimnieks", nodrošinot tehniskos darbus ēkas uzturēšanas vajadzībām, administrēšanas un pārvaldes darbus, teritorijas sakopšanas darbus, piedāvājumus dzīvokļu un nedzīvojamo telpu īpašniekiem (maksas pakalpojumi). SIA "Rēzeknes Namsaimnieks" pārvaldīšanā pilnībā siltinātas ir 14 māju fasādes, bet daļēji siltinātas vēl 13 māju fasādes.

Veikti energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi vairākām izglītības iestādēm, piemēram, Rēzeknes Valsts 1. ģimnāzijas ēkai, Rēzeknes 2. vidusskolas ēkai, pirmskolas izglītības iestādes ēkai Metālistu ielā 2, kā arī citām publiskām būvēm (Rēzeknes pilsētas pašvaldības ēkām, Rēzeknes 2. vidusskolas sporta zāles ēkai, sporta pārvaldes ēkai). Realizācijā ir projekts "Energoefektivitātes paaugstināšana un atjaunojamo enerģijas avotu izmantošana Rēzeknes pilsētas pašvaldības ēkā".

Rēzeknes novadā ir spēkā Rēzeknes novada pašvaldības domes 17.03.2022. saistošie noteikumi Nr. 39 "Par Rēzeknes novada pašvaldības līdzfinansējuma piešķiršanu daudzdzīvokļu dzīvojamo māju energoefektivitātes pasākumu veikšanai un šo māju īpašumā vai nomā esošo zemesgabalu labiekārtošanai", kas nosaka kārtību, līdzfinansējuma apmēru un piešķiršanas nosacījumus, kādā Rēzeknes novada pašvaldība līdzfinansē daudzdzīvokļu dzīvojamo māju energoefektivitātes pasākumus, lai nodrošinātu energoresursu patēriņu samazinājumu, un īpašumā vai nomā esošo zemesgabalu labiekārtošanas pasākumus.

Saskaņā ar minētajiem Saistošajiem noteikumiem, pašvaldības palīdzība energoefektivitātes pasākumiem piešķir:

- būvniecības ieceres dokumentu izstrādei – 75 %, bet ne vairāk kā EUR 3500,00 (trīs tūkstoši pieci simti euro, 00 centi) pēc augstāk minētā finansējuma saņemšanas vai energoefektivitātes darbu uzsākšanas;
- energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi, atbilstoši būvvaldē akceptētai būvniecības ieceres dokumentācijai – 75 %, bet ne vairāk kā EUR 15 000,00 (piecpadsmit tūkstoši simti euro, 00 centi).

Ekonomikas ministrijas apkopotajā informācijā nav dati par atjaunotām daudzdzīvokļu ēkām Rēzeknes novadā no 2017.gada, taču pašvaldība norāda uz 11 **siltinātām ēkām**, t.sk.:

- 3 ēkas Lūznāvā;
- 2 ēkas Maltā;
- 1 ēka Gornicā – Silmalas PII;
- 1 ēka Kruķos – Kruķu pamatskola;
- 1 ēka Viļānu pagastā – PII Bitīte;
- 3 ēkas Viļānos – Viļānu MMS, Viļānu pilsētas PII, Viļānu vidusskola.

Rēzeknes novadā apsaimniekošanas pakalpojumi (komunālie) pieejami¹⁹² Nautrēnu pagastā, Bērzgales pagastā, Lendžu pagastā, Maltas pagastā, Silmalas pagastā, Pušas pagastā, Viļānu pilsētā.

Klimata pārmaiņas ir viens no lielākajiem draudiem mūsu videi, sociālajai videi un ekonomikai.

Galvenie cilvēku radīto siltumnīcefekta gāzu avoti ir¹⁹³:

- fosilo degvielu sadedzināšana elektrības ražošanai, transportā, rūpniecībā un mājāsaimniecībās;
- lauksaimniecība un zemes lietošanas pārmaiņas, piemēram, atmežošana;
- atkritumu apglabāšana zemē;
- rūpniecisko fluorēto gāzu lietošana.

Laika periodā no 2016.gada līdz 2019.gadam kopējais elektroenerģijas patēriņš pieaudzis abās pašvaldībās – Rēzeknes valstspilsētā par 13.1% (no 101390734,96 kWh līdz 114 709 783 kWh), bet Rēzeknes novadā par 1.4% (no 74 169 523 kWh līdz 75 237 383 kWh). Savukārt vidējais elektroenerģijas patēriņš uz vienu mājāsaimniecību samazinājies valstspilsētā par 2.2% (no 1390,48 kWh līdz 1360,31 kWh), bet pieaudzis novadā – par 3% (no 1436,26 kWh līdz 1478,91 kWh)¹⁹⁴.

Viens no pašvaldību izaicinājumiem vismaz turpmākajiem 7 gadiem būs apzināt kā rīkoties, lai ikdienas darbības pēc iespējas mazāk atstātu ietekmi uz klimata pārmaiņām. Šīs darbības jau zināmā mērā tiek veiktas, piemēram, ielu apgaismojumā esošo spuldžu nomaiņa pret LED, īstenotie energoefektivitātes projekti utt., taču, ņemot vērā Eiropas savienības nosprausto ceļu nākošajam plānošanas periodam, visas darbības caurvīs klimata pārmaiņu tēma.

Lai palīdzētu Latvijas iedzīvotājiem un tautsaimniecībai labāk pielāgoties jau notiekošajām klimata pārmaiņām un tādējādi mazinātu klimata pārmaiņu radītos zaudējumus, Ministru kabinets 2019.gada 17.jūlijā ir apstiprinājis Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānu laika posmam līdz 2030.gadam (Plāns)¹⁹⁵, kura virsmērķis ir mazināt Latvijas cilvēku, tautsaimniecības, infrastruktūras, apbūves un dabas ievainojamību pret klimata pārmaiņu ietekmēm un veicināt klimata pārmaiņu radīto iespēju izmantošanu.

Plāns paredz ieviest vairāk nekā 80 pielāgošanās pasākumu, kas aptver gan cilvēku dzīvības, veselības un labklājības pasargāšanu no klimata pārmaiņu nelabvēlīgās ietekmes, gan tautsaimniecības spējas pielāgoties veicināšanu.

Plāna īstenošanā nepieciešama plaša institūciju un arī sabiedrības iesaiste un sadarbība. Plāna ieviešanas pasākumus un uzdevumus plānots īstenot, izmantojot gan valsts un pašvaldību budžeta finansējumu, gan piesaistot ES un citu avotu finanšu līdzekļus, kā arī privāto kapitālu.

Nākamo septiņu gadu periodam Latvijas ekonomikas attīstībai būs pieejams apmēram 4,4 miljardu liels ES fondu finansējums – Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Kohēzijas fonds, Eiropas sociālais fonds. Bez iepriekš minētajiem būs pieejams arī Taisnīgas pārkārtošanās fonds, Eiropas Teritoriālās sadarbības programma u.c.¹⁹⁶

¹⁹² <https://rezeknesnovads.lv/iedzivotajiem/pakalpojumi-un-e-iesniegumi/komunalie-pakalpojumi/>

¹⁹³ www.eea.europa.eu/lv/themes/climate/about-climate-change

¹⁹⁴ RAIM

¹⁹⁵ www.varam.gov.lv/lv/pielagosanas-klimata-parmainam

¹⁹⁶ www.esfondi.lv

2.12.1. Secinājumi un priekšlikumi

Energoefektivitāte ir viens no galvenajiem politikas instrumentiem, kas ļauj samazināt izmaksas un, samazinot enerģijas patēriņu, paaugstina energoapgādes drošuma līmeni.

Lai veicinātu efektīvu enerģijas un resursu izmantošanu, Rēzeknes valstspilsētas pašvaldība ir **ieviesusi Energo pārvaldības sistēmu**, un 2023.gada laikā Energo pārvaldības sistēma tiks izstrādāta arī Rēzeknes novada pašvaldībā.

Esošais elektroapgādes tīklu izvietojums un pieejamās jaudas ir optimālas – ir nodrošināts esošo elektroenerģijas patērētāju pieprasījums un jaunu pieslēgumu veidošana ir neierobežota.

Rēzeknes valstspilsētā ir slikta **gaisa kvalitāte**. Gaisa kvalitātes novērojumus valstspilsētā veic divās monitoringa stacijās.

Pēdējos gados pašvaldības arvien aktīvāk īsteno projektus ar mērķi **veicināt infrastruktūras energoefektivitāti**, piemēram, īstenojot ielu apgaismojuma pārbūvi.

Pašvaldībā pieejams atbalsts līdzfinansējuma veidā daudzdzīvokļu dzīvojamo māju energoefektivitātes pasākumu veikšanai un šo māju īpašumā vai nomā esošo zemesgabalu labiekārtošanai.

Rēzeknes valstspilsētā daudzdzīvokļu mājās esošo mājokļu īpatsvars 2021.gadā sastāda 80.7%, novadā tai pašā laikā 27.8%. Abas pašvaldības piešķir līdzfinansējumu daudzdzīvokļu dzīvojamo māju energoefektivitātes pasākumiem, lai nodrošinātu energoresursu patēriņa samazinājumu. Līdzfinansējumu līdz šim ir saņēmušas 14 ēkas Rēzeknes valstspilsētā. Arī Rēzeknes novadā pašvaldība ar 2022.gada martu ir sākusi piešķirt līdzfinansējumu daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes pasākumu veikšanai.

Analizējot pieejamos datus Rēzeknes valstspilsētas Energo pārvaldības pārskatā no 2016.gada līdz 2020.gadam kopējais enerģijas patēriņš ir samazinājies visos enerģijas veidos.

Uzņēmums "Rēzeknes siltumtīkli" īpašu uzmanību velta darbībai, kas vērsta uz **siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinājumu** un daļēju pāreju no fosilo energoresursu (dabāsgāzes) izmantošanas uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu, līdz ar to sniedzot būtisku ieguldījumu bioenerģētikas jomā.

Rēzeknes valstspilsēta Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānā 2019.–2030. gadam nosaukta kā viena no trim pilsētām ar vissliktāko gaisa kvalitāti, ko veicina māsaimniecības ar malkas apkuri. Diemžēl ņemot vērā globālo situāciju pasaulē un arī vietējā tirgū, tad tuvākā laikā nebūs būtiskas izmaiņas māsaimniecību apkures sistēmā.

Rēzeknes valstspilsētā viens no īstenotajiem projektiem "Gaismas objektu nomaiņa Rēzeknes pilsētā" paredzēja samazināt oglekļa dioksīda emisijas. Apgaismojuma tehnoloģija samazina enerģijas patēriņu līdz pat 70%.

Rēzeknes novada kopējais elektroenerģijas patēriņš ielu apgaismojumam gada griezumā (kWh) palielinās, līdz ar turpmāk būtu jāpiesaista finansējums tieši ielu apgaismojuma rekonstrukciju projektiem.

Apzināt rīcības, lai ikdienas darbības pēc iespējas mazāk atstātu ietekmi uz klimata pārmaiņām. Šīs rīcības pašvaldībām jāintegrē visos plānošanas līmeņos, nozarēs un jomās, lai panāktu pēc iespējas plašāku visaptverošo pasākumu loku, kas samazinās ietekmi uz klimata pārmaiņām.

Veicināt koka izmantošanu būvniecībā, kas palielinātu iedzīvotāju un attīstītāju vēlmi dot priekšroku koka izmantošanai.

Viena no iespējām kā apliecināt gatavību cīņai pret klimata pārmaiņām, ir iesaistīties un darboties Pilsētu mēru pakta enerģētikas un klimata jomā¹⁹⁷.

¹⁹⁷ Viļānu novads (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) paktam pievienojās 2020.gadā.

2.13. Dabas vērtības un rekreācija

Viens no augstas dzīves kvalitātes rādītājiem ir kvalitatīvi veidota publiskā ārtelpa, kas sastāv no labiekārtotas, pievilcīgas dzīves un rekreācijas telpas ar daudzveidīgām un pieejamām atpūtas iespējām pilsētā un novadā. **Publiskā ārtelpa** ir sabiedrībai brīvi vai daļēji pieejamas teritorijas un telpa, ko veido ceļi, ielas, bulvāri, laukumi, publisku ēku pagalmi, pasāžas, krastmalas, promenādes, parki, dārzi, skvēri, meži, publiskie ūdeņi un citas vietas, kas nodotas publiskai lietošanai.

Rēzeknes valstspilsētā un novadā ir dažādas atpūtas iespējas, daļa no aktīvās atpūtas iespējām ir aprakstīta sporta nodaļā un ekonomikas nodaļā. Sportiski aktīvs un ieinteresēts cilvēks pavada daudz laika brīvā dabā, izbaudot dabas un kultūras vērtību sniegtās iespējas.

2.13.1. Rekreācijas iespējas

Kā nozīmīgākās rekreācijas vietas un objekti Rēzeknes valstspilsētā jāatzīmē Rēzeknes Kultūras un atpūtas parks, Raiņa parks, Velomaster Rēzekne, Rēzeknes upes promenāde, APRC "Zeimuļš", Rēzeknes pilskalns ar Livonijas ordeņa pilsdrupām, Festivāla parks, Latgales vēstniecība "GORS", Kovšu ezera peldvieta, GoWake Rēzekne, Kovšu ezera promenāde, Vīpīngas parks, Ziemeļu rajona parks.

Kovšu ezera parks ir kļuvis par populāru atpūtas vietu, kur var aktīvi atpūsties, izmantot ūdens inventāra nomu, kā arī izbaudīt asākas izjūtas veikborda trasē "GoWake". Ar laivu izbraucienā var doties ne tikai pa Kovšu ezeru, bet arī pa Rēzeknes upi. "Laivu māja" piedāvā iespēju izbraukt ar SUP dēli, ūdens motociklu vai katamarānu.

Brīvo laiku var pavadīt arī Rēzeknes Olimpiskā centra ledus hallē slidojot, vasarā izbaudot āra baseinu, kā arī baseinu bērniem ar slidkalniņu.

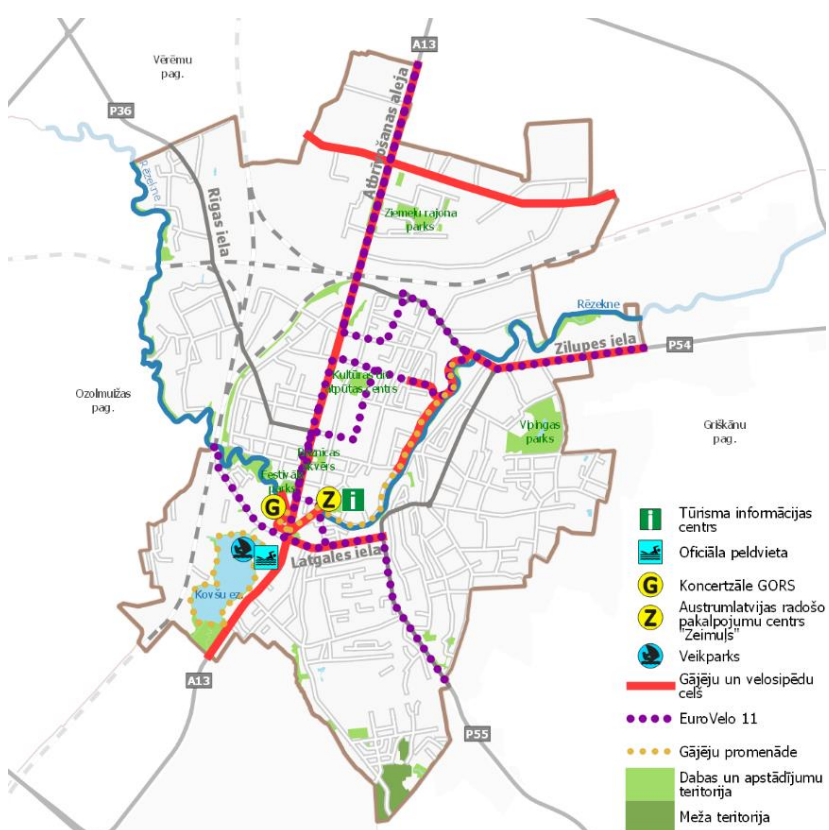
Izbaudīt atpūtu ģimenes ar bērniem var Kultūras un atpūtas parkā, kas sadalīts vairākās zonās, parkā ir pieejama BMX velo trase, āra treniņu laukums, rotaļu laukumi, kā arī kafējnīca.

Rēzeknes valstspilsētā teritoriju uzkopšanu, apzaļumošanu un citus apsaimniekošanas pakalpojumus veic SIA "Rēzeknes Namsaimnieks". Pašvaldībā ar saistošajiem noteikumiem tiek regulēti vairāki jautājumi, attiecināmi uz publisko ārtelpu un labiekārtojumu, t.sk., noteikumi par koku ciršanu ārpus meža un apstādījumu aizsardzību, noteikumi par teritorijas kopšanas un būvju uzturēšanu, noteikumi par kapsētu darbību un uzturēšanu utt.

Pilsētvidē pieejami **ārtelpas elementi** dažādām gaumēm, piemēram, sienu gleznojumi, kurus varēs apskatīt ejot pastaigā Atbrīvošanas aleju, gājēju promenādi gar upi un Latgales ielu vai vides objekts "Ūdens pods" Rēzeknes upes krastos, kas papildināts ar tekoša ūdens elementu.

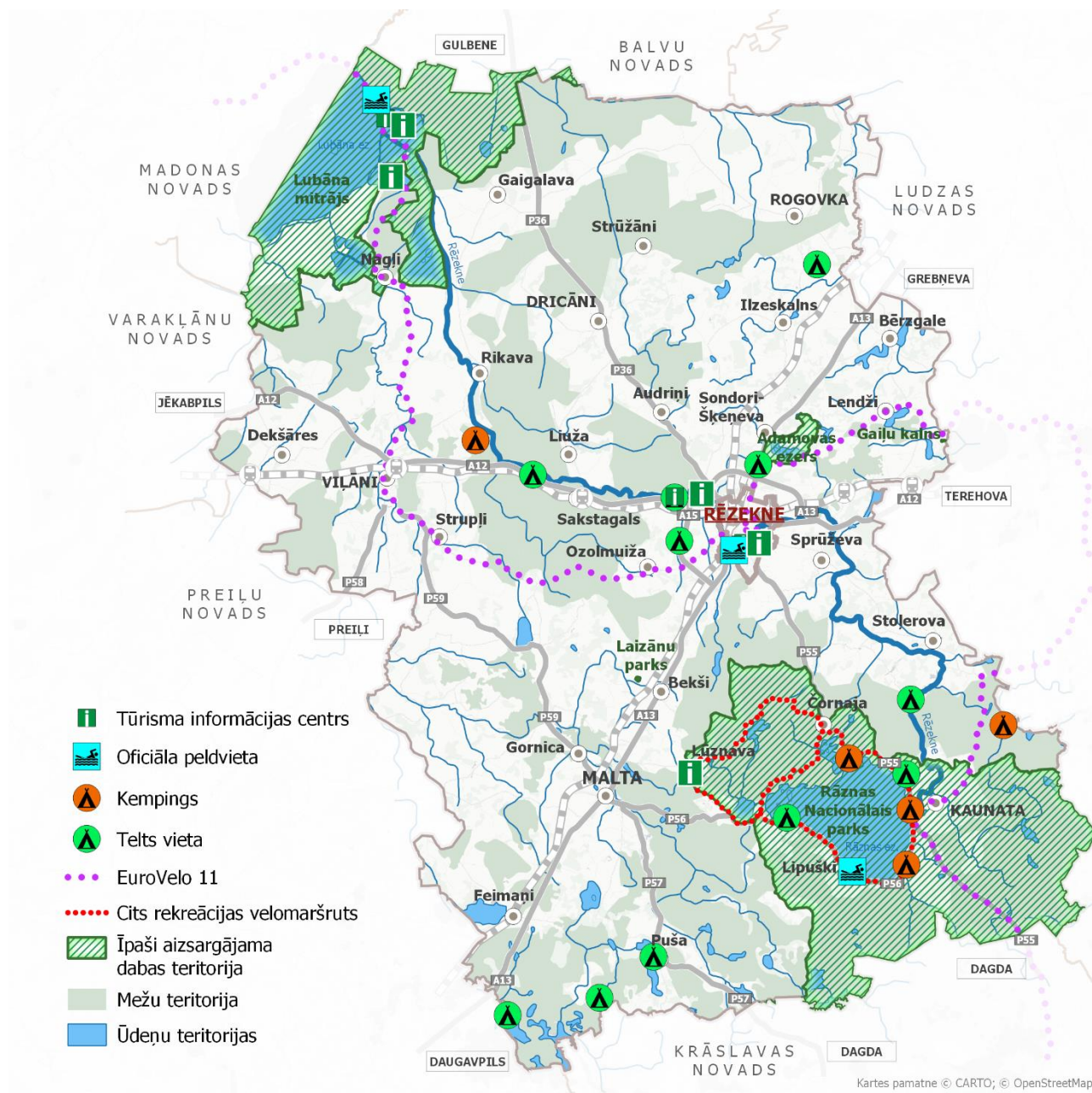
Rēzeknes novada teritorijā ir pieejami dažādi dabas un rekreācijas objekti, piemēram, ūdens tūrisma attīstības centrs "Bāka" Pie Lubāna ezera, pats Lubāna ezers, Rāznas ezers, Mākoņkalns, Lielais Liepu kalns (Latgales augstākā virsotne), dažādas dabas takas, piemēram, Teirumnīku purva taka, Akmeņu taka,

65. attēls. Dabas vērtības un rekreācijas iespējas Rēzeknes valstspilsētā

skatu torņi (piem., Ančupānu skatu tornis), no kuriem paveras brīnišķīgs skats pāri novada ainavām, un arī dabas izglītības centrs "Rāzna".

66. attēls. Dabas vērtības un rekreācijas iespējas Rēzeknes novadā

Novadā ir vairāki velo maršruti, piemēram "Apkārt Latgalei", "Lūznava – Rāznas ezers" un citi, kuri piedāvā iepazīt un izbaudīt Rēzeknes novada skaistās ainavas. Viens no maršrutiem veidots pa Rēzeknes upi, kas dod iespēju ar laivu apskatīt pilsētu un novadu no cita skatu punkta.

Novadā ir pieejamas arī dažādas aktīvās atpūtas iespējas, ko piedāvā dažādi uzņēmēji. Ir iespēja nakšņot Meirānu ezera peldošajā mājā, piedalīties velo-foto orientēšanās pasākumā, apskatīt Lūznas muižas apbūvi un parku, doties makšķerēt, izbraukt ar kuģīti "Vimāna" pa Freimaņu ezeru, spēlēt paintbolu, parādīt savas šaušanas prasmes, braukt ar bagiju, kvadracikliem un sniega motociklu, izstaigāt purva takas ar purva korpēm, iziet aizraujoša un emociju piepildītu šķēršļu trasi "Rāznas priedes", kāpt zirgam mugurā vai izbraukt ar zirgu pajūgā, un vēl daudz citu aktivitāšu un vietu, kuras ir labiekārtotas un pieejamas telšu vietās.

Rēzeknes novadā atrodas ievērojams skaits publisko **peldvietu**¹⁹⁸, bet oficiālās ir divas, kurās tiek veikta regulāra ūdens kvalitātes kontrole – Lubānas ezera peldvieta (Gaigalavas pagasts) un Rāznas ezera peldvieta Lipuškos (Mākoņkalna pagasts). Novadā ir vairākas neoficiālās publiskās peldvietas, pie kurām izvietoti arī dažādi labiekārtojuma elementi, ģērbtuves, galdi ar soliņiem, tualetes, rotaļu laukumi, laivu piestātnes, lapenes, volejbola laukums u.c. elementi, lai cilvēki varētu ērti pavadīt laiku pie ūdens. Šādas peldvietas ir izveidotas pie, pie Meirānu ezera, Adamovas ezera, Rāznas ezera, Gaiduļu ezera, Černostes ezera, Feimaņu ezera un citiem.

Valstspilsētā atrodas viena oficiālā peldvieta (Kovšu ezera peldvieta).

Rēzeknes novadā uzkopšanu, apzaļumošanu un citus apsaimniekošanas pakalpojumus veic pagastu komunālās saimniecības, SIA "Strūžānu siltums", SIA "Viļānu namsaimnieks" un PSIA "Maltas dzīvokļu komunālā saimniecība".

2.13.2. Dabas un zemes resursi, to aizsardzība

Saskaņā ar Zemes dzīļu informācijas sistēmu, Rēzeknes novada teritorijā atrodas 150 **derīgo izrakteņu atradnes** (t.sk. valsts nozīmes atradnes) un 500 prognozēto resursu laukumi¹⁹⁹:

- būvmateriālu izejvielas – atradnes 120, prognozēto resursu laukumi 21;
- kūdra – atradnes 24, prognozēto resursu laukumi 385;
- sapropelis – atradnes 6, prognozēto resursu laukumi 94.

Rēzeknes valstspilsētā neatrodas neviena derīgo izrakteņu atradne vai prognozēto resursu laukums.

Rēzeknes novadā lielākie **purvi** ir Salas (3862 ha), Lubāna un Sūļagala (2899 ha), Zosnas (Veczosnas) (960 ha), Kņavu (Kņovu) (886 ha) un Īdeņu (818 ha).

Rēzeknes novada **lielākās virszemes ūdensteces pēc garuma** ir Rēzekne (publiskā upe visā tās garumā, 116 km, iztek no Rāznas ezera un ietek Lubānas ezerā), Malta (105 km), Feimanka (72 km), Iča (68 km), Rītupe (56 km) u.c. Lielākās ūdenstilpes pēc platības – Lubāna ezers (daļa Madonas nov.) (8210 ha), Rāznas ezers (5756,4 ha), Rušona ezers (Cīruļu ezers) (daļa Rēzeknes nov., Preiļu nov.) (2373 ha) u.c. Uz Maltas upes 20 gs. 20-tajos gados bija izveidots un 1994.gadā atjaunots Viļānu HES (pirmā privātā spēkstacija Latvijā). Viļānu HES ūdenskrātuve atrodas Viļānu pilsētas teritorijā. Vēl novada teritorijā atrodas Spruktu HES uz Rēzeknes upes Stoļerovas pagastā, Nagļu HES uz Maltas upes kanāla Nagļos.

Valstspilsētu A-R virzienā šķērso Rēzeknes upe, dienvidu daļā atrodas Kovšu (Rēzeknes) ezers ar peldvietu (tiek īstenots projekts "Atbalsts komercdarbības attīstībai, izveidojot Kovšu ezera parka darbībai nepieciešamo publisko infrastruktūru").

Pēc MK noteikumiem Nr.118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti" par **prioritārajiem zivju ūdeņiem** noteikta Aiviekste, Malta un Rēzekne, Feimaņu ezers, Lubāna ezers, Rušona ezers (karpveidīgo zivju ūdeņi) un kā lašveidīgo zivju ūdeņi Rāznas un Zosnas ezeri. Ūdeņu monitorigam tiek izmantota hidroloģisko novērojumu stacija "Griškāni".

Teritorijas plānojumos iekļautas vairākas **applūstošās teritorijas ar 10% varbūtību**, t. sk. novada A daļā (upes Kažova un Malmuta), Viļānu pilsētas tuvumā (upes Malta, Notra). Lai novērstu dambja pārrāvuma draudus, kas izraisītu nacionāla mēroga plūdus, ~60 000 ha 33 zemes un vairāku apdzīvoto vietu applūšanu, ir veikta Lubānas ezera dienvidaustrumu dambja rekonstrukcija 2015.gadā. Lai samazinātu plūdu riskus lauku teritorijās tiek īstenots projekts "Valsts nozīmes meliorācijas sistēmas Lubānas ezera Ziemeļu dambis., pik29/00-78/80 atjaunošana Gaigalavas pagastā, Rēzeknes novadā, līdz ar to remontdarbu laikā Lubānas ezera publiskā peldētava 2022.gada peldēšanas sezonā ir slēgta.

Novadā atrodas viens **polderis** ar sūkņu staciju – Krēslītes polderis, Gaigalavas pagastā.

Rēzeknes novadā teritoriāli lielākās **īpaši aizsargājamās dabas teritorijas** ir Rāznas nacionālais parks, Adamovas ezera dabas parks, Salāja ezera dabas parks. Lielākie dabas liegumi – Lubāna mitrāju komplekss (arī RAMSAR mitrājs (starptautiskas nozīmes mitrājs) un Natura 2000 teritorija), kā arī Lielais Liepukalns un Harčēnku purvs Rāznas nacionālajā parkā, dabas piemineklis Laizānu parks. Novadā

¹⁹⁸ <https://www.vi.gov.lv/lv/peldvietu-udens-kvalitate>

¹⁹⁹ <https://videscentrs.lv/gmc.lv/iebuves/zemes-dzilu-informacijas-sistema>

atrodas vairāki vietējās nozīmes dabas objekti – dižakmeņi, kulta akmeņi, dižkoki, vēsturiski veidojušies muižu parki, kalni un ezeri, 9 mikroliegumi.

2022.gadā turpinās aizsardzības plāna izstrāde dabas liegumam "Lubāna mitrājs", taču 2022.gada 13.aprīlī tika apstiprināts dabas parka "Adamovas ezers" dabas aizsardzības plāns.

2.13.3. Secinājumi un priekšlikumi

Rēzeknes valstspilsēta ir labiekārtojusi dažādas publiskās ārtelpas iedzīvotāju brīvā laika pavadīšanai.

Viens no nozīmīgiem publiskās ārtelpas resursiem Rēzeknes valstspilsētā ir **Rēzeknes upes krastmalas**, kuru labiekārtošanai un uzturēšanai būtu jāpievērš īpaša uzmanība.

Rēzeknes novadā ir daudz dabas objektu un aktīvās atpūtas iespēju. Tūristiem un iedzīvotājiem pieejamas **pastaigu takas, velo maršruti**, kā arī citas atpūtas vietas un aktīvās atpūtas iespējas, ko piedāvā vairāki uzņēmēji.

Rēzeknes novadā ir vairākas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, kas ir būtisks dabas resurss, atstājot ietekmi arī uz tūrisma nozari novadā.

Pievērst uzmanību vides pieejamības jautājumam, veidojot jaunas atpūtas vietas vai veicot to rekonstrukcijas. Radīt publisko ārtelpu tādu, kas **pieejama** ikvienam neatkarīgi no vecuma, piederības, kustības spējām.

Piesaistīt iedzīvotājus publiskās ārtelpas veidošanā, lai radītu lielāku iedzīvotāju piederības sajūtu vietai un atbildību par izveidotu.

Veidot vienotu savstarpējo tīklojumu publiskajā ārtelpā. Tam jābūt **ērti sasniedzamam** gājējiem, velobraucējiem un citiem šo teritoriju lietotājiem, piemēram, cilvēkiem ratiņkrēslos, māmiņām ar ratiņiem, senioriem ar speciāliem pārvietošanās līdzekļiem.

Novadā atrodas **ievērojams skaits peldvietu**, bet **oficiālās ir tikai divas**.

Ņemot vērā, ka pilsētā ir tikai viena oficiāla peldvieta, būtiska ir novada **peldvietu** attīstība un **sasniedzamība no pilsētas**. Būtiska nozīme būtu veloceliņiem, pa kuriem īsā laikā (sasniedzamā attālumā) varētu no pilsētas nokļūt līdz novadā esošām peldvietām.

Rēzeknes novada teritorijā atrodas **150 derīgo izrakteņu atradnes**. Ņemot vērā novadā esošās dabas vērtības, būtu jāizvērtē iespējamo **ieguvju attīstības ietekmi uz ainavas vērtībām**.

Aktīvi iesaistīties **īpaši aizsargājamo dabas teritorijas aizsardzības plānu un individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu izstrādē** Rēzeknes novada pašvaldībai.

2.14. Pārvaldība un digitalizācija

2.14.1. Pārvaldība un cilvēkresursi

Rēzeknes valstspilsētā lēmējvara ir domei ar 13 deputātiem, savukārt pašvaldības funkcijas un domes pieņemto lēmumu izpildi realizē domes administrācija, nozaru pārvaldes, iestādes, aģentūra un 11 kapitālsabiedrības.

Pašvaldībā darbojas 3 komitejas un 16 komisijas.

Pašvaldība ir dalībnieks 5 biedrībās – biedrībā „Latvijas Pašvaldību savienība”, biedrībā „Eiropareģions „Ezeru zeme””, biedrībā „Latvijas lielo pilsētu asociācija”, biedrībā „Latvijas Tirdzniecības un Rūpniecības kamera” un biedrībā „Latgales aparātbūves tehnoloģiskais centrs”.

Pašvaldībai ir starptautiskā sadarbība ar septiņām valstīm – Norvēģiju (sadarbība kultūras, izglītības, veselības aizsardzības, sociālajā sfērā, tūrisma attīstībā), Poliju (sadarbība izglītības, kultūras un sporta jomā, poļu valodas apmācība), Baltkrieviju un Lietuvu (sadarbība kultūras jomā), Moldovu (sadarbība specifiskās sociāli ekonomiskās situācijas jomā), Krieviju (sadarbība uzņēmējdarbības, kultūras, izglītības un sporta jomā) un Bulgāriju (sadarbība kultūras un izglītības jomā).

2020.gada beigās domes administrācijā strādāja 69 darbinieki. Lielākais darbinieku skaits domes administrācijā – 51%, ir vecumā virs 50 gadiem, vecumā no 40 līdz 50 gadiem – 29%, no 30 līdz 40 gadiem – 14% un 6% – līdz 30 gadiem. Darbiniekiem kvalifikācijas celšanas un prasmju pilnveides nolūkā ik gadu tiek organizētas apmācības, semināri utt.

Rēzeknes novads ir izveidots 2021.gada administratīvi teritoriālās reformas rezultātā, apvienojot Viļānu novadu un Rēzeknes novadu (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.). Rēzeknes novada dome sastāv no 19 deputātiem, savukārt pašvaldības funkcijas un domes pieņemto lēmumu izpildi realizē centrālā pārvalde, pašvaldības iestādes un 6 kapitālsabiedrības.

Pašvaldībā darbojas 5 komitejas, 15 komisijas, 2 padomes un viena sadarbības grupa. Darbojas 24 iedzīvotāju konsultatīvās padomes pagastos.

Pašvaldība ir dalībnieks vienā biedrībā – biedrībā „Rēzeknes novada partnerība”.

Rēzeknes novada pašvaldības teritorijai ir iedalījums apvienībās – Dricānu apvienība, Kaunatas apvienība, Nautrēnu apvienība, Maltas apvienība un Viļānu apvienība.

Novadā darbojas 5 Valsts un pašvaldības vienotie klientu apkalpošanas centri – Dricānu, Kaunatas, Maltas, Nautrēnu, Viļānu.

Rēzeknes novada centrālajā administrācijā strādā 116 darbinieki. Lielākais darbinieku skaits novada centrālajā pārvaldē ir vecumā 25-39 gadi jeb 48%, tad seko vecuma grupa 40-59 gadi jeb 42%, savukārt vecuma grupas 20-24 gadi un 60 un vecāki ir 5%. No tiem 40 vīrieši un 76 sievietes.

Abām pašvaldībām ir kopīga iestāde „Rēzeknes speciālās ekonomiskās zonas pārvalde”.

2.14.2. Tēls un komunikācija

Abām pašvaldībām ir katrai sava vizuālā identitāte, kas veicina iedzīvotāju piederības apziņu savai pašvaldībai:

- Rēzeknes Dome 2020.gadā apstiprināja Rēzeknes pilsētas zīmola stratēģiju, jauno vizuālo identitāti un tās vadlīniju ietvaros tapušo pilsētas logotipu. Rēzeknes zīmola stratēģijas un vizuālās identitātes vienojošais stāsts ir par kopību un līdzpastāvēšanu – par seno un mūsdienīgo, par tradicionālo un jauneklīgo, par sirsnību un cīņas spar.
- Novadam identitātes grāmata tika izstrādāta 2017.gadā, ietverot himnu, ģerboni, karogu, moto utt. Novada moto – *otras līdzīgas debešu puses nav visā pasaulē*.

Efektīvai pārvaldībai un atgriezeniskās saites saņemšanai, abas pašvaldības izmanto dažādus informācijas apmaiņas kanālus – ir iespēja sazināties ar administrācijas darbiniekiem, speciālistiem un deputātiem, ir iespēja piedalīties domes sēdēs, darba grupās, viedokļu noskaidrošanas kampaņās, ir iespēja piedalīties publiskās apspriešanas sanāksmēs utt.

Rēzeknes valstspilsētas iedzīvotāju informēšanai par pašvaldības aktualitātēm notiek, izmantojot:

- pašvaldības interneta vietne www.rezekne.lv;
- pašvaldības informatīvo izdevumu "Rēzeknes Vēstnesis";
- Sociālos tīklus (*twitter, facebook, instagram, youtube, draugiem.lv*).

Iedzīvotāju viedoklis tiek izziņots arī organizējot aptaujas un sabiedrības pārstāvju diskusijas.

Par Rēzeknes novada domes, pašvaldības iestāžu darbu un aktualitātēm tiek veikti regulāri publicitātes un informēšanas pasākumi. Sabiedrisko attiecību speciālists sagatavo un publisko informāciju sadarbībā ar pašvaldības darbiniekiem, struktūrvienībām un iestādēm. Sabiedrisko attiecību speciāliste un interneta vietnes satura redaktore sagatavo fotomateriālus un rakstus publicēšanai gan novada mājaslapā, gan izsūtīšanai medijiem.

Iedzīvotāju informēšana par pašvaldības aktualitātēm notiek, izmantojot:

- pašvaldības mājaslapu www.rezeknesnovads.lv;
- novada apvienību un pagastu pārvalžu interneta vietnes vai sociālos tīklus;
- pašvaldības bezmaksas informatīvo izdevumu "Rēzeknes novada ziņas";
- vietējo pagastu pārvalžu avīzes;
- sociālos tīklus (*twitter, facebook, instagram, youtube*).

Ik nedēļu vietējiem, reģionālajiem un valsts nozīmes preses izdevumiem, radio un interneta portāliem tiek sagatavotas un nosūtītas jaunākās ziņas par Rēzeknes novadu. Lai iedzīvotāji noskaidrotu interesējošus jautājumus, saņemtu konsultācijas un risinātu problēmsituācijas, tiek nodrošināta iespēja tikt ar pašvaldības darbiniekiem un domes deputātiem.

Sabiedrības informēšana un izglītošana notiek, organizējot informatīvus, izglītojošus pasākumus, seminārus un konkursus. Novada iedzīvotāju viedoklis tiek izziņots, organizējot aptaujas un sabiedrības pārstāvju diskusijas. Informatīvie stendi un iedzīvotāju aptaujas "kastītes" katrā pagastā.

Komunikācija ar pašvaldību apmeklētājiem papildus visam jau minētajiem notiek arī tūrisma informācijas centros / punktos – Rēzeknes tūrisma informācijas centrā, Rēzeknes novada tūrisma informācijas centrā.

2.14.3. Pakalpojumu digitalizācija, IT infrastruktūra un drošība

Saskaņā ar e-pakalpojumu definīciju, par e-pakalpojumu mēs saucam pakalpojumu, kurš tiek sniegts tiešsaistē un kura sniegšanas procesa atbalstam tiek izmantotas IT nodrošinātās automatizācijas iespējas. Atbilstoši e-pārvaldes koncepcijai tiek izšķirti četri e-pakalpojumu „elektronizācijas līmeņi”:

1. līmenis – Informēšana – informācija par pakalpojumiem ir pieejama internetā;
2. līmenis – Mijiedarbība – veidlapu un dokumentu sagatavju lejupielāde;
3. līmenis – Divvirzienu mijiedarbība – klientu identifikācija, veidlapu un informācijas elektroniska iesniegšana papīra dokumentu vietā;
4. līmenis – Darījumu apstrāde – pakalpojuma pilna apstrāde, ieskaitot lēmuma pieņemšanu, informēšanu, maksājumu kārtošanu.

Ar e-pakalpojumu tiek saprasti 3. vai 4. līmeņa e-pakalpojumi. No konceptuālā viedokļa e-pakalpojums ir tāds valsts pārvaldes sniegts pakalpojums iedzīvotājiem, uzņēmumiem, kā arī pašai pārvaldei, kura sniegšanai maksimāli tiek samazināta pakalpojuma izmantotāju fiziskās klātbūtnes nepieciešamība un kura sniegšanas procesa atbalstam maksimāli tiek izmantotas informācijas tehnoloģijas²⁰⁰.

VISS (portāls – <https://viss.gov.lv/>) arhitektūra nodrošinās iespēju sniegt vienu un to pašu e-pakalpojumu, izmantojot neierobežotu ieejas punktu (pakalpojumu sniegšanas punkts) skaitu, piemēram, Latvijas valsts portālu (LVP), VISS portālu, pašvaldību interneta vietnes, banku e-banku lietojumi. Visi pakalpojumu sniegšanas punkti tiek nodrošināti ar pieejamo VISS e-pakalpojumu sarakstu un katra e-pakalpojuma aprakstu, lietošanas instrukcijām, rezultātu formu uzskaitījumu, iedzīvotāju un atbildīgās iestādes darbinieku lēmumu pieņemšanas formām.

Dažādus e-pakalpojumus piedāvā vienotais valsts un pašvaldību pakalpojumu portāls www.latvija.lv. Populārākie e-pakalpojumi ir:

²⁰⁰ https://viss.gov.lv/lv/Informacijai/Dokumentacija/Vadlinijas/E_pakalpojumi

- Mani dati iedzīvotāju reģistrā;
- Dzīvesvietas deklarācijas iesniegšana;
- Pārbaude, vai persona ir deklarēta norādītajā adresē;
- Informācija par prognozējamo vecuma pensijas apmēru;
- Pieteikšanās uzturlīdzekļu saņemšanai.

Sadarbībā ar Latvijas pašvaldībām, portālā www.epakalpojumi.lv iedzīvotājiem tiek piedāvāts elektroniskais pakalpojums – Nekustamā īpašuma nodoklis (NĪN).

NĪN e-pakalpojuma lietotājs var:

- iegūt informāciju par savu nekustamo īpašumu nodokli Latvijas pašvaldībās;
- aplūkot un izdrukāt maksāšanas paziņojumus par saviem īpašumiem;
- pieteikties saņemt elektroniski maksāšanas paziņojumus;
- veikt nodokļa apmaksu par saviem īpašumiem vai arī apmaksu par citas fiziskas vai juridiskas personas īpašumiem;
- iegūt informāciju par veiktajiem, sev piederošo īpašumu, nodokļa maksājumiem pašvaldībās;
- iegūt citu noderīgu informāciju par nekustamā īpašuma nodokli.

Rēzeknes valstspilsētas mājas lapā sadaļā "Pakalpojumi" ir iekļauta informācija, aizpildāmas veidlapas utt. par kopā 11 jomām²⁰¹, kā arī informācija par e-pakalpojumu pieejamību ar portāla www.latvija.lv starpniecību.

- sociālā palīdzība;
- būvniecība, teritoriālpārveidošana, ģeodēzija, kartogrāfija;
- finanses;
- ģimene, bērni;
- izglītība;
- komercdarbība, transports, satiksme;
- kultūra, māksla, tūrisms;
- tiesību aizsardzība, arhīva pakalpojumi, personas statuss;
- dzīvesvieta, nekustamais īpašums, labiekārtošana;
- vispārējā informācija par pašvaldības darbu. Iesniegumi, sūdzības, priekšlikumi;
- pašvaldības telpu izmantošana kultūras, sporta, izglītības mērķiem.

Rēzeknes novada mājas lapā ir pieejami šādi pakalpojumi un E-iesniegumi sadaļā "Iedzīvotājiem":

- valsts un pašvaldības vienotie klientu apkalpošanas centri (VPVKAC);
- dzīvesvieta;
- personas tiesības;
- uzņēmējdarbība;
- nekustamais īpašums un nodokļi;
- būvniecība;
- sociālie pakalpojumi;
- ģimene;
- izglītība;
- vide un tūrisms;
- komunālie pakalpojumi;
- e-adrese un e-Paraksts.

Interneta vietnē norādīta arī informācija par pakalpojumu pieejamību www.latvija.lv.

Rēzeknes novadā darbojas Valsts un pašvaldības vienotie klientu apkalpošanas centri (turpmāk – VPVKAC) Viļānos, Dricānos, Kaunatā, Maltā un Rogovkā. VPVKAC var patstāvīgi pieteikt vai ar VPVKAC darbinieka palīdzību visus valsts pārvaldes portālā <https://www.latvija.lv> pieejamos e-pakalpojumus, kā arī atsevišķus pakalpojumus uz vietas VPVKAC pieteikt papīra formā. Arī turpmāk pakalpojumu pieteikšanai pamatā jānorit elektroniski, ar VPVKAC atbalstu pakalpojumu saņemšanā un, pielietojot

²⁰¹ <https://rezekne.lv/pakalpojumi/>

tehnoloģisko atbalstu, ar iestādes speciālista palīdzību. Novada administrācijai ir 121 pakalpojums iedzīvotājiem, kas ir pieejams (publicēts) www.latvija.lv portālā.

VPVKAC sniegtie pakalpojumi ir šādi:

- "klienta darba vietas" nodrošināšana. Iekļauj VPVKAC darba laikā iedzīvotājam brīvi un bez maksas pieejamu darba vietu, kas tehniski aprīkota ar datoru, interneta pieslēgumu, ir nodrošināta iespēja kopēt, drukāt un skenēt neliela apjoma dokumentāciju, kas attiecināma uz valsts pārvaldes pakalpojumiem, ir arī brīvpieejas internetu darbam ar personālo datoru;
- informēšana par pieprasītākajiem valsts pārvaldes iestāžu pakalpojumiem (saraksts);
- palīdzība valsts pārvaldes pakalpojumu portālā <https://www.latvija.lv> pieejamo e-pakalpojumu pieteikšanā;
- apmācība darbā ar datoru, internetu, valsts pārvaldes pakalpojumu portālu <https://www.latvija.lv>;
- atsevišķu valsts pārvaldes pakalpojumu pieteikšana ar VPVKAC personāla palīdzību pilnvarotā e-pakalpojuma risinājumā (saraksts);
- VSAA un VID pakalpojumu pieteikšana papīra formā (saraksts);
- valsts pārvaldes pakalpojumu portāla <https://www.latvija.lv> lietotāju telefonisku konsultāciju sniegšana;
- atbilžu sniegšana iedzīvotājiem e-pastā un sociālajos tīklos.

Lai saņemtu pakalpojumu VPVKAC, jāuzrāda personu apliecinošs dokuments – pase vai identifikācijas karte. Lai saņemtu e-pakalpojumu, nepieciešams autentificēties ar savu internetbanku, eID karti vai elektroniskā paraksta viedkarti.

2013.gadā pēc VARAM pasūtījuma tika izstrādāts "Publisko pakalpojumu sistēmas pilnveidošanas modelis". Projekta 1.pielikumā "Pakalpojumu pārbūves vadlīnijas" izstrādāta metodika un pakalpojumu pārbūves vispārējās vadlīnijas. Vadlīniju mērķi ir:

- sniegt pārskatu par iestādēs līmenī īstenojamajām pakalpojumu pilnveidošanas aktivitātēm;
- noteikt rekomendējamo kārtību, atbilstoši kurai pakalpojuma turētājam ir jāveic pakalpojuma pārbūve.

No sava pozicionējuma un detalizācijas pakāpes šīs vadlīnijas ir uzskatāmas par „jumta” vadlīnijām attiecībā pret pārējām modeļa ietvaros sagatavotajām vadlīnijām un metodikām, kas sniedz pārskatu par pakalpojumu pārbūves pasākumu rekomendējamo īstenošanas kārtību un parāda citu vadlīniju un metodiku piemērošanas kontekstu.

Viens no pakalpojuma turētāja pienākumiem ir plānot un veikt savā atbildībā esošo pakalpojumu pilnveidošanu. Pakalpojumu pilnveidošana var notikt divos galvenajos veidos: Pakalpojumu pārbūve – vienreizēju pakalpojumu pilnveidošanas projektu īstenošana, kas parasti ietver būtiskas izmaiņas noteiktos pakalpojuma sniegšanas aspektos.

Nepārtraukta pakalpojuma uzlabošana – pastāvīga atsevišķu nelielu uzlabojumu veikšana pakalpojumu sniegšanas procesā, kas veicama pakalpojumu nepārtrauktas uzlabošanas procesa ietvaros (viens no pakalpojumu pārvaldības procesiem).

Jāpanāk līdzsvars starp klienta vajadzībām un pakalpojuma sniedzēja iespējām. Uzmanība jāpievērš apstākļiem, kuri ir svarīgi klientiem, it īpaši – piegādes parametriem, savlaicīgumam, informētībai, profesionalitātei un darbinieku attieksmei. Tāpat lielu uzvaru jāliek uz spēju izprast klientu, klientu pieredzes veidošanu un klientu apmierinātības stabilitāti.

Iestādes darbībai ir jābūt saskaņotai ar izstrādātu standartu. Par iestādes darbības saskaņotību liecina tas, ka iestādes stratēģiskā plānošana visos iestādes līmeņos (vispārējā, pamatdarbības, funkcionālā stratēģija) aptver jautājumus, kas saistīti ar klientu apkalpošanas standarta realizēšanu dzīvē. Tai skaitā aptver šādus jautājumus:

- organizācijas vērtības, vīzija, misija un mērķi skaidri pauž, ka klienta vērtības un vajadzības ir pakalpojumu sniegšanas centrā;
- iestādes vadība aktīvi atbalsta uz klientu orientētu organizācijas kultūru (ne tikai vārdos, bet arī darbos – tai skaitā, plānojot iestādes darbības prioritātes un budžetu);
- ir definēti iestādes galvenie klienti, klienti segmentēti un klasificēti, tai skaitā noteiktas potenciālo klientu grupas (tādas grupas, kas vēl nav apgūtas, bet kuras būtu vēlams apgūt);

- noteikti izaicinoši mērķi pakalpojumu kvalitātes (tai skaitā klientu apmierinātības) uzlabošanai (definēts sasniedzamais apmierinātības līmenis katrai klientu grupai par visiem būtiskākajiem pakalpojumiem);
- darbinieki ir apmācīti klientu apkalpošanā, motivēti atbilstoši standarta prasībām;
- iestādē ieviesta uz klientu orientētā kultūra, pārdomāta atbilstoša iekšējā un ārējā komunikācija;
- definētas un aprakstītas ar klientu apkalpošanu saistītās procedūras, kurās noteikts, cik bieži un kā veicamas klientu aptaujas, apmierinātības mērījumi; kā apstrādājamas sūdzības, ieteikumi un ierosinājumi; kā novēršami pakalpojumu trūkumi un tml.;
- ieviestas un pielāgotas tehnoloģijas, kas atbalsta klientu apkalpošanas standarta ievērošanu, piemēram, atbilstošas klientu apkalpošanas speciālistu darbavietas – ērtas gan darbiniekiem, gan klientiem; elektronizēti pakalpojumi; ieviesti pakalpojumu monitoringi; pakalpojumu vadības sistēma; rindu vadības sistēma; un tml.

Pārveidojumu ieguvumiem būtu jābūt tādiem, lai:

- samazinātos administratīvais slogs (piem., klientu patērētā laika samazināšana);
- pieaugtu ekonomiskās aktivitātes (piem., samazinot pakalpojumu sniegšanas ilgumu,);
- samazinātos pakalpojumu cenas.

Abas pašvaldības, Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada darbojās atbilstoši Pašvaldības likumam, sniedzot iedzīvotājiem nepieciešamos publiskos pakalpojumus.

Pašvaldības funkciju veikšanai **Rēzeknes valstspilsētā** izveidotas iestādes, kas darbojas saskaņā ar nolikumiem:

- Komunikācijas un ārējās sadarbības nodaļa;
- Iekšējā audita un kapitālsabiedrību pārraudzības nodaļa;
- Kanceleja;
- Juridiskā nodaļa;
- Iepirkumu nodaļa;
- Iedzīvotāju apkalpošanas centrs;
- Centralizētās grāmatvedības nodaļa;
- Informāciju tehnoloģiju nodaļa;
- Darba aizsardzības, ugunsdrošības, bīstamo iekārtu un saimniecības nodaļa;
- Būvvalde;
- Administratīvā inspekcija;
- Dzimtsarakstu nodaļa;
- Rēzeknes valstspilsētas bāriņtiesa;
- Sociālais dienests;
- Aprūpes mājās birojs;
- Patversme;
- Pensionāru sociālo pakalpojumu centrs;
- Izglītības pārvalde;
- Sporta pārvalde;
- Pilsētvides un attīstības pārvalde;
- Pašvaldības iestāde "Austrumlatvijas radošo pakalpojumu centrs";
- Pašvaldības aģentūra "Rēzeknes Kultūras un Tūrisma centrs";
- Rēzeknes valstspilsētas domes Finanšu pārvalde.

Rēzeknes pašvaldība ir kapitāldaļu turētāja šādās kapitālsabiedrībās:

- SIA "Rēzeknes ūdens";
- SIA "Rēzeknes namsaimnieks";
- SIA "Rēzeknes siltumtīkli";
- SIA "Rēzeknes slimnīca";
- SIA "Olimpiskais centrs Rēzekne";
- SIA "Rehabilitācijas centrs "Rāzna";
- SIA "Rēzeknes satiksme";
- SIA "Austrumlatvijas koncertzāle";
- SIA "Latgales uzņēmējdarbības atbalsta centrs";

- SIA "Austrumlatgales atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība".

Pašvaldības funkciju veikšanai **Rēzeknes novadā** izveidotas iestādes, kas darbojas saskaņā ar nolikumiem:

- Juridiskās un lietvedības nodaļa;
- Finanšu un grāmatvedības nodaļa;
- Attīstības plānošanas nodaļa;
- Informācijas tehnoloģiju nodaļa;
- Izglītības un sporta pārvalde;
- Kultūras nodaļa;
- Saimnieciskā nodrošinājuma nodaļa;
- Būvvalde;
- Dzimtsarakstu nodaļa;
- Nekustamo īpašumu pārvaldības dienests;
- Iekšējā audita un kapitālsabiedrību pārvaldības nodaļa;
- Administratīvā inspekcija.

Rēzeknes novada kapitālsabiedrības:

- SIA "Strūžānu siltums";
- SIA "Maltas dzīvokļu – komunālās saimniecības uzņēmums";
- SIA "Viļānu namsaimnieks";
- SIA "Viļānu siltums";
- SIA "Austrumlatgales atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība".

Lai nodrošinātu pašvaldību iekšējos un starpiestāžu sadarbības procesus tiek izmantota ZZ Dats izstrādātā Vienoto pašvaldību sistēma (VPS). Sistēmas mērķis ir nodrošināt integrētus risinājumus visām pašvaldību funkcijām.

Pašvaldībā tiek izmantotas 14 VPS lietojumprogrammas tādās jomās kā –

- pašvaldības dzīvokļu uzskaites un aprites sistēma;
- iestāžu biznesa resursu plānošana un pārvaldība;
- darbības fiziskās personas civilstāvokļu aktu reģistrācijai un civilstāvokļu aktu reģistrācijai;
- resursu vadība un grāmatvedības uzskaitē;
- personāla uzskaites lietojumprogramma;
- pašvaldības lietotāja tiesību administrēšana;
- dokumentu vadības sistēma;
- nekustamā īpašuma nodokļa administrēšana;
- informācija no Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas NINO lietotājiem;
- pašvaldības nekustamo īpašumu objektu (zemes un ēku) administrēšana, nomas līgumu reģistrācija un uzskaitē;
- fiziskās personas dzīvesvietas deklarēšana un anulēšana, izziņu automātiska ģenerēšana un izdrukāšana, un dažādu ar pašvaldības iedzīvotājiem saistītu statistikas atskaišu veidošana, drukāšana un eksportēšana;
- pašvaldības sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu administrēšanas lietojumprogramma;
- pašapkalpošanās portāls, personas lietas datu attēlošana, elektronisku iesniegumu sagatavošana un iesniegšana;
- iespēja meklēt un aplūkot pašvaldības un valsts reģistru datus par fiziskām personām, nekustamiem īpašumiem, zemes vienībām, ļauj ielūkoties Zemesgrāmatā, kā arī meklēt un aplūkot juridisko personu pamatdatus Uzņēmumu reģistrā.

Pārvaldes digitalizācijas mērķis Rēzeknes valstspilsētā – veidot un attīstīt Rēzekni, kā ērtu, drošu un modernu pilsētu, ar ērtiem, saprotamiem pakalpojumiem, vieglu un ātru komunikāciju ar domi un tās struktūrvienībām, iedzīvotājiem un uzņēmējiem.

Ātrākai, drošākai un izmaksu ziņā efektīvākai pakalpojumu sniegšanai ir veikta IT infrastruktūras centralizēšana:

- lielā daļā pilsētas ir izbūvēts vienots pilsētas nozīmes ātrgaitas optiskais datu pārraides tīkls, kas tiek izmantots Rēzeknes pilsētas struktūrvienību objektu, pilsētas infrastruktūras objektu pieslēgumiem, kā arī atsevišķu "gudrās" pilsētas sistēmu (ielu apgaismojuma vadības, luksoforu

vadības (kopā 18 luksofori, no tiem 2 ir gājēju un 16 satiksmes), videonovērošanas sistēmas attīstībai;

- izveidots vienots datu centru tīkls, pašvaldības un pakļautības iestāžu informāciju sistēmu izmitināšanai;
- ieviests centralizēts sistēmu, resursu monitoringa rīks;
- ieviesta Pilsētnieka karšu sistēma, kas paredzēta atvieglojumu saņemšanai sabiedriskajā transportā, kā arī dažādu atlaižu un labumu saņemšanai;
- izstrādāti iedzīvotājiem un uzņēmējiem pieejami e-pakalpojumi;
- leviesti dažāda līmeņa drošības risinājumi IKT infrastruktūras, datu un informācijas sistēmu aizsardzībai.

Novada teritorijā viedās sistēmas pieejamas tikai Viļānu pilsētā²⁰²:

- autoceļa P58 posmā – Rīgas iela, Kultūras laukums, Brīvības iela (tranzītiela) 3,5km garumā ar piegulošajiem gājēju celiņu un apvienoto gājēju un velosipēdistu celiņu ielu apgaismojumā izmantoti risinājumi – Foto sensors (foto relejs), papildināts ar laika releju;
- Raiņa ielas posmā no krustojuma ar Brīvības ielu līdz krustojumam ar Celtnieku ielu 250m ar piegulošajiem gājēju celiņiem ielu apgaismojumā izmantoti risinājumi – Foto sensors (foto relejs);
- pilsētas ūdensieguves un attīrīšanas iekārtās "Viļāni" tiek izmantota attālinātā vadības sistēma "SCADA" ūdens patēriņa un sūkņu darbības uzraudzībai;
- pilsētas kanalizācijas sūkņu stacijā tiek izmantota attālinātā sūkņu vadība un līmeņa kontrole;
- pilsētas attīrīšanas iekārtās uzstādīts bloks, kas informē par elektropadeves pārtraukumiem.

Salīdzinošu pašvaldības IT infrastruktūras izvērtējumu sniedz E-indeks²⁰³ – digitālās vides brieduma novērtējums valsts pārvaldes iestāžu un pašvaldību darbā un pakalpojumu nodrošināšanā.

2019.gadā Rēzeknes valstspilsēta ierindojās starp līderiem kopējā pašvaldību griezumā, sasniedzot rādītāju 47% (trešā aiz Ventspils pilsētas domes 51% un Siguldas novada pašvaldības 48%). Starp nacionālas nozīmes attīstības centriem Rēzeknes valstspilsēta ar rādītāju 47 ierindojās otrajā vietā (aiz Ventspils pilsētas domes, 51), Rēzeknes novada pašvaldība (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) ar rādītāju 20 ieņēma pirmspēdējo vietu, apsteidzot vien Ventspils novada pašvaldību (14). Viļānu novads (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) novadu nozīmes attīstības centru griezumā ar rādītāju 20 ierindojās 53 vietā no 71.

2021.gadā Rēzeknes valstspilsēta ar kopējo rādītāju 43 ieņem 8 vietu starp 9 nacionālas nozīmes attīstības centriem. Rēzeknes novads (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) 2021.gadā aptaujā nepiedalījās, savukārt Viļānu novads (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) ar rādītāju 30 ierindojās 57 vietā starp 66 novada nozīmes attīstības centriem.

2021.gadā Rēzeknes valstspilsētā zemāko vērtējumu ieguvušas E-indeksa pozīcijas "pašvaldības iekšējie procesi un starpiestāžu sadarbība" un "saziņa ar sabiedrību un līdzdalība" – abu rādītājs ir 36. Viļānu novadā (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) zemāko vērtējumu ieguvusi E-indeksa pozīcija "pakalpojumu un pārvaldības sistēma un pakalpojumu nodrošināšana" – rādītājs 22.

Kā norādīts pētījumā – *vislielākās atšķirības starp dažādu resoru iestādēm ir tādās jomās kā jauno tehnoloģiju pielietojums tīmekļvietnēs, proaktīva klientu apkalpošana, atvērto datu publicēšana data.gov.lv, pakalpojumu rādītāju uzskaitē un pakalpojumu elektronizācija. Tas nozīmē, ka iestādes lielā mērā ir tikušas galā ar pamatlietām (pakalpojumi pieejami digitāli) un šobrīd varam runāt par nepieciešamību fokusēties uz papildu vērtības radīšanu iedzīvotājiem.*

Saskaņā ar 2020.gada 23.jūlija likumu "Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums" 25.pantu, lai nodrošinātu administratīvi teritoriālās reformas mērķu sasniegšanu, pēc 2021.gada 1.jūlija Rēzeknes valstspilsētas pašvaldība ar Rēzeknes novada pašvaldību sadarbojas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādē un izveido kopīgas sadarbības institūcijas civilās aizsardzības, izglītības un atkritumu apsaimniekošanas jomās, bet pēc 2022.gada 1.janvāra līdz 2029.gada pašvaldību vēlēšanās ievēlētās domes pirmajai sēdei – arī pašvaldības mantas apsaimniekošanas, saimnieciskās darbības sekmēšanas, sabiedriskās kārtības nodrošināšanas, sabiedriskā transporta pakalpojumu organizēšanas un bērnu tiesību aizsardzības jomās.

²⁰² Pašvaldības sniegtā informācija

²⁰³ <https://www.varam.gov.lv/lv/valsts-iestazu-un-pasvaldibas-e-indeks>

2.14.4. Secinājumi un priekšlikumi

2021.gadā īstenotā administratīvi teritoriālā reforma būtiski neietekmēja Rēzeknes valstspilsētas pašvaldības darbu kopumā, lielākas pārmaiņas skāra novada teritoriju – 01.07.2021. Tika apvienoti divi novadi un izveidota jauna administratīvi teritoriālā vienība ar nosaukumu Rēzeknes novads, sekmīgai darbu realizācijai bija nepieciešama darbu pārstrukturizēšana.

Abām pašvaldībām ir sava identitāte, tiek izmantotas dažādas informācijas apmaiņas platformas un ņemts vērā iedzīvotāju viedoklis dažādos jautājumos, taču iedzīvotājiem ir zems uzticības līmenis pašvaldības darbam, kas izriet no iepriekš veiktajām aptaujām.

Lai nodrošinātu mūsdienīgu, viedu un tehnoloģijās integrētu pārvaldību būtiska ir darbinieku kvalifikācijas celšana un profesionālā pilnveide.

Nodrošināt efektīvu, mūsdienīgu pašvaldības pārvaldi, izmantojot IT sistēmas, kas palielinātu tās efektivitāti.

Veicināt aktīvāku iedzīvotāju iesaistīšanos pašvaldības darbā, lēmumu pieņemšanas procesā, piemēram, iedzīvotāju konsultatīvo padomju darbā, tādējādi dodot iespēju redzēt iesaistīšanās pievienoto vērtību/rezultātu.

Izmantot sociālos tīklus kā rīku iedzīvotāju informēšanai un iesaistei novada un valstspilsētas notiekošajos un plānotajos procesos.

Informēt iedzīvotājus par iespējām izmantot e-pakalpojumus un digitālos rīkus savu vajadzību nodrošināšanai un līdzdalībai pašvaldību pārvaldības procesos.

Attīstīt klientu apkalpošanas centra pakalpojumu nodrošinājumu bibliotēkās, kas sniegtu plašāku pakalpojumu pieejamību pagastos un veicinātu e-pakalpojumu izmantošanu.

2.15. Aptaujas rezultāti

Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2035.gadam un attīstības programmas 2023.-2029. gadam izstrādes ietvaros, laika posmā no 2021.gada 24.novembra līdz 23.decembrim norisinājās aptauja, kurā tika aicināti paust savu viedokli un ierosinājumus abu pašvaldību attīstībai un izaugsmei visus Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada attīstībā ieinteresētos. Iedzīvotāju aptauja veikta, lai nodrošinātu sabiedrības līdzdalību attīstības plānošanas procesos.

Apkopojot aptaujas rezultātus, noskaidrots, ka viedokli aptaujā puda 1631 iedzīvotājs, kas ir aptuveni 2,9% no kopējā Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada iedzīvotāju skaita. No tiem, 315 dzīvo Rēzeknē, 1286 – Rēzeknes novadā, bet 23 – citā pašvaldībā vai ārvalstīs. Visaktīvāk viedokli izteikuši iedzīvotāji vecumā 50-64 gadi (39 %) un vecumā 35-49 gadi (30 %), savukārt viskūtrāk aptaujā piedalījušies jaunieši vecumā līdz 18 gadiem (1 %). Vislielāko aktivitāti aptaujā uzrādījuši Rēzeknes novada iedzīvotāji, kuri dzīvo Silmalas pagastā (135 respondenti), kuriem seko Ozolaines pagastā (98), Viļānu pilsētā (92) un Maltas pagastā (91) dzīvojošie.

Gandrīz puses (47 %) respondentu nodarbošanās ir valsts vai pašvaldības iestādes darbinieks. 14 % no respondentiem pašreiz neveic algotu darbu jeb ir bezdarbnieki (14 %). Līdzīgā skaitā aptaujā piedalījās privāta uzņēmuma darbinieki (11 %) un pensionāri (11 %). 65 % no respondentiem strādā vai mācās Rēzeknes novadā, 28 % – Rēzeknes valstspilsētā, bet pārējie (7 %) – citur. Lielākā daļa kā savu darba vai mācību vietu norādīja Rīgu.

Iedzīvotāju vērtējums par dažādu jomu sakārtotību Rēzeknes valstspilsētā un Rēzeknes novadā, atbilstoši respondentu sniegtajām atbildēm, kopumā ir vairāk pozitīvs – 65 %. Atbilžu "drīzāk neapmierina" un "neapmierina" īpatsvars ir 35 %. 28 % no visām novērtējuma atbildēm bija "nav viedokļa/neizmantoju/nav pieejams". Visbiežāk šāda atbilde sniegta attiecībā uz tādām jomām kā reemigrācijas atbalsta iespējas, pakalpojumi senioriem (pansionāti, paliatīvā aprūpe, dienas centri) un centralizētās siltumapgādes pakalpojumi. Skaitliski līdzīgā skaitā, salīdzinājumā ar pozitīvo un negatīvo vērtējumu skaitu, šādi atzīmēta arī vides pieejamība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, daudzdzīvokļu māju apsaimniekošana, izglītošanās iespējas bērniem un pieaugušajiem ar īpašām vajadzībām, profesionālās ievirzes izglītības pakalpojumi un profesionālā un amatieru sporta infrastruktūra un pakalpojumi.

Iedzīvotāji visvairāk apmierināti ir ar bibliotēku un pirmsskolas izglītības pakalpojumiem un to sakārtotību. Šo jomu pozitīvā vērtējuma rādītājs ir 92 %. Nedaudz zemāks rādītājs ir vispārējās izglītības pakalpojumiem, t.i., pamatskolām pozitīvā vērtējuma rādītājs ir 87 %, bet vidusskolām – 84 %.

Iedzīvotāji augstu novērtē arī profesionālās ievirzes izglītības pakalpojumus – mūzikas un mākslas skolām, kā ar sporta skolām pozitīvā vērtējuma rādītājs ir 82 %. 80 % vērtējumu pārsniedz pašvaldību sniegtie pakalpojumi – pārvaldība jeb iespēja sazināties ar pašvaldību administrāciju dažādos veidos, pašvaldības pieņemšanas laiki (81 %), bet pašvaldību pakalpojumu vai e-pakalpojumu pieejamības rādītājs ir 81 %.

Pozitīvā vērtējuma 70 % rādītāju pārsniedz arī tādas jomas kā centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi (79 %), centralizētās siltumapgādes pakalpojumi (77 %), atkritumu savākšanas/izvešanas pakalpojumi/šķirošanas iespējas (75 %), publiskā sporta infrastruktūra iedzīvotāju labsajūtas un veselības veicināšanai (71 %) un ģimenes ārstu sniegtie pakalpojumi un to pieejamība (70 %).

Iedzīvotāji viskritiskāk vērtē Jauniešu nodarbinātības iespējas (pozitīvā vērtējuma rādītājs – 37 %). 50 % rādītāju nepārsniedz astoņas jomas. Tās ir: ceļu/ielu uzturēšana (42 %), ceļu/ielu kvalitāte un nodarbinātības iespējas (44 %), velosipēdu ceļu infrastruktūra un mājokļu kvalitāte un to pieejamība (46 %), daudzdzīvokļu māju apsaimniekošana (47 %), kā arī veselības aprūpes pakalpojumi slimnīcā, poliklīnikās, veselības centros jeb citu jomu ārstu pakalpojumi un to pieejamība (49 %).

Iedzīvotāju vērtējums par attīstību tuvākajiem 7 gadiem Rēzeknes valstspilsētā, pēc respondentu sniegtajām atbildēm, pieci steidzamākie darbi/attīstības jomas, kas pašvaldībai steidzami jārisina, ir autoceļu, ielu, velo un gājēju celiņu infrastruktūras uzlabošana; veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības veicināšana; atbalsts uzņēmējdarbībai (mazie un vidējie uzņēmēji, pašnodarbinātie, lauksaimnieki), dzīvojamā fonda (mājokļu) attīstība un jaunu uzņēmējdarbības teritoriju attīstība.

Iedzīvotāju vērtējums par attīstību tuvākajiem 7 gadiem Rēzeknes novadā, pēc respondentu sniegtajām atbildēm, pieci steidzamākie darbi/attīstības jomas, kas pašvaldībai steidzami jārisina, ir autoceļu, ielu, velo un gājēju celiņu infrastruktūras uzlabošana; atbalsts uzņēmējdarbībai (mazie un vidējie uzņēmēji,

pašnodarbinātie); veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības veicināšana; jaunu uzņēmējdarbības teritoriju attīstība un atpūtas vietu dabā, bērnu rotaļu laukumu, peldvietu un ūdensmalu infrastruktūras attīstība.

Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada iedzīvotājiem visvairāk pietrūkst:

Izglītības jomā – pilsētas bērnudārzu pieejamība novadā deklarētajiem, bet pilsētā strādājošajiem; iespējas bērnu vokālu prasmes attīstīšanai; interešu izglītības iespējas bērniem; pieaugušo kursu pagastos uz vietas; psiholoģijas pasniegšanas stundas skolās, pirmsskolas bērnu audzināšanas ieteikumu jaunajām māmiņām, bērnu istabas.

Veselības aprūpes jomā un veselības veicināšanā – veselības aprūpes pakalpojumu (t.sk. rehabilitācijas u.c.) pieejamība, tostarp dažādu specialitāšu ārstu un pakalpojumu (piemēram, rentgena pakalpojumu Maltā); medicīnas pieejamības lauku apvidos; ģimenes ārstu; zobārstniecības pakalpojumu (piemēram, Viļānu pilsētā), jo īpaši ortodontijas bērniem; veselības uzlabošanas pasākumu; masāžas speciālista.

Sporta un veselīga dzīvesveida jomā – sporta infrastruktūras Rēzeknes novadā; sporta aktivitātes un pulciņi pieaugušajiem; sporta zāles, sporta halles (piemēram, Viļānos); āra treniņi; peldbaseina.

Sociālās aizsardzības jomā – senioru aprūpes iestāžu pieejamības, uzturēšanās augstās izmaksas; senioru aprūpes iespēju; pašvaldību atbalsta (t.sk. mājokļiem) ģimenēm ar bērniem; Rēzeknes valstspilsētas domes atbalsta daudzbērnu ģimenēm.

Kultūras jomā – kultūras infrastruktūras Rēzeknes novadā; daudzveidīgāku un kvalitatīvu kultūras pasākumu, t.sk. kultūras pasākumu ģimenēm un senioriem (t.sk. atpūtas vakaru senioriem); deju; saskarsmes iespēju senioriem aktīvā dzīvesveida veicināšanai (radošās darbnīcas, interešu/diskusiju klubīni, tikšanās ar māksliniekiem, pazīstamiem cilvēkiem u.tml.); pakomāta bibliotēkai.

Jaunatnes politikā – jauniešu motivējošo pasākumu, t.sk. Jauno uzņēmēju ideju atbalsta, jauniešu aktivitātēm piemērotu telpu.

Mājokļa, publiskās ārtelpas un vides jomā – jaunu mājokļu Rēzeknē, kā arī īres dzīvokļu un dzīvokļu ar 3-4 istabām; daudzdzīvokļu māju fasāžu un kāpņu telpu sakārtošanas, t.sk. to iekšpagalmu; saraksta ar brīvām/iegādājamām lauku mājām; mājokļu politikas ģimenēm; projektu, piedāvājumu par daudzdzīvokļu māju uzturēšanu, siltināšanas iespējām; bērnu laukumu (piemēram, Pleikšņos) dažāda vecuma bērniem; pilnvērtīgas dabas un ūdens resursu apsaimniekošanas; atpūtas vietu dabā, t.sk. vides un apskates objektu (piemēram, Ozolaines pagastā, Pleikšņos skatu torņa); labiekārtotu peldvietu (piemēram Jaunviļānos pie "Lāču lejas", brīvas pieejamas publiskās pludmales Rāznas ezera krastā, publiskā ezera nepietiekama pieejamība Lendžu pagastā, trūkst publiskas peldvietas Griškānu un Stolērovas pagastā) un vietu atpūtai pie ezeriem; kvalitatīva parka (zaļās zonas) Rēzeknē, labiekārtota parka Maltā, teritorijas sakārtošanas ap Feimaņu ciemā esošo dīķi; bezmaksas zivju tīkla/murda ielikšanas iespējas ezerā; iespēju ziemas aktivitātēm dabā (piemēram, apgaismotas distanču slēpošanas trases); mājdzīvnieku kapsētas.

Infrastruktūras un pakalpojumu, drošības jomā – kvalitatīvas ceļu infrastruktūras (piemēram, vienojoties ar Preiļu novadu, nepieciešams atjaunot autoceļu Dekšāres – Sīļukalns), sakārtotu ielu ne tikai pilsētā un ciemu centros, bet pārējās apdzīvotās vietās; drošas pārvietošanās iespējas par Rēzeknes novada ceļiem, pārdomātas gājēju un velobraucēju infrastruktūras; apgaismojuma pilsētā un ciemu ielās, kā arī daudzdzīvokļu māju iekšpagalmos; sabiedriskā transporta pakalpojumu gan Rēzeknē, gan starp pašvaldībām; tāpat kā pilsētas iedzīvotājiem, arī novada iedzīvotājiem brīvbiļetes autobuss; velosipēdu ceļu un velonomas iespēja; pieejamu īstermiņa autotransporta nomas/koplietošanas, attīstīta taksometru pakalpojumu; autotransporta novietošanas iespēju pie daudzdzīvokļu mājām; kvalitatīvu komunālo pakalpojumu, kas ietver arī māju apsaimniekošanu (iekšējo inženiertīklu atjaunošana, jumtu maiņa, siltināšana); centralizētās siltumapgādes; centralizēto ūdenssaimniecības un sadzīves kanalizācijas infrastruktūras, piemēram, Ciskādos un visā Ozolainē, ūdensapgādes tīklu nomaiņa nepieciešama Rogovkā; dzeramā ūdens brīvpieejas krāni pilsētas centrā; pieejamu un plašāku sadzīves atkritumu šķirošanas iespēju, t.sk. bez darba laika ierobežojuma, kā arī mēbeļu, būvgružu un elektropreču nodošanai, mīkstā inventāra (lietots apģērbs u.c.) nodošanas šķirošanai (konteineru), savlaicīgas šķiroto atkritumu izvešanas; kvalitatīva optiskā interneta; sabiedrisko tuaļu Rēzeknē; pašvaldības policijas; sabiedriskās kārtības nodrošinājuma.

Ekonomikas un nodarbinātības jomā – darbavietu un pienācīga atalgojuma; atbalsta uzņēmējdarbībai (ietver arī atbalstu projekta dokumentācijas izstrādei); citu pasākumu uzņēmējdarbības attīstībai; jaunu uzņēmējdarbības attīstībai piemērotu teritoriju; jauniešu nodarbinātības iespēju; nodarbinātības iespēju pensionāriem; stipendiju to nozaru studentiem, kuri kā jaunie speciālisti ir nepieciešami pilsētai un novadam; modernu biroju telpu Rēzeknes valstspilsētā, t.sk. kopstrādei piemērotu telpu; jauno uzņēmumu, kuri sniedz dažādus pakalpojumus (apavu remonts, sadzīves pakalpojumu remonts, frizētavas u.c.); kvalitatīvas tūrisma infrastruktūras, t.sk. tūrisma objektu pastaigām, taku u.tml.; tūrisma galamērķa pie Rāznas ezera.

Pārvaldības un digitalizācijas jomā – E-pakalpojumu; novada avīzes viensētās; sadarbības starp abām pašvaldībām; pašvaldības/domes cilvēcības, kā arī vienotas informācijas sniegšanas visos pagastos; spējas Rēzeknes novada pašvaldībai piesaistīt apjomīgas investīcijas; informācijas par pieņemtajiem lēmumiem, izlietotajiem pašvaldības un novada finanšu resursiem.

Citi – izklaides vietu un atpūtas infrastruktūras, piemēram, nakts kluba Rēzeknē, SPA kompleksa, galda spēļu kluba, jogas, t-atsperes smaguma zābaku treniņu, kino; multifunkcionāla tirdzniecības centra Rēzeknē; pakomātu ciemos; pasta pakalpojumu; skaistumkopšanas pakalpojumu pieejamība ciematos; centralizētu profesionālu auklīšu pakalpojumu; dīlera autocentra Rēzeknē, kur garantijas laikā apkalpot jaunu automašīnu; Zvejniekdienu Nagļos; Lauku atbalsta dienesta konsultāciju par grāmatvedību un atbalstu lauksaimniekiem; kafejnīcas Viļānu pilsētā; vetārsta pakalpojumu; pārdomātākas rīcības, atdodot nomā lauksaimniecības zemes ar lauksaimniecību nesaistītiem uzņēmumiem; izglītotu, inteliģentu un uz attīstību vērstu cilvēku; iespējas brīvi paust savu viedokli, nebaidoties no sankcijām, dušas pakalpojumi Rēzeknes valstspilsētā, kā arī mūsdienīga publiskā pirts.

2.16. Rēzeknes valstspilsētas un Rēzeknes novada stipro un vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējums

STIPRĀS PUSES	VĀJĀS PUSES
<ul style="list-style-type: none"> ▪ veselības infrastruktūras bāze; ▪ Latgales dabas resursi; ▪ cilvēku resursi; ▪ Rēzekne – Nacionālās nozīmes attīstības centrs ; ▪ atrašanās vieta valsts stratēģisko ceļu, dzelzceļu krustpunktā, Latgales ģeogrāfiskajā centrā; ▪ visaptverošs kultūras centru nodrošinājums, ar centru Rēzeknē – Latvijas vēstniecība "Gors" un novadā – Lūznavas muiža; ▪ liels jauniešu skaits vecumā 18-25 gadi ▪ izglītība pieejama visos līmeņos: pirmskola, pamatskola, vidusskola, profesionālā, augstākā un mūžizglītība; ▪ RSEZ esamība. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ iedzīvotāju skaita samazināšanās un novecošana; ▪ zema dzīves kvalitāte; ▪ konkurētspējīga atalgojuma trūkums; ▪ kvalificētu speciālistu trūkums, kas atstāj ietekmi uz darba tirgu; ▪ novecojusi kultūras infrastruktūra; ▪ kvalitatīvu un jaunu mājokļu trūkums; ▪ nepietiekams veloceļu tīkls.
IESPĒJAS	DRAUDI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ novadam un valstspilsētai kopīgi veicināt dzīves kvalitātes uzlabošanu un ekonomisko attīstību; ▪ novērst darbaspēka trūkumu (piesaistot to no apkārtējiem novadiem un radot atbalstu jauniem speciālistiem); ▪ attīstīt kvalitatīvu sociālo pakalpojumu jomu, radot konkurētspējīgu pakalpojumu reģionā; ▪ kopīgas publiskās infrastruktūras attīstība (veloceļu tīkla attīstība, palielināt pakalpojumu pieejamību, brīvā laika pavadīšanas iespējas); ▪ Rēzeknes slimnīcas pakalpojumu kvalitātes paaugstināšana un speciālistu piesaiste; ▪ pakalpojumu digitalizācija un mūsdienīgu tehnoloģiju izmantošana visās jomās (pārvaldē, izglītībā, veselības aprūpē un pilsētvidē); ▪ kopprojektu īstenošana; ▪ iedzīvotāju un NVO plašāka iesaiste pašvaldību lēmumu pieņemšanā. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ iedzīvotāju skaita samazināšanās, kas rada izaicinājumus citās jomās: sociālajā jomā, ekonomikā, izglītībā un veselības aprūpē; ▪ kvalificēta darbaspēka trūkums nākotnē; ▪ finansējuma trūkums lielu projektu realizācijai; ▪ Krievijas un Baltkrievijas robežu tuvums; ▪ iedzīvotāju šķelšanās un viedokļu atšķirība; ▪ investīciju koncentrēšanās valstspilsētā un tuvākā tās apkārtnē.

IZGLĪTĪBA, KULTŪRA UN SPORTS

STIPRĀS PUSES	VĀJĀS PUSES
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rēzeknes valstspilsētā un novadā ir visaptverošs izglītības pakalpojumu piedāvājums visās izglītības pakāpēs un līmeņos; ▪ pieejama augstākā izglītība; ▪ laba izglītības iestāžu bāze; ▪ Latgales mēroga kultūras, sporta ikgadējie pasākumi gan novadā, gan pilsētā – kā tūristu "magnēts"; ▪ "Gors" un Lūznavas muiža – kā galvenie kultūrtūrisma objekti; ▪ pilsētas un novada pārraudzībā bagātīgs kultūrvēsturiskais mantojums (materiāls un nemateriāls); ▪ tradicionāli atpazīstami kultūras pasākumi un liels kultūras norišu skaits; ▪ darboties motivēti amatiermākslas kolektīvi, ar lielu dalībnieku skaitu; ▪ sakārtota skolēnu pārvadājumu sistēma starp novada skolām; ▪ valstspilsēta un novads īsteno jaunatnes politiku; ▪ plašs darba ar jaunatni piedāvājums pilsētā un novadā; ▪ jaunatnes iniciatīvu atbalsta programmas novadā un pilsētā; ▪ kultūras iniciatīvu atbalsta programmas novadā un pilsētā; ▪ plašs sporta infrastruktūras nodrošinājums. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sadarbības trūkums kopīgu pasākumu plānošanā kultūrā, sportā, izglītībā un darbā ar jaunatni; ▪ kultūras pieminekļu un atsevišķu kultūras iestāžu nolietojums un slikts tehniskais stāvoklis; ▪ ne visās kultūras, sporta un izglītības iestādēs ir pieeja cilvēkiem ar kustību traucējumiem; ▪ novada un valstspilsētas kultūras iestādes pārvalda dažādas institūcijas; ▪ zemais atalgojums lielai daļai kultūras darbinieku; ▪ profesionālu darbinieku trūkums; ▪ bērnu skaits samazinājums vecumā 0-6 gadi; ▪ izglītojamo skaita samazināšanās izglītības iestādēs (būtisks samazinājums Rēzeknes novadā esošajās vidējās izglītības programmās); ▪ nepietiekams izglītības iestāžu tehniskais nodrošinājums; ▪ pedagogu trūkums; ▪ sporta infrastruktūras stāvoklis; ▪ sporta iestāžu un nodarbinātību nepietiekama pieejamība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām; ▪ nav attīstītas programmas jauniešiem ar īpašām vajadzībām.
IESPĒJAS	DRAUDI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ attīstīt interešu izglītību vecumposmā 3-5 gadi; ▪ pilnveidot izglītības iestāžu tehnisko nodrošinājumu; ▪ izstrādāt programmu un konkurētspējīga atalgojuma sistēmu, kas piesaistītu jaunus pedagogus; ▪ tālmācības programmu attīstība; ▪ Lūznavas muižas un koncertzāles "Gors" kompleksu piedāvājumu veidošana; ▪ Rēzeknes pilsētas sporta infrastruktūras izmantošanas iespēja visiem iedzīvotājiem; ▪ jaunu mākslas objektu izveide; ▪ Viļānu un Bērzgales muižu renovācija – izglītojošu, inovatīvu kultūrvēstures 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ izglītojamo trūkums; ▪ atsevišķu mazo lauku skolu slēgšana vai reorganizācija; ▪ konkurences palielināšanās starp reģiona pilsētām kultūras un tūrisma piedāvājumā; ▪ valsts un pašvaldības atbalsta trūkums kultūras infrastruktūras sakārtošanai; ▪ nekonkurētspējīgs atalgojums (profesionālu darbinieku aizplūšana uz reģioniem ar konkurētspējīgu atalgojumu); ▪ jaunatnes aizplūšana uz galvaspilsētu vai citām valstīm; ▪ jauni COVID-19 ierobežojumi var radīt interešu izglītības audzēkņu būtisku

<p>izziņas vietu izveide;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ stiprināt bibliotēkas, kā nozīmīgus sabiedrības informācijas, kultūras un mūžizglītības centrus; ▪ atbalsts kultūras pieminekļu, kultūras pasākumu norises vietu, ēku, infrastruktūras sakārtošanai un attīstībai; ▪ izglītības un sporta infrastruktūras uzlabošana; ▪ starptautiskām sacensībām piemērota stadiona izbūve; ▪ mūžizglītības programmu attīstība un piedāvājuma palielināšana iedzīvotājiem; ▪ būtiskāka jaunatnes un NVO iesaiste pašvaldību lēmumu pieņemšanā; ▪ veicināt dažādu mēroga sacensību rīkošanu; ▪ veidot jaunus jauniešu centrus, jo to pārklājums novada teritorijā nav vienmērīgs; ▪ kopīga pašvaldību sadarbība, kas vērsta uz jauniešu piesaisti, interešu attīstīšanu, kopīgu projektu konkursu organizēšanu, veicinātu jauniešu nodarbinātību un uzņēmējdarbību. 	<p>samazinājumu, atstājot ietekmi uz vispārējo motivāciju piedalīties interešu izglītības apgūvē;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ finansējuma trūkums kultūras pieminekļu uzturēšanai un atjaunošanai; ▪ aktīvo jauniešu skaita samazinājums.
--	--

SOCIĀLĀS AIZSARDZĪBA, VESELĪBA UN DROŠĪBA

STIPRĀS PUSES	VĀJĀS PUSES
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pašvaldības nodrošina sociālo pamatpakalpojumu sniegšanu; ▪ atbalsts NVO; ▪ ģimenes ārstu prakšu un feldšerpunktu pieejamība; ▪ jauno speciālistu atbalsts; ▪ attiecīgo izglītības iestāžu esamība; ▪ noziegumu skaita samazināšanās; ▪ izstrādāts civilās aizsardzības plāns; ▪ salīdzinoši liels skaits peldvietu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ speciālistu trūkums; ▪ novadā nav pieejami visi nepieciešamie veselības pakalpojumi; ▪ garas rindas pie speciālistiem; ▪ informācijas aprīte starp pašvaldības darbiniekiem un pakalpojuma saņēmējiem; ▪ vides pieejamība; ▪ sociālo pakalpojumu pieejamība un izvietojums valstspilsētā; ▪ nevienmērīgs sociālo pakalpojumu pārklājums novadā; ▪ zems sociālo darbinieku atalgojums.
IESPĒJAS	DRAUDI

<ul style="list-style-type: none"> ▪ veselības infrastruktūras modernizācija, ▪ plašāka sociālo pakalpojumu pieejamība; ▪ atbalsta programmas jauniešiem medicīnas studentiem, kā arī citu speciālistu piesaistei; ▪ attīstīt augsta līmeņa sociālo pakalpojumu pieejamību (pansionāti, aprūpes nami, dienas centri, dienas aprūpe), piesaistot apkārtējo un citu Latvijas pašvaldību iedzīvotājus. ▪ sociālo un veselības pakalpojumu izbraukumu attīstība, mobilo ārstniecības brigāžu attīstība, ▪ sociālo darbinieku piesaiste, izstrādājot speciālas atbalsta programmas; ▪ Rēzeknes slimnīcas attīstība pilsētas un lauku kopīgām interesēm; ▪ digitālo pakalpojumu attīstība; ▪ senioru pakalpojumu klāsta attīstība; ▪ sociālās uzņēmējdarbības attīstība; ▪ pašvaldības policijas izveide (atjaunošana); ▪ transporta infrastruktūras un publiskās ārtelpas projektos integrēt uz drošību vērstus risinājumus(apgaismojums). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ senioru vecuma grupas skaita pieaugums; ▪ palielināts sociālo pakalpojumu pieprasījums; ▪ cilvēkresursu trūkums, t. sk. sociālā jomā strādājošo trūkums; ▪ augstas kvalitātes aprīkojuma trūkums; ▪ iedzīvotāju veselības stāvokļa pasliktināšanās.
---	---

EKONOMIKA

STIPRĀS PUSES	VĀJĀS PUSES
<ul style="list-style-type: none"> ▪ speciālā ekonomiskā zona (RSEZ); ▪ Rēzeknes tehnikuma darbība; ▪ plašs esošo ceļu tīkls; ▪ atbalsta programmas uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai; ▪ jauniešu izglītošana uzņēmējdarbības jautājumos; ▪ kopīgu aktivitāšu organizēšanā mājražotāju atbalstam; ▪ plašs tūrisma rekreācijas, ēdināšanas un aktīvās izklaides pakalpojumu piedāvājums valstspilsētā un novadā; ▪ dažādu nozaru uzņēmumu esamība valstspilsētā un novadā; ▪ uzņēmēju sadarbības iespējas ar profesionālo un profesionālās ievirzes, kā arī augstākās izglītības iestādēm. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nepietiekoši cilvēkresursi pašvaldībās uzņēmējdarbības funkcijas sekmēšanai; ▪ pašvaldības īpašumu apsaimniekošana; ▪ sabiedrības iesaiste priekšlikumu un ideju ģenerēšanai novada, valstspilsētas un pagastu līmenī; ▪ būvniecības projektu ekonomiskais pamatojums; ▪ stratēģisko ceļu tīkls apkārt Rāznai, kas veicinātu uzņēmējdarbības un tūrisma attīstību; ▪ sadrumstalots finansējums uzņēmējdarbības atbalstam.

IESPĒJAS	DRAUDI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ atbalsta iespēju dažādošana uzņēmējdarbības uzsākšanai; ▪ visa veida publiskās infrastruktūras tīklu uzlabošana un attīstība (ceļi, elektro, ūdens apgāde u. tml.); ▪ digitālā specializācija lauku uzņēmējiem, digitālo rīku pieejamība; ▪ informācijas aprites veicināšana; ▪ publiski objektu attīstība un pasākumu organizēšana, piesaistot tūristus un veicinot vietējo uzņēmējdarbību; ▪ degradēto teritoriju attīstība; ▪ investoru piesaiste; ▪ inovāciju un tehnoloģiju klasteru veidošana; ▪ alternatīvās elektroenerģijas izmantošana (t. sk. saules paneļu parku veidošana); ▪ sadarbība starp uzņēmējiem, pašvaldībām, profesionālo un profesionālo ievirzes izglītības un augstākās izglītības iestādēm. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uzņēmējdarbības uzsākšanas risks (augstāks nekā Rīgā un Pierīgā); ▪ zema iedzīvotāju pirktspēja; ▪ augsts birokrātijas līmenis, kas var kavēt jaunu uzņēmumu veidošanos; ▪ uzņēmumu skaita samazināšanās; ▪ kvalificēta darbaspēka trūkums; ▪ bezdarba līmenis.

VIDE, INFRASTRUKTŪRA UN MOBILITĀTE

STIPRĀS PUSES	VĀJĀS PUSES
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ģeogrāfiskais novietojums; ▪ dzelzceļa transporta mezgls (staciju izvietojums); ▪ autoostu esamība; ▪ laba ceļu infrastruktūras bāze; ▪ labi attīstīts centralizētās ūdens apgādes un kanalizācijas tīkls valstspilsētā; ▪ darbības, kas vērstas uz siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinājumu un daļēju pāreju no fosilā energoresursu izmantošanas uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu; ▪ pakāpeniski atjaunoti un sakārtoti vides un stratēģiski nozīmīgi infrastruktūras objekti abās pašvaldībās; ▪ pakāpeniski uzlabota ceļu infrastruktūra; ▪ sakārtots skolēnu pārvadājumu tīkls starp novada skolām; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ maz esošu elektrozlādes punktu; ▪ pieaugošs satiksmes negadījumu skaits; ▪ sabiedriskā transporta kustības organizācija; ▪ privātā autotransporta skaita (lietošanas) pieaugums; ▪ fragmentārs veloceļu tīkls novadā un valstspilsētā; ▪ kanalizācijas tīkla tehniskais stāvoklis valstspilsētā; ▪ notekūdeņu apsaimniekošana novadā; ▪ centralizētas ūdenssaimniecības tīklu un objektu trūkums ciemos; ▪ atkritumu apsaimniekošana (t. sk. atkritumu šķirošana); ▪ oficiālo peldvietu skaits; ▪ dzeramā ūdens kvalitāte; ▪ dzīvnieku kapsētas neesamība;

<ul style="list-style-type: none"> ▪ īpaši aizsargājamās dabas teritorijas; ▪ peldvietu skaits novadā; ▪ dabas objektu un aktīvās atpūtas iespējas novadā; ▪ valstspilsētas zaļā struktūra (t. sk. Rēzeknes upe un gājēju promenāde); ▪ derīgie izrakteņi. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pašvaldības īpašumu apsaimniekošana; ▪ ūdeņu apsaimniekošanas plāna neesamība valstspilsētā un novadā; ▪ Rāznas un citu ezeru zivju resursi; ▪ ūdeņu pieejamības trūkums laivošanai un atpūtai; ▪ apgaismojuma sistēmas nepietiekamība ciemos.
IESPĒJAS	DRAUDI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ veidot dažāda līmeņa mobilitātes punktus un to sasaisti (nacionālais, reģionālais, pilsētas, lokālais); ▪ attīstīt nomas transportlīdzekļu pakalpojumus; ▪ vienota veloceļu tīkla attīstība; ▪ transporta infrastruktūras tematiskā plāna izstrāde; ▪ atkritumu šķirošanas organizācijas procesa uzlabošana; ▪ iesaiste reģionālā atkritumu apsaimniekošanas plāna izstrādē; ▪ klimatneitrālu risinājumu ieviešana ēku, infrastruktūras izveidē un apsaimniekošanā; ▪ pārdomāta derīgo izrakteņu ieguve; ▪ vides un stratēģiski nozīmīgu infrastruktūras objektu atjaunošana abās pašvaldībās; ▪ ūdens apsaimniekošanas plāna izveide; ▪ ūdeņu tematiskā plānojuma izstrāde. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ES un dažādu fondu līdzfinansējuma trūkums lielu projektu attīstībai; ▪ ar atkritumiem piesārņotas dabas u.c. teritorijas (meži, grāvji, ceļa malas, ūdenstilpes utt.); ▪ iedzīvotāju zināšanu trūkums par dzīvesveida un paradumu ietekmi uz klimatu; ▪ nepārdomāta un fragmentāra esošo infrastruktūras objektu būvniecība, t.sk. pārbūve; ▪ pašvaldību sadarbības trūkums tūrisma jomas attīstībā; ▪ nepārdomāta derīgo izrakteņu izmantošana.

PĀRVALDĪBA UN SADARBĪBA

STIPRĀS PUSES	VĀJĀS PUSES
<ul style="list-style-type: none"> ▪ esošā sadarbība speciālistu līmenī daudzās jomās un kopprojektos abās pašvaldībās; ▪ abu pašvaldību pozitīvā pieredze un tās apmaiņa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ iedzīvotāju zemo uzticības līmeni pašvaldības darbam; ▪ dažādu informācijas apmaiņas platformu izmantošana; ▪ apkalpošanas kultūra; ▪ zemās iedzīvotāju prasmes digitālo rīku un e-pakalpojumu izmantošanā; ▪ sadarbības trūkums starp pašvaldības iestādēm un pašvaldībām atsevišķās jomās.

IESPĒJAS	DRAUDI
<ul style="list-style-type: none">▪ iedzīvotāju konsultatīvo padomju attīstība (to izveide arī Rēzeknes valstspilsētā);▪ pašvaldības pakalpojumu digitalizācijas attīstība;▪ digitālo un citu komunikācijas rīku attīstība darbam ar sabiedrību;▪ attīstīt iedzīvotāju apkalpošanas kultūru un regulāri izglītēt darbiniekus;▪ attīstīt iedzīvotāju prasmes izmantot e-pakalpojumus un citus digitālos rīkus.	<ul style="list-style-type: none">▪ sadarbības trūkums starp pašvaldībām, tostarp dažādu lēmumu pieņemšanā.